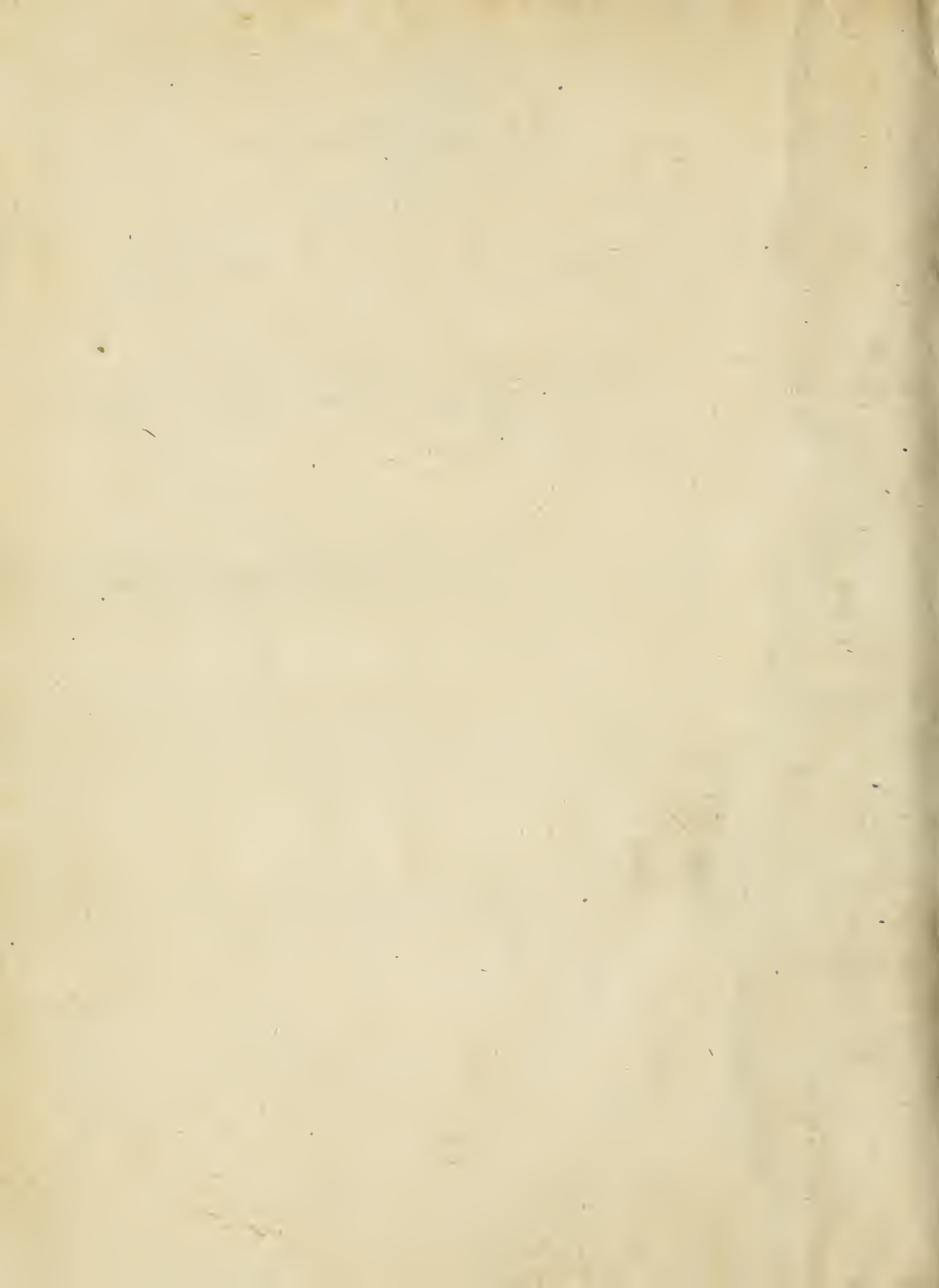

(4) ff, from pp 5-80, 1-480, (32) pp.

was written in E1 (most have
developed in interval between solutions

Siluestri a
PETRASANCTA
SYMBOLA
HEROICA

Pa Paul Rubens pinxit

Corn. Galle sculpsit

AMSTELÆDAMI and JANSONIO-WÆSBERGIIOS & HENR. WETSTENIUM
CLO DCC. LXXXII

TANTO NOBILIOR QVISQVE,
QVANTO PROPINQVIOR DEO EST.

AT

OMNIS IN ILLVM PROPINQVITAS
DE VICINITATE VIRTVTVM,
DE VITIORVM FVGA,
STATVENDA.

GENERE, INGENIO, PROPRIISQ;

MERITIS

SPECTATISSIMO VIRO

DN. PAULO UCHELIO

HENRICUS WETSTENIUS

S.

Uam dudum anxie desideravi, Vir Spectatissime, ea mihi nunc se sistit occasio, ut publico nimirum specimine testarer, quanta sint Tua merita, quantoque apud me semper in pretio habita. Talia verò sunt, ut quoties ea penitiùs

* ij

in-

inspicio, toties mihi geminati splendoris aliquid inde reluceat, nec à sexennio (tantum enim est ex quo suavissima Tua consuetudine fruor) exhausta sit novæ indies admirationis materia. Nempe quam à teneris familiarem Tibi fecisti omnium Virtutum seriem, tanto politioris studii decore exinde ornasti, ut nihil Tibi eorum desideretur quæ beatissimam hominis conditionem efficere possunt. Neque necesse habes, ut, quæ sola aliis existimationem affert, à vita familiæ gloria Tuis laudibus aliquid addat, quum illi potius ex generosa animi Tui
in-

indole, morumque suavitate summa, plurimum pretii & honoris accedat. Nec est quod summè propensum in omnium ingenuarum artium cognitionem Tuum animum deprædicem, jam satis superque notum atque probatum omnibus. Et dum alii largiori fortunâ gaudentes rebus augendis studia sua unicè impendunt, Tu quicquid in elegantiores literas bonaque studia liberaliùs effundis, lucro ducis. Quum igitur perpetuæ Tuæ occupationes non aliæ sint quàm quæ Heroas decent, heroica ista Symbola iteratâ hac editione præter

ter Te inscribenda erant nemini, accedente inter alias eâ causâ, quòd pluribus Tibi devinctus sim ob eximiam comitatem, qua me excipis quotiescunque Tui mihi copia fieri solet. Accipe itaque hunc librum, gratitudinis tesseram, nec quàm sit exiguus, sed quo Tibi offeratur animo, perpende. Vale Vir Amplissime, me meaque favore Tuo ulterius dignari perge.

Amstelædami Nonis Augusti, clc lcc LXXXI.

Sequuntur prioris editionis
Dedicatio & Præfatio.

ILLY-

PETRVS ALOYSIVS CARAFA, EPISCOPVS
TRICARICENSIS, AD TRACTVM RHENI
ET INFERIORIS GERMANIÆ PROVINCIAS
CVM POTESTATE LEGATI A LATERE NVNTIVS.

ILLVSTR^{MO} AC REV^{MO}
 PETRO ALOYSIO
 CARAFÆ
 EPISCOPO TRICARICENSI
 AC
 SEDIS APOSTOLICÆ
 LEGATO.

HEROEM quærere, cui dica-
 rem Heroïca hæc Symbola,
 non debui; dum Te, ILLV-
 STRISSIME ANTISTES,
 ac LEGATE, iam decen-
 nium intueor, quem Genus & Virtus (nam
 hæc duo Heroës faciunt) prorsus ab vsita-
 tâ conditione hominum eximere videntur.
 Scio CARAFÆÆ Genti à Scriptore egre-

*Angelus
Constantij in Hi-
storiâ fut-
mil. Ca-
raf.*

gio primas deferri, inter familias eorum Nobilium, quos Campanus ager, Orbis terrarum pulcherrimus, non frugibus magis quàm deliciis, alit ac nutrit. Sedenim dum eiusdem Gentis stemmata considero, egredi fines vnus Regni, veluti angustos, debeo; atque disquirere in Italiâ vniuersâ, num prosapia nobilis alia sit, quæ me ad eò in enumerandis decorum & magnæ fortunæ titulis fatiget. Vt ad Tritauos, vel superiorum ætatum Maiores tuos, non eam, inter quos ipsa Maiestas Regia non defuit; sola horum posteritas dabit in censu (præter Episcopos plurimos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Apostolicos Legatos) VIII. Archiepiscopos Neapolitanos, S. R. E. Cardinales IX. & I. Pontificem Maximum: ex Proceribus aliis, Comites LXX. Marchiones XXXII. Duces XLIV. ac Principes XIV. vt tacitus præteream Proreges, Ductores maximorum exercituum, Equitum Magistros,

gistros, Supremos Militarium Ordinum
 Præsides, Hispaniæ Magnates, Aurei Vel-
 leris Equites, & S. R. Imperij Principes, qui-
 bus ætas ista non caruit. Scorsim hos ipsos
 referam, quos alioqui cogere intra vnus
 Epistolæ breuitatem nequeo: & in præ-
 sentiâ vt nominem dumtaxat Progenitores
 Tuos; Atauum habuisti ANTONIVM,
 cuius consilio est cur Neapolitanum Re-
 gnum acceptum referant Potentissimi iam
 Reges Hispaniarum; Abauum GVRELL-
 LV M, Regi Ferdinando intimum ac fi-
 dum; GALEOTTVM Proauum, Federi-
 ci Regis & Isabellæ Reginae eius coniugis
 consobrinum: ex quo TIBERIVS primò
 Terræ-nouæ, dein Suriani Comes, ac Nu-
 ceriæ Dux; in secundis verò liberis DIO-
 MEDES Auus Tuus, prodierunt. Ob
 huius verò Aui merita PHILIPPVS II.
 Rex Hispaniarum Sapientissimus Paren-
 tem Tuum OCTAVIVM appellauit Antij
 Mar-

Marchionem: cuius iam generosam ire in
 sæcula posteritatem vides. Tametsi verò
 doleas, ereptum è viuis FRANCISCVM
 Fratrem, perinde Marchionem Antij, &
 Cerciaë Ducem; lætari potes, dum repu-
 tas, superesse splendori ac dignitati eius
 OCTAVIVM filium, & CAROLVM ne-
 potem. Tametsi pariter doleas ob funera
 duorum adhuc Fratrum; nempe DIO-
 MEDIS, quem sacræ infulæ Ecclesiæ Tri-
 caricensis ante Te inornarunt, ac insu-
 per THOMÆ, quem incredibili memo-
 riâ, ingenio maximo, eloquentiaque ad-
 mirabili præditum, sacer Ordo sancti Do-
 minici, Tecum, nimis citò desideravit;
 solatium magnum hauris nihilominus ex
 TIBERIO Fratre, Bisiniani Principe, Au-
 rei Velleris Equite, atque Hispaniæ Ma-
 gnate; quem nescio Tuum, an Familiæ,
 an Regni totius decus, & delicias potiùs
 nominarim.

Inter

Inter has generis quasi stellas, haud ego Te dixerim micare, velut micat inter ignes Luna minores. Debet inter sidera Solis instar confulgere, quisquis ille est, quem Genus & Virtus certatim Heroëm consecrant. Etenim stellarum aliquas, & Lunam ipsam, afflatus maligni sæpenumerò accusamus: at Sol solus est extra maleficij eam notam, semperque prosper, salutaris, & Virtuti simillimus, gratusque bonis & malis oritur. Quàm gratus omnibus Tu sis in his Regionibus, dicent Vrbes, Prouinciæ, Populi; & qui sunt instar omnium, dicent amplæ huius Legationis Principes Maximi. Sol circumagitur causâ communis boni: publico Tu perinde obsequeris commodo, Tui vel contemptor, vel immemor. Sol nubium ac ventorum, Tu animorum & pectorum dissidia componis: ac fit pulcherrimè, vt vbicumque alteruter fulserit, ex æquo ibi conferenet. Verùm

ipſe Sol cupit excuſari, velut impar Heroï expingendo; etſi peritè adeò in campis flores, in cælo Iridem pingit. Videlicet nequit ſatis exprimere coniunctam in Te cum Nobilitate moderationem animi, ſeu quæ circa opes, ſeu quæ circa voluptates, ſeu quæ circa honores verſatur, nullam enim excipio; & opum tamen, voluptatum, honorum ſolet in primis eſſe appetens Nobilitas. Quid dicam de laboribus aſſiduis, quibus non frangeris, vel ideò quia conſtantiam adamantis præ Te ſers in eis ſuſcipiendis & ſuperandis? At in Nobili viro plerumque labor eſt labes, ſudor eſt pudor; contrà verò negotium eius cum aſſiduitate, nihil eſt aliud quàm otium cum dignitate. An non ſingulare illud videtur, ad omnia & ad grandia in primis conſilia Te vnum ſufficere, nec aliorum ſententiam rogare, quaſi integrum propè in animo Senatam habeas? Quod cum ſit alioqui periculofum,

culosum , abs Te fit citra erroris metum: quia bonæ Te artes ac disciplinæ, seu mites & quæ elegantiam conferunt , seu graues & quæ regunt Orbem terrarum, iuris humani diuiniq̃ue arbitraræ, seu sublimes illæ, quæ mundum contemplantur & mundi Conditorem , omnes simul excoluerunt: imò venerunt quodammodò ad Comitium, vt Te vnanimi suffragatione, in hac hominum Republicà Consulem dicerent. Quas simul artes ac disciplinas , quia rarò admodum Nobiles viri vniuersas capefunt; hinc euenit rarò summa ea felicitas, vt vel Philosophi regnent, vel Reges philosophentur. Profectò has præstantis animi dotes ad Romanam Aulam Tecum ferens, Veteranus extemplò habitus es, & dignus qui populos regeres. Ideò vix adueneras, cùm PAVLVS V. Pontifex, post encomia nobilitatis, eruditionis, prudentiæ, ac probitatis, Te constituit Ferrariæ Prolegatum;

affirmans, exordia honoris maiora ab se conferri non posse, quàm vt ei ditioni præficeret, cui & receptæ non ita pridem, & Magnatibus aliis finitimæ, custos prudens cumprimis ac fidus desiderabatur. Exacto ibi sexennio, cùm ineunte Principatum GREGORIO XV. Romam redires, litteris ad eum Pontificem datis, Ferrariensis Magistratus obitam Præfecturam adeò laudauit, vt Te fuisse ibi Aureum Præsidentem, & mutasse propemodum in eâ ciuitate ferri appellationem, apparuerit. Mox à reditu ex ciuitate Ferrariensi, GREGORIVS XV. vix quiescenti, Prouinciam Firmi dedit moderandam: quam optant Primarij Præsules, vt in eâ obire gratas vices Cardinalis consanguinei eiusdem Pontificis possint; nam is semper eius Prouinciæ gubernaculo præficitur. Ibi quoque admurmuratione secundissimâ Præsidentem agens, promeritus es, vt præter litteras iterum

rùm ad Pontificem datas , quæ commenda-
 datione præcipuâ fungebantur , abeunti
 Magistratus Firmanus publico decreto scri-
 pserit Monumentum in vestibulo ipso Se-
 natoriæ Domus. Sed etiam, restauratis Ædi-
 bus , quæ in eâ parte ab imbribus vitium
 acceperant , monumentum illud glorio-
 fiore adhuc elogio renouauit proximè su-
 periore anno : tam firma de Te , in eâ Fir-
 manâ vrbe , sanè Tui studiosissimâ , perse-
 uerat , imò perennat fama & recordatio.
 V R B A N V S VIII. Pontifex Maximus fuit,
 qui Te inde Romam deuocauit , exeunte
 fermè illius Præfecturæ biennio , & qui Te
 sponte dixit Antistitem Ecclesiæ Tricari-
 censis , Legatumque Apostolicum ad tra-
 ctum Rheni, atque ad Prouincias inferioris
 Germaniæ : hoc est , ad quinque maximos
 è septenis S. R. I. Archiepiscopatibus , & ad
 Episcopatus plurimos eorum suffraganeos;
 quibus omnibus, vno annexu, inest gloria

simul sacri simul temporarij Principatus.
 Hic iam decennium agis, & munia publi-
 ca ita obis, vt cunctis manifestum reddas,
 ab V R B A N O Maximo beneficia & hono-
 res in Te optimè collocari. Sunt mirati
 Rhenus, ac finitimi amnes, sæpiùs Te vl-
 tro-citroque commeantem, benefaciendo
 ire ac redire; atque vbicumque demum
 fueras, offerre virtutem, referre famam:
 quasi non alio viatico ad gloriam vtereris.
 Dum in Urbibus deinde quiesceres, ab eâ
 ipsâ laude numquam cessabas. Vt comple-
 ctar summatim cetera; morum integritas,
 ingenium facile atque officiosum, constans
 & perpetua in Deum pietas, & conscientia
 solius, præ quibusuis aliis rationum huma-
 narum suffragiis, prærogatiua, Te, cum
 sis à Genere nobilissimus, multò à Virtute
 nobiliorem efficiunt; hoc est, verum H E-
 R O E M, cui meritò videar hæc S Y M B O-
 L A H E R O Ï C A, in obsequij mei perpetui
 teste-

tesseram, dedicare. Valcas diutissimè, & qui es compos Nobilitatis ac Virtutis magnæ, sis pariter compos magnæ fortunæ, ac magnæ felicitatis. Ita voueo Tibi,

ILLVST^{ME} ac REV^{ME} PRÆSVL,

Addictissimus & obsequentissimus

SILVESTER PETRA SANCTA
è *Societate* IESV.

Leodij Kal. Mart. M. DC. XXXIV.

ELO-

TESSERARIA

ICON

CARAFE

GENTIS

ELOGIVM
GENTIS CARAFÆÆ
ACSTEMMA
PROCERVMEIVS.

Etus fama, & à priscis Avīs tradita, originem CARAFÆORVM refert in strenuum quemdam Ducem, qui ex pralio victor, ad Casarem, quem pugnando servauerat, suo ac hostium sanguine conspersus venit: meruitque vt idem Casar, in ipso familie decora, simul ore, simul manu aterneret, dum ore videlicet laudans eius CARAM FIDEM, cognomentum CARAFE composuit; & manu, seu exsertis eius ternis maioribus digitis, cruorem extergens, in thoracis chalybe, tesseram illius gentilitiam delineauit. Quod si ita est, tunc primùm Insignia CARAFÆORVM, nempe albentes lemnisci tres, in puniceo madore, splenduerunt; lineæ profectò, quæ, si tabula & colores considerentur, indicant, non Apellem aliquem, sed Achillem, fuisse inclytæ huius familie conditorem.

Sunt qui eiusdem familie Caput credunt fuisse potius Magnatem alium, stirpis Regiæ in Poloniâ, ex profapia

Antonius
Carraccio-
lus in Vitâ
Pauli IV.

XVIIJ ELOGIVM AC STEMMA

Philibertus Campanile de Insigni Nobil. Bonfinius in Commentariis Regni Hungariae.
 KORCZAC; quæ ibi vox idem sonat, atque in Italico idiomate CARAFA; hoc est, guttum ex vitro, seu crystallo. Ex quâ familiâ quoniam vnus aliquando Pannoniæ Regnum obtinuit, coniciunt euenire potuisse, vt CARAFÆORVM Gens Insignia Regni Pannoniæ idè habuerit, quasi Maiestatis Regiæ monumentum.

Michaël Longinus ab Estè de Coronis Principum.
 Attamen etsi non deest, qui affirmet, prorsus ea, & CARAFÆORVM Insignia congruere; discrimen facit alba taniola, quæ vel vni parmula tesserariæ additur, vel alteri subtrahitur. Ludere par impar quidem videtur inferius Maiestate; si certare tamen sit necesse de numeri gloria, suffragabitur tessera CARAFÆORVM Vetus Poëta oraculum:

— Numero Deus impare gaudet.

Angelus Const. in Hist. famil. Caraf.
 Franciscus Sanfouinus de Nobil. famil. Ital.
 Scipio Mazzella in descriptione Regni Neapolitani.
 Alij Scriptores Virum Principem ex Germaniâ in Italiam venisse arbitrantur, nomine SIGISMVNDVM, & Pisis, olim potenti Etruriæ Urbe, fuisse supremum Cæsaris Vicarium, atque adèò fixisse ibi larem, & liberos procreasse, appellatos ex ipsius nomine Sigismundos. Postèa aiunt Stephanum ex eius stirpe, Virum planè militarem, immigrasse aliò, & peruenisse ad Regni fastigium. Cùm enim Insulam Sardinia à Saracenis liberasset, meruit in Comitibus Rex acclamari; Regnumque non administravit modò, sed contulit Riccardo filio. Huic moderatio aut felicitas Parentis defuit: quocircà Regno exutus Neapolim concessit:

concessit : vbi Henricus Caesar subitis & magnis honoribus eum profecutus est ; & ea res consilium dedit , familiam fundandi , compotem postea maximorum decorum , Regum affinem , & Reginarum consanguineam.

Demum neque illud omiserim , fuisse aliquos eâ persuasione , vt existimauerint , vnam Gentem eamdemque stirpem esse Neapoli , CARAFAS , & CARACCIOLOS ; cum existant ibi nonnulli sepulchrales lapides , vtroque eo cognomento inscripti , vti mox referam . Id si esset , cumulus ingens nouæ gloriæ , nouæque amplitudinis , ex hoc mutuo nexu generis , vtrisque ex æquo accederet : quia de Caracciolis mentio est in tabulis signatis , dum imperaret Constantinopoli Basilius Macedo , vertente nimirum à partu Virginis sæculo IX. & fermè ad eam ætatem pertineat , quòd Eugenius IV. Pontifex Archiepiscopo Neapolitano mandauerit discussionem Controuersie de Iure patronatus , vt vocant , fundato annis antè quingentis à Petro Caracciolo . At hæc duo præcipua Regni Parthenopæi lumina cogere ad vnum quasi iubar , necessarium non videtur : sed potuerunt CARAFÆÆ , orti à Sigismundis Pisanis , vti connubia inierant cum Caracciolis , Magnatibus illius Regni , maternum cognomentum ibi honoratissimum , quoniam erant externi , paterno suo anteferre , ad promerendum Vrbs ac Regni amorem , donec propria ipsorum familia atque successio stabiliretur . Certè ipse PAVLVS IV. &

Ex tabulis
Cœnobij
sancti Se-
bastiani.

Angelus
Constant.
Francisc.
Sanfouin.

ante illum Oliuerius Cardinalis, putarunt esse magis ad Annalium fidem, si CARAFÆORVM genus duceretur à Sigismundis, quia hi perinde iconem tessèrariam rubram habuerunt triplici versu argenteo exaratam. Imò ex iisdem Sigismundis oriundos Caracciolos Rubros, quos vocant, credidit idem PAVLVS IV. nam neque horum signa Gentilitia discrepant, nisi quòd sit Variatio in capite scutario, ex Regis Roberti dono: qui tessera sua colorem cyaneum eis concessit; & hi soli fortasse vnum habuerunt cum CARAFIS genus, atque vtramque appellationem ipsis pepererunt.

Quòd si existimare velimus, familiæ huius exordia ignorari, tamquam Nili fluuiorum maximi: saltem quia que nota sunt illius tempora, magnitudine numquam caruerunt, transferre mihi liceat ad ipsius Proceres hanc Horatiani Carminis imitationem:

Libro 3.
Carm.
Ode 6.

Damnosa vos non imminuit dies:

Ætas Parentum, Maior Auis, tulit

Vos fortiores; mox daturos

Progeniem generosiorein.

*Jam vt horum stirpem vniuersam, simulacro arboris, vti fit, per surculos seu ramalia eius disponam; fateor totam eam non posse comprehendi, nisi aliquis Centimanus Gyas in arborem, ex Poëtarum quasi fascino, sed innocenti ac delectabili, mutetur. Ne populum proinde aliquem potiùs
quàm*

quàm familiam vnam videar ordinare ; solos eos referam, qui à titulis illustres præ aliis fuerint, aut eorum Parentes, vt ad illos vtique per hos veniam. Iidem illi nihilominus Populus esse, sed Populus Magnatum tamen ac Procerum videbuntur. Omnes porrò discriminari solent vel statera vel spinæ virentis tesserâ : quæ vtraque res, ex sapientum iudicio, icon honoris existimatur, & Symbolum Principatus.

Stirpem & ramos separo ; ne dum ea explicat se latius, libri magnitudinem excedat, vel sit necesse vniuersam eius gloriam plicando in arctum cogere, & veluti castigare. Prodeuntes ex stirpe surculos, Latini numeri ; cifra autem, seu numeri Barbari, dispositas in surculis tesserarias icones, & nomina Heroïum, seu Procerum, indicabunt.

1. **S**criptus in hac arbore primus esto PHILIPPVS CARACCIOLVS, appellatus CARAFA, qui videlicet, susceptis liberis ex illustris profapia Uxore Caracciolâ, dederit eisdem generis materni appellationem. Ab hoc autem sumere initium libuit, quia temporis nota in eius obitu re-
 perta congruit cum atate filiorum & nepotum. Obiit verò anno biscentesimo vigesimo post millesimum. Nec extra gloriam fuerit, à PHILIPPO exordiri stirpem vnus Gentis, ex quâ expectare sit plurimos ALEXANDROS.

2. BARTHOLOMAEVS I. CARACCIOLVS CARAFA, Baro Ripæ longæ, filius Philippi.

3. PHILIPPVS II. CARACCIOLVS CARAFA, filius Bartholomæi.

4. THOMAS CARACCIOLVS CARAFA, filius Philippi II. de quo tumulus hic Neapoli supereft in Æde sancti Dominici: Hic iacet corpus quondam Nobilis Viri, Domini Thomasi Caraccioli, dicti Carafa de Neapoli, qui obiit anno Domini 1332.

5. BARTHOLOMAEVS II. CARACCIOLVS CARAFA, Thomæ filius; cuius hic alter tumulus Neapoli munia eius honorifica etiam refert: Hic requiescit corpus Domini Bartholomæi Caraccioli, dicti Carafa de Neapoli, Militis magnæ Regiæ, Reginalis-
 que Curiæ Magistri Rationalis; qui obiit anno Domini 1362.

6. IOANNELLIVS CARACCIOLVS CARAFA
Bartholomæi II. filius.

7. GURELLVS CARACCIOLVS CARAFA *filius*
primogenitus Joannelli ; percarus Regi Vladislao, & ma-
gnus eius militia Magister. Cuius Præfectura ab eo gesta
fit mentio in hoc Epitaphio : Hic iacet Nobilis & stre-
nuus Miles Dominus Gurellus Caracciolus , dictus
Carafa de Neapoli, Regni Siciliae Marscallus ; qui
obiit anno Domini 1402.

8. ANTONIVS CARAFA , *Ioannelli alter filius , &*
in quo primum intermitti cognomentum Caraccioli animad-
uerto : fortasse quia vocabulum proprium habuit , cum ob
acre consilium & excogitatissimam prudentiam MALI-
TIA passim appellaretur. Sæpenumerò enim summas &
excessui finitimas Virtutes , exprimimus vitiorum appel-
latione : & fortissimos Viros, audaces ; timidos eos, qui sunt
maximè circumspecti, interdum nominamus. Ego sanè dum
attentiùs Viri præstantiam intueor , ab expugnatâ & de-
letâ miraculo veræ prudentiæ malitiâ, eum sic appellatum
iudico ; fermè gloriosius, quàm olim Heroës alios, vel Afri-
canos , vel Numantinos, ab expugnatâ delectaque Africâ
vel Numantiâ : quoniam minùs illustris Victoria est, vr-
bes expugnare quàm vitia. Hic Antonius constitutus Ora-
tor Reginae Joannæ II. cui semper ab intimis consiliis fue-
rat , Martinum V. Pontificem Florentiæ conuènit , vene-
rans

rans ut opitularetur Regina, obsessæ à Sfortiâ Magno, qui Duci Andegauensi Regnum vi & armis quarebat. Tametsi autem Legatio auribus perparum secundis acciperetur, moribus Reginae haud omnino dignis Ecclesiæ Romanæ eiusque Antistitis supremi ope ac patrocinio; captans nihilominus prudentissimè momenta idonei temporis, quo sciebat Pontificem interminari Cælestium execrationes Alphonso Aragonum Regi, si premeret diutiùs classe infestâ Corsicam Insulam, Beneficiariam Ecclesiæ Romanæ (Genuensibus enim eam eripere meditabatur) consilio suo rem eò adduxit, ut Alphonsus Rex Pontifici obsequens fuerit, Reginaeque (cui placatus est simul Pontifex) auxilia promiserit, dederitque; adoptionem vicissim ac successionem, & dum Regina viueret, Principatum Calabriae arcesque Regni omnes instar præmij habiturus. Itaque his amplis pollicitationibus, etiam refragante Regio Senatu, Regi Alphonso persuasit, ut Regno Europæ locupletissimo florentissimoque (quod ipse aiebat) vnum utique Maris scopulum postputaret. Digna verò res fuit æternis monumentis, & inscripta idèò est in eius sepulchro ad sancti Dominici hoc Testamento:

Auspice me, Latias Alphonsus venit in oras,
Rex pius, ut pacem redderet Aufoniæ.

Natorum hæc pietas struxit mihi sola sepulchrum:

CARAFÆ dedit hæc munera MALITIÆ.

XXVJ ELOGIVM AC STEMMA

Liberos habuit, qui perinde ac singuli essent Primogeniti, excepto vno calibe, & magno Equite Ierosolymitano, propriam successionem cum opibus ac titulis propagarunt: nam ex Primogenito Andriæ Duces, ex altero Duces Ariani, ex tertio Stilianii Principes, ex quarto Nuceriæ Duces, ex sexto Duces Matalunij nati sunt; & hi TRVTINAE tesserâ omnes gloriantur.

9. BARTHOLOMAEVS CARAFA alter filius Philippi II. ducit agmen aliud CARAFÆORVM A SPINA. Is cum à Consiliis fuisset Caroli II. Regis, præfuit insuper Regiæ domui, dum regnaret Robertus Rex, Romæque Orator Joannæ I. Reginæ apud Pontificem fuit.

10. ANDREAS CARAFA filius Bartholomæi à Spinâ Præfectus cubiculo Reginæ Joannæ I. & Ductor vnus alæ Equitum eius; Foroliuij ac plurium oppidorum in Regno Dominus ac Baro.

11. PHILIPPVS CARAFA alter eiusdem Bartholomæi filius, Archiepiscopus Bononiensis, S. R. E. Cardinalis, & Æmiliæ Legatus.

12. BARTHOLOMAEVS CARAFA item Bartholomæi filius, Barij Archiepiscopus.

13. IACOBVS CARAFA Bartholomæi perinde filius, Episcopus Auersæ.

Qui omnes tres Andreae fratres germani, euecti ad Ecclesiasticas dignitates, confirmant me magis in illâ sententiâ,

tiâ, ut credam, rectè sumi originem CARAFÆORVM à Sigismundis Pisanis. Nam fit mihi verosimile, Urbanum VI. Pontificem, uti Philippum Carafam inter Augustos Patres cooptavit, decoravitque eum Æmilia Legatione, ita dedisse tum Bartholomeo Carafæ Barij Archiepiscopatum (nam ex hoc ille, cùm Cardinalis nondum esset, appellatus est ad summum Ecclesiæ Principatum) tum Jacobo Carafæ sacram cidarim & lituum Episcopatus Aversa. Hac verò beneficentiæ plurimâ significatione usus fuerit idcirco, ut CARAFÆOS ex Patriâ suâ oriundos, & ibi olim Magnates, primis iis honoribus condecoraret. Siquidem Urbanus VI. natus quidem Neapoli est ex Neapolitanâ Matre; sed Pater eius fuerat Pisanus. Quin etiam, ut ad honores varios, & ad fastigium Romani Pontificatus ex humili loco perueniret, profuisse illi potuit, quòd CARAFÆOS habuisset Patronos ac Mæcenates. Jam singulatim ANTONII & ANDREAE subnectam inchoatam posteritatem; & eos ambos mihi videor appellare posse cognomento Magnos, tam multos Heroës certatim in annos consequentes procrearunt.

xxviiij ELOGIVM AC STEMMA

I.

I. **F**RANCISCUS CARAFA Antonij Magni primogenitus, opibus & liberis felix, morum innocentia & sanctimoniâ clarus, ex primâ Uxore Mariâ Orilliâ, quam ei Regina Ioanna II. nuptum dederat, Carolum, Oliuerium, Alexandrum; ex alterâ coniuge Romanâ, prosapia Comitum nobilissima, Hectorem & Fabritium suscepit. Diues admodum fuit, & Baro aliquot oppidorum; sed ditior thesauro virtutum maximarum, quas coluit religiosè aded, ut senium in Claustro exegerit. Ordini enim sancti Francisci sanctioris ac seuerioris disciplina, quarto lapide ab vrbe Neapolitanâ, domicilium exædificarat; ut ibi solo habitu absimilis, cetera ex æquo innocens ac pius, viueret: atque ibidem tranquillissimè defecit.

2. CAROLVS CARAFA Francisci filius, Airolæ Comes, Marilliani & Montis Sarcij Baro.

3. IOANNES VINCENTIVS CARAFA filius Caroli, Airolæ Comes, & Montis Sarcij Marchio. Is omnibus naturæ, indolis, educationis elegantiss excultus, & ided singulariter charus Ferdinando, dum erat Princeps Capuæ, eidem postea Regi charior fuit. Deinde quoque Regis Federici animum sibi tam vehementer conciliauit, ut coniugem accipere ab eo veluti Paranympo meruerit, Cuellam de Feuarâ neptem consanguineam Reginae Isabella, coniugis

eiusdem Regis Federici, cum dote prædiuite ex maternâ illius hereditate. Item à Rege Federico creatus est Marchio: sed non ita multò post exutus omnibus ditionibus fuit. Et enim sequi studia Partium, dum armis de Regno Cæsar & Galli decernerent, aliquibus ad præmium, secùs verò ad patrimonij ruinam ipsi cessit.

4. OLIVERIVS CARAFA Francisci alter filius, & Vir doctrinâ, honoribus, opibus, famaqué & rebus gestis in suâ atate maximus, annos tricenos non excefferat, cùm iam erat supremus Præses in sanctiori Senatu Alphonfi Regis. In Romanâ dein Aulâ Archiepiscopatum Neapolitanum, S. R. E. Purpuram, & Episcopatus, Albanum, Sabinum atque Ostiensem, vtpote sacri Collegij demum Decanus, indeptus est. Pontificatu etiam non caruisset, in Comitibus Sixti IV. Innocentij VIII. & Alexandri VI. nisi Ferdinandus I. Rex, metuens ex eâ exaltatione nimiam CARAFÆORVM potentiam, intercessisset electioni eius. Ceteroqui ea ipsius erant merita erga Regiam Aragonensium Domum, ut ex grati animi significatione, vel dum existeret in Purpurâ, ab iisdem appellatus sit Comes Rubrorum. Legatus à Latere in maritimam expeditionem contra Ethnicos & Barbaros Asiæ, confœderatis Sixto IV. Rege Ferdinando ac Republicâ Venetorum, ex eâ rediit Victor, & catenam immanem, reuulsam ex portu Smyrensi retulit in Urbem Romam, gloriosior ex hac ferri prædâ,

Angelus
Constan.
in Hist. fa-
mil. Caraf.
Alphonfus
Ciaconius
in Pau-
lo II.

Angelus
Constan.

Anton. Ca-
racciolus in
Vitâ Pau-
li IV.

prædâ, quàm olim ex auri torque Manlius. Pendet Verò catena eadem hodieque in Basilicæ Vaticanae sacrario, Victoria illius monumentum. Functus insuper Legationibus aliis, semper successu magno, auctor fuit præcipuus, tum Pacis inter Sixtum IV. ac Rempublicam Venetam, tum Franciscus Sanfouinus lib. 8. de fam. Vrsinâ.
reconciliationis Alexandri VI. cum Ursinis Romanis Proceribus, quorum idè Patronus audiuit. Munificentiam propemodum Regiâ, Ædes varias Diuorum tam Romæ quàm Neapoli aut extruxit aut ornauit. Romæ quidem in templo S. Laurentij laquearia cyaneo lumine illusa, & auro lita, quod adhuc indicant insignia eius, sumptuose parauit: Angelus Constan. in Hist. fam. mil. Caraf.
& Cœnobium Canonicorum Regularium S. Augustini fundauit, ad Diuam Virginem Pacis Tutelarem: ut sileam restauratum magnâ ex parte Templum Aræ Cali, & alterum Templum SS. Siluestri & Martini, atque adeò Musicum Organum in S. Petri ad Vincula, & Sacellum S. Thomæ Aquinatis in D. Virginis supra Mineruam Æde; monumenta item eius Ecclesiastica liberalitatis. Adhæc dotes Anton. Caraccioli in Vitâ Pauli IV.
inopum puellarum perpetuas, quas ipse Summus Pontifex in eadem sacrâ Æde D. MARIAE supra Mineruam distribuit quotannis ritu solempni, plurimas fundauit; grande utique præsidium pudicitia, quam egestas sæpenumerò prostituit. At Neapoli sub Arâ principe maioris Templi Cellam D. Ianuarij Episcopi, Martyris, & Patroni, ex coloratis & scētis marmoribus, cum eleganti concameratione, quam
ful-

XXXIJ ELOGIVM AC STEMMA

fulciunt nobiles columna, cum signis & cum tessellati operis tabulis construxit sumptuosè adeò, ut inter structuras Italie admirandas censeatur. Eius certè operis elegantia fama que inductus est Alexander Sextus Pontifex, ut sacra D. Ianuarij lipsana, ex Montis Virginis Cœnobio, in Cellam eam ornatissimam, permiserit transferri. Vixit Oliuerius in Purpurâ annis sex & quadraginta, semper integrâ, imò verò auctâ existimatione, apud externos etiam Reges ac Principes; ac potissimum apud Regem Catholicum. Habuit in censu annuo, è solis prouentibus Ecclesiasticis, aureorum septuaginta millia, quæ olim opes propemodum patrimonialia Regum æquabant; felix quoniam eas obtinuerit, felicior quoniam easdem sapientissimè dispensauerit. Obiit anno millesimo quingentesimo vndecimo: & ultimo biennio vixisse fertur maximè ex sorbili auro; nec alio cibo nutriri decuit eum, qui semper habuerat animam auream. Sepulchrum denique ibi meruit, ubi edificauerat diuo Januario triumphum.

Antonius
Caraccio-
lus ibid.

Angelus
Constan.
in Hist. fa-
mil. Caraf.

Idem.

5. ALEXANDER CARAFA Francisci tertius filius Neapolitanus Archiepiscopus, in quem transcripsit eam dignitatem Oliuerius Cardinalis eius germanus frater.

6. HECTOR CARAFA Francisci quartus filius, & ab eodem Cardinali Oliuero fratre scriptus Comes Rubrorum. Hic Præfectus Cubiculo simul & Castris. Alphonse Regis II. alter Hector in re bellicâ fuit, tantique nominis

men-

mensuram rebus gestis egregiè implevit. Fovit quoque mirum in modum ingenia ætatis suæ, & Neapoli Gymnasium publicum grandi ædificiorum accessione amplavit. Quas omnes laudes in eo pietas, quæ comes est veræ nobilitatis, cumulavit. Ut verò eiusdem pietatis exstaret monumentum, sacellum elegans exstruxit ac dicavit Incunabulis Nati Dei. Ibidem habet tumulum cum hoc Epitaphio: Hector Francisci filius Carafa, Rubrorum Comes, qui Alphonsi II. Neapolitanorum Regis cubiculo exercituique præfuit; cui perpetuâ fide obsecutus est domi forisque; Christi Incunabula Virgini Matri dedicavit, & monumentum hoc vivus sibi fecit. Vixerat caelebs, soliusque gloriæ complexum amauerat: ideò Fratrem natu quidem minimum, sed successione ac primæ lineæ Carafaorum honore maximum, Comitem Rubrorum, ac patrimonij heredem dixit.

7. FABRITIVS I. CARAFA, Francisci ultimus filius, Rubrorum Comes, Valentiani, Santerami, Turris Græcæ Dominus ac Baro.

8. ANTONIVS I. CARAFA, Fabritij primi filius, Comes Rubrorum, Marignanellæ ac Turris Græcæ Dominus & Baro.

9. FABRITIVS II. CARAFA; Antonij primi filius, Comes Rubrorum, atque Andriæ Dux, qui hanc Ciuitatem sibi & posteris cœmit, ut primus familiæ surculus

XXXIV ELOGIVM AC STEMMA

in ætates consequentes maiore quàm solâ Comitum gloriâ propagaretur.

10. ANTONIVS II. CARAFA, *Fabritij II. filius, Comes Rubrorum, & Dux Andria.*

11. FABRITIVS III. CARAFA, *Antonij II. filius, Comes Rubrorum, & Dux Andria.*

12. ANTONIVS III. CARAFA, *Fabritij III. filius, Comes Rubrorum, & Dux Andria.*

13. FABRITIVS IV. CARAFA, *Antonij III. filius, Comes Rubrorum, & Dux Andria.*

14. ANTONIVS IV. CARAFA, *Fabritij IV. filius, Comes Rubrorum, & Dux Andria.*

15. IOANNES VINCENTIVS CARAFA, *alter Fabritij I. filius, Archiepiscopus Neapolitanus, & S. R. E. Cardinalis, electus à CLEMENTE VII. ipso initio Pontificatus; hoc est, quando censetur prima laus novi Principis, optimos eligere.*

16. IOANNES THOMAS CARAFA, *Antonij Primi alter filius, Marchio Santerami.*

17. IOANNES FRANCISCVS CARAFA, *Ioannis Thomæ filius, Marchio Santerami.*

18. CAROLVS CARAFA, *Ioannis Thomæ alter filius, & Marchio.*

19. FRANCISCVS CARAFA, *Antonij Primi tertius filius, Archiepiscopus Neapolitanus.*

20. FRANCISCVS CARAFA, *alter filius Fabritij II. Marchio Bitetti.*

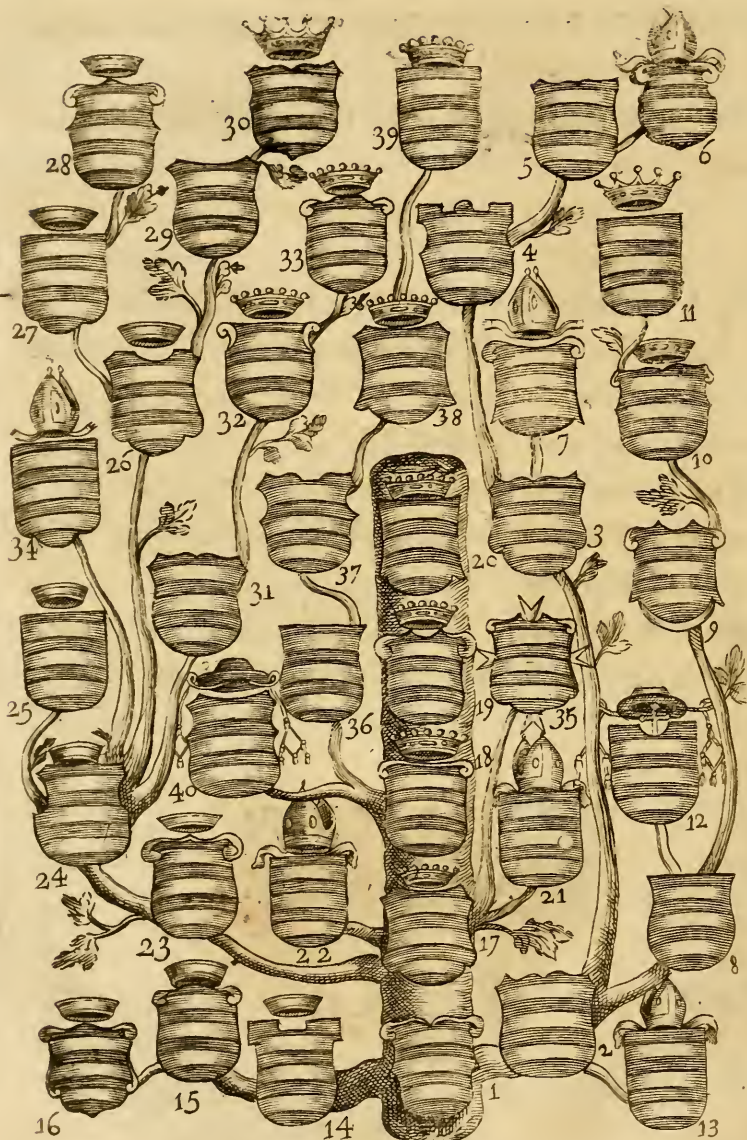
21. ANTONIVS CARAFA, *Francisci filius, Marchio Bitetti.*

22. FABRITIVS CARAFA, *Francisci alter filius, Episcopus Bitonti.*

23. VINCENTIVS CARAFA, *tertius Fabritij II. filius, Eques Ierosolymitanus, & in eius militia illustri Ordine magnus Prior Hungaria, & Prior item Capua. Fuit quoque Chiliarcha PHILIPPI II. in bello Lusitanico, famamque strenui militis sibi comparauerat tum ob defensam aduersus Thraces eorumque classem Melitensium Insulam, tum ob felices alias expeditiones aduersus eosdem Thraces terrâ marique. Fuit insuper primus in supremo Regis Concilio, & tandem Ciurliani Comes obiit.*

xxxvj ELOGIVM AC STEMMA

I I.

1. **T**HOMAS I. CARAFA *secundogenitus Antonij Magni.*
2. MALITIA CARAFA, *primogenitus Thomæ primi.*
3. THOMAS II. CARAFA, *Malitia primogenitus, Præfectus rei tormentariae regnante Ferdinando Iuniore.*
4. IOANNES BERNARDINVS CARAFA, *Thomæ II. primogenitus.*
5. IOANNES BAPTISTA CARAFA, *Ioannis Bernardini filius.*
6. IVLIVS CAESAR CARAFA, *Ioannis Baptista filius, Episcopus Ostuni.*
7. ANTONIVS I. CARAFA, *Thomæ II. alter filius, Episcopus Venafri.*
8. RINALDVVS I. CARAFA, *Malitia secundogenitus, armorum usu & militari gloriâ inelytus; quod vulnera accepta corpore aduerso testabantur. Is in bello Neapolitano, cum terni-deni ex Italis, totidem ex Gallis equestri praelio certarunt, inter commilites suos primus, impetu facto, aduersarium strauit, præbentemque supplices manus perduxit victor in castra: hoc egerunt pariter alij, ex virtutis eius æmulatione, atque ad suos, partâ celebri victoriâ, inter plausus incundissimos remearunt. Sed non erat promptior manu quàm consilio Rinaldus; cuius vtique fide,*

Franciscus
Bencius in
Oratione
funebri An-
tonij Card.
Caraf.

XXXVIIJ ELOGIVM AC STEMMA

prudentiaque & sagaci animo, vñ semper sunt Ferdinandus & Federicus Aragonij Reges, in capiendis deliberationibus iuxtà & in eis exequendis; cùm nimirum esset is qui auderet agere, quacumque agenda suaderet. Ideò Ferdinandus Rex ei præmij loco dedit in Calabriâ oppidum S. Catharinæ cum prouentibus non contemnendis.

9. HIERONYMVS I. CARAFA, *filius Rinaldi I.*

10. RINALDVS II. CARAFA, *Hieronimi I. filius, Marchio Montis-nigri.*

11. HIERONYMVS II. CARAFA, *Rinaldi II. filius, Marchio Montis-nigri, S. R. I. Princeps, ac Generalis Dux exercitus Regis Catholici: de cuius militari gloriâ, tum recens fama, tum nostri huius æui Scriptores tam multa referunt, vt ea velle in compendium cogere, sit Viri præstantiam premere iniuriosius, quàm eam gloriosius ad Posteritatis instructionem exprimere. Ideò erit satius de ipso fateri, rebus ab eo præclarè gestis peræquè Scriptorum industriam, & Lectorum auiditatem certatim, cum voluptate tamen perpetuâ, fatigari.*

12. ANTONIVS II. CARAFA, *Rinaldi I. filius, non sine futuræ magnitudinis præfagio, natus ipso die salutata à sidereo Internuntio Virginis; nam anno post trigesimo à PIO V. in eiusdem diei peruigilio scriptus inter Augustos Patres & creatus S. R. E. Cardinalis fuit. Hunc honorem destinauerat ei pridem PAVLVVS IV. Pontifex gen-*
tilis

tilis eius : cui Pontifici annum agens sextum ac decimum ANTONIVS, non à secretioribus modò ministeriis, sed etiam à potione fuerat. Certè inter arcana chirographa morientis eiusdem Pontificis nomen ANTONII repertum est, insertum nominibus aliorum, quos euehere ille ad Purpuram statuerat : & hoc præmium merebatur iam tum indoles, optimis quà moribus, quà litteris, seu Latinis seu Græcis, exculpta, Magistro Gulielmo Sirleto, qui pariter in Cardinales cooptatus est. Sed cùm ab obitu PAULI IV. coorta esset ingens tempestas aduersus CARAFÆOS ; lares paternos ANTONIVS repetens, otium, non fugam arripere visus est ; agensque animo Alcedonia, vel inter eas ipsas procellas, euoluere sacros codices, itemque aliorum lucubrations ex Graio idiomate reddere Latinè, statim cœpit. Ut proinde huic eius erudito secessui debeamus translatos Commentarios Theodoreti in Dauidis Psalmos, explanationesque aliorum in Moysis Pentateuchum. Tum verò accidit, ut cùm igne fortuito ad lacunaria & tectum vsque pars adium Marchionis Montis-nigri, apud quem Fratris filium degebat, conflagraret, ipse Antonij Magni Anachoretæ haud se immeritò gestare nomen, sed flammis dominari iusto fermè miraculo patefecerit. Quippe scalis tectum conscendens, ad vndantem incendij vaporem venit, ac de genu implorans diuinam opem, iconem ceream sacri Agni, quam habebat suspensam à pectore, in flammam demisit,

atque

Franciscus
Bencius in
Orat. fune-
bri An-
tonij Card.
Caraf.

XL ELOGIVM AC STEMMA

atque incendium omne momento extinxit. Sed & pium
 pignus dein omnino intactum inter fumantes adhuc cineres
 reperit ; quod ideò Dynasta Montis-nigri seruant adhuc,
 & venerantur , ob rei admiranda recordationem. Quin
 imò alterius ignis, qui animos vrit, à se imperium haberi,
 ostendit iuuenis castissimus ; quando annos agens duos ac
 videnos , legensque in lecto manè pium codicem , lucente
 lychno, feminam non pulchram minùs quàm procacem, pu-
 dicitia suæ insidiantem , clamore primùm (si famulos po-
 tuisset ianua per fraudem occlusa pessulo admittere) mox
 desperatis auxiliis, ad normam D.Thomæ Aquinatis, quem
 semper coluerat , batillo prunis ardentibus referto , & in
 eius vultum ac sinum coniecto gloriosè ab se, pudicitia in-
 columi , abire coëgit. Dignus enimverò , cuius natalem
 diem , felicis quouis albo calculo , ipsa Virginalia Magnæ
 Deiparæ signauerint ; & quem , congruè ad tesseram Fa-
 milia, quodammodò impresserint aliâ tesserâ , pariter ru-
 benti candidaque Pudoris & Castitatis. Cum his itaque
 virtutibus conscriptus inter Cardinales Diaconos S. R. E.
 à Pio V. sanctissimo Pontifice , in omnibus Europæ pro-
 uinciis audiuit bonarum quarumuis & sacrarum Litterarum
 Custos ; Litteratorum verò Patronus, ac Mæcenas. Præfuit
 Bibliotheca Vaticana, illamque auxit, tum libris vndique
 conquisitis , tum nouis Commentariis , nouisque Operibus.
 Ea fuerunt Cassiani scripta , expurgata atque illustrata ;
 Epistola

Franciscus
 Bencius
 ibidem.

Epistole Summorum Pontificum, sanctorumque Patrum Concilia à mendis vindicata; atque adeò Biblia sacra, exacta ad fidem Codicum vetustissimorum. His deditus occupatio- nibus, quas cumque temporis fallendi artes oderat tantope- re, ut diceret subinde, Magnos Viros, præsertim Ecclē- siasticos, iis animum amittere, non remittere. Ceterum ipse horum studiorum laborumque fructum percipiebat prorsus dissimilem; nempe sanam conscientiam, & agram valetudinem: ex quâ maturius decessit, hoc est anno ata- tis tertio & quinquagesimo. Uti verò maximè obsequens pauperibus fuerat; memorabili exemplo Alumnos Colle- gij Maronitarum, quorum fuerat Patronus, scripsit facul- tatum suarum heredes, ut iis auxiliis reduces in patriam ibi Religionem Catholicam certiùs propagarent, postquam in Vrbe Roma simul eruditionem, simul veram pietatem, didicissent.

13. TROILVS CARAFA, tertius filius Malitiæ, Epi- scopus Rauelli.

14. BAORDVS I. CARAFA, Thomæ I. secundoge- nitus, Comes Troiæ.

15. IOANNES ALOYSIVS CARAFA, Baordi I. fi- lius, Troiæ Comes.

16. BAORDVS II. CARAFA, Ioannis Aloysij filius, Molisij Comes.

17. ALBERICVS I. CARAFA, Thomæ I. filius, ter-
f tio-

xlij ELOGIVM AC STEMMA

tiogenitus, ab intimis consiliis Ferdinandi I. Regis, Comes Marilliani, atque Ariani Dux: quem Ducis titulum primus adeptus est è stirpe CARAFAEORVM.

18. IOANNES FRANCISCVS CARAFA, *primogenitus Alberici I. Marilliani Comes, Arianiq̄ue Dux.*

19. ALBERICVS II. CARAFA, *primogenitus Joannis Francisci, Marilliani Comes, & Dux Ariani.*

20. FRANCISCVS CARAFA, *Alberici II. filius, Comes Marilliani, atque Ariani Dux.*

21. BERNARDINVS CARAFA, *alter filius Alberici I. Theati Episcopus, & Patriarcha Alexandrinus.*

22. ALPHONSVS CARAFA, *filius item Alberici I. Episcopus Nuceriae, atque Antiochenus Patriarcha.*

23. SIGISMVNDVS I. CARAFA, *etiam ipse filius Alberici I. Comes Montis Calui.*

24. IOANNES FRANCISCVS CARAFA, *filius Sigismundi I. Comes Montis Calui.*

25. SIGISMVNDVS II. CARAFA, *filius Joannis Francisci, Comes Montis Calui.*

26. IOANNES BAPTISTA I. CARAFA, *alter filius Joannis Francisci, & Montis Calui Comes.*

27. IOANNES FRANCISCVS II. CARAFA, *filius Joannis Baptista I. Comes Montis Calui.*

28. IOANNES BAPTISTA II. CARAFA, *filius Joannis Francisci II. Comes Montis Calui.*

29. HIE-

29. HIERONYMVS CARAFA, alter filius Joannis Baptista I. ac Sepini Dominus & Baro.

30. FRANCISCVS II. CARAFA, Hieronymi I. filius, Sepini Princeps, ac Binetti Marchio.

31. FABIVS I. CARAFA, filius Ioannis Francisci II. Comitis Montis Calui.

32. FRANCISCVS CARAFA, Fabij I. filius, Dux Campi lati.

33. FABIVS II. CARAFA, filius Francisci, Dux Campi lati.

34. CAROLVS CARAFA, tertius filius Joannis Francisci, Episcopus Boiani.

35. IOANNES BAPTISTA CARAFA, vltimus filius Alberici I. Ordinis Melitensis Eques, & supremus Thallasiarcha, functusque etiam Legatione Ordinis sui ad Cæsarem.

36. VINCENTIVS CARAFA, alter filius Joannis Francisci I. Ducis Ariani.

37. HIERONYMVS II. CARAFA, filius Vincentij.

38. DIOMEDES I. CARAFA, Hieronymi II. filius, Dux Gersæ Maioris, & Regni Quæstor supremus.

39. HIERONYMVS III. CARAFA, Diomedis I. filius, Gersæ Maioris Dux, & Regni supremus Quæstor.

40. DIOMEDES II. CARAFA, filius Joannis Francisci I. Ducis Ariani, Episcopus Ariani, S. R. E. Cardina-

lis, eâ famâ integritatis ac virtutum maximarum, ut

Philibertus
Campanile
in insigni-
bus Nobil.
Alphonfus
Ciaconius
in Pau-
lo IV.

*Populus Romanus, dum proturbaret in tumultu omnia
monumenta CARAFÆORVM, eâque vbique comminuc-
ret, ipsius solius insigniâ, statuamque seruauerit; usque
ad eò sæpenumerò fit, ut non Virtus modò, sed simulacra
Virtutis etiam amorem promereantur. Summam animi
moderationem professus est Symbolo statere, cum eâ Epi-
graphie, Moderata durant. Sepultus verò in Ecclesiâ
sanctorum Siluestri & Martini, cuius titulum habuerat,
& quam ære suo ornauerat, hoc ibi Epitaphio decoratur:*

Cùm pietas, cùm vera fides, cùm conscia recti

Mens, cùm Religio, cura, timorque Dei,

Cælestem possint animis promittere vitam;

Hanc Superos inter nunc Diomedes habet.

*Meruit præterea in eodem templo à Patribus Carmelitis,
inscriptum hoc nobile seu grati animi eorum, seu liberali-
tatis propriæ monumentum.*

D. O. M.

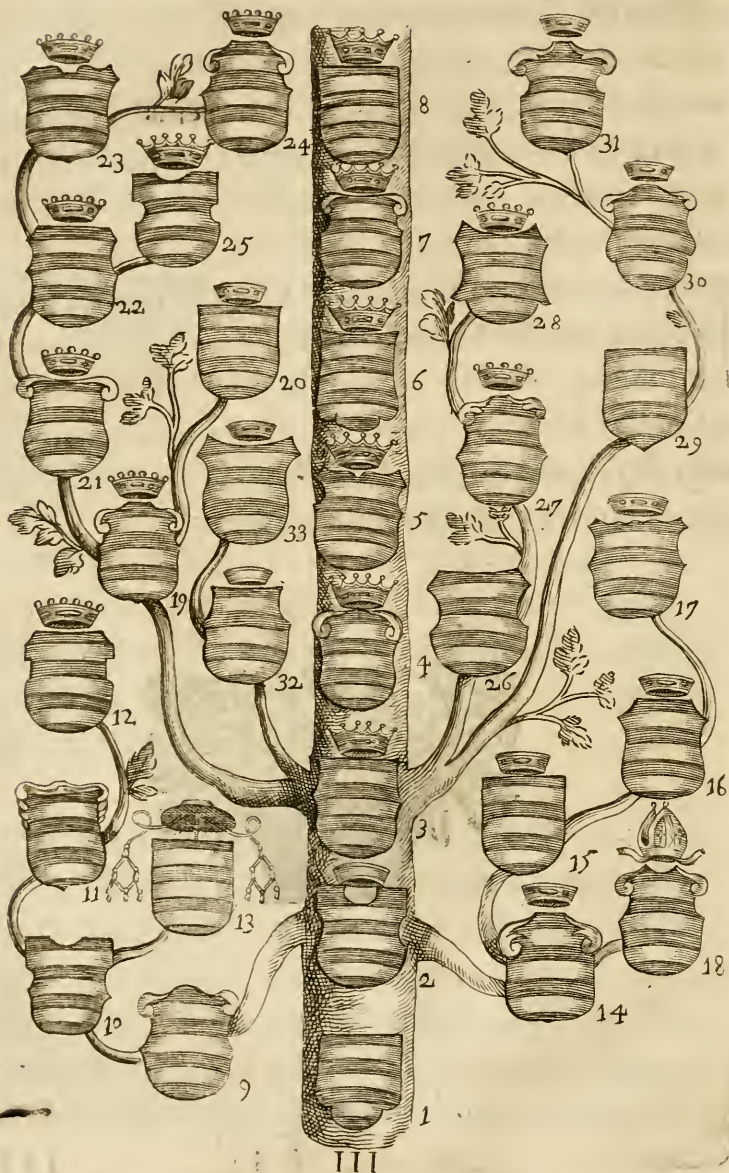
Diomedes Carafio Presb. Card. Arianensi, tt. huius
Ecclesiæ, Viro moribus, virtute, doctrinâ ac sancti-
moniâ exulto, sacrarum Ædium restauratori reli-
giosissimo, qui hoc Templum deformatum, in me-
liorem faciem, quàm dudum fuerat, reduxit; Fra-
tres Carmelitæ ex Elisei scholâ oriundi, ob instaura-
tam sui Cœnobij partem infimo horto contiguam,

nec

nec non ob facta detrimenta, quæ illis ex testamento donauit, ad nominis perpetuitatem, ad integritatis & honoris virtutisque fidem, eius illustrium Carafæ & Ursinæ Familiæ insignia, & hunc insculptum lapidem, plurimis effusis lacrymis, constituerunt: atque vt inde posteri Carmelitæ, dum agnouerint quàm de instituto Carmelitico optimus ille Pater fuerit benemeritus, non obliuiscantur quæ debent; debent autem singulâ (ita loquuntur) septimanâ Missam funebrem, & quotannis prid. Id. Augusti, supremi illius diei exequias repetere ac iterare. M. D. LXI. die XIV. Octobris.

xlvi ELOGIVM AC STEMMA

III.

1. **A**NTONIVS I. CARAFA, *filius tertio-genitus Antonij Magni, Ferdinando I. Regi testatus fidem suam, domi forisque, partim ex Virtutis huius merito, partim ex pretij representatione sibi posterisque adeptus est Arcem Montis Draconis, cum eâ priuatus fuisset Princeps Rossani, reus perduellionis.*
2. ALOYSIVS I. CARAFA, *filius Antonij I. Comes Aliani, Montis Draconis Dominus ac Baro.*
3. ANTONIVS II. CARAFA, *primogenitus Aloysij primi, carus Regi Federico, & ab eo primùm Comes Montis Draconis appellatus. Cum verò ditiones alias acquirens, esset insuper Aliani Comes ex maternâ hereditate, obtinuit à Casare titulum Ducis Montis Draconis. Sed & biennio post, ne deberet Duci Ariani cedere in certamine honoris, nuncupatus est Princeps Stilianii, quod oppidum continebatur in Aliani Comitatu.*
4. ALOYSIVS II. CARAFA, *Antonij II. primogenitus, Princeps Stilianii, Montis Draconis Dux; Aliani, Theani, & Carinola Comes; Vir omni apparatu magnæ fortunæ proximus Regibus, & CAROLO V. Casari apprime gratus. Cuius augustæ inaugurationi interfuit Bononiæ summo cum familiæ splendore. In præliis deinde pro eodem CAROLO V. (Casare &). pro*

Angelus
Constant.
in Hist. fa-
mil. Caraf.

xlviij ELOGIVM AC STEMMA

PHILIPPO II. *Catholico Rege strenuè aliquoties dimicauit.*

5. ANTONIVS III. CARAFA, *Aloysij II. filius, Stilianus Princeps, Dux Montis Draconis, Comes Aliani, Comes Theani, Comes Fundi, Comes Carinola, &c.*

6. ALOYSIVS III. CARAFA, *filius Antonij III. Princeps Stilianus, Dux Montis Draconis, Dux Sabionetta, Dux Traiecti, Comes Aliani, Comes Fundi, Comes Carinola, &c. Eques Velleris Aurei, unus ex Magnatibus Hispania, & S. R. I. Princeps.*

Io. Iacobus
Chiffletius
in Insignibus
Equitum Velleris
Aurei.

7. ANTONIVS IV. CARAFA, *filius Aloysij III. Princeps Stilianus, Dux Montis Draconis, Dux Sabionetta, Dux Traiecti, Comes Aliani, Fundi, Carinola, &c. ex Magnatibus Hispania, & S. R. I. Princeps.*

8. IOSEPHVS CARAFA, *Antonij IV. filius, Stilianus Princeps, Montis Draconis, Sabionetta, Traiecti Dux, Aliani, Fundi, Carinola Comes, &c. unusque ex S. R. I. Principibus, & ex Magnatibus Hispania; qui excedens è viuis, cum nondum excessisset è pueris, Annæ sorori dotem maximè opulentam, hoc est, enumeratas eas amplas ditiones, ad primas Italiae nuptias reliquit.*

9. IOANNES VINCENTIVS CARAFA, *alter filius Aloysij I.*

10. OCTAVIANVS CARAFA, *filius Joannis Vincentij, ac Baro Gerse Minoris.*

11. ELIGIVS CARAFA, *filius Octauiani, ac Baro Gersæ Minoris.*

12. IOANNES BAPTISTA CARAFA, *Eligij filius, ac Minoris Gersæ Dux.*

13. DECIVS CARAFA, *Octauiani alter filius, primum Damascenus, postea Neapolitanus Archiepiscopus, Sedi Apostolicæ Legatus ad Hispanum Regem, S. R. E. Cardinalis, & Vir morum grauitate, Pietate, Religione, Constantiâque in defendendâ immunitate ac iurisdictione Ecclesiasticâ paucis secundus.*

14. FEDERICVS I. CARAFA, *vnus ex filiis Aloysij I. Marchio sancti Lucidi, oppidorumque aliorum Dominus ac Baro.*

15. FERDINANDVS I. CARAFA, *filius Federici I. Marchio sancti Lucidi.*

16. FEDERICVS II. CARAFA, *Ferdinandi I. filius, sancti Lucidi Marchio.*

17. FERDINANDVS II. CARAFA, *filius Federici II. Marchio sancti Lucidi.*

18. MARIVS CARAFA, *Federici I. alter filius, Archiepiscopus Neapolitanus, Vir honesti perstudiosus, & grauitatis retinentissimus.*

19. FABIVS I. CARAFA, *Antonij II. filius, Dux Matalunij ex dote vxoris Hieronymæ Carafæ, quæ erat illius ditioris heres.*

I ELOGIVM AC STEMMA

20. LAELIVS CARAFA, *primogenitus Fabij I. Arentij Marchio.*

21. MARTIVS I. CARAFA, *Fabij I. alter filius, ex Hieronymæ Carafæ matris hereditate Dux Matalunij, ex Lelij fratris verò alterâ hereditate Marchio Arentij, & Cerriti Comes.*

22. DIOMEDES I. CARAFA, *Martij I. filius, Dux Matalunij, Arentij Marchio, Cerriti Comes.*

23. MARTIVS II. CARAFA, *Diomedis I. filius, Dux Matalunij, Arentij Marchio, Cerriti Comes.*

24. DIOMEDES II. CARAFA, *Martij II. filius, Dux Matalunij, Marchio Arentij, Comes Cerriti.*

25. FABIVS II. CARAFA, *Diomedis I. alter filius, Colobrara Princeps, ex vxore Hieronymâ Carafâ.*

26. HIERONYMVVS I. CARAFA, *Antonij II. perinde filius, Castri sancti Laurentij & Castri noui Dominus ac Baro.*

27. IOANNES ANTONIVS CARAFA, *Hieronymi I. filius, Dux Laurini.*

28. HIERONYMVVS II. CARAFA, *filius Ioannis Antonij, ac Laurini Dux.*

29. IVLIVS CARAFA, *Antonij II. pariter filius.*

30. FRANCISCVS CARAFA, *Iulij filius, Marchio Pulignani.*

GENTIS CARAFÆÆ.

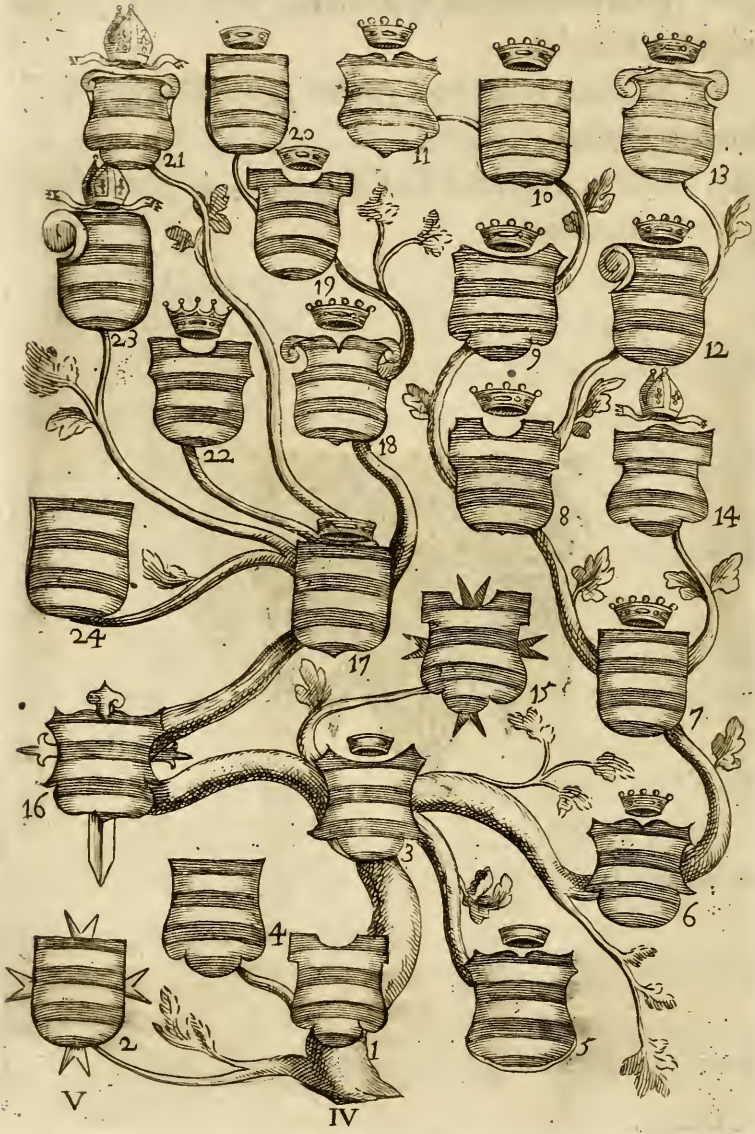
lj

31. ANTONIVS III. CARAFA, *filius Francisci, et Pulignani Marchio.*

32. SCIPIO CARAFA, *filius postremus Antoni II. Morconi Comes.*

33. ANTONIVS IV. CARAFA, *Scipionis filius, Quaratæ Marchio.*

IV. V.

1. **G**VRELLVS I. CARAFA, *quartus Antonij Magni filius, plurium in Calabria oppidorum Baro.*

2. IOANNES BAPTISTA CARAFA, *quintus Antonij Magni filius, inter Equites Ierosolymitanos Vir illustris.*

3. GALEOTTVS CARAFA, *primogenitus Gurelli I. eâ ornatus generis & morum elegantia, ut sponsam obtinuerit, connubio felici, VICTORIAM CANTELMAM, duarum Reginarum consanguinitate, & in arcto quidem gradu, inclytam Heroïnam. Consobrina enim erat* Angelus Constan. in Hist. fam. Caraf. Philibertus Campanil. in insignib. Nobil. *Isabella nuptæ Federico Regi, ac simul neptis alterius Isabella, quæ nupserrat Regi Ferdinando. Idèò Rex Federicus, qui Primores Regni compellabat solum titulo Magnifici; de GALEOTTO CARAFA in diplomate Regio, quod exstat hodieque, ita loquitur: Federicus Dei Gratiâ, Rex Siciliae, Ierusalem, &c. Cùm Illustris Eques Galeottus Carafa de Neapoli, Serenissimæ Reginae Confortis nostræ carissimæ Cognatus Consobrinus, & noster amantissimus Camerarius, & Consiliarius fidelis dilectissimus, ab ineunte ætate Serenissimo Domino nostro ita integrè, constanter, fideliter seruiuerit, vt nec fides maior, studium, integritas, constantia, nec sedulitas in agendo, nec vlla alia vir-*

tus in eo seruitio desiderari aut optari potuerit: idem superioribus annis , superato Regno nostro Siciliae à Gallorum Rege, vt fidem suam ostentaret, quam semper inconcussam Serenissimæ Domui nostræ præstiterat , perditis pro eâ seruandâ statibus suis, ac omnibus facultatibus , &c. *Prosequitur dein Rex alia GALEOTTI merita; & propterea quòd ditiones patrimonij proprij vendiderat sponte , vt ei suppeditaret neruum belli , dum Carolus Octauus ex Galliâ copias militares per viscera Italiae in Campaniam traduceret , contulit ipsi ac posteris magnum & pulcherrimum Terræ-nouæ Comitatum. Supersunt quoque aliquot Epistole , exaratae chirographo Isabellæ Reginae ad Victoriâ Cantelmam, coniugem GALEOTTI , in quibus illustrem , excellentissimam , & cumprimis caram atque dilectam forem eam vocat. Haud diu tamen GALEOTTVS Terræ-nouæ Comes fuit. Nam Federicus mox pulsus est Regno; & idè ea ditio, vti præmium rei benè gestæ, concessa est Consaluo Magno Duci. Proinde obiit fidei constantiâ erga Regem affinem, quàm gloriâ patrimonij clarior; nisi quòd ingens gloria fuerit, ita patrimonium perdidisse.*

4. BERLINGERIVS CARAFA, Gurelli I. alter filius , adèd sibi demeruerat animum Regis Federici, vt ab eo creatus sit Præfectus supremus Aule; et si erat superstes Comes Potentiæ, qui Aulam trium Regum antecessorum re-

xerat:

xerat : fuit aliquot oppidorum Dominus ac Baro , sed liberis masculis omnino caruit.

5. GURELLVS II. CARAFA, Galeotti primogenitus, ex matris Victoriæ Cantelmæ præstantiâ, vel in re angustâ parentis, educatus tamquam in opulentâ & propemodum Regiâ Domo, etsi Comes Terræ-nouæ non fuit, quam ditionem à Consaluo Magno Duce Catholicus Rex noluit repetere; Suriani Comes saltem appellatus ab eodem Rege, ob famam in primis atque Virtutem Victoriæ Cantelmæ fuit: quam utique neptem Isabella Regina, Ferdinandi I. Regis vidua, Regi Catholico fratri suo admodum impensè commendarat.

6. TIBERIVS I. CARAFA, Galeotti alter filius, obeunte sine liberis Gurello II. Suriani Comes, ac insuper Dux Catanzaræ; posteaque rescisso huius Urbis emptæ à CAROLO V. Cæsare contractu, Dux Nuceriæ: quem Titulum ab Imperatore, propter fidam in eum obsequia, promeruit.

7. FERDINANDVS I. CARAFA, Tiberij filius, Suriani Comes, Dux Nuceriæ.

8. ALPHONSVS CARAFA, filius Ferdinandi I. Comes Suriani, Dux Nuceriæ.

9. FERDINANDVS II. CARAFA, Alphonsi filius, Comes Suriani, Dux Nuceriæ; qui cum splendore familiæ propemodum Regiæ Neapoli vixit; ita vt Viri plurimi ex
primâ

primâ Nobilitatè limen ædium eius frequentarent , egressibus adhærescerent , ac stiparent semper latus eius ; essent verò inter illius Ephebos honorarios ingenui nobilesque Adolescentes, & ex iis nonnulli Crucibus militarium Ordinum insigniti. Quæ res prouocare inuidiam potuisset ; nisi eam ille fortunis, opibus, potentiaque, & in primis magnitudine animi superasset. Fuit quoque Litteratorum hominum Patronus ac Mæcenas , & aliquos eorum magni nominis perquam liberaliter domi aluit.

IO. FRANCISCVS MARIA CARAFA, Ferdinandi II. filius, Suriani Comes, Dux Nuceriæ, Vir omnibus elegantiss morum excultus, qui in primâ iuuentute Prouincias Europæ omnes peregrinabundus lustrauit, ac sicuti Homerus de Ulyssè scripsit,

Qui mores hominum multorum vidit & vrbes: ut nimirum summam prudentiam vndique sibi compararet, diuesque artibus animi, ita rediret ; quò deinde Militiæ dans nomen (in quâ iam Regi Catholico meret Supremus Magister Equitum) consilio Ulysses, manu Ajax aut Achilles appareret. Religio etiam defensa vsque ad vulnera & sanguinem ab eo fuit ; dum Argentiæ pro eâ strieto gladio aduersus sectarios plurimos, armatos hastis oblongis & hæresi pertinaci, stetit non sine quodam miraculo fortitudinis, atque auitam fidem vulnerum cruore consignauit.

11. FRANCISCUS CARAFA, *Francisci Mariæ filius, Suriani Comes, Dux Nuceria, qui pulcherrimè in Parentis Vestigia stimulis gloriæ magnis, tum à virtute, tum à natiuâ indole incitatur.*

12. POMPEIUS CARAFA, *alter Alphonsi filius, Noyæ Dux.*

13. IOANNES CARAFA, *filius Pompeij, & Dux Noyæ.*

14. TIBERIUS CARAFA, *Ferdinandi I. alter filius, PAVLO IV. Pontifici affini suo percharus fuit, & ad Purpuram ab eo designabatur, quam in dolores & grauitas morum, & dexteritas spectata in negotiis pluribus, merebantur; nisi maluisset eius Aula nuntium remittere, ne videretur particeps consiliorum, quibus ab eo Pontifice indicabatur bellum PHILIPPO Regi. Rex idè muneraturus nobilem eius fidem, Potentiâ primùm, ac dein Cassani Antistitem eum creauit.*

15. PETRUS ALOYSIUS CARAFA, *Galeotti tertius filius, Magnus Præses Equitum sancti Lazari, quæ nunc dignitas est penes Allobrogum Duces.*

16. DIOMEDES CARAFA, *quartus Galeotti filius, Eques Ordinis sancti Jacobi, & ex ingenij elegantissimi commendatione charus in paucis CAROLO V. Cæsari; cui & PHILIPPO Regi aliquoties, conscripto suis stipendiis milite, dimicauit: sed & in ludis atque spectaculis, omni*

Iviii ELOGIVM AC STEMMA

Angelus
Constan.
in eâdem
Hiflor.

apparatu pompæ , ac vibrandæ hastæ seu feriundi Sa-
raceni arte primos semper plausus & prima præmia refe-
rebat. Ipse CAROLVS Cæsar cum eo interdum ludis
publicis lanceâ vel acinace decertavit : accidit verò ali-
quando lepidè, vt debilitatâ manu, dum se armis ambo re-
percuterent , Cæsar ex eo laxamenti genere ad seria Imperij
negotia redierit , & vt non ita multò post Diomedes re-
scriptum gratiæ ab eo petierit. Qui tamen excusavit ioco
manum in certamine ab ipso aduersario læsam , quasi strin-
gere stylum nequiret , causâ obsignandi quod petebatur.
Nimirum has Nobilium artes coluerat in omni ætate, spe-
ctaculaque & munera ludorum exhibuerat impensis ma-
gnis Neapoli ; dum ibi duæ Regina , altera Regis Ferdinan-
di Senioris coniux , altera huius filia , & coniux Ferdi-
nandi Iunioris , cum ipsâ Mediolanensi Duce morabantur.
His enim Regiis Matronis certatim Proceres Regni , modò
dramatum oblectamenta ; modò simulacra præliorum , mo-
dò concertus musicos offerebant. Cùm esset præterea Dio-
medes prudentiâ & consilio maximus , bello Neapolitano
peractò missus est Orator ad Regem , & tunc Patriæ fidem
suam, dotibus aliis præstantis animi consentaneam, satis af-
fatim patefecit. Quinque habuit liberos : primum quidem
CAESAREM CARAFAM , qui vnicam filiam ex coniuge
suscepit , nuptam deinde Comiti sanctæ Seuerinæ , Gentili
suo. Neapoli Venetias concessit , & Chiliarcha , diu Rei-
publicæ

publicæ stipendia fecit, postmodum secessit Muranum, & ibi vixit in re tranquillâ: eaque fuit existimatio de ipsius singulari & antiquâ prudentiâ, vt Senatores plurimi, et si externis viris rarò arcana communicant, lintribus ipsum adirent, consulerentque, veluti Oraculum Politicæ gubernationis. Eadem existimatio fuit de illo apud Hispaniarum Regem, & apud Regem Poloniae, qui datis amicis litteris suum Affinem in eis ipsum appellabat. Horum ideò Regum, ac pariter Magni Ducis Hetruriæ, Ducisque Mantuani Oratores iuebantur cum ipso, de rebus quibusque arduis, consultare, priusquam de eisdem in Senatu Veneto agerent. Quin imò ipse Aquileensis Patriarcha, Vir eâ etate primæ sapientiæ, Venerabilisque alij Antistites Ecclesiæ, cum eo idemtidem conferebant. Nam religioso simul animo erat, atque idcirco introduxit Venetias S. FRANCISCI DE PAULA Familiam; quam item magnâ ex parte facultatum suarum heredem scripsit. Diomedis alter filius fuit FRANCISCUS CARAFA, qui caelebs vixit, & fuit Quæstor supremus Regni. Tertius Diomedis filius fuit FERDINANDUS CARAFA, etiam ipse caelebs, & castitatis amantissimus, sicut & disciplinarum pulcherrimarum; quas vnicè coluit. Idem in negotiis publicis fidem domi, foris verò strenuam operam Patriæ ac Religioni nauauit. Interfuit Classi Catholicæ ad Naupactum, & apprehenso vtraque manu ingenti gladio, in vnam hostium Tirimem,

grandi bellicæ Virtutis exemplo, insiliit; eaque potitus, cum prædam omnem aliam sectarentur auidè commilitones, qui ipso Duce atque auspice vicerant, pro se nihil seposuit aut reportavit, præter Codices nonnullos, Turcico idiomate exaratos; dignus enimverò Mineruæ Alumnus, pacisque & belli artibus ex æquo inclytus; atque hi Codices seruantur adhuc in familiâ, vti clarum ac certum huius geminæ Virtutis eius monumentum. Quartus filius Diomedis fuit FABIVS CARAFA; qui in ætatis flore ac robore obiit, cum dedicasset Clero atque Ecclesiæ mores suos, & sancti Angeli sæcularis Abbas esset.

17. OCTAVIVS I. CARAFA, quintus inter Diomedis filios, sed felicitate & successione nulli eorum postremus. Adoptatus enim ab amitâ filius atque heres, & compos patrimonij admodum copiosi, aliquot oppida cœmit. PHILIPPVS II. autem Rex Catholicus, ne iisdem oppidis absque tituli honore potiretur, ob Diomedis Parentis merita, eum Anti Marchionem salutavit. Uxorem habuit stirpis CARAFÆÆ, ex Comitibus Policastri; tantæque fuit auctoritatis Neapoli, ut Nobilibus iuxtâ & Plebi apprimè charus esset. Notabile illud visum est, cum oborto ingenti tumultu populus ades Nobilium diriperet, popularæque, patuisse nihilominus vestibulum ædium eius, nec ciues prædabundos, atque ad iniuriam pronos, quidquam intulisse damni, tametsi valuas ædium aliarum cæco furore

furore perfringerent : tam fida custodia fuit, quam ei amor & benevolentia publica posuerunt.

18. FRANCISCVS CARAFA, Octauij I. primogenitus, Antij Marchio, & Dux Cercia, Vir tum Neapoli tum Romæ splendore familiae, & sui generis gloriâ sumptuosus; simulque comis & ad promerendum amorem factus.

19. OCTAVIVS II. CARAFA, Francisci filius, Antij Marchio, & ex æquo heres opum ac laudum paternarum.

20. CAROLVS CARAFA, Octauij II. filius, Antij Marchio, perinde suorum Auorum gloriam æmulaturus.

21. DIOMEDES CARAFA, Octauij I. alter filius, Episcopus Tricaricensis, Vir ingenij cultissimi, ac singulariter pius; qui, dum prima ei decora & munia simul Virtus deposceret, simul Pontifex destinaret, obiit Romæ, correptus morbo, cùm venisset ad Apostolorum limina, mortemque adiit otium animæ, ac limen æternitatis. Vt paratas verò & sitas apud ianuam celi exuuias corporis haberet, in sacrâ ade Virginis Deiparæ, cui à Montibus est cognomentum, & quam obsequentissimè coluerat, voluit sepeliri. Huic verò fratri, & in Episcopatu antecessori, PETRVS ALOYSIVS CARAFA, Episcopus Tricaricensis, dum erat in Apostolicâ Legatione, nusquam absens à pietate erga suos, tumulum posuit.

22. TIBERIVS CARAFA, item filius Octauij I. ex

Lxij ELOGIVM AC STEMMA

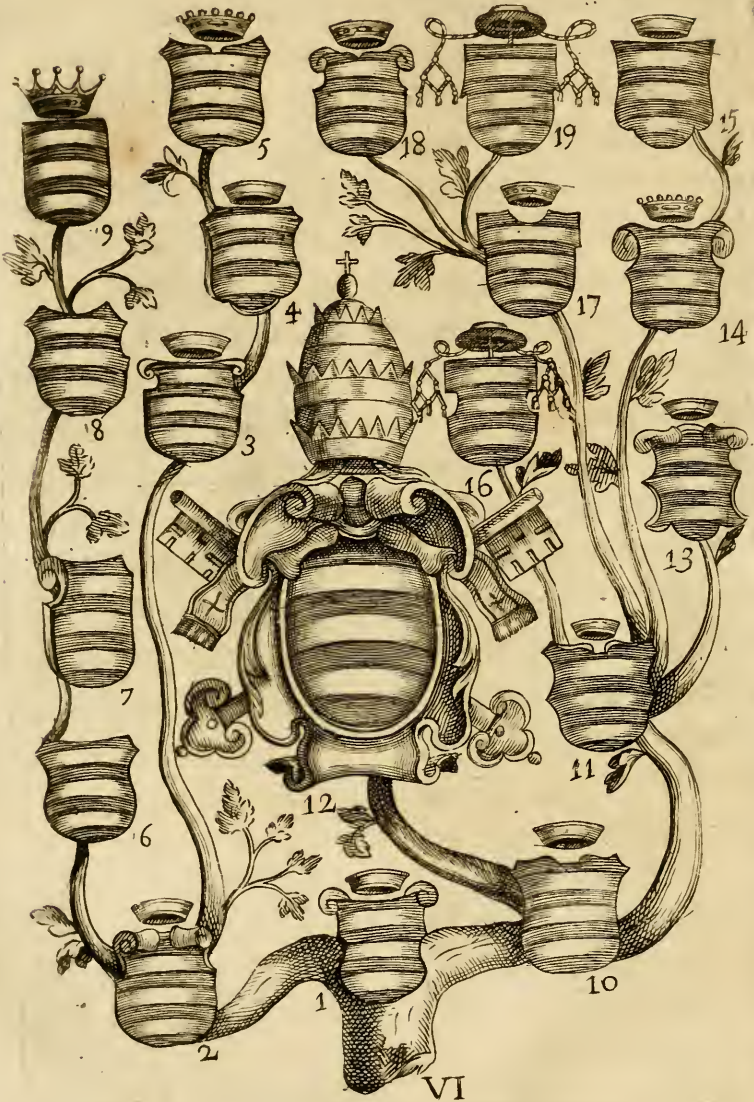
Io. Iacobus
Chiffletius
in Insigni-
bus Equi-
tarij Velle-
ris aurei.

gemino & felici ab omni parte connubio, si sola fecunditas adfuisset, primùm Bisiniani, mox etiam Scyllæ Princeps, Dux sancti Marci, Comes Clarimontis, Altimontis, Tricarici, Sinopolis & Nicotera, Velleris aurei Eques, & unus ex Magnatibus Hispaniæ. Moribus est nobilissimis; est pietate & comitate singulari. Prestitit verò Hispano Regi, in difficillimis temporibus, obsequia Neapoli maxima; eaque licuit aliis, etiam typis publicis, absque invidia metu (quâ ipse maior & excelsior est) commemorare. Dicerem, quâ sit Neapoli gratiâ & auctoritate apud omnium ordinum homines: nec silerem etiam, quam de se Madriti Regiâ vrbe, Romæ verò in eâ Nationum & Orbis Christiani Curiâ excitauerit admirationem, tum splendore atque apparatu familiæ, tum præcipuè suimet ac suarum virtutum pompâ. Sed cùm hæc prolixiolem narrationem iure suo flagitent, mihi volupe interim erit compendio saltem vti, & instar laudum multarum, familiæ uniuersæ decus, ac Regni totius delicias iteratò eum nominare.

23. PETRVS ALOYSIVS CARAFA, Octauij Primi perinde filius, Philosophiæ ac sacre Theologiæ, Humani Diuiniq; Iuris Laureâ inornatus, sancti Andreæ Abbas. Hic tribus Summis Pontificibus fidem ac præstantiam animi sui patefecit obsequiis non tacendis: etenim PAVLO V. sexennium, in ditione Ferrariensi Prolegatus, GREGORIO XV. & VRBANO VIII. fermè biennium,

in præfecturâ Firmani Principatus , & iam soli VRBANO VIII. decennium, in Legatione ad tractum Rheni, & ad Prouincias inferioris Germaniæ seruiuit, Episcopus Ecclesiæ Tricaricensis ab eodem creatus. Colonia primùm, vrbe celebri ab originis gloriâ, & à famâ insuper sanctitatis, dein Leodij, ciuitate insigni à Cleri splendore, & à Religionis Romanæ constanti professione, ita vixit, vt perennitas famæ simul atque amoris consecutura sit abitum eius. Neque mirum id videatur, quia Vir est integerrimus, commodissimis moribus, & maximè pius; meritorum verò quàm honorum studiosissimus, & qui, dum conscientie soli placet, vel ideò semper omnibus placuit.

24. CAROLVS CARAFA, pariter Octauij I. filius, in Religiosissimam sancti Dominici familiam transcriptus, ac Thomas appellatus, ad huius nominis Angelici præstantiam, ingenti memoriâ, ingenio acerrimo, & sacre Eloquentie miraculo accessit admodum: & tamen in ætatis flore obiit, breue suorum decus pariter ac diuturnum eorum desiderium.

VI.

I. **D**IOMEDES CARAFA, filius quidem Antonij Magni natu minimus, sed si opes, si gloriam recte factorum, si Regum amorem spectes, fratribus aliis omnibus anteferendus. Is Alphonsum Regem, in omnium rerum eius inclinatione, quando nimirum reuocauerat adoptionem Regina Ioanna, secutus est semper fide constanti. Post Regina obitum eidem Regi Neapolim oppugnanti vi-

etoriam ac Regnum dedit; cum validâ enim militum strenuissimorum manu, per aquæ-ductum clam peruadens in ipsam Urbem, propugnatores muri obtruncavit, fixitque ibi Regis Aragonæ vexillum; & Civitatis territa, atque à se primùm victæ valvas exercitui patefecit. Itaque si Antonius Parens consilio suo Regnum comparavit Alphonso Regi, id ipsum regnum Diomedes filius manu & virtute suâ ei redonavit. Ob hæc ingentia merita creatus est Matalunij ac Cerreti Comes: sed & auxit ipsius decora Ferdinandus Rex Alphonso filius. Ex huius sanctiore Senatu cum esset Diomedes, numquam Neapoli aberat, quin per litteras saltem rogaretur sententiam: tantum verò tribuebat consiliis eius idem Rex Ferdinandus, ut postquam ille in extremo senio Aula nuntium remiserat, conuenerit eum Matalunij, de re grauissimi momenti cum ipso consultaturus. Supremam Regiæ militiæ Præfecturam mereri ma-

Angelus
Constan.
in Hist. fam.
mil. Caraf.
Philibertus
Campanile
in Insigni-
bus Nobil.

Angelus
Constan.
in Hist. fam.
mil. Caraf.

Angelus
Constan.
ibid.

luit quàm administrare , gnarus fortunam nonnumquam in bellis malè ludere , fortissimosque Duces euentu virtuti eorum consentaneo fraudare. Saltem emeritus ipse , instruxit alios , nec tyrones quosque aut gregarios , sed ipsosmet Duces & Reges : certè Alphonsus Junior, dum Calabriae Princeps erat , imperatas à Rege Parente bellicas expeditiones numquam auspicatus est , nisi Diomede priùs belli Magistro vteretur. Exstant hodieque Opuscula eius, Ducis Calabriae inscripta , quæ veteranum quemque possint instruere. Obiit dignus hoc Elogio , quod legitur in tumulo eius : Huic Virtus gloriam , gloria immortalitatem comparauit.

2. IOANNES THOMAS I. CARAFA, Diomedis primogenitus , post varium specimen virtutis militaris , præsertim aduersus Thraces , in bello Hydruntino , Præfectus fuit vniuersis castris à Ferdinando Rege Juniore, dum Carolus VIII. Campanum Regnum inuaderet. Et tum superatus quidem in prælio fuit , sed nihil decessit existimationi eius , tam apud Regem Ferdinandum , qui bellorum esse anticipem aleam satis intelligebat , quàm apud ipsum Carolum VIII. à quo est creatus Eques sancti Michaëlis. Mansit verò ei paternus Titulus Comitum Matalunij , & Comitum Cerreti.

3. DIOMEDES II. CARAFA, filius Joannis Thomæ I. Comes Matalunij , & Comes Cerreti , qui sectatus pacis
atque

atque otij honesti pulcherrimas artes, militia omnia munia domesticæ tranquillitati postputauit.

4. IOANNES THOMAS II. CARAFA, Diomedis II. filius, & Auo similior quàm Patri. Is belli peritiâ & armorum exercitatione clarus, in Regno Neapolitano, in Belgio, & in Insubriâ fuit. Peculiariter in monomachiâ tam pedestri quàm equestri, prostrato aliquoties aduersario, famam indeptus fuerat bellatoris naui strenuîque: quo tempore nondum sacræ pariter atque humanæ leges armauerant se contra damnatum eum atque abominatum morem; quemadmodum deinde factum est in Prouinciis ac Regnis Europæ, summo generis humani bono. Diomedes II. Parens, ut generosam indolem in filio, ad gloriosam Auorum æmulationem excitaret exstimularetque, hunc eundem Ioannem Thomam proficisci ad CAROLVM V. Cæsarem in Belgium voluit, deditque illi, præter familiæ comitatum, asseclas honoratissimos, quibus utique stipatus, sumptusque magnos dispensans, in ludis & publicis spectaculis, non rarò vni impar Cæsari, ceteris verò maior apparuit.

Quin & in ludicrâ certaminis specie cum ipso interdum Cæsare concurrere meruit; gloriosus nimirum futurus, seu vinceret in eiusmodi pugnâ, seu (quod videri optabilius poterat) vinceretur. Tandem cum ex Belgio ad bellum Insubricum venisset, ortâ singulari rixâ, ostendit claro admodum exemplo, eos, qui monomachiam sectantur, seriùs

Angelus
Constant.
in Hist. fa-
mil. Caraf.

Ixviii ELOGIVM AC STEMMA

citiùs, vti victimas Martis cadere. Etenim dum eques concurrat cum aduersario, nec aliis armis quàm terno, vti præscripserant Duces, acinace, ad manum, ad baltheum, & ad ephippium; implicatis & surrectis primo congressu equis, diductisque imi thoracis & femorum ex chalybe iuncturis, locum vulneri aperuit, quod ei vitam cum sanguine hausit. Comes erat Cerreti, superstite adhuc parente Comite Matalunij.

5. DIOMEDES III. CARAFA, Joannis Thomæ II. filius, in vtramque laudem, armorum ac litterarum, educatus, PHILIPPO II. militauit contra PAVLVM IV. et si Auum habuerat Diomedem II. eiusdem Pontificis Patruelem. Quæ ipsius fides, oblita quodammodò generis tam propinqui, Catholico Regi placuit tantoperè, vti eum Matalunij Ducem crearet: sed quia prole caruit, soror eius Hieronyma Carafa, Fabio Carafæ nuptui data, in Principum Stilianii propaginem transtulit titulum Ducis Matalunij, & ditionem eius.

6. ROBERTVS CARAFA, Joannis Thomæ I. secundogenitus.

7. IOANNES BAPTISTA CARAFA, Roberti filius.

8. ASCANIVS CARAFA, filius Joannis Baptiste.

9. CAROLVS CARAFA, filius Ascanij, Princeps Colubrara: cui absque liberis decedenti, successit fratris filia, Hieronyma Carafa; & cum dote eiusdem Principatus,

tus, nupsit Fabio Carafæ, secundogenito Diomedis Ducis Matalunij, ex prosapia Principum Stilianii.

10. IOANNES ANTONIVS CARAFA, Diomedis I. alter filius, ex vxoris dote, quæ erat Victõria Camponesca, fuit Montorij Comes.

11. IOANNES ALPHONSVS CARAFA, Joannis Antonij primogenitus, Comes Montorij.

12. IOANNES PETRVS CARAFA, Ioannis Antonij secundogenitus, fuit vnus magni Ordinis Clericorum fundator; quod facit ad famam sanctitatis. Item fuit Episcopus Theatinus, Archiepiscopus primùm Brundusinus, ac dein Neapolitanus; prætereà Legatus Apostolicus ad Ferdinandum Regem Castellæ, & ad Henricum VIII. Regem Britannie, adhæc S. R. E. Cardinalis; denique Pontifex Maximus, quod facit ad eius immortalem gloriam. Ad eius verò Pontificis pedes prostrati Oratores Britannie schisma deprecati sunt, atque hæresim abiurarunt. Idem mores Populi, disciplinam Cleri, sanctiora Ecclesie instituta, restituit; profligauit hæresim, duos Orbis Christiani potentissimos Reges inuicem conciliauit, post diuturnas grauissimasque simultates: affines quoque minùs rectè potentiâ vsos, ex Urbe atque Aulâ submouit; quod facit ad ipsius commendationem æternam. Ut cogam in arctum encomia, quæ Viri summi eius eximia virtuti consecrarunt; audiuit meritò, ^a Cleri Romani primus reformator, ^b primus

Antonius Caraccio-
lus in Col-
lectaneis
Histor. de
Virâ Pau-
li IV.

Ioannes
Roberti in
Elogiis 50.
Iurisperi-
torum.

^a Verron.
in Chron.
^b Cynus in
Panegy.

LXX ELOGIVM AC STEMMA

c Ricord.
 Histor.
 Mon.
d Anton.
 Bandinius.
e Cherius
 Epist. ad
 Caraf.
f Rouerius
 lib. vlt. Hi-
 stor.
g Hofius
 apud Sci-
 pionem.
h Anmir.
 in Tacit.
 lib. i. c. 8.
i Canonici
 Vaicani in
 Elogio sta-
 tuæ Pau-
 li IV.
k Card. Sir-
 letus in Elo-
 gio iconis
 Pauli IV.
 & in Epist.
 ad Hofium.
l Card. Po-
 lus in Epist.
 ad Sadole-
 tum.
m Paulus
 III. teste
 Onuphrio.
n Iulius
 III. in Epi-
 stol. ad Ca-
 rolum V.
o Pius V. in
 sepulchro
 quod Ro-
 ma Pau-
 lo IV. ex-
 struxit.

suo saculo deprecator Purpuræ, *nam eam oblatam diu recusavit*; *c* primus Apostolici Clericorum Ordinis restitutor, *d* primus supremi de hæresibus Iudicij in Vrbe auctor, reparator labentis Catholicæ fidei; *e* spes vnica confirmandæ & constituendæ Reipublicæ Christianæ; *f* nulli superiorum Præsulum postponendus; *g* Christianus Cicero, Latinus Chrysostomus, *h* Religionis vindex, veræ libertatis assertor, reparator veteris disciplinæ, Orbis columen, hæresum pessumdator, vitiorum omnium perpetuus hostis; *i* Christianæ legis Antistes; Religionis vindex; libertatis assertor; sanctissimus ac piissimus Princeps; *k* sanctissimus & eloquentissimus Pontifex, & Christianæ pietatis restaurator; *l* sanctissimus & doctissimus, *m* Vir admirabilis, *n* Præsul pietate eximius, Virtutibus eminentis, & sacræ vel lectioni, vel operationi, vel meditationi semper affixus; *o* eloquentiâ, doctrinâ, sapientiâ singularis; liberalitate, animi magnitudine præstans, scelerum vindex integerrimus; Catholicæ fidei acerrimus propugnator.

Quod postremum eius encomium PIVS V. magnus Veræ virtutis æstimator dedit; & is numquam PAVLVM IV. compellauit alio nomine, quàm SANCTVM PATREM. Succedens verò in Pontificatu, tametsi Pius IV. interceserat, Pontificiâ epomide, pileo suffulto pelliculis hermionis,

nicis,

nicis, ac stola Hierarchicâ, iisdem vti voluit, quibus vsus fuerat PAVLVS IV. exosculans ea idemtidem: & quasi animum PAULI indueret, cum his insignibus Maiestatis auspiciari voluit regimen summi ac sanctissimi Principatus: vsque adeò veluti alter Eliseus in PAVLO Elie spiritum venerabatur. Extant de hoc Maximo Pontifice clara, apud Scriptores egregios, monumenta, præter iusti Voluminis Opus, cui lucem publicam plurimi desiderant, cum norint spiritum, norint animum eius. Libasse interim ex eis pauca oportuit; ne, qui merito anteit omnibus, pars huius Elo-gij minima fuisse videatur.

Antonius
Caraccio-
lus in Col-
lectaneis
Histor. de
Vitâ Pau-
li IV.

13. FERDINANDVS CARAFA, primogenitus Ioannis Alphonsi, & Montorij Comes.

14. IOANNES CARAFA, Ioannis Alphonsi alter filius, Comes Montorij, ac Dux Paliani.

15. DIOMEDES CARAFA, Ioannis filius, Comes Montorij.

16. CAROLVS CARAFA, Ioannis Alphonsi filius, S. R. E. Cardinalis, Bononiæ Legatus, & functus insuper Legatione ad HENRICVM II. Galliarum Regem, atque ad PHILIPPVM II. Regem Hispaniarum. Hic & Ioannes Dux primùm à PAVLO IV. priuati administratione Principatus, deinde à PIO IV. tamquam Maiestatis rei vitâ exuti fuerunt in Mole Adriani; & Carolo quidem Cardinali intra conclaue ibidem fauces interpressæ atque elisæ,

Ixxij ELOGIVM AC STEMMA

Alphonfus
Ciacon. in
Paulo IV.

*elise, Ioanni verò Duci fractæ sunt ceruices. Sic in eis vidit Roma luctuosum exitum trægædiæ; qualem habent sæpe-
numerò nonnulli, quibus nocumento vel infortunio debe-
re adscribi videtur, quòd aliquando fuerint potentes aut
felices. Attamen vtrique PIVS V. causâ iterum discussâ,
demum famam & honorem restituit: quod integerrimi &
sanctissimi Pontificis decretum persuasit multis, magis
tempora quàm crimina dedisse consilium, tum animad-
uersionis adèd seueræ, tum exempli extremæ calamitatis;
quam ambo animo infracto & prorsus Christiano, post ma-
gnam potentiam magnamque fortunam subiuerunt: facti
spectaculum grande iis, qui extra Aulæ sunt aleam; exem-
plum verò aliis, qui nihilominus ludere in eâ non refor-
midant.*

17. ANTONIVS CARAFA, *Joannis Alphonfi perin-
de filius, Marchio Montis belli.*

18. IOANNES CARAFA, *Antonij filius, Marchio
Mirabelle.*

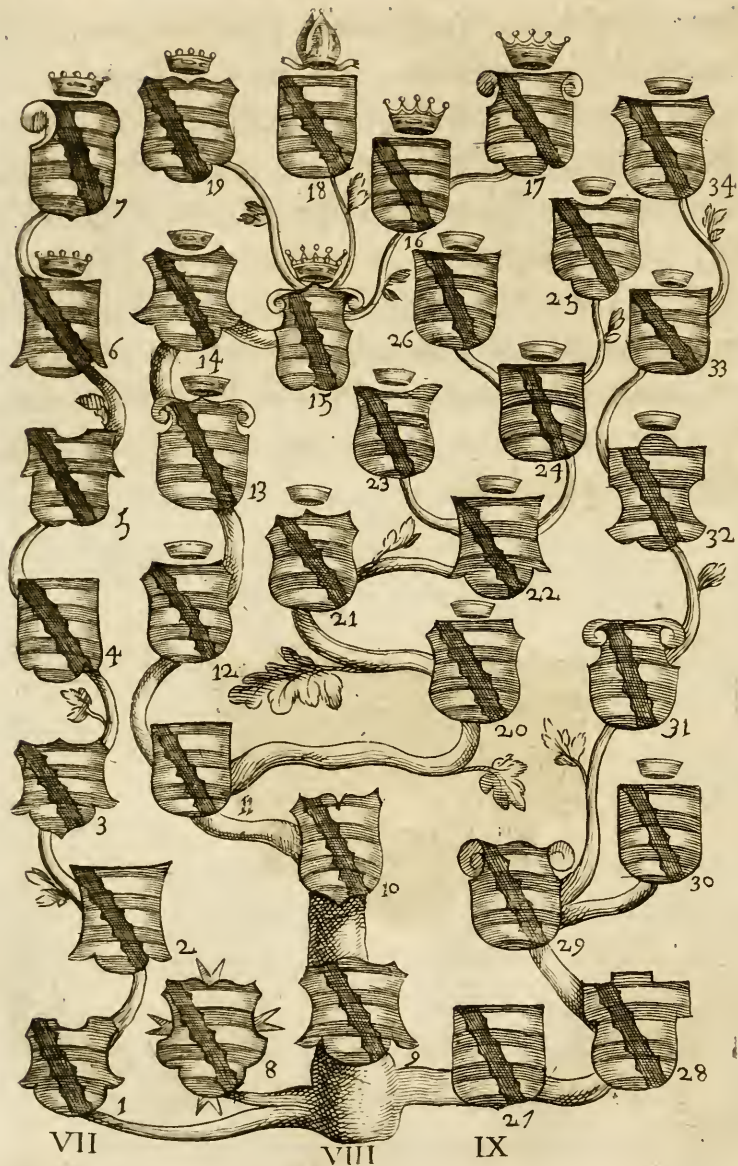
19. ALPHONSVS CARAFA, *Antonij alter filius,
Archiepiscopus Neapolitanus, & S. R. E. Cardinalis,
adolescens innocentissimis & castissimis moribus, quem
PAVLVS IV. solum ob eas laudes retinuit penes se, dis-
pulsis ex Urbe atque Aulâ fratrum aliis filijs ac nepoti-
bus. Obiit Neapoli, cùm esset ei ætas annorum XXV. flos
ipse. PIVS V. verò, qui in ipso amauerat dotes animi tam
insignes,*

*insignes, sepulchrum Neapoli eidem posuit ornatum sectis
 & versicoloribus lapidibus, cum hac inscriptione: Al-
 phonso Carafæ, S. R. E. Cardinali, Archiepisco-
 po Neapolitano, adolescenti non minùs virtute suâ
 quàm maiorum splendore claro, Patruï Pauli IV.
 Pont. Max. religionem integritatemque referenti;
 eâ sapientiâ prædito, vt in secundis rebus summam
 eius temperantiam, in aduersis miram constan-
 tiam, omnes laudauerint, Pius V. Pont. Max. po-
 suit. Vixit annis xxv. diebus xv. obiit M. D. LXV.
 Kalendis Septembris.*

Ixxiv ELOGIVM AC STEMMA

VII.

VIII.

IX.

1. CAROLVS CARAFA, *primogenitus Andrea Magni, agmen alterum ducens CARAFÆORVM A SPINA, fuit Dominus Foroliuij, & Baro prætereà plurimum aliorum oppidorum, quibus donatus est tum à Carolo III. Rege, tum ab eius filio Rege Vladislao: nam utriusque Regi ab intimis obsequiis fuerat.*

2. ADRIANVS I. CARAFA, *Caroli filius, & Foroliuij Baro.*

3. BARTHOLOMAEVS I. CARAFA, *filius Adriani primi, & Foroliuij Baro.*

4. ADRIANVS II. CARAFA, *filius Bartholomæi primi, & Foroliuij Baro.*

5. IOANNES ANTONIVS I. CARAFA, *filius Adriani secundi, & Foroliuij Baro.*

6. IOANNES ANTONIVS II. CARAFA, *alterius cognominis filius, ac Dux Foroliuij.*

7. ADRIANVS III. CARAFA, *Ioannis Antonij II. filius, Dux Foroliuij.*

8. BARTHOLOMAEVS CARAFA, *alter filius Andrea Magni, Eques Ierosolymitanus, & eius Militiæ Magnus Prior in Vrbe Româ; atque ad eò eiusdem Urbis Romæ Senator; quæ tunc dignitas plerumque Regibus concedebatur.*

lxxvj ELOGIVM AC STEMMA

9. IACOBVS I. CARAFA, *filius quoque Andreae Magni, Rupella, aliorumque oppidorum Dominus, & Baro.*

10. ONVPHRIVS CARAFA, *Jacobi I. filius, Rupella Dominus ac Baro.*

11. IACOBVS II. CARAFA, *filius Onuphrij, Baro Rupella, ac Generalis Dux Regis Ferdinandi.*

12. VINCENTIVS CARAFA, *Iacobi II. filius, Comes Grotteria, Rupella Dominus ac Baro.*

13. IOANNES BAPTISTA CARAFA, *Vincentij filius, Marchio Castelli Veteris, Comes Grotteria, Baro Rupella.*

14. HIERONYMVS I. CARAFA, *Ioannis Baptista filius, Marchio Castelli Veteris, Grotteria Comes, Rupella Baro.*

15. FABRITIVS I. CARAFA, *Hieronymi I. filius, Princeps Rupella, Rapola Dux, Marchio Castelli Veteris, Eques Velleris aurei, & S. R. I. Princeps.*

Io. Iacobus
Chiffetius
in Insigni-
bus Equi-
tum Velle-
ris aurei.

16. HIERONYMVS II. CARAFA, *Fabritij I. filius, Rupella Princeps, & Castelli Veteris Marchio.*

17. FABRITIVS II. CARAFA, *Hieronymi II. filius, Rupella Princeps, Marchio Castelli Veteris.*

18. CAROLVS CARAFA, *Fabritij I. alter filius, Vir nobilissimis moribus, Episcopus Auerse, & duorum Summorum Pontificum, GREGORII XV. ac VRBA-*

NI VIII. ad FERDINANDVM II. *Cæsarem cum potestate Legati à Latere Nuntius.*

19. VINCENTIVS CARAFA, *Fabritij I. perinde filius, Dux Borcellani.*

20. IOANNES CARAFA, *Jacobi II. Rupellæ Baronis filius: is prudentiâ singulari præditus, & gnarus rei bellicæ, uti erat propterea in æstimatione præcipuâ apud Regem Ferdinandum II. ita electus ab eodem Rege fuit, ut dum urgebat belli extrema necessitas, duceret Classem Venetorum. Hæc verò sociorum auxilia ita providè administravit, ut fateri Rex debuerit, se ipsius operâ in primis recuperasse Regnum, quo exutus à Carolo VIII. Rege Galliarum fuerat. Itaque ob rem benè gestam meruit à Rege, cum appellatione Comitæ, Urbem Polycastrum. Eundem Joannem Federicus alter Rex Oratorem in Pannoniam, ad illius Regni Proceres, misit. Denique CAROLVS V. Cæsar, cui erat ab intimis Consiliis, proventus maiores pendi eidem quotannis, de ipso Regni ærario, mandavit.*

21. PETRVS ANTONIVS I. CARAFA, *Joannis filius, Comes Polycastri, Vir fuit magni etiam ipse consilij; vnusque è secretiori Regis ac Regni Senatu, prudentiæ suæ aliquoties oracula in eo dispensavit.*

22. IOANNES BAPTISTA CARAFA, *Petri Antonij I. filius, Comes Polycastri.*

lxxviiij ELOGIVM AC STEMMA

23. PETRVS ANTONIVS II. CARAFA , *Ioannis Baptistæ primogenitus , Comes Polycastri.*

24. FEDERICVS CARAFA , *Ioannis Baptistæ secundogenitus , & , ex Petri Antonij fratris obitu sine liberis , Comes Polycastri.*

25. LAELIVS CARAFA , *filius Federici primogenitus , Comes Polycastri.*

26. FABRITIVS CARAFA , *filius secundogenitus Federici , cùm ex Lelij obitu sola superesset Iulia Carafa , eius filia atque heres , acceptâ veniâ connubij à Sede Apostolicâ , eam fratris filiam duxit , ac fuit pariter Comes Polycastri.*

27. GALEOTTVS I. CARAFA , *filius item Andreae Magni.*

28. ANDREAS II. CARAFA , *Galeotti I. filius , & Vir pari virtutis ac generis claritate.*

29. GALEOTTVS II. CARAFA , *filius Andreae II. cuius fidem fortitudinemque erga proprios Reges domi forisque , post eius utriusque virtutis specimen varium in omni atate , demum hic tumulus , inuidiam non metuens , posteris refert : Galeotto Carafæ domi ac militiæ clarissimo , qui pro Regibus Aragoneis multa fortiter gessit , ultimoque Ferdinandi Regis I. bello correptus morbo in Ferentanis iam septuagenarius diem obiit , & Rosatæ Petramalæ mulieri præstantissimæ ,*
Andreas

Andreas Carafa, sanctæ Seuerinæ Comes, Parentibus optimis posuit anno M. D. XIII.

30. ANDREAS III. CARAFA, Galeotti II. filius, Ferdinando I. & successoribus Regibus, in bello præsertim, tam fidus, vt Federicus Rex ei, cum Comitis titulo, dederit ciuitatem sanctæ Seuerinæ. Prudentiâ quoque singulari excelluit; atque adeò, quamdiu Neapoli absuit Carolus Lanoinus Prorex, Gubernacula totius Regni administravit: quam Præfecturam eidem confirmauit CAROLVS V. Cæsar. Is iuxta urbem Neapolim, in Colle maximarum amœnitatum, exstruxit propemodum expensis Regiis suburbanam domum; & sparsit in fundamenta eius trecenta numismata icone sui percussa: quasi ex ære domum eandem fundaret. Ita verò inscripsit vestibulum eius: Andreas Carafa, sanctæ Seuerinæ Comes, Lucillum imitatus, par illi animo, licet opibus impar, Villam hanc à fundamentis erexit, atque ita sanxit: fenes emeriti eâ fruuntor, delicati iuuenes & inglorij ab eâ arcentor: qui secùs faxit, exheres esto, proximiorque succedito. Sapienter enim uerò æstimauit, deliciarum vsu atati curis & laboribus fractæ parari, vt inter eas demum respiret: at suum iuuentuti florem esse, suumque robur; nec debere iuuenes otij honesti citius quàm præclari negotij fructum carpere inter ignobiles (si præpropere fuerint) Villarum amœnitates.

LXXX ELOG. AC STEM. GENT. CARAF.

31. NICOLAUS CARAFA, *Galeotti II. alter filius.*

32. GALEOTTUS III. CARAFA, *Nicolai filius,
& Andreae Patruī, qui sine liberis obiit, heres, sanctæ Se-
uerinæ Comes.*

33. ANDREAS IV. CARAFA, *filius Galeotti III.
Comes sanctæ Seuerinæ.*

34. VESPASIANUS CARAFA, *Andreae IV. filius,
& sanctæ Seuerinæ Comes.*

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S
L I B E R P R I M V S.

P R O O E M I V M.

X P O S I T V R V S vim & naturam rei, in his Regionibus, quoad artem & præcepta saltem, non ad cò notæ; aspectui, antequàm menti, obsequens ero : & quia notitia omnis per sensum, quasi per ianuam, aperitur; promam initiò HEROICA SYMBOLA nonnulla, vt ea intus ad animum oculi transmittant. Erit hoc verò peregrinas merces primùm explicare, ac mox substituere menti texturam earum operosam; dequè iisdem postremò affirmare, nisi exquisitis pretijs, licere nemini eas nundinari.

Fortassè orientur quandoque dissidia opinionum: nam ita ferent studia partium, in re præsertim He-

A

roicâ.

2 DE SYMBOLIS HEROICIS

Ant. Gel. roicâ. Sed vt olim in exercitu tibicines, præcentione
li. I. c. II. tranquillâ & venerabili, milites, ne sparsi prouerent,
ad quamdam quasi Castrensis Musicæ disciplinam
exigebant; ita huius prioris Libri, seu Procemij tem-
perature, vis omnis, opinor, certaminum remittet.
Etenim constabit, sectari me dumtaxat ea Symbola,
quæ probantur communibus calculis, & quæ nihil
præ se ferunt inferius Heroïci nominis dignitate.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Diuorum Symbola.

PAndere mercium harum officinam libet, serulæ Symbolo; quæ non clauē vllâ referatur, sed orbibus circumductis; donec litteræ coëant, & fiat certa verbi significatio. Schema est HEROINAE illius Magnæ, quam cælesti legatione Nuntius fidereus Matrem appellauit, & Virginem nihilominus esse permisit. Epigraphæ claustræ est, VNI PATET VERBO. Non aliter sinus Virginis, ad alios liberos clausus, vni patuit VERBO, quando VERBUM CARO *Ioan. 1.* FACTVM EST, ET HABITAVIT IN NOBIS.

NVbes rorida, & instar speculi opaca, Solem interdum repræsentat, quia respexit eam Sol. Accommodatur hoc Symbolum eidem VIRGINI GENITRICI. Sol enim in eâ generavit Solem : QVIA RESPEXIT DEVS HVMILITATEM ANCILLAE SVAE.

Ouum,

OVum, exemptis vitello ac albumine, ac refer-
 tum rore, sursum à Sole trahitur : alia ova,
 quibus ponderi sunt cognata viscera, humi relin-
 quuntur. Sola post obitum VIRGO DEIPARA in
 cælum assumitur : quia *gratiâ plena* præ aliis sola LUC. I.
 fuit.

GAlea antiqua, nec eo usu, quo militem ornat
 ac tegit, sed inuersa, ac plena incensis prunis,
 sæpenumerò plumbariis loco est foculi; quando ij
 candefaciunt ferreos cuneos, vt stannea ferruminent.
 Ad S. IGNATIVM transfertur; qui ex milite Legis-
 lator atque Ordinis nostri Parens, in se ignem ha-
 buit, coque hominum corda inflammavit.

Versatilis lucerna , non effusura oleum , non amissura lumen, quantumuis manubrio in omnem partem impetus detur , exprimit eiusdem sancti IGNATII constantem & iugem flammam , inter eas omnes, quæ nos sursum versum agunt, rerum humanarum vicissitudines.

Speculum fit omnibus omnia; & refert, seu atrum
 seu album hominem. Suadet etiam turpibus per-
 æquè ac decòris in corpore, pulchritudinem animi,
 1. Cor. 9. ex veteri consilio. S. IGNATIVS *omnibus omnia factus,*
vt omnes CHRISTO lucrifaceret, fuit speculo similli-
 mus.

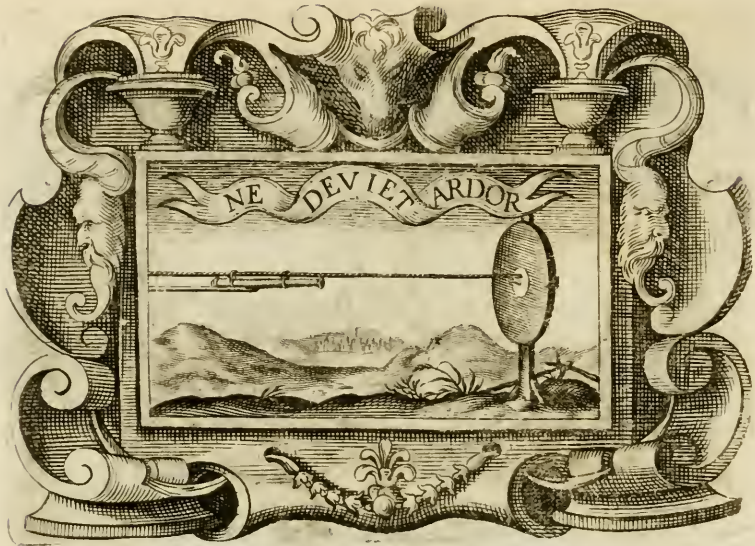

CAlcaribus generosi etiam & currentes equi congruè ad metam incitantur. B.ALOYSIVS GONZAGA Eques, & Castilionis Princeps, loco vestis cilicinæ, calcaria suo adstrinxit lateri. Tametsi enim curreret cursu alacri ad perfectionis metam; idonea ea credidit, quodammodò vt adderet gradum, atque vt semet suamque virtutem superaret. Verè ex ijs vnus, quibus ad brauium in stadio euntibus dictum est: *Sic currite, vt comprehendatis.*

1. Cor. 9.

B

Tubus

TVbus papyraceus, fartus pÿrio puluere, & in-
 nexus filo, ne cùm arserit, à scopo aberret, con-
 silium exponit eiusdem B. ALOYSII: qui voluit ad
 regimen & quasi stamen Religiosi Ordinis adhære-
 scere, tantùm vt vitaret periculum erroris ab ardore
 nimio; dum ardor interim nihil remitteret.

HÆc de DIVIS Symbola aliqui ingenio felici
 composuerunt: & tamen si Auctores singulo-
 rum ignorem; scio IV. V. VII. & VIII. laudem deberi
 FAMIANO STRADAE è Societ. IESV, Magistro meo,
 &

& Viro ab elegantia morum & litterarum inprimis claro. II. verò est PAVLI ARESII, Clerici Regularis, & qui, edito etiam volumine de Symbolis sacris, Italico idiomate, adeptus est eruditionis famam.

Sed enim, vt in medium adducam ex DIVIS ipsis aliquem, qui suum sibi Symbolum concinnauerit,

S. CAROLVS BORROMAEVS Mediolani Archipræful, & S.R.E. Cardinalis, Ceruo vsus est, qui aduersus anguim venena fontem quærit, cum hac Epigraphæ: VNA SALVS. Solitus videlicet sibi vnice in aduersis mederi, hauriendo *aquas de fontibus Saluatoris.*

Isaie 12.

CAPVT II.

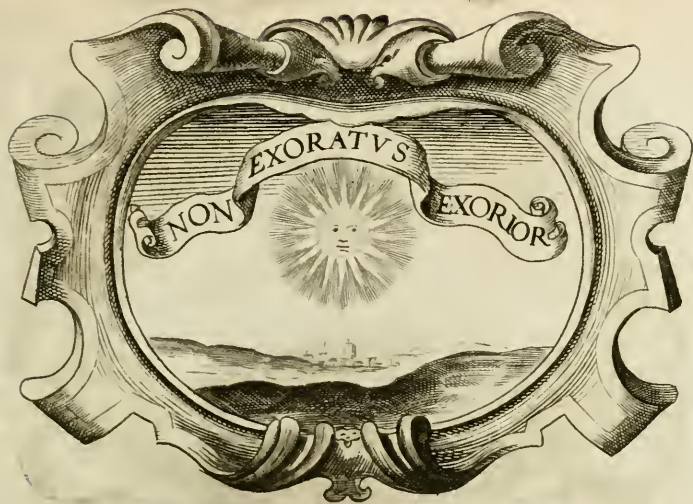
Pontificum, & Prasulum Symbola.

CÆlitibus proximos accenseo Pontificis, ac sacerdotēs Magnos; in quorū Infulis ac purpurâ reperitur sæpè animus Herois, ac veluti consecratur.

CLEMENS VII. Rom. Pont. ex gente Medicæ (quæ globulos senos pro schemate habet) globulum è crystallo figuravit; qui lucet in Sole Solis instar, & simul res obiectas inflammat, iis exceptis, quæ candorem habuerint. Professus est, in se candorem animi lædi non posse.

ALOYSIVS

ALOYSIVS Cardinalis ESTENSIS accepit, pro liberalitatis suæ tessera, Solem, cum Epigraphæ: NON EXORATVS EXORIOR. Proposuerat enim beneficia conferre vtrò, nec expectare preces. Etenim hæc ad gratiam veluti ius habent, hominem-que quasi DEVM constituunt, quemadmodum ait Martialis scribens ad Cæsarem Domitianum:

*Si quid fortè petam timido graciliq̃ue libello,
 Improbæ non fuerit si mea charta, dato.
 Et si non dederis Cæsar, permittite rogari;
 Offendunt numquam thura precesq̃ue Iouem.
 Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,
 Non facit ille Deos; qui rogat, ille facit.*

*Lib. 8.
 Epigr. 24*

PETRVS FRANCISCVS FERRERIVS Episcopus Vercellensis, & S.R.E. Cardinalis, pinxit follem pugillarium, proiectum in mare, dum hoc tempestate sæuit. Dicere enim potest securus, & cum fluctibus quasi ludens: INANES MINÆ vestræ sunt, nec vinquam ego submergar. Vita humana maritimis est moribus, aguntque cam procellæ ac minæ sonantes. Sed in his ille statuerat, spiritu & virtute animi plenus, nihil formidare.

IOANNES FRANCISCVS GAMBARA Cardinalis, vsus vomere aratri ex rudi ferro (nec enim aliter deserit officinam fabri) sed cui lux erit, instar argenti, postquam splendorem acquisuerit arando, ferrum hoc præ aliis innocens transtulit à culturâ agri, ad culturam animi. Qui utique exercendus est, ut splendeat; & debet cordi esse crebra illa Platonis adhortatio: *Otio labores anteponite, nisi fortè rubiginem splendori præstare existimatis.*

*Marsil.
Ficin. in
Vitâ Pla-*

Cygnō tonis.

CYgno inter volucres nulla est mansuetior: nec
 enim quampiam ex grege auium laceffit, quip-
 pe animal Musicum, & factum ad pacis harmoniam.
 Prouocantes aquilas tamen adoriri ac prosterne-
 re solet. Nobile consilium HERCVLIS Cardinalis
 GONZAGAE fuit, sponte nulli nocere, non vlisci,
 non vincere, nisi cum hostis prouocarit.

CHRISTOPHORVS MADRVCIVS Cardinalis,
vim ab ipsis aduersis, veluti redintegrato spiri-
tu, accepturus, Phœnicem in rogo, quæ idcò flagrat,
VT VIVAT, pro schemate vsurpauit.

ALEXANDER CARDINALIS VRSINVS, Vrsæ, quæ suctu priorum pedum, à puerperio, multos dies viuit, hoc lemma superscripsit : IPSE ALIMENTA SIBI. Futurus nimirum sibimet auctor laudis & immortalitatis, atque is qui aleret se gloriâ illustrium meritorum.

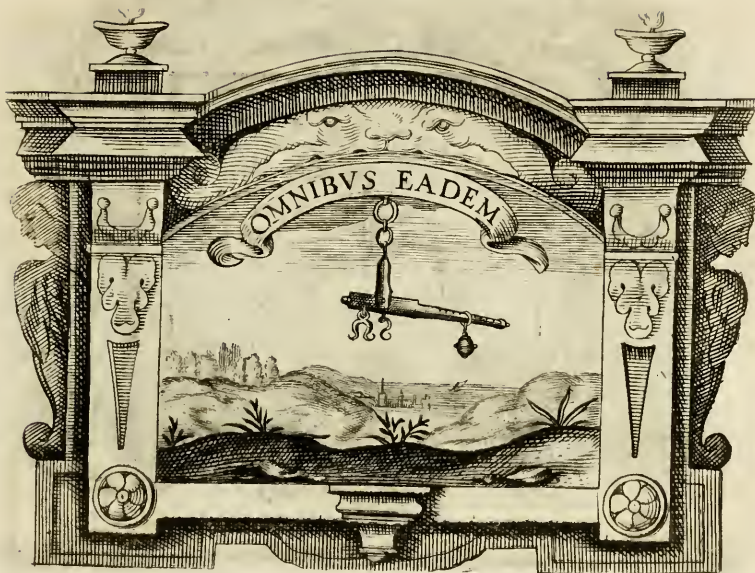
ASCANIVS PICCOLOMINEVS, Archiepiscopus Senensis, id curaturus in obitu, vt, si corpus ad terram deprimitur, animus ad sidera erigatur; figurauit situlas, quibus puteum haurimus: nam dum altera deorsum voluitur, altera sursum agitur. Obiter illud etiam discas, situlam deorsum ire, quæ vacua est; sursum venire aliam, quæ, cùm plena sit, adfert putei opes. Ita in morte corpus deprimitur, pars hominis vacua; sed animus, cùm eum virtus & fama implent, felicissimè erigitur.

PETRVS ALOYSIVS CARAFA, Episcopus Tricaricensis, ac Sedis Apostolicæ Legatus, situlis eisdem semet, atque Amicum, officij mutui & gratæ vicis admonuit: nam eæ ALTERNANT PONDERA EVNDO. Olim inter Charites vna myrtum, in quâ credebatur Amor plumeus nidulari; altera rosam, quæ est gaudium veris, & lætitia florum: tertia talos lusorios, in manu gestarunt: eoq; commento Veteres, beneficiis amorem & hilaritatem comites dederunt; atque indicarunt, debere beneficia, sicut taxilli solent, in mutuas manus ire ac redire: quia ludus hominis pulcherrimus est, gratiæ vicissitudo. Dictum ideò fuit Alcibiadi: *In te amor à ciconiâ non differt: si, posteaquàm prope te, velut in nido Amorem alatum fouerit, ab illo iterùm nutriatur.*

Plat. in Alc. 1.

Idem

Idem PETRVS ALOYSIVS CARAFA , dum stateram Symbolum vetus familiæ, cùm hac nouâ Epigraphæ, OMNIBVS EADEM, prodire voluit; professus est, se in administrando iure nemini vni fauere, sed seruare imò erga omnes iustitiæ æquamentum.

STatere affinis est libra, cuius ambę lances, vbi motę fuerint, inuicem discrepant : sed quando dabunt suum cuique pondus, consistent in æquo. Placuit hæc Libra eidem PETRO ALOYSIO CARAFÆ, & sententia fuit: Tolle, deprime, aut prosperis, aut aduersis, CONSISTAM IN AEQVO. Et vt ostendam, quale apud me habeant pondus vel tristitia vel secunda, implebo Lyrici Poëtę carmen illud :

Horat.
lib. 2.
Od. 3.

*Æquam memento rebus in arduis
Seruare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Latitiâ, moriture Deli.*

Opti-

Opticum specillum vibrat in Album ex Sole maculas ne-
 scio quas : Sol interea, veluti Mercator aureus lucis au-
 rea, procul à maculis est, procul à tenebris. Quòd si digna-
 retur alloqui curiosos nimium mortales, cum nihil in se
 nisi lucem habeat, diceret conscius pulchritudinis suæ: **NON**
IDEO MACVLOR. Magnanimus vir virtutem habet, omni-
 bus numeris absolutam; cui consecrant honores magnos viri
 boni: dedecus contra, & infamiam, quæ obuenire ipsi iure
 nequeunt, solet coaspernari, conscius suæ virtutis, suæque
 gloriæ. Hinc **ALEXANDER** iniurias irridere, **AVGVSTVS** re-
 munerari, dissimulare **TIBERIVS**, **TITVS** contemnere,
THEODOSIVS, **ARCADIVS**, **HONORIVS**, Pater, Filius, Nepos,
 Cæsares, condonare, & excusare, quàm vlcisci maluerunt.
 Principes verè aurei, verè magnanimi; & ideò **PETRO A-**
LOYSIO CARAFÆ, eorum simillimo, Symbolum hoc dedicaui.

CAPVT

CAPVT III.

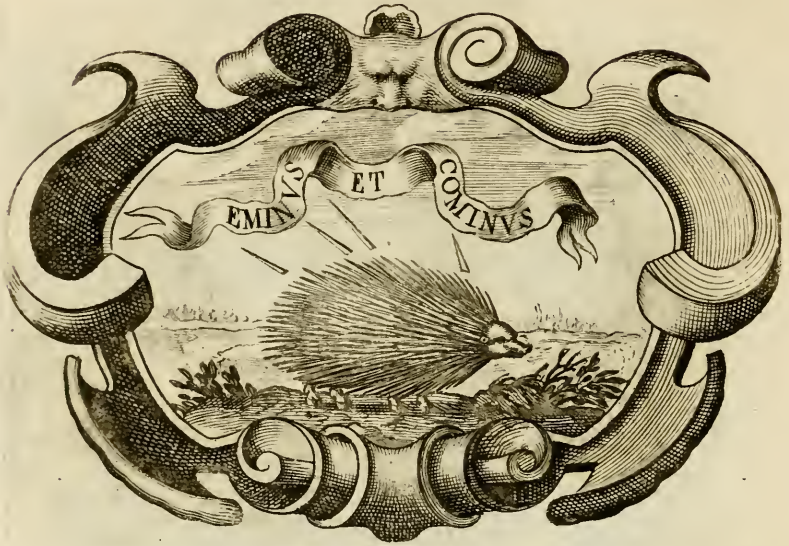
Cesarum, Regum, & Principum Symbola.

VT ij prodeant iam, ex heroïci nominis prærogatiuâ, primas defero CAROLI V. Symbolo: id est Soli, necdum constituto in summâ circuli sui altitudine, cum hoc lemmate: NONDVM IN AVGE. Qui magna obtinuerat, se aspirare adhuc ad maiora profitebatur.

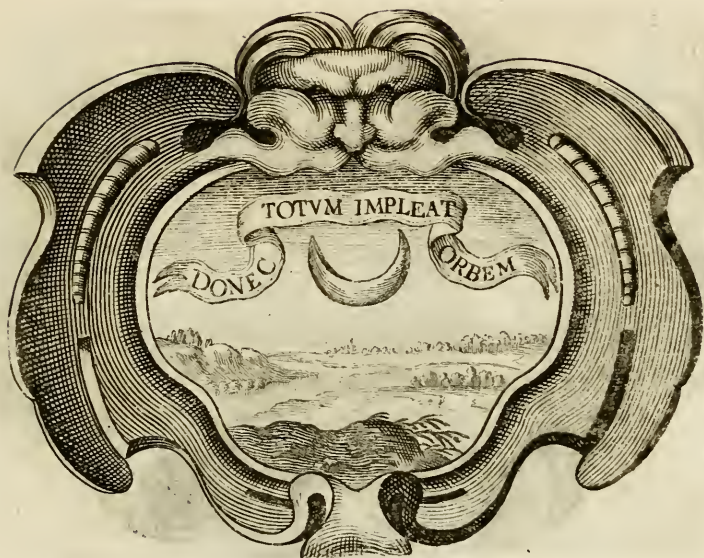

CLOTHARIO Francorum Regi tribuitur rota molendini, quam aquæ CONVERTVNT, NON EVERTVNT. Haud aliter viro sapienti & Heroï exercitium præbent, non exitium, res aduersæ.

LVDOVICVS XII. Rex Galliarum, histricem formavit, hastatum & pharetratum animal, cum lemmate, EMINVS ET COMINVS. Etenim missiles aculeos vibrans in venaticos canes, nocet eis & procul & propè. Ita LVDOVICVS Rex meditabatur formidini esse aduersariis suis, tam ex propinquo, quàm ex longinquo loco. Et profectò Regibus esse oblongas manus, vulgò etiam iactari audimus.

HENRICVS filius FRANCISCI Primi Galliarum Regis, superstitite adhuc Parente, Lunæ Symbolo cornua exferentis, lemma hoc adscripsit: DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM. Luna videlicet luce lucet Solis, eiq̃ue succedens sensim augetur, donec orbem expleat. Ita Henricus velut ex Parentis vitâ & luce spirans, eiq̃ue successurus, crescere in omni laude statuerat; donec heres Regni, orbem atque periodum suæ magnanimitatis expleret.

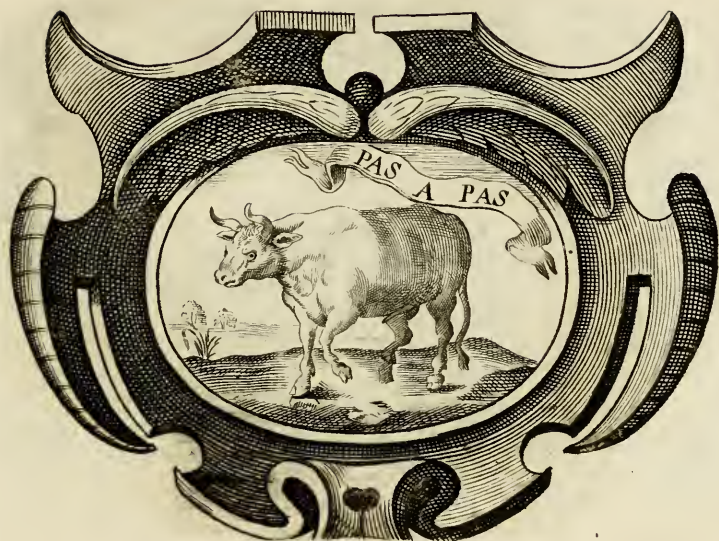

PHILIPPVS I I. Hispaniarum Rex figuravit antiquum circum, & equum generosum, qui metam in eo transfiliat, cum hoc lemmate: NON SVFFICIT ORBIS. Siue ad MARIAE Reginae connubium, & ad Regnum illorum, quos appellavit Poëta

*Virg.
Eclog. 1.*

— *toto diuisos orbe,* —

siue ad noua Regna Indorum alludere voluerit.

RENATVS Siciliae Rex bouem annosum proposuit, cum Gallicâ Epigraphe, PAS A PAS. Et enim grandi mole consiliorum, & neque cunctabundus, neque admodum properans, sed gradus tamen, potiri adhuc aliis Regnis meditabatur.

FERDINANDVS Rex , filius ALPHONSI Primi Aragonensis , MARINVM Marcianum Sessæ Ducem, & Rossani Principem, reum coniurationis, in custodiam solùm dedit; abstinuit verò à nece illius, ne Affinis cruore inquinaretur : vñus muris Armenij similitudine, qui candidis villis conuestitus, eam pel-
lis suæ diuitem supellectilem ad eò cordi habet, vt cu-
bilis ostiolum limo respersum à venatoribus , num-
quam egrediatur ; malitque capi & mori, quàm fœ-
dari.

EMANVEL PHILIBERTVS Sabaudiaë Dux, simulacro elephantis, qui ouiculas, ne fortè obuias proterat, submouet proboscide, adiunxit hoc lemma: INFESTVS INFESTIS. Futurus nimirum naturâ leni; neque nociturus vllis, nisi adæquè fortes essent, & qui simul iniuriam primi auderent inferre.

Idem

Idem EMANVEL PHILIBERTVS armorum congeriem, quæ in armamentarium referuntur, inscripsit hac Epigraphe: CONDVNTVR, NON CONTVNDVNTVR. Quasi, pace etiam initâ, non soleret intermittere omnino belli præsidia: gnarus, opinione atque auctoritate belli, pacem maximè sustentari.

FRANCISCVS MEDICEVS, Magnus Dux Hetu-
riæ, hostes curâ, sedulitate, consilio superatu-
rus, mustelam cum ramusculo rutæ, quâ enecat bu-
fonem, & cum Epigraphe, AMAT VICTORIA
CVRAM, effinxit.

FERDINANDVS MEDICEVS , FRANCISCI frater , atque item Hetruriæ Magnus Dux , vti erat simul Præfectus Alæ Nobilium cataphractorum in ciuitate Senensi , & vt proposuerat solâ dignitate eis præesse ; regem apum cum choro & satellitio pinxit , & lemma Symboli hoc fuit : MAIESTATE TANTVM . Solus enim rex , inter apes , est sine aculeo : quia *noluit* , inquit Seneca , *illum natura , nec seuum esse , nec vltionem magno constituram petere ; telumque detrahit , ac iram eius inermem reliquit.*

*Lib. 1. de
Clementiâ.*

Vicif-

Vicissim, quia iracundissimæ, & pro corporis
 captu pugnacissimæ sunt apes; & quia regem
 suum, quando aciem ducit, stipant, ac tegunt, veluti
 modicellæ Amazones,

*Spiculaque exacuunt rostris, aptantque lacertos,
 Et circa regem, atque ipsa ad prætoria densæ*

*Virg. 4.
 Georg.*

Miscentur, magnisque vocant clamoribus hostem:

idcirco ij Nobiles equites, Magno Duci FERDI-
 NANDO fidam custodiam, & omnem fortitudinem
 promiserunt, schemate apum, quæ ante conflictum
 ad lapillos, quasi ad cotem, spicula pro rege exacuant.

ALEXANDER MEDICEVS rhinocerotem pro Symbolo habuit: qui paulò humilior elephanto, & tergo buxei coloris quasi thorace perpetuo munitus, cornuque osseo prægrandi ante nares armatus, obuio hosti transfodere ventrem solet; nisi ab eo priùs, circumiectæ ad collum proboscidis nexu, & quasi laqueo, stranguletur. Est verò exitus pugnæ, aut victoria, aut mors decora: quia numquam, superstitite aduersario, de pugnâ redit; sed aut vincit, aut cadit. Ideò ALEXANDER MEDICEVS ei adscripsit Hispanicè: NON REDEO, NISI VICERIM. etiam ipse aciem ingrediens, aut profligaturus hostem, aut in prælio mansurus.

FERDI-

FERDINANDVS GONZAGA , Dux Mantuæ ,
 quæsiturus lumen animi , & gloriæ iubar , ex
 propriâ , quàm ex maiorum virtute ac famâ ; Solem
 formauit , qui sui nitoris suæque lucis faber est , cùm
 Luna & stellæ ab eo , quasi fœneratrices , lucem mu-
 tuam accipiant.

VESPASIANVS GONZAGA , Dux fortissimus, ad militaris virtutis professionem vsus est echino , & hoc lemmate : DECVS ET TVTAMEN IN ARMIS. Quando enim canes eum impetunt, in globum semet, quasi in vallum, recipit, colligitque; & hostibus aciem aculeorum obiectans , suâ se virtute inuoluit.

FRANCISCVS MARIA Vrbini Dux, eius nominis II. vni elatae palmarum, quae quantumuis inclinata, sub pondere exurgit, fortis animi, quem utique pondus fortunae aduersae nullum deprimat, significationem idoneam pro se inesse, existimauit.

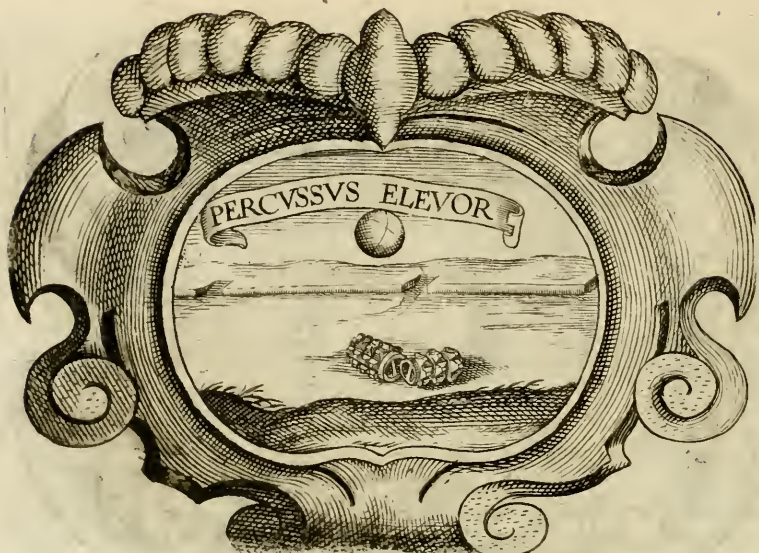

COLVMNENSES Proceres in vrbe Româ, contra hostium iras ac minas, velut infracti animi schema, proposuerunt vimina; quæ, si commota fuerit palus, flecti quidem vndis, sed iis frangi non solent.

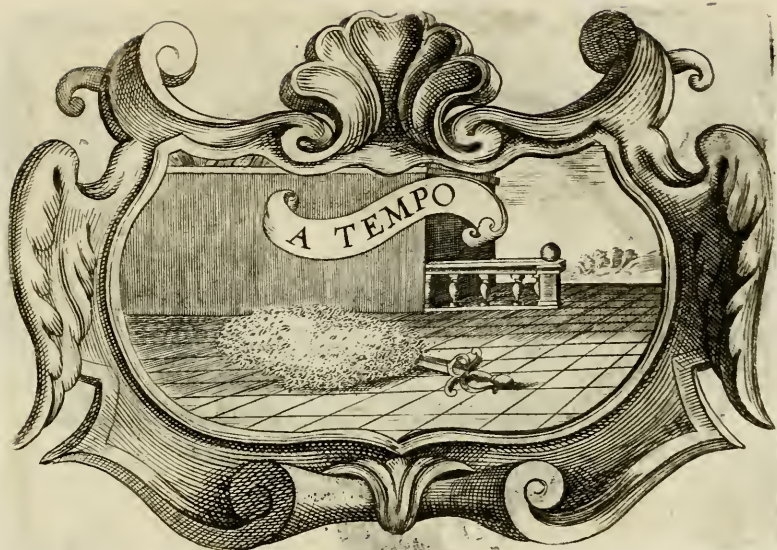
NICOLAUS VRSINVS Pitiliani Comes, & supremus Dux militiæ Venetorum, spondens fore, vt Rempubicam defenderet, & vt simul conuulneraret eos, qui armis infestis auderent eam inuadere; millum, seu collare molossi, ex corio munito clauulis capitatis, pro Symbolo extulit: millus enim molossum defendit, & lupum prætereà consauciat, si ore hianti collum canis interstringere voluerit. SCIPIO ÆMILIANVS ita populum Romanum allocutus aliquando fuisse perhibetur: *Nobis, Reique Festus. publicæ præsidio eritis, quasi millus canis.*

CAROLVS VRSINVS folle luforio, quem percufsum cæftis ligneis ac dentatis, conftat furfum agi, efferendum fe in aduerfis significauit. Hoc idem fchema tribuitur ab aliis IOANNI IACOBO MEDICEO; qui fuit Marchio Marignani, & præfectus copiarum CAROLI V. congruitque familiæ globulis pila ea pugillaris. Obiter aduertere fit, plura Symbola contra fortunam aduerfam, quàm contra eandem propitiam extare; accidit tamen sæpenumerò, vt fortunæ blandienti succumbat is, qui reftitit sæuienti.

1. de Leg. An Legumlatores, inquit Plato, claudam fortunam pofuerunt; quæ ad finiftram quidem aduerfis refiftere poffit, ad dexteram verò fecundis lætis quæ subruatur?

VIR-

VIRGINIVS VRSINVS, Bracciani Dux, ex bello redux, & Florentiæ agens apud Magnum Hetruriæ Ducem, affinem suum, frequentabat ACADEMICOS FURFVRARIOS (quos vocant ex Symoblo cribri pistori), succernentis florem tritici à furfure; sic enim ipsi flores ac deliciæ ingeniorum à vulgo secernuntur) interim Aulici ex licentiâ veteri, carpere consilium; quasi Viro militari parum esset decorum, inter literatos versari. Tum ipse districtum enses, & in furfuris aceruomersum, pro Symbolo assumpsit. sicut enim ensis, factus ceteroqui ad vsum belli, dum pax est, congruè in furfure moratur, vt ne rubiginem contrahat: ita ipse, tametsi factus ad virtutem, & ad gloriam militarem; dum belli occasio deerat, laudabiliter, vt retineret splendore animi, & vt dispelleret otij rubiginem, inter FURFVRARIOS ACADEMICOS versabatur.

DVx Terræ nouæ Oceanum pinxerat, cuius vastum gurgitem Sol quidem hauriat, sed numquam exhauriat : vt significaret , nullius infortunij æstu inarescere posse magnitudinem suam.

NICOLAUS BERNARDINVS Bisiniani Princeps,
 ex gente SANSEVERINA, baculum in latice in-
 tegrum, sed quem oculi fractum credant, pro schema-
 te habuit: vt insinuaret, falli eos, à quibus liberalitatis
 nimix insimulabatur; quasi frangi sensim beneficen-
 tia eius videretur. Hortari libet, vt securâ manu homi-
 nes fortunati opes & bona distribuant: quia aut num-
 quam donando inopes erunt; aut si egestas fortè in-
 gret, erunt diuites gloriâ & famâ, digniq; iudicabun-
 tur, propter quos audiantur querimonix totius gene-
 ris humani, fortunam accusantis meritò; quoniam in-
 terdum esse locupletes illos, qui sunt dignissimi, non
 patitur.

Aristot.
lib. 4.
Ethic. ad
Nicom.

GABRIEL CAESARINVS, vir Princeps, aquilæ ad Solis radios exploranti pullorum indolem ac genus, adiecit hanc Epigraphen: MEI NON DEGENERANT. Laus congeneris proſapiæ, & vt liberi ſint benè geniti, benè educati, cenſeri prima debet inter pacis artes, & domeſtica familiæ ornamenta. Videlicet natura in hominibus opem poſcit à parentibus; conſultrix ceteroqui ferarum, quibus mens & ratio deeſt; atque ideò ſponte

— bonis.

Est in iuuenis, est in equis patrum

Virtus: nec imbellem feroces

Progenerant aquila columbam.

At sæpenumerò iſthęc homini ſola confert inſtitutio.

Marchio.

*Horat.
lib. 4.
Ode 4.*

MArchionis VASTII Symbolum anser fuit: qui
 co perhibetur ingenio esse, vt si carpere rostro
 germen aliquod incipiat, aut illud reuellat omnino,
 aut sibi collum abrumpat. Significatur constantia vs- Plinius
 que ad mortem in re laudabili. Et sanè cauere inpr- lib. 10.
 mis nos oportet, ne consilia ac proposita nostra, cum cap. 54.
 statuis Dædali fugitiuis cognationem habeant; quæ
 auolabant, nisi ligarentur. *Semper nobis*, inquit Plato, In Eusi-
*id quod proposuimus, oberrat; neque consistere vult, vbi si- phronc.
stimus. Progenitoris nostri Dædali opera esse, quæ dixisti,
*videntur.**

Comes

COMES PETRVS NAVARRVS, qui primus suffodere cuniculos cœpit, excindendis & subruendis molibus, per immiffa pulueris pyrij fomenta, obluētantesque intus flammās; ex quâ re famæ plurimum adeptus fuit: is, inquam, vt eam diuerfam ab aliis virtutem profiteretur, struthio-camelum pinxit; qui oua fouet, non incubando, sed intuen- do, foloque aspectu pullos excludit.

HIERO-

HIERONYMVS FALLETVS, Trigniani Comes,
 odorem famæ, solito fragrantiorum inter in-
 uidorum afflatus malignos, rosæ Symbolo pollicitus
 est: quæ sicubi inter capita olida cæparum atque
 alliorum feritur coliturque, olet suauius, rubet amœ-
 nius, floret felicius; quasi aduersus pestem illam
 exferat omnem odoriferam auram suam.

*Plutar.
 lib. de Ca-
 piendâ ex
 hoste vri-
 litate.*

CAPVT IV.

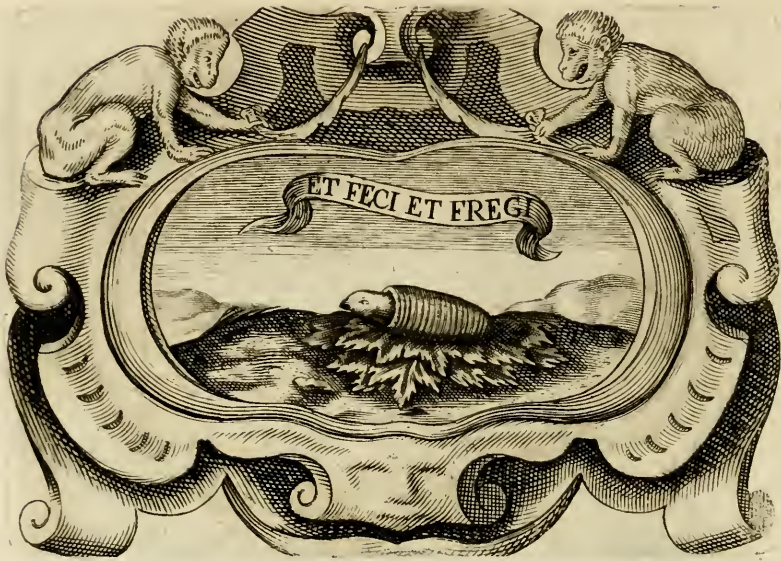
Eruditorum hominum Symbola.

ETiam ij conscribendi sunt in albo Heroum, quorum immortales animæ æterna posteritati consecrant monumenta. SCIPIO BARGALIVS nobilis Vir, qui de iis Symbolis Heroïcis præcepta & exempla Italico idiomate, Auctor præ aliis eximius edidit, pro schemate suo apem depinxit: quæ dicitur nullo floris damno mel sugere; haud operatur tamen frustra, in eo floris, non tam ego morsu dixerim, quàm osculo. Sit etiam vsus amicitia, tamquam floris; ita vt ex eâ multum haurias oblectamenti, & nihil amico inferas detrimenti, amicus vsque ad aras.

Idem

IDEM SCIPIO BARGALIVS circa rosas, quas habuit gentilitias in schemate familiae, scripsit hoc lemma: ET DECERPTÆ DABVNT ODOREM. promittens futurum, vt moriens perinde ac viuens, famæ odorem optimum ac fragrantissimum afflaret.

IOANNES BAPTISTA PORTA bombyci è serico suo ergastulo egredienti, adscripsit : ET FECI, ET FREGI. expressitque liberationem suam ex quodam amatoriae vesanię veluti carcere, in quem incautus induerat se. Plato, de homine irretito his laqueis, dixit, cum in corpore suo mortuum esse, ac degere in corpore alieno: hoc est, velut in carcere, amissã simul honestate, simul libertate.

*Mars.
Ficin. in
Vitã Pla-
tonis.*

Alteri

Alteri cuidam idem vermiculus, dum est adhuc inclusus, & pergit nere in suâ secretâ officinulâ, visus est typus hominis modesti, & qui ab animi demissione, vel à metu laudis, propriam occultat virtutem.

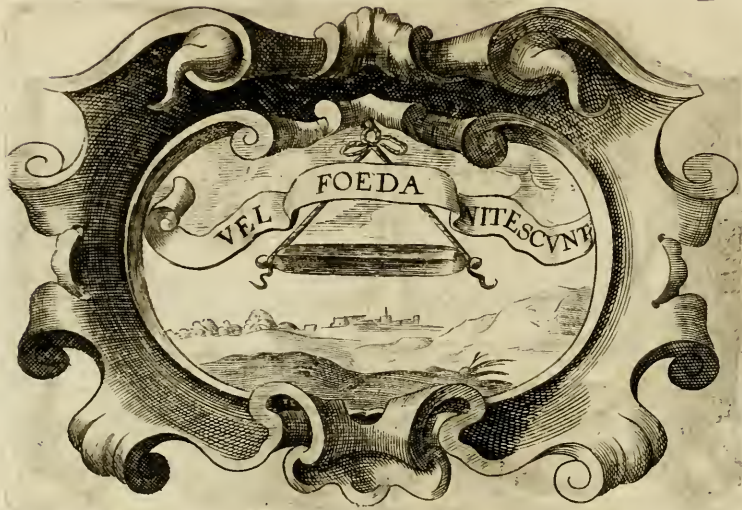

ADRIANO FLERONTINO^o, S. Lamberti Leodij Canonico, & Viro cui est commendatio magna ab ingenij laude omni, & ab omni honestate; dum celebraret sacras primitias, obtuli ego florem intra hortuli areolam, cum Epigraphe: NON ALIBI MELIVS. Canonicus in arâ, est flos in arâ: alibi neuter meliùs floreat, aut meliùs vigeat.

ANTONIUS ABUNDANTIUS, clarus in Epistolis & Italicâ Poësi, cùm se primùm Aulæ dedit, optauit quidem, in munere suo præcipuo dirigi ; sed ita, vt euaderet is qui simul dirigeret, & esset negotiorum omnium capax. Circinus perinde regitur manu, vt orbem describat ; at orbe circumducto manum ipsam dirigit : ita vt figura eius præ cunctis capax, arcere & continere sine errore possit cælum quoque, supremorumque orbium vastas ac prope modum immensas conuersiones.

IOAN-

IOANNES A ROSMARINO, allectus in eandem Aulam, vt ostenderet, solo aspectu benigno Illustrissimi Heri sui, PETRI ALOYSII CARAFÆ, Episcopi & Legati, se pulcherrimè colorari; crystal- lum figuravit, instar oblongioris trianguli: quæ ad- mota oculis, res obiectas ornat eâ opulentiâ colorum; vt non ita columba in colli sui torque, non ita iris in fontium vel nubium røre, pingi atque ornari à Sole videantur.

LAVRENTIVS AVVEDVTVS, vt significaret, se
 muniis publicis, & eorum onere ad benè me-
 rendum de patriâ, erigi potius quàm deprimi, sta-
 teram effinxit : quæ dum suscipit pondera, erigitur.

Alter tubum papyraceum, refertum incendia-
 rio puluere, accepit pro schemate, cum Epi-
 graphæ Italicâ : ARDENDO M' INALZO. id est,
 DVM ARDEO, EXTOLLOR. Sapientes in ipsis ad-
 uersis, etiam quando vri eis videntur, solent exal-
 tari.

Eadem

EAdem significatio est maris, quando ventorum flabra illud exagitant, cum lemimate : **TURBANT, SED EXTOLLVNT**. Homines mali, tanquam venti, quippe animæ vehementes, oderunt sapientum virorum tranquillitatem. Sapientes contra, dum videntur ab eis perturbari, ad meritum & ad famam extolluntur.

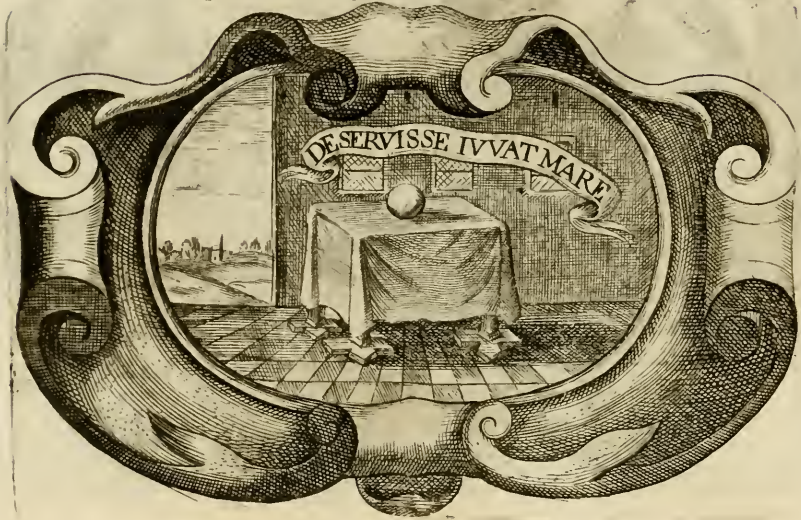

NEc dissimile consilium est tesserae, super aluolum ludi talarij, cum Epigraphe: SEMPER IACTATVS, SEMPER ERECTVS. Nimirum sicut talus lusorius, ita Vir sapiens: deest in eo ruinae locus; iactari à fortunâ potest, deiici non potest.

BERNARDINVS BALDINVS per acum nauticam, & per Arctoum sidus, cum lemmate, IN OCCIDVA SEQVOR, expressit deliberationem sectandi Christianam virtutem; in quâ solâ vtiq̄ summum bonum reperitur.

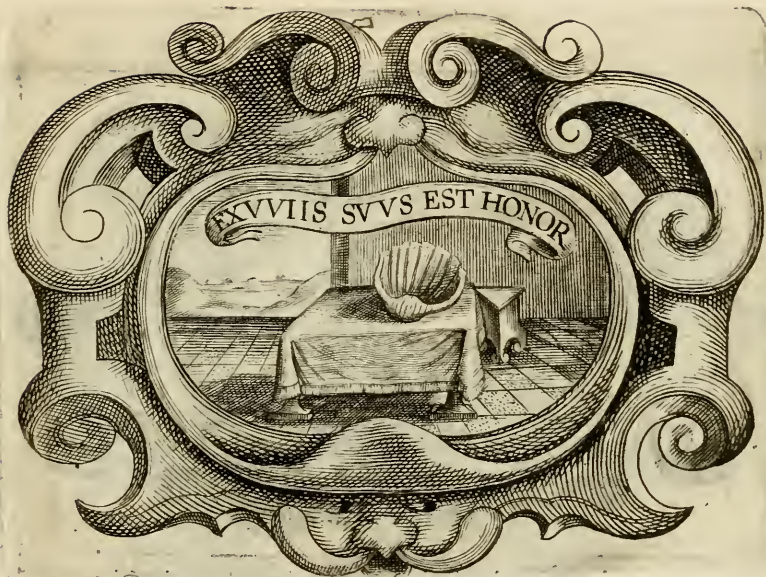
CAPVT V.

Symbola feminarum.

CUm Heroïdes suas hic sexus habeat, subdam
 Caliqua etiam illustrium mulierum Symbola.

Dum Romæ, in Basilicâ Libèrianâ, exequiæ fierent
 MARGARITAE AVSTRIACAE, Hispaniarû Regina; congruè ad gemmeum nomen, & ad gemmeos mo-
 res eius hoc Symbolum prodiit. Hoc est, vnio seu
 margarita; nec intra concham, vel in mari, sed in the-
 câ gemmariâ, cum lemmate: DESERVISSE IUVAT
 MARE. Quia nimirum cælo recepta mens eius, erat
 inter sidera; sicut margarita ex mari excerpta, est in-
 ter gemmas.

Ad

AD corporis eius exuias, quæ etiam decorantur funere, spectauit concha ipsa, vnionis mater, aut certè sinus. Habetur ea etiam inter gemmas, & similis est humano corpori: cui Plato aliquando *In Phædro.* dixit, omnes nos in modum ostreae alligari. Porrò huius vtriusque Symboli sanè pulcherrimi Auctor fuit **FAMIANVS STRADA**, Magister meus.

Obitum

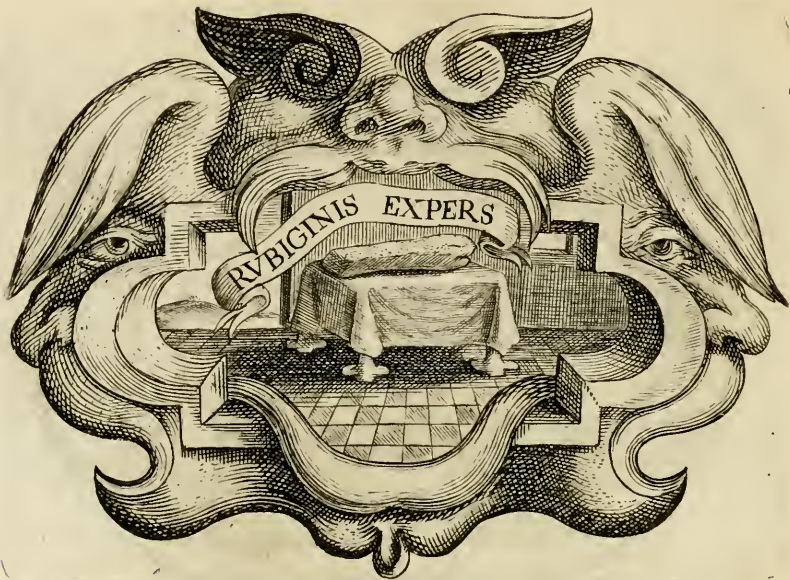
O Bitum eiusdem MARGARITAE Reginae ANGELVS PASQUALINVS, Liberianae Basilicae Canonicus, descripsit similitudine stellae cadentis, cum hoc lemmate: CECIDISSE VIDETVR. Illud enim oculis, & sursum agitur, dum videtur agi deorsum. Etiam Regina, dum visa fuerat cecidisse, in caelum, astro simillima, migrauerat.

Aurorae

A Vroræ picturâ , quæ perit , dum parit diem ,
eiusdem Reginae interitum in puerperio , ibi-
dem lamentati sunt.

In Gor-
giâ.

VXOR GUIDOBALDI, Ducis Urbini, nitorem animi sui professa est auro: quod inter metalla rubiginis expers est. *Si aurea mihi anima foret, inquit Plato, nonne arbitrareris, me libenter reperturum aliquem ex his lapidibus, per quos probari solet aurum optimum? ad quem animam admouens meam, si ab ipso quasi rectè educata approbaretur; certò scirem, me satis habere, nec probatione ulterius aliâ indigerem.* Sic ipse. Pietas in DEVM hic lapis est: caque sola indicat animam bonam, ANIMAM AUREAM.

CLAVDIA

CLAVDIA RANGONIA, Matrona nobilis, flammæ Symbolo, quæ nunquam tendit deorsum, declaravit propositum nihil admittendi, quod inferius videretur sui generis gloriâ, & suæ pudicitiae honestate. Flammam interea, quam passim inestant alij, & quam ad obscæni amoris significationem trahunt, vindicavit à probro, cohonestavitque, dum insinuavit, sordes terræ deseri ab eâ, & cælo affinem locum puramque sedem acquiri.

VXorem suam, quæ vitam virtuti consentaneam, adhuc PEREVNDO MELIOR, concluderat morte honestissimâ, iudicavit BERNARDINVS ROTA croco fuisse simillimam. Quem florem ita describit Plinius: *Gaudet calcari, & atteri; pereundoque melius prouenit: idè iuxta semitas & fontes letissimum.*

*Lib. 21.
cap. 6.*

Ibidem. Crocum item nusquam in coronis fuisse, fatetur idem Plinius; cum dicat tamen ad theatra replenda vsurpari solitum, quoniam atteri & calcari gaudet.

Teri

Teri exercitatione per theatra ingeniorum , hæc Tractatio mea de Symbolis Heroïcis, peræquè gaudebit ; coronæ honorem vltro aliis deferens , qui de eodem argumento scripserunt : lucro autem apponet, si attritu euadere melior potuerit .

Interim priùs agam de præcipuis quibusdam aliis Symbolis figuratis ; vti de VETERVM NUMISMATIS , de ANNVLIS , de NOTIS CLANDESTINIS , ac de EMBLEMATIS ; & ad Tractationem de SYMBOLIS HEROICIS per hæc veluti vestigia sensim accedam . Statueram de SIGNIS GENTILITIIS familiarum perinde agere : sed creuit labor in molem operis ; cui secundariæ curæ editio non congrueret , vt differri propterea in aliam & propriam editionem debuerit.

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S
L I B E R   S E C V N D V S
E T   I N   E O
D E   V E T E R V M   N U M I S M A T I S .

I D E A R sectari auaram eruditionem , si studium lucri , & nundnandi amor potius , quàm desiderium locupletandi ærarium animi, me in præsentia inuitet. Cusa in his numismatis sæpenumerò Heroicæ mentis significatio, nunc surdo ære, nunc adscriptis notis , & metallo additâ loquelâ, facit vt de his iam differam. Sed solùm attingam præcipua quàm breuissimè; ne actum agam. Sed & vt plurimùm ipsas icones numismatum , impressas toties in aliorum voluminibus, prætermittam.

C A P V T

CAPVT PRIMVM.

De Numismatis, in quibus rerum pretia olim erant.

PRimi mortales, dum pecori, hoc est viuæ agricultura, operam darent, vsi commutatione rerum, societatem inuicem coluerunt. Iidem, ne pro calceo semper panem, aut pro veste semper ouem acciperent, nummum excogitarunt; quo vno sibi omnia compararent. Et ideò verus nummi vsus censetur, si eo rem diuersam, videlicet panem, calceum, vestem, aut domum, acquisieris. Secùs nummum nummo augere, est fœnerari; notatque Aristoteles, τὸν Ⓞ Græcè à pariendo (sicut apud Latinos à fœtu fœnus) dici: quia vt simile à simili, ita pecunia in fœnore à pecuniâ producitur. Id porrò vituperatur meritò: nam solius permutationis gratiâ nummus inuentus est; diciturque non incongruè ab Aristotele, veluti fidei-iussor quidam, dari. Deinde, quia æris pondere, rerum pretia exæquabant; tædium ponderandi effecit, vt pecunia signaretur; & vt quanti valeret nummus, id nota eius definiret.

1. Polit. cap. 10.

5. Ethic. cap. 5.

Aristot. 5. Polit. cap. 9.

Varro

Varro ait, æs antiquissimum pecore notari cœptum, & ex eo repetit ipsum pecuniæ vocabulum. Plutarchus quærens, cur boue, oue & sue pecunia signaretur; respondet, causam videri, quia ideò inducta est, vt permutaretur in suem, in ouem, & in bouem. Cur postea fuerint æris notæ, Ianus geminus, & rostrum naus, ita explicat Ouidius:

*Lib. 1.
Fastor.*

Multa quidem didici: sed cur naualis in ære

Altera signata est, altera forma biceps?

At bona posteritas puppim signauit in ære,

Hospitis aduentum testificata Dei.

Lactantius quoque id factum ait, propterea quòd Ianus errantem Saturnum suscepisset. At Macrobius arbitratur, id potiùs argumento esse, Ianum ante alios omnes pecuniam signasse. Vt dicam, quod mihi verosimilius est; Ianus Noë fuit, eamque ei appellationem dedit vox Hebræa *יָיִן* *Iain*, id est vinum; cum Noë fuerit vineæ ac vini repertor. Quoniam itaque ab ipso vniuersa hominum posteritas seruata & propagata est; idcirco, ob ingentis beneficij recordationem, in nummis sculptus Noë, seu Ianus, & biceps quidem fuit: nam vtrumque mundum, veterem & nouum, spectauit; quasi vultus geminos habuisset. Sed & additur rostrum naus; eius
nimirum,

nimirum, in quâ cum Noë, & liberis eius, feliciter hominum natio, velut redacta in compendium, gubernante Deo, nauigauit.

Materia horum nummorum apud Romanos æs, argentum, aurum, sed diuerso tamen tempore, fuerunt: à Seruio Rege, vsque ad primum bellum Punicum, nummi ærei, cum bifronte Iano, & cum Cymbâ percussi sunt. Argentei nummi, quinquennio ante hoc bellum, prodierunt; & erant horum notæ, hinc Roma galeata, hinc Equites duo, Castor & Pollux. Inductæ postea sunt, hinc Deorum tutelarium, & Victoriæ icones; hinc Bigæ & Quadrigæ; ex quo Victoriati, Bigati & Quadrigati nummi dicebantur.

Post annos LXII. demum nummi etiam aurei Romæ splenduerunt; feriebanturque iisdem notis: nisi quòd interdum, in aureis argenteisque nummis, Dea moneta cum lance, aut tres Deæ, auri, argenti, æris præfides, cælarentur.

Curatores denariorum flandorum vocabantur, qui præerant nummis feriundis. Quibus successerunt Triumviri monetales, auri, argenti, æris flatores; atque hos indicabat frequens ea nummorum inscriptio **IIIVIR AAAFF**: hoc est, Tresviri monetales,

netales, auro, argento, ære, flando, feriendo.

Digredi ad nummos Nationum longum fit : & terrori essent fortassè aliquæ eorum formæ. Sic Agefilaus Rex, reuocatus à Senatu Spartano ex limine ipso victoriæ supremæ contra Persas, amico sciscitanti causam reuersionis, dixit : An tu miraris, qui militia peritus es, me recentissimorum triginta millium sagittariorum sustinere impetum nequiuisse? Totidem enim nummos aureos, icone sagittarij percussos, à Tissapherne Persâ, aliquot è Senatoribus acceperant, & ipsum ideò reuocauerant : atque ita euênit, vt fortiùs in auro, quàm in acie ac ferro tunc Persæ dimicauerint.

C A P V T I I.

De Numismatis cussis ad famam rerum præteritarum.

AD nummos honoris venio ; quibus, vt loquitur M. Tullius, *familiæ suæ quasi ornamenta & monumenta seruabant, & ad memoriam laudum domesticarum, & ad illustrandam nobilitatem suam.* Hi non nisi viris præstantissimis, & post obitum ipsorum,
tem-

tempore Reipublicæ, feriebantur : datumque est vni Iulio Cæsari viuenti, vt famæ suæ interesset, sequæ suasque laudes in æris cælaturâ contemplaretur. Bruti enim caput, qui vnus ex coniuratis Cæsarem oppressit, in ipsâ belli ciuilibus licentiâ, nec Romæ, sed in Prouincijs exteris percussus est. Visebantur autem in eiusmodi nummis merita virorum illustrium.

Sic in numismate Lucij Bruti, eius qui Rempubli-
cã liberauit à Regio dominatu, hinc ipse & li-
ctores cum fascibus, hinc Libertas, erant.

Sic Liuius Cassius, auctor legis Tabellariæ, & au-
ctor ferendæ sententiæ, actione auditâ, per notam,
vel absolutionis A. vel condemnationis C. vel am-
pliationis N. L. seu *Non liquet*, in denario sculptus
erat, & tabellam, cum A. litterâ salutis, in cistulam
demittebat.

Sic in nummis Porciæ familiæ, ex quâ prodierat
aliquoties lex Porcia, virgarum ignominiam submo-
uens à corpore ciuium Romanorum, vir togatus sel-
lam insidebat, inter lictorem & ciuem; eratque ad-
scriptum, PROVOCO.

Sic in P. Licinij Neruæ numismate, qui comitia
ordinauerat, arctaueratque in eis pontes; ne ibi ad

appellandum rogandumque confisterent alij, præter eum vnum, qui suffragium ferebat; erant septa, seu cancelli comitorum, & pons, & cista, cum diribitoribus tabellarum.

Sic propter auctam vel defensam Religionem, Q. Cassius, qui damnatis virginibus incestuosis templum Vestæ repurgauerat, meruit numisma; in cuius alterâ parte caput Dæ, in alterâ fanum eius, spectabantur.

Sic, vt exprimerent auorum genus; tum Sextus Pompeius Festulus, lupam cum gemellis pueris, & picum auem, Faustulumque; opilionem, à quo ille suam profapiam repetebat; tum Petronia, & Trituria Gens, à Sabinis oriundæ, illa quidem virginem Tarpeiam, obrutam clypeis Sabinorum (nam ijs ornamentis sinistrae manus, non armillis, vt sperauerat, stetit ei proditio arcis) hæc autem Sabellarum virginum raptum in circo, ludis consualibus; tum C. Mamilius, progenitus ab Vlyssæ, Deaque Circe, seu à Thelegono filio, Tusculi conditore, eundem Vlyssæ, ab Homericæ canis agnitum post annos viginti, cælarunt.

Sic, quod attinet ad obita munia, ex præscripto Senatus, M. Æmilius Lepidus, hinc turrutum femine caput, Ægypti nimirum aut Alexandria; hinc seipsum,

sum, manu adpositâ, supra vnius Regij pueri cæsariem, in numismate habuit, cum hac inscriptione: M. ÆMILIVS LEPIDVS, PONTIFEX MAXIMVS, SECVNDVM CONSVL TVTOR REGIS. Nam eum virum amplissimum atque integerimum elegerat Populus Romanus, scriptus filij Tutor à Rege Ptolemæo. De quo Valerius Maximus, *Ipsius beneficio*, inquit, *Regia incunabula conseruata pariter & decorata*, incertum Ptolemæum reddiderunt, ^{Lib. 4. cap. 4.} Patri sine fortunâ magis, an Tutoris Maiestate posset in posterum gloriari.

Sic quod spectat ad spolia hostium, T. Manlius Torquatus, ereptum torquem, cum vitâ, militi Gallo, ad Anienem fluuium; sic alij coronas Ciuicas, Murales, Obsidionales, Triumphales & trophæa; quod spectat verò ad insignia Magistratus & Sacerdotij, fasces, sellas curules, lituos augurales, in eis percusserunt.

Post inclinationem Reipublicæ, quando ad vnum conferri vniuersam dominationem oportuit, agrâ diu ciuitate à discordijs intestinis; soli Cæsares erant, quibus nummi honoris feriebantur. Modò autem continebant benefacta, cum Epigraphæ, instar Elogij; vt ADRIANO RESTITVTORI APHRI-
CAE, LOCVPLETATORI ORBIS TERRARVM. ino-

dò exprimebant Religionis curam , & eius profes-
sionem ; vt inscriptio illa , GLORIA EXERCITVS,
in numismate Constantini Magni , circa labarum ,

in cuius apice hi characteres Χ , qui Christi nomen
Græcè inchoant , legebantur.

Quos eisdem characteres , ipse Constantinus in

galcâ,

galeâ , & Maioranus Augustus in clypeo gesta-

runt , rati omnino decorum esse , nomen Ducis æterni , cui militabant , in armis pro tessera circumferre.

Addam obiter , eos ipsos characteres à Constantino adscriptos laureæ coronæ triumphantium. Qui enim templum Apollinis prope urbem Antiochenam , in Daphne , hoc est in celebri laureto, quod Græci *Δάφνη* vocant , à superstitione omni expiauerat ; effecit etiam , vt Imperatores triumphaturi, & milites alij, non ab Apolline, sed à Christo Domino victoriæ auctore coronam acciperent deinceps , eodem modo inscriptam , ac veluti consecratam:

cratam : cuius laureæ formam hodiè que ostendit Romæ vetus numisma, in Musæo Lælij Pasqualini.

Modò victoriæ tituli, trophæa, & triumphus erant in eisdem nummis. Vti post Ægyptum pacatam, in numismate Augusti, crocodilus ad palmæ arborem catenatus, cum Epigraphe : NEMO ANTEA RELIGAVIT. In numismate Commodi Imperatoris, Victoria, cum palmâ & clypeo, sedens supra congeriem hostilium parmularum, cum hac inscriptione: VICTORIA BRITANNICA. Vt fileam titulos illos,

DE GERMANIS, DE POENIS, DE CIMBRIS, ac pompam etiam triumphi; vti in numismate Titi, Quadrigam triumphalem eius, cum præeuntibus captiuis, IOANNE ac SIMEONE, Ducibus factionum, quæ Hierosolymam perdiderunt.

Non omittam Apotheosim, & Diuûm honores sculpi solitos. Sic Magnus Constantinus insidens Quadrigæ veluti auriga, manum appellantem de

cælo, sequi videtur capite obuoluto; fortasse, quia obducta velo Æternitas pingitur, ad quam ille tum inuitabatur.

CAPVT III.

*De Nummis, qui erant indices futura
felicitatis.*

SÆpè in his numismatis, ad promerendos animos, beneficia feriebantur; continebant verò inprimis formam gubernandi, quam Princeps erat initurus. Sic delphinus anchoræ implexus, in nummo Augusti, insinuabat grande illud præceptum, FESTINALENTE. Titus deinde tum eo Symbolo usus est, tum solâ etiam anchorâ, quæ est typus constantiæ ac firmitatis; tum duplici Cornucopiæ, & simul Caduceo, pacem spondens, atque annonæ vber-tatem. Neruæ atque Antonino Pio fulmen placuit supra torum veluti quiescens: vt intelligerent subditi, mortuam non esse potestatem puniendi, sed in-dormire in strato Clementiæ; eamque, si vitia perstre-pant, exsuscitari posse. Certè olim potestatem illam fulmen significauit; ideoque Regnum Asiæ ac Ponti prænuntiauit Mithridati, quando & puero in cunis fascias excussit, & sagittas viro in pharetrâ, prope lectulum, cremauit.

In Traiani numismate, claua supra leonis caput,
argu-

argumento fuit, vim cedere sapientiæ. Alcides enim, sapiens & heros, leonem Nemeæum, clauâ verberatum, confecit. Eadem erat significatio leonis pro-cumbentis humi, & noctuæ superuolantis (quæ est auis sapientiæ) in Antiochi numismate: nisi fortè hic Rex polliceri voluerit, daturum se operam, vt robur & sapientiam copularet.

Lyfander, leonem intègens vulpinâ pelle, & quasi iungens robori calliditatem, referri potuit ad aquilæ illius genus; quam ex arboris ramo, ait Albertus Magnus, suspendere oua, intra vulpinæ pellis inuolucrum, vt à sole foueantur. Hæc verò, dum pullos suos fouere, ignobilis mater, calore pectoris dedignatur; idea Imperij non est: cùm doceat id eos, qui imperant; vt calliditate inquinent Maieftatem.

Ne multis; obligata Principum fides, variis promissionibus, in ære publico ac signato prodibat: atque hæ inscriptiones erant: SECVRITAS PVBLICA, SECVRITAS PERPETVA, PVBLICA FELICITAS, PVDICITIA, FECVNDITAS, LIBERTAS, LIBERALITAS.

Sed ille titulus, præ aliis faciebat ad vulgi plausum, quo annona vberior promittebatur. Ita Senatus, in nummi aduersâ parte, Augustum percussit;

84 DE SYMB HEROICIS LIB. II.

& in auersâ imaginem Cereris , spicas in manu habentis, sed vultu tamen Liuiæ, vt abundantiam frumenti polliceretur. Senatus, inquam; nam in quibus nummis deerat hæc nota s. c. ij ab adulatoribus, absque auctoritate publicâ , feriebantur : quale fuit numisma C. Cæsaris, cum Temone, Cornucopiæ, & Caduceo, in spem pacis, vbertatis, & consentaneæ gubernationis.

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S
L I B E R T E R T I V S ,
E T I N E O
D E A N N V L I S , E T E O R V M N O T I S .

 E re iam agimus, in quâ, nescio, plus fortuna luserit, an luxus sæuerit: cùm sæpe numero vnius aut Urbis, aut saltem fundi pretia homines in digito gestauerint.

C A P V T I .

Quanam fuerit Annuli origo.

Pessimum vitæ scelus Plinius patrasse arbitratur Lib. 33. cap. 1. eum, qui annulum digitis primus induit; neque qui fecerit, tradi fatetur. In fabulis Prometheus ha-

betur huius criminis reus : quia exsertum circulum ferreum ex catenâ, quâ ad Caucasum adhæferat, dicitur gestasse, cum fragmento rupis, vt manerét pœnæ recordatio. Ex quo factum aiunt, vt in gratiam Promethei parentis, homines dein annulos gestarent.

Hæc etsi fabulosa sunt, indicant tamen ipsius annuli antiquitatem. Quam ignorasse Plinius videtur, dum vsum annuli cœpisse non putat, nisi post tempora belli Troiani, inductus auctoritate Homeri; qui in consignandâ pretiosiori supellectile de nodis tantùm, non de annuli notis vnquam meminit, & prætereà, dum *Non signat, inquit, Oriens, aut Aegyptus, etiam nunc litteris contenta solis.* Fuisse verò in Palæstinâ, atque in Ægypto, vsum priscum annulorum, constat ex ipsis Historiæ sacre monumentis. Sic Iudas Patriarcha nurui suæ Thamari, quam personatam, & instar meretriculæ compresserat, pignoris loco (vti sonat vox Hebræa, quâ vsum est Moyfes) sigillum, hoc est annulum sigillaricium, armillam, & baculum reliquit : donec hœdus, pretium stupri, ad illam ex grege mitteretur. Ceterùm tria hæc, quod mirantur aliqui, haud excedebant æstimationem vnus hœdi : quoniam annuli, & armillæ, præsertim ordi-

ordinarij & quotidiani vsus, vti deinceps dicam, ex ferro & simplici ære tunc parabantur. Sed fateor tamen, ex auro parari cœpisse in annos consequentes, aureumque eum anulum fuisse, quem Iosepho Proregi dedit Ægypti Rex Pharaos; aureos item annulos, quos Matronæ Hebræorum in Tabernaculi donaria contulerunt. Quæ cum ita sint, verosimile est, ab Hebræis & ab Ægyptiis ad Græcos, à Græcis ad Romanos vsum annulorum manasse. Genes. 41

Vt redeam ad eorum originem; putem seruis in libertatem vocatis, circulum ex catenâ, cum lapidis, de quo fuerant empti; particulâ eidem circulo infertâ, dari consueuisse, vt essent memores conditionis antiquæ. Ex luxu deinde, qui est res seruilis, nec ingenuum ac liberum animum decet, ferrum in aurum, lapidem in gemmam mutatum esse, ac gestamen cœpisse haberi, quod antea vinculum fuit: atque adeò splenduisse instar ornamenti, quod initio fuerat tormentum.

Porro in hac me sententiâ confirmat Epigramma illud Martialis, in Zoilum creatum Equitem, ex seruulo ergastulario:

*Zoile quid totâ gemmam præcingere librâ
Te iuuat, & miseram perdere sardonycha?*

Lib. 11.
Epigr. 22

Annulus

Annulus iste tuis fuerat modò cruribus aptus :

Non eadem digitis pondera conueniunt.

Quasi diceret : Vnius libræ annulum , etsi aureum, gestas ; & arbitraris, peræquè magnos digitis, atque olim pedibus, annulos conuenire. Sic idem Martialis catenas , quas vnà cum compedibus fingit Zoilum eundem consecrassè , ritu veteri, Saturno seruorum Deo, postquam fuit adeptus Equestrem dignitatem, annulos vocauit, in his aliis versibus :

*Lib. 3.
Epigr. 23*

Has cum geminâ compede dedicat catenas,

Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.

atque hinc serui dicebantur pedibus annulati : quæ omnia indicant, non omnino incongruè à seruorum vinculis repeti annulorum originem.

C A P V T II.

Quibusnam licuerit olim Annulos gestare.

CVM annuli fuerint, aut nuptiales, aut honorarij seu indices dignitatis, aut sigillaricij; sponſis, in omni ætate priscâ vel recenti, annuli dati sunt, ideò potissimùm , quemadmodum ego interpretor , quia seruire inuicem coniuges debent : neque enim sui-
met in matrimonio retinent libertatem.

Certè

Certè apud Pythagoram Symbolum feruitutis annulus erat ; atque hoc ille videtur voluisse innuere , dum vetuit , ne quis arctum annulum ferret : quasi & ipse, reputans eam quam diximus originem annuli , atque annulum adhuc pro vinculo habens, fuaderet per verborum eas ambages , ne quis in feruitutem duram atque incommodam se ipsum conijceret.

Id etiam causæ erat , cur Flamini Diali olim interdiceretur annuli vsu : nam decere opinabantur, vt essent maximè liberi Sacerdotes . Sed nos rectiùs Sacerdotibus annulos tribuimus : quia Cælo, Superis, ac Deo seruiunt; atque in pectore humerôq; ferunt nomina, hoc est debita populorum. Quamquam Abrahamus Gorlæus Flamini Diali annulum simplicem, & sine gemmâ tribui solitum , affirmat.

*In Præloquio
Dactylo-
theca.*

Ad hæc Regum duorum statuæ , hoc est, Numæ Pompilij ac Seruij Tulli, spectabantur cum annulis in Capitolio, tempore Plinij: nec immeritò; quia, vt Sapiens quidam dixit, REX BONVS SERVVS EST PVBLICVS.

Post exactos Reges, annulus ferreus Imperatoribus & Ducibus dabatur : nec aliter de Iugurthâ Rege C. Marius triumphauit. Ferreo utebantur etiam

M

Spar-

Lib. 9. Spartani & Macedones ; ferreumque à Matre dono habuit Seleucus Rex. Neque frequens usus annuli, tametsi ferrei, videtur fuisse Romæ ante Gn. Flaviium, ex libertino patre genitum, & Appij Cæci Scribam. Cuius Comitia tantum indignitatis habuisse narrat T. Liuius, ut Nobiles plerique non ferentes ipsum, inuitis Patribus, Ædilem Curulé & Tribunum plebis creatum, annulos & phaleras posuerint.

Manferunt porrò annuli ferrei, quamdiu Romæ perseverarunt aurei mores : ex quibus videlicet in ipsos annulos aurum abiit, crescente luxu, ac labente sensim disciplinâ. Quinimò tam citò facta est ea variatio, ut ipsemet C. Marius, in tertio Consulatu, cum annulo aureo fulserit. Sed superbo usui tunc erat saltem reuerentia, vel pudor : nam solis Legatis peregrè, & in Prouincias exteras euntibus, concedebantur annuli aurei : atque iidem Legati ferreis domi contenti, gestabant aureos solùm, quando publicè prodibant.

Dein aureo annulo cœpti sunt Equites à plebe, Tribuni & Centuriones à milite distingui : eundemque sibi ac Medicis aliis promeritus est Antonius Musa libertus ; qui Augustum, post conclamatam eius valetudinem, sanauit.

Vfurpari demum cœpisse, secundo bello Punico, domi forisque, absque Tribuni & militis, Equitis & plebis discrimine, atque ex aureis annulis fuisse modios tres, quos ad significandam illatæ cladis magnitudinem Annibal misit Carthaginem post victoriam ad Cannas, Plinius opinatur. Cui tamen ne ego assentiar, facit illud, quòd necdum ferreorum vsus Romæ tunc omnino desierat: ctenim *memoriâ* Lib. 33. *auorum*, inquit ipsemet Plinius, *multi Præturâ functi in ferreo consenuerunt*. Præterea maior pars Iudicum, Augusto decurias ordinante, in ferreis annulis adhuc erat. Sed & in funere, luctu, atque acerbis casibus Reipublicæ mos fuit ponere annulos aureos, ac sumere ferreos.

Peculiariter quia ex annulis aureis Asdrubal dicitur agnouisse Centurionum ac Tribunorum cada- *Appia-*
nus de
Bell. Pu-
nicis.
 uera; honoremque sepulturæ, Scipionis rogatu, eis concessisse; id argumento est, adhuc in ferreis plebem ac militem fuisse. Coniicio id etiam, quia cùm pollicitationibus magnis Cæsar milites suos adhortaretur, vt Arimini transirent Rubiconem, & cum digito exserto surrectoque promissis fidem faceret, persuasio fuit in castris, promitti anulum aureum & dignitatem Equitis: quo annulo aureo etiam tunc

ille Ordo à plebe , sicut ab Equite tunicâ lati-clauîâ Senatus, solebat discriminari. Confirmant hoc leges duæ, altera Tiberij, altera Othonis, quam Domitianus reuocauit: quia enim eæ leges aureum annulum tantùm iis concedebant, qui censum amplum quotannis perciperent, ingenuique & ex ingenuis parente ac paterno auo nati essent; ostendunt manifestè, aureum annulum non fuisse promiscui vsus, nisi postquam Septimius Seuerus ius eiusdem militi cuius concessit.

Tum verò creuit maximè varietas annulorum; & præsertim postquam digitos in feminis imbelles, in libertis ignobiles res tam decora circumdedit. Erant nimirum annuli æstiuui, annuli hiberni; hoc est pondere auri aut gemmæ leues, vel graues. Insinuauit hoc inter alios Iuuenalis in his versibus:

Sat. 1. in
Crispi-
num.

*Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ.*

Vsq̄ue ad eò emasculatas reddiderat luxus Romanorum eas manus, quibus graue antea non fuerat, pondus militaris clypei, vel dum æstas anhela erat, noctu atque interdium sustinere.

Nec defuerint fortasse annuli Verni & Autumnales, ita vt candida gemma Hiemem, prasina Ver,
flaua

flava Æstatem, rubea Autumnum repræsentarit. Imò parum hoc fuerit, nisi fastidiosos digitos omnium quoque mensium annuli exornauerint; nempe instructi gemmis illis duodenis, quas contulerant Poëtæ in Apollinis diadema, ad mensium significationem.

Maioris adhuc portentis auctor Heliogabalus in Principatu fuit, cum quotidie toto anno annulos mutauerit; & quem induerat semel, eum luxu infano respuerit.

Quid si habuerit quispiam annulos item omnium horarum? Sanè Apollonius Thianæus, qui ab Iarchâ annulos septenos, cum septem Errantium siderum notis, ut credibile est, in magiæ usum, dono accepit, non quouis die tantum eis uti, sed quavis horâ potuisset: cum tribuant Mathematici Planetis singulas diei horas, diemque nominet stella que diem inchoat. Propterea si à Sole censum horarum ineas, regrediendo per stellas citimas Terris, ultimas Cælo, rectè consequuntur Lunæ, Martis, Mercurij, Iouis, Veneris, ac Saturni dies; progrediendo autem ab eo per stellas superiores, rectè antecedunt Saturni, Veneris, Iouis, Mercurij, Martis, ac Lunæ dies.

*Philostr.
in Vitâ*

Apoll.

li. 3. c. 13.

Atqui vt annulos quis indueret omnibus horis, non trecentos sexaginta quinque, sicut Heliogabalus, sed octies mille septingentos sexaginta sex (tot enim horæ sunt anni) desideraret. Ita verò annulos variare, soli Annibali fortasse licuisset, dummodò retinuisset prædam Cannensem. Sed potuisset tunc indignari Natura, tamquam victa; propterea quòd plures in vnus hominis manu gemmæ, quàm in ipso cælo stellæ consulgerent.

C A P V T III.

Recensentur Annuli aliqui celebriores.

*Cic. lib. 3.
de Offic.*

*2. & 10.
de Rep.*

*Herodo-
tus in
Thaliâ.*

OMitto annulum illum fabulosum, cuius præstigiis nunc manifestus nunc occultus Gyges, antea opilio, inuasit Regnum Lydiæ; & quem annulum si induisset Vir sapiens, ex Platonis sententiâ, nihilo plus peccasset, quàm si eo caruisset.

Polycratis Tyranni annulus est fortunæ lusu celebris; quem utiq; ille merferat sponte, vt assiduo gaudio lassus, sentiret mœrorem: mox verò recepit, intra piscis ilia; vt agnosceret, aliquando existimari posse argumentum Numinis irati, semper esse felicem. Herodotus gemmam huius annuli ait fuisse smaragdû,

Plinius

Plinius autem fardonychen ; & affirmat superfuiffe adhuc tempore suo Romæ, in fano Concordiæ, intra cornu aureum, ex dono Auguftæ.

Achates, opus folius Naturæ, in Regis Pyrrhi annulo, Apollinem cum citharâ, Mufas cum infignibus propriis habuit. Si addidiffes cantum & fonum, fuiffet verè ibi Parnaffus; nec in rupe, fed in gemmâ. *Plin. l. 37*

Nonij Senatoris Annulus ex luxu enormi retinet famam adhuc aliquam, fed malam. Hominem Antonius profcipfit, quem vniuerfa Respublica ægré totum ornare fatis potuiffet ; quandoquidem pro vnus digiti ornatu fertiùm viginti millium gemmam induerat.

Profectò cùm in arctum vnus lapilli Natura fuam maiestatem, non ad licitandum, fed ad contemplandum coëgerit; atq; adeò cùm noftro æuo in ciuitate aliquâ Italiæ, homo calculofus, veros adamantes, pretiofo ac diuite humani corporis vitio, emiferit ; nescio Naturam in eo ægram, an indignantem vocauerim, mifcentemque fordibus præcipuas opes fuas, in pœnam æftimationis prauæ ; quâ gemmas iam quærimus, ex auaritiâ dumtaxat, non ex admiratione.

Vt aliquos promam, etiam fine gemmâ, illuftres annu-

annulos, esse posset omnium instar annulus CAROLI V. dignus famâ temporum, quia in manu sapientissimi Principis tempora diei noctisque absque errore dispensabat. Erat enim in fundâ seu palâ eius Horologium, paruis libramentis & machinulis aptû, nec foris modò singulas horas indiculo significabat, sed intus prætereà secretiore obsequio digitorum toties perstringebat, quoties ad vnâ quamlibet horam perstrepunt ictu malleoli cetera Horologia. Sic admonebat temporis acti, exigebatque, num mensuram eius benefactis Princeps Magnus impleuisset.

Vt nobis etiam præstò sit similis officina temporis, adiiciam annulos duos magis parabiles, hoc est, saltem instructos Horologio solari.

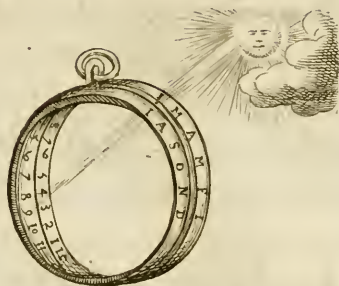
Alterius funda, secta in partes binas, intus habeat

horarum characteres ; & in eius medio fit caueola , cum acu magneticâ. Hæc acus, agmine tremulo & sollicito suum quæret sidus , horam verò indicabit umbra staminis , quod in claustri ostiolo tendetur . Claudetur dein annulus , vt foris in eo etiam gemma fulgeat.

Alter annulus ita in se Horologium habet , vt subsidio magnetis non egeat: neque enim ei cum sidere alio , quàm cum Sole , negotium intercedit . Porrò describitur hac arte. Primò elementa priora, hinc eorum mensium qui ad Solstitium à Brumâ intercurrent, nempe Ianuarij, Februarij, Martij, Aprilis, Maij, & Iunij ; illinc mensium aliorum, qui ad Brumam à Solstitio eunt, videlicet Iulij, Augusti, Septembris, Octobris, Nouembris, & Decembris, describantur ordine suo, supra hemicyclum annuli conuexum . In hemicyclo dein concauo è regione sint horarum characteres , & hinc quidem progrediendo IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. illinc autem regrediendo, sed infra vltimam notulam, I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. Præterea pars conuexa fissionem tenuem habeat, eaquæ ducatur inter mensium vtramque seriem . Huic verò circulus alius exilis ac ductilis ita circumponatur , vt in illo

etiam sit foramen, quasi ocellus. Tunc si ocellus hic constituetur iuxta characterem mensis qui in anno agitur, ex Sole aduerso radiolum, quasi punctum lucis, per fissionem vibrabit in concauum hemicyclum, quem opacant umbræ hemicycli conuexi; fietque certa horæ significatio.

Cùm hic autem circulus horas, menses, annum contineat, possit enimuerò ex quadam honoris prærogatiuâ, & veluti iure proprio, annulus, quasi paruus annus nominari. Certè annulum & annum fortiri originem vocabuli communem, existimare malim, quàm assentiri Abrahamo Gorlæo, qui ignobilem, nec honestam ei deriuationem dedit.

*InPrælo-
quo Da-
ctylothe-
re.*

CAPVT IV.

De pronubo beatissima Virginis Depara annulo.

Perusiæ, nobili Vmbriæ ciuitate, colitur religiosissimè annulus, quo MARIA sanctissima Virgo stirpis Regiæ nuptui data est Iosepho Viro congeneri, ac beato: qui mansit in connubio cum eâ cælebs corpore, sed affectu curâque, & toto penitus animo maritus.

De hoc annulo, Clusij olim Porfenæ Regiâ vrbe diu in honoribus magnis habito, ac Perusiam translato cum gloriâ & cultu maiori, edidit non ita pridem, stylo eleganti, eruditos commentarios Ioannes Baptista Launus. Peculiariter verò ait, sublucere in dorso eius, notæ alicuius vestigium; quam sensim ætas abederit, & quæ multis videtur flos erumpens è calyce iam repando. Aliis refert binos flores semiclusos, binosve oculos, vel caput ferto redimitum; fortasse Dauidis Regis, qui fuit vnus ex magnis Auis huius sponsæ Regiæ.

Sedenim quia sæpè fit, vt alat coniecturas & opinioniones ipsa rei vetustas & veneratio; existimo simplicem

plicem & cum læuore orbem esse, nec vllâ cælaturâ operis prominuli eum asperari. In quâ me sententiâ confirmauit Ioannes Baptista de Ninis, Iuris Pontificij ac Cæsarei peritiâ, meritisque sinceræ amicitiae mihi præcipuus. Nec enim aliâ specie, quàm teretis ab omni parte circuli, eum sacrum annulum, Perusiæ in patriâ suâ ab se visum, affirmauit.

Hic idem annulus ex metallo non est, sed ex gemmâ onychinâ, vel amethysto: & potuisset ex smaragdo fieri, gemmâ illis solis nuptiis aptâ, in quibus nullus intercessit matrimonij vsus. Alioqui frangitur smaragdus, ac sentire videtur iacturam virginitatis; quod aliquando euenisse annulo smaragdino vnus Reginae Hungariæ primâ nocte nuptiarum, apud Scriptores non ignobiles legi.

Albertus Magnus & Ruell. lib. 2. de Gemmis.

C A P V T V.

De alijs Annulis pronubis.

Alex. ab Alex. l. 2. cap. 5. **N**uptialis annulus apud Romanos, etiam tempore Plinij, ferreus fuit sine gemmâ; commendabatque antiqui victus parsimoniam, & frugales mores. Circulum etiam, nullo inserto lapillo, in hunc finem dari consueuisse puellis Hebræis, quando

do nubebant, opinatur Ioannes Baptista Laurus, *In lib. de Ann. B. Virginis.*
velut æquabilis connubij tessëram.

In regionibus pariter oræ Septemtrionariæ datur alicubi nouis nuptis annulus aureus expers gemmæ; & congruè figura ea æterna exprimit amoris in coniugio perennitatem.

Apiros vocauit Aristoteles hos annulos, quibus *Lib. 3. Phys.*
funda seu locus gemmæ non est; dequè his meminit, exponens vim & naturam *Infiniti*: omni enim caret sine pariter, atque initio circulus vndique rotundus ac teres; terramq; ideò ἀπειρονα, seu orbicularem, Homerus appellauit. Eosdem simplices annulos à Literatis viris cassos dici, affirmat Abrahamus Gorleus. *In Praelo-*

Olim tamen obtinuit, obtinetque nunc etiam inter coniuges, in Prouinciis Europæ variis, vt gemmæ loco, annuli pronubi dexteram duas astrictas inuicem & iugatas, velut fidei mutue Symbolum, habeant. *ca. Pier. lib. 41.*

Certè Clemens Alexandrinus, dum negat ornamentum causâ sponsæ olim à viro tradi annulum consueuisse, sed vt eo potius quæcumq; erant domi, obfirmaret custodiretque; quia vir administrat Rempublicam, vxor rem domesticam; satis innuere videtur, in annulis pronubis non defuisse cælaturam. *Lib. 3. Padag. cap. 111.*

CAPUT VI.

*De Digno annuli pronubi, & huius occasione
de Digitis alijs annularibus.*

Dicitur inuentus annulus pronubus ad cor ipsum coniugum coronandum simul & ligandum; vt illi obstricti inuicem, regnum domesticum, optimum regnorum omnium & tranquillissimum, mutuâ concordia administrent. Ideò institutum fuisse putant, vt sinistrae manui, & digito qui in eâ est alter à minimo, induatur. Scribunt enim Auctores varij, neruum tenuissimum ex eo digito ad cor vsque pertingere; eoque ideò existimarunt coronari cor, ac veluti ligari: sed & per venulas virtutem gemmarum aduersus fascinum & venena ad ipsum cor transmitti opinabantur; quod causæ erat, vt aurum in imâ parte gemmæ non intercederet, sed illa digitum ipsum tangeret. An ita sit, & an in hoc digito maior, quàm in alijs, affinitas cordis reperiatur, (quod negat Abrahamus Gorsæus) malim ego vt à Medicis definiatur.

Alij annuli digito, qui est pollicis proximus, & qui index vocatur, dein minimo digito, postremò digitis omni-

*Macrob.
in Satur.
l. 3. c. 13.*

*Agellius
l. 10. c. 10*

*In Prælo-
quio Da-
Etylothe-
ca.*

omnibus, si medius tamen excipiat, dari cœperunt. Eum verò excipi Abrahamus Gorlæus apud Romanos consueuisse affirmat; quia fuerat infamiæ notatus ab Atheniensibus, & quia *καταπύξις*, quasi cinædus & scortum, fuerat appellatus. Martialis eum etiam impudicum appellat; & qui causam quærit, videat cur verpus vocetur. Nihilominus Galliam & Britanniam in hoc etiam digito annulos habuisse tradit. Ceterum onerari solitos annulis omnes digitos sine discrimine, ita apud Martialem lego, in Epigrammate eius de Stellâ ad Seuerum:

Sardonychas, smaragdos, adamantas, iaspidas, vno

Portat in articulo Stella, Seuere, meus.

*Lib. 3.
Epigr. 11*

En in articulo, hoc est in vno digito, quatuor annuli: quos comparat cum luminibus & ornamentis carminum eiusdem Stellæ insignis Poëtæ, ideoque cultam eius manum appellat; & per metonymiam cultum eum totum esse, in hac Epigrammatis conclusione affirmat:

Multas in digitis, plures in carmine gemmas

Inuenies; inde est hæc, puto, culta manus.

& de eodem in proximo Epigrammate:

Quòd nutantia fronte pertinaci

Gestat pondera Maschion superbus;

*Ibidem
Epigr. 12*

Aut

*Aut grandis Linus omnibus lacertis
Septem quòd pueros leuat, vel octo;
Res non difficilis mihi videtur:
Uno cùm digito vel hoc, vel illo,
Portet Stella meus decem puellas.*

hoc est, decem ora & vultus puellarum in totidem annulis distinctis, vel omnes in vno, quod verosimilius esse arbitratur Matthæus Raderus noster, referens se ad Apollinem & Musas nouem, in vnâ Regis Pyrrhi gemmâ. Quamquam hoc intelligi de annulis denis in vno digito, quis vetat? cùm idem Martialis de Carino scripserit:

*In Com-
mentar.
Martia-
lis.*

Senos Carinus omnibus digitis gerit,

Nec nocte ponit annulos,

Nec cùm lauatur, si causa quæ sit quaritis;

Dactylothecam non habet.

*Lib. 7.
Natur.
Quæst.
cap. 31.*

& cùm Seneca queratur, ita exornari annulis digitos cœpisse, vt in omni articulo gemmæ disponderentur.

*Plinius
l. 33. c. 22*

Et si verò initio familiare fuit, solùm in læuâ gestare annulos; quod Plinius ait studio factum ab eo, quem inuentionis puderet; nam alioqui, si honos securus fuisset, dextrâ, vt ait ipse, erat ostentandus: postmodum annuli honoris & sigillarij collocari cœpti sunt in dextrâ, tamquam digniori ac magis conspicuâ;

conspicuâ ; quam vtique in bello clypeus non occultaret. Nec Cæsar Arimini aliter, exercitui annulum, exserto digito, ad fidem faciendam, ostendere potuerit ; cùm sola ad eum finem dextera manus digitum exfereret : atque idem confirmat descriptio Hierosolymæ, in annulis Hebræorum, de quibus non ita multò post à nobis mentio fiet. Coniici etiam hoc idem potest ex Diuino illo oraculo apud Ieremiam : nempe, *Si fuerit Jechonias filius Joakim Regis Juda sigillum in manu dextera meâ, inde euellam eum.* & hoc seruatum fuit etiam in Deorum simulacris, vt scribit Abrahamus Gorlæus.

*In Præloquio
Dactylo-
thece.*

Peculiariter indicem dexterae manus, qui vocatur digitus salutaris, debere decorari Antistitum & Pontificum annulis, existimat Ioannes Stephanus Durantes Episcopus Tolosanus. Nescio tamen, an inter sacros ritus id iam præscribatur : & possent fortasse Antistites etiam, cùm sint sponsi Ecclesiae, in sinistrae manus digito annulari congruè suos annulos gestare.

*Lib. 2. de
Rit. Eccl.
Cath. c. 9.
n. 37.*

CAPUT VII.

*De Annulis sigillaricijs, ac de varia
eorum calaturâ.*

*Actio-
ne 6. in
Verrem.*

*De Orat.
cap. 12.
Lib. 6.
contra
Gentes.*

Sigillum est paruum rei signum aut simulacrum: ideoque M. Tullius sigillatos vocavit eos scyphos, in quibus erant inserta Emblemata, & parvæ icones ad ornatum. Sigillaria etiam Tertullianus vocavit parva Idola, & Veterum fictiles Deos. Arnobius item Ethnicos irrisit, quòd sigillaria sua crederent Deos esse; putarentque, in minimis figilliolis Deos contrahi atque arctari, extendi verò in vastis simulacris.

Sigillum itaque in annulis, est parvi signi cælatura: sicuti pupilla est ea pars oculi, in quâ parvam iconem nostri, quasi pupulam, aspicimus, dum aspici-
mur.

*Lib. 7.
Saturn.
cap. 13.*

Iam quia Macrobius ait, Veteres potius signandi gratiâ, quàm semet ornandi, annulos circumtulisse; adeò non semper inertem in manu gemmam habuerunt; libet referre formas rerum præcipuas, quas in annuli gemmis olim sculpservnt.

Cælarunt frequenter Deos, quos colebant. Sic
Venus

Venus armata, in Cæsaris annulo, erat tessera ipsius, in summis rebus. Sic Nero Marfyę effigiem, superati ab Apolline, & ab eo ad arborem excoriati, congruè, in annulo habuit: etenim lanienam similem in Principatu exercebat. Sic Neroni tesseram nefandi coniugij Sporus Eunuchus dedit, cælatum in annulo Proserpinæ raptum. Sic admirationi fuit, expressus, in annuli lapillo, casus Phaëtontis. Sic Bacchus in amethysto, persuasit vini vsum innocentem, ac temperatum.

*Dio Cas.
Histor.
Rom.
lib. 43.*

*Galen.
lib. 17. de
Vsu par-
tium.*

*Plat. Iun.
in Grac.
Epigr.*

Modò expresserunt eos Philosophos, quorum instituta sectabantur: nempe Stoïci Zenonem, Platonem Academici, Peripatetici Aristotelem. Quo pacto etiam ait M. Tullius, non in tabulis solum, sed in poculis, & in anellis, spectari solitam Romæ imaginem Epicuri.

*Lib. de
Finib.*

Sæpenumerò Patriam, Parentes, Auos in eis figurarunt. Sic Hebræi, præsertim exsilij tempore, Urbem Ierosolymanam; & fortasse eò spectat illud: *Si oblitus fuero tui Jerusalem, obliuioni detur dextera mea* (ferens nimirum in annulo tui delineationem.) Sic Africanus simulacrum Patris, Lentulus figuram Aui, Iulius Cæsar iconem Veneris, ex quâ & Anchise Troiano genitus dicebatur, Galba Imperator suæ profa-

Psal. 136

piæ signa, hoc est canis caput sub prorâ navis, sculpsere in suis annulis.

Interdum res gestæ in eis visebantur. Sic habuerunt, Lucullus Ptolemæum Regem, Sylla traditionem Iugurthæ, Alexander Magnus imaginem Darij; sed pro epistolis in Asiam ab se victam: nam suimet icone, epistolas in Europam, vbi non adeò vicerat, obsignavit.

Fuerunt & vultus illustrium virorum ac feminarum. Ita signavit codicillos suos Augustus imagine Alexandri, Commodus Imperator icone Amazonis, Imperatorum plerique & Primores Urbis vultu Augusti.

*Philo
Iudæus.*

*Cal. Ro-
dig. lib. 6.
c. 11.*

Nec defuit etiam ars, in angustias vnius gemmæ cogendi arcendique grandia corpora, vti Colossos & Gigantes; (crediderim, adhibito pedis aut digiti mensore) fortasse vt parui quoque magnos animos præferrent. Facit verò ad hanc rem Morionis illius dicitur: qui Principes bonos, aiebat, sculpi posse vniuersos, intra vnum anulum: tam pauci ei videbantur fuisse simul Principes, & simul boni.

Aliquando animalia, & signa rerum alia, ad hos sigillaricios annulos transtulerunt. Talis erat, in Pompeij annulo, Ensiser Leo; Sphinx in annulo Augusti,
ad

ad initia Principatus (Symbolum roboris cum solertiâ; vel vt indicaretur, secreta debere esse Principum consilia) dein imago Alexandri, postquam inceperant aliqui sinistrè id interpretari, quasi ænigmata potiùs, quàm epistolas Augustus scriberet. Rana in annulo Mæcenatis, non autem ex iis quæ assiduè coaxant, sed ex ranis Insulæ Seriphi, quæ perpetuò silent: vt videlicet, cùm esset à secretis Augusti, omnem silentij fidem profiteretur. Harpocrates silentij Deus in annulis aliorum, qui idem profitebantur. Ancora in Seleuci Regis annulo: Aquila Draconem complexa, in annulo Arii Lacedæmonum Regis: quo ille annulo epistolam obsignauit, scriptam Oniæ Pontifici Hebræorum; cùm insinuauit repertos Annales vetustissimos, in quibus Spartanorum origo referebatur ad Abrahæ abnepotes: vt propterea existimarit, Hebræos Spartanosque debere, vt consanguineos, colere inuicem amicitias.

Ad hæc opinatur Gretserus noster, in annulo, quem Pharao Ægypti Rex dedit Iosepho Proregi, Crucem sculptam fuisse, argumentum supremæ potestatis; exigendi nimirum à reis etiam vltima supplicia: cùm interim pulchrè illius Regno præluderetur, qui per Crucem asseruit humanum genus in

IIO DE SYMBOLIS HEROICIS

libertatem sempiternam. Quamquam alij credunt, in annulo Iosephi scarabæum fuisse; quo Symbolo passim Ægyptij, se fore strenuos atque omnino viros, profitebantur.

Vt ad Romanos redeam; plerique illustres Viri Cæsarum, qui tum imperabant, imaginem in annulis circumferebant, & tabulas eâ obsignabant. Plebeij vultus proprios vsurpabant; & huc spectant verba illa Lenonis apud Plautum:

In Pseud.
15.

—— *Eho Polymachæroplacides*

Purus putus est ipsus, noui.

Lib. 3.
Padag.
cap. 11.

Peculiariter, Christianorum sigilla, suadebat Clemens Alexandrinus, vt columbam, aut piscem, aut nauem, aut lyram, aut anchoram, aut Piscatorem, ob recordationem Apostolorum, referrent. Carerent verò idolis, nudisve amicarum simulacris: carerent gladio, & arcu, ne impij apparerent, aut inhonesti, aut pacis minùs studiosi: carerent cyathis & poculis; quia hæc signa iis qui temperantiæ dediti erant, consentanea non existimabantur.

Mouet admirationem, in S. Augustini annulo, *sigillum hominis attendentis ad latus*; vt ipse loquitur; *Epist. ad Victorinum*: & satis equidem conijcere non possum, quid eo Symbolo vir sanctissimus, nec tamen

ramen sanctior quàm ingeniosior, exprimere voluerit. An suimet custodiam, in his quæ spectant ad securitatem animæ; an filij Adeodati, à se geniti, & de femore ac latere suo nati, memoriâ in eo fuerit complexus, vt incontinentiæ illius pœnitentiæ nunquam obliuisceretur. Certè noxas anteaçtas, in vitæ ac sanctitatis æquali senio, expiauit editâ publicâ confessione; easdemque noxas est deprecatus etiam dum deficeret; vt voluerit ideò, ad parietem cellæ, in quâ moriebatur, Hymnos pœnitentium circumscribi.

Sileo & Romanos, in annuli palâ cor cælasse, vt eius Symboli admonitu, corde præstarent: alios, figurasse Amorem infidentem leoni, habenisque regentem iram eius; propterea quòd fortia quæque Amori cedant. Quas aliasque formas auium ac ferarum, nobilem vt plurimum habuisse significationem virtutis, equidem non dubito. Nec videtur iudicasse aliter Fabius Quintilianus: dum enim Oratorem, quem virtus nulla exornat, nominauit sigillum rasum ac tersum; insinuauit tacitè, semper aliquam virtutis notam imprimi consueuisse in sigilli cælaturâ.

CAPUT VIII.

De Annuli sigillarij usu in sacrificijs.

*Lib. 33.
cap. 1.*
*Ael.
Spart.*
*Appia-
nus.*

Religio quædam & reuerentia olim annulis fuit : & ideò Plinius ait, grauatis fomno, ac morientibus, detrahi eos consueuissè. Proptereà etiam recensetur inter prodigia mortis Adriani Principis, annulus ex digito eius sponte lapsus, dum Antoninum postremò laudaret: & cadere tunc in suâ imagine videri potuit, quia sculptus in annulo illo erat. Vanam hanc superstitionem fuisse tamen, ostendit annulus Seleuci Regis, quem cum iuxta Euphratem amisisset, rerum ibi potitus est, vt Matri prædictum fuerat.

Studio reuerentiæ erga eosdem annulos, vetuerat Tiberius, metu proposito extremi supplicij, ne quis annulos, ac nummos, signatos icone non vulgaris argumenti, in lupanaria, latrinas, vel alia obscœna loca inferret.

*Lib. 3. de
Benef.
cap. 26.*

Seneca factum id interpretatur ex accusandi frequenti ac pænè publicâ rabie; & narrat de Paulo viro Prætorio, qui accusatus fuerat, quoniam in conuiuio, matulâ indigens, manum cum annulo & imagine

gine Tiberij, eminente gemmâ, obscœno vasculo admouisset. Quem tamen liberavit seruus, annulum ebrio extrahens, ne crimen heri probari posset.

Mystræ ac sacrificuli etiam incurrebant pœnam *Herod. lib. 2.* capitis, immolando Diis victimam, quam annulo priùs non signassent. Quem ritum antiquissimum insinuat quoque Horus Apollo, dum orygem vini *Lib. 1. Hierogl.* cornem feram, ex genere siluestrium caprearum, ait sigillo Deorum non debuisse signari: ne videlicet in Deorum possessionem videretur transcribi bellua obscœna, quæ erat typus impuri ac scelesti animi. Nam quando Sol vel Luna exoriuntur, indignanti similis toruos humi oculos defigere, ac mox auerti, aluumque exonerare perhibetur.

Sphragistæ, id est sigillatores, appellabantur Mystræ, qui victimis sigillum ante sacrificia imprimebant; eratque annuli nota (quod mireris) homo in *Plutar. lib. de Iside & Osiride.* genua prouolutus, manibus reuinctis, cum gladio ad iugulum. An quia bouem, hircum, agnum, hominis loco, immolabant, ad eluendam offensionem Diuinam; Deo has victimas acceptante, ne periret omnis homo; siquidem omnis homo erat mortis reus? Certè potuerint, à priscis Hebræis, Ethnici sacrificuli hoc addiscere; atque instituire, vt homines expiarent hostia-

rum sanguine noxam illam, quam alioqui purgare atque proluere sanguine proprio eos oportuisset.

C A P V T I X.

De Annuli sigillaricij usu in Epistolis.

PRiuatæ ac publicæ tabulæ, vt constaret earum fides, signabantur annulis; & hi vel figuras, quas antea recensuimus, vel characteres nominum, interdum claros, interdum occultos, imprimebant.

Lib. 2. Epist. 12. Quod Symmachus videtur insinuasse, dum, *Cupio*, inquit, *cognoscere, an omnes obsignatas acceperis eo annulo, quo nomen meum magis intelligi, quàm legi promptum est.*

Gorroz. de Dictis mirab. Carolus Magnus tamen, non in annuli gemmâ, sed in gladij capulo, sigillum habuit; vt edicta & leges obsignaret: putabat enim eiusdem gladij debere esse, leges tueri, ac eas promulgare.

Ceterùm iis sigillariciis annulis deferebatur olim tantoperè, vt seruulo, heri annulum promenti, crederetur perinde atque ipsi hero. Sæpè tamen fraus erat; & voluntatem seruuli potiùs, quàm heri, annulus indicabat. Vt propterea M. Tullius illud consilij dederit Q. Fratri: *Sit annulus tuus, non minister alienæ voluntatis, sed testis tua.* Seneca etiam querebatur, annulis plusquam animis interdum credi.

Lib. 1. Epist. 1.

Lib. 3. de Benef. cap. 17.

Ad

Ad hæc, ne adulterinis notis locus esset, in obfignandis litteris, & publicis tabulis, in Principatu Neronis, *adversus falsarios*, inquit Suetonius, *tunc primum repertum, ne tabula, nisi pertusa, ac ter lino perforamina traiecto, obfignarentur.* Hoc autem ex Romani Senatus decreto fuisse sancitum Paulus Iuriconsultus affirmat, atque explicat etiam his verbis: *Amplissimus Ordo decrevit, eas tabulas, que publici vel privati contractus scripturam continent, adhibitis testibus ita signari, ut in summâ marginis ad mediam partem perforata, triplici lino constringantur, atque impositum supra linum ceræ signa imprimantur; ut exteriores scripturæ fidem interiori seruent: aliter tabulæ prolatae nihil momenti habent.* Sic ipse.

In Nerone c. 17.

Lib. 5, Sent. Tit. 25.

Utebantur porrò cerâ Asiaticâ, sicut frequens usus iam est ceræ Hispanicæ. M. Tullius, *Hæc, inquit, quæ à nobis est prolata laudatio, obfignata erat cerâ illâ Asiaticâ, quæ ferè est omnibus nota nobis: quâ utuntur omnes, non modò in publicis, sed etiam in privatis litteris: quas quotidie mitti videmus, à Publicanis sæpè, unicuique nostrum.*

In Oratione pro Flacco.

Posteà mos fuit, ut epistolæ Pontificum ac Cæsarium, & præsertim eorum diplomata, plumbeis bullis; litteræ verò ad familiares, annulis & cerâ signarentur.

116 DE SYMBOLIS HEROICIS

De Offic. Ecclesie Constant. e. 5. n. 27. rentur. Ita Godinus adnotavit, Constantinopoli Præfectum sigillo, signasse cerâ & annulo tantùm eas litteras, quas Imperator ad Matrem, ad Coniugem, ad Liberos dabat; cùm quæ ad Despotas, ad Patriarchas, & ad alios Magnates scribebantur, eæ signarentur plumbeâ bullâ.

Plutar. in Fortunâ Alexandri. Demum nec illud omiserim, non fidei dumtaxat, sed secreti etiam significationem in sigillaricijs annulis fuisse. Sic admovit Alexander Magnus Hephæstionis ori sigillum suum, posteaquàm is clàm sublegerat Olympiadis epistolam, admonuitque, silentio arcana Regum tegi debere.

C A P V T X.

De Annuli sigillaricij usu in re familiari.

Vereor, quemadmodum accipient multi id quod iam subdam; cùm utique infamiam ingenij fordidi ac deparci afflare annulis videri possit.

Lib. 33. cap. 1. *Quæ fuit illa Priscorum vita, inquit Plinius, qualis innocentia, in quâ nihil signabatur? at nunc tibi quoque & potus annulo vindicantur à rapinâ: hoc profecerunt mancipiorum legiones, & in domo turba externa.*

Fuerit nihilominus intra laudem, obsignare armaria, horrea, penuaria, ex studio œconomix: in quem finem,

finem, ait Clemens Alexandrinus, etiam inter Christianos, vxori annulum à viro traditum esse; nec aliò spectat illud Plauti:

Lib. 3.
Padag.
cap. 11.

Obsignate cellas, referte annulum ad me.

In Casin.

At claudere & custodire annulo vilissima vtensilium, quod Parthis displicuisse in Vonone (quando ex Augusti domo, vbi diu obses fuerat, vocatus ad Regnum, secum Græcos homines, ingenio illiberali, adduxit Oeconomus Regiæ domus) insinuat Cornelius Tacitus. Obsignare item reliquias de mensâ, & raphanorum dimidias partes, vt loquitur Theophrastus, qui carpit hoc in homine auaro: nec cibos tantùm semefos, sed sal & condimenta ipsa condere, quod Plautus reprehendit in quibusdam Parcipromis, contra quos ita inuehitur;

Act. 2.
Scen. 1.

Nam id demum lepidum est: triparcos homines vetulos, auidos, aridos

Initio
l. 2. An-
nal.

Cap. de
Obscœ-
nit.

In Perf.
Act. 2.
Scen. 3.

Benè admordere; qui salinum seruo obsignant cum sale. hæc, inquam, præclare erant fordida. Sed quid si addam, signari consueuisse vasa etiam vacua? liber referre illud Martialis:

Septem post calices Opimiani,

Lib. 9.

Denso cum iaceam triente blæsus,

Epigr. 88

Adfers, nescio quas mihi tabellas,

*Et dicis, Modò liberum esse iussi;
Zenas scruiulus est mihi paternus,
Signa. Cras meliùs, Luperce, fiet:
Nunc signat meus annulus lagenam.*

Quam nimirum exhauferat; & idcò ebrius signare Luperi tabulas recusabat. nisi tamen seruare annulo vini reliquias voluerit; ne illas famuli exforberét, qui ad id maximè captabant tempus, in quo herus foret temulentus. Sed citra omne dubium id affirmat

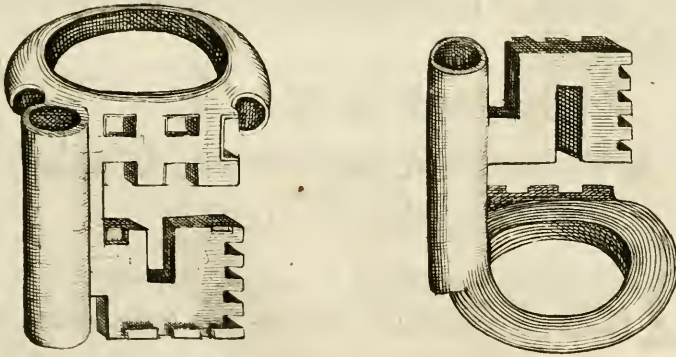
Lib. 16. Epist. ad Tironem. M. Tullius de Matre suâ. *Sicut olim, inquit, Matrem meam facere memini; quæ lagenas etiam inanes ob signabat: causamque addit: ne dicerentur inanes aliqua fuisse, quæ furtim essent exsiccata.*

Paulò fuit honestius, sacculos pecuniæ munire annulis: eumque morem insinuat Plinius, dum narrat, interdum fulmine aurum, argentum, æs intus liquari, sacculis nullo modo ambustis, ac ne confuso quidem signo cera. Id autem fiebat, ne pecunia dolo immutaretur, ingererenturque nummi adulterini, exemptis optimis ac probatis. In eam sententiam Apuleius; *Ne fortè, inquit, aliquis istorum, quos offers, aureorum, nequam vel adulter reperiatur; in hoc ipso sacculo conditos eos, annulo tuo prænota; donec altero die, nummulario præsentem, comprobentur.*

Sed

Sed Gylippus Lacedæmon nihilominùs, diffuens *Plutar.in*
 infernè sacculos, submissam pecuniam à Lyfandro *Lyfand.*
 furripuit, sigillis intactis: nec patuit fraus, nisi post-
 quam seruus indicium fecit; innuens Magistratui,
 multas noctuas cubare in Ceramico: id est, in heri
 tecto, & sub tegulis (quas Græci appellant Ceramos)
 multos aureos nummos esse, qui Athenis icone no-
 ctuarum feriebantur.

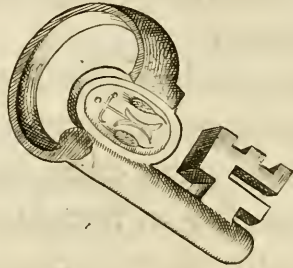
Vt redeam ad annulos sigillaricios; nostro ævo hæc
 infamia eis ampliùs non irrogatur: quia sunt tantùm
 fidei tessera; neque arcas, cellas, lagenas ampliùs si-
 gnant. Porrò inuentos in Batauis antiquos annulos,
 ferreos tamen, cum adiunctâ clavi, ad vsum signan-
 di aperiendique; Iustus Lipsius refert. & hæc illo-
 rum forma. *In Côm.*
ad lib. 2.
Taciti.

Abra-

*In Da-
Etylothe-
câ n.42.*

Abrahamus Gorlæus eius generis annulum alium reperit æreum, & cum geminâ onychinâ; in quâ sunt incisæ spicæ duæ, atque in medio earum navis gubernaculum. In manubrio verò Crux aspicitur, vt ex icone eius apparet. Hi tamen plerumque non

ab annulariis, sed à ferrariis fabris, nec tam ornatus causâ, quàm in ministerium œconomix, vti reor, parabantur.

C A P V T X I.

*In quædam usum gemmæ Annulis
additæ fuerint.*

QVando innocentior ætas erat, in simplici metallo, seu ferrum, seu æs, seu argentum, seu aurum esset, sigilla figurabantur. Dein luxus, vt hoc multo

multò fieret pretiosius aut superbius, addidit annu-
 lis gemmas, non vt ficuti priùs spectarentur, & co-
 ronarentur auro, sed vt seruirent tamquam fidei
 tesserae, atque iniuriam cæli vel scalpri paterentur.
 Cælatura eminentes, scalpura profundas rerum ico-
 nes reddebat; neque gemmæ ulli luxus pepercit, ex-
 cepto adamante, propter indomitam eius naturam.
 Sed hanc domuit tamen nostra ætas, & primus ce-
 lebratur Iacobus Treccia Mediolanensis, qui gentili-
 tia signa PHILIPPI II. Hispaniarum Regis mirâ
 prorfus arte in adamante sculpsit.

Venit in mentem hoc loco adamantis, quem
 Wolfgangus Gulielmus, Neoburgi, Iuliæ, Cliuiæ,
 Montium Princeps Madriti MARIÆ Austriacæ,
 PHILIPPI IV. Regis Hispaniarum forori, dona-
 uit, ipso die Virginis Deiparæ per Nuntium fide-
 reum olim in Nazareth desponsatæ. In quo ada-
 mante cùm esset imago eiusdem cælestis Internun-
 tij, velut prouolantis ad suam legationem, ea dedit
 occasionem donum adhuc magis ornandi verbis &
 votis: significauit enim hic Princeps, se illud inpri-
 mis optare, vt Sponso Magno, inclyto & Regio (quem
 illa utique iam habet) Cælestis Paranympus eam
 pariter desponsaret.

Q

Vt

*Abrahamus Gor-
 leus in
 Prælo-
 quio Da-
 ctylothe-
 ca.*

Vt ad gemmas redeam; tres maximè idoneæ habebantur, vt fierent ex eis annuli sigillaricij, nempe Achates, Onyx, & Sarda: nam hæ ceram non trahunt, pulcherrimeque imaginem exprimunt.

Arte scalpendi apud Græcos excelluit Pyrgoteles; à quo solo Alexander Magnus permisit in gemmâ vultum suum formari. Romæ verò Dioscorides pro figillis Augusti scalptor nobilis fuit.

Annulis, & characteribus notisque eorum, in magiæ, veneficij, & veneni ministerium aliquando veteres vsos esse, satis constat. Sic Demosthenes venenum gerens in annulo præuenit Archiam Thurinum à Rege inimico missum, vt necem ei intentaret; & simili leto Annibal occubuit, antequàm Romanis ab Rege infido traderetur.

Denique ne absolvam tristi exemplo eorum, qui tædio vitæ aut fortunæ aduersæ inducti, auro & gemmâ se peremerunt: addam potius solitos olim, Magnates præsertim, amicis peregrè euntibus adesse comites; & hoc genus officij, dicebatur *ad annulos herere*. Ita Constantino Magno laudi datum hoc fuit in Panegyrico, quòd digredienti ad annulos federit. atque etiam in Plinij Panegyrico leges: *Tenuis adhuc, & obscurus, obtinenti Africam, comes hæserat.*

DE
 SYMBOLIS
 HEROICIS
 LIBER QVARTVS,
 ET IN EO
 DE NOTIS CLANDESTINIS.

GEMVS iam de ratione loquendi, scribendi-
 que, ad quam secreti necessitas, & negati sæ-
 pè aditus, hominem prudentem etiam ac
 probum possunt adigere.

CAPVT I.

*Modus loquendi apud Veteres, sine
 dictione, & scriptione.*

Veteres aliquando, dum nihil dicerent, scribe-
 réntve; satis tamen aperuerunt sententiam ani-
 mi. Tarquinius nihil filio, qui apud Gabios erat, ni-
 hil

hil internuntio respondit ; sed virgâ in hortulo decussit summa papauerum capita : & filius mentem parentis affecutus , mox prima urbis capita obtruncavit.

Clem.

Alex.in

Hierogl.

Idanthura Rex Scytharum, extrema interminans Dario, qui Istrum traiecerat, murem, ranam, auem, iaculum, & aratrum ei dono misit . Id verò vnus è Tribunis Darij benignè interpretans , existimauit , Scythas Persis deferre Imperium ; & mure quidem habitationem, aquam ranâ, aue aërem, iaculo arma, aratro campos, omnemq; Regionem polliceri, Contrà ex Tribunis alius, coniiicere se potiùs ait, Scythas ominari futurum, vt nisi Persæ, tanquam mures terram, tanquam ranæ aquam subirent, aut abuolarent in aërem tanquam aues , numquam euitarent Scytharum iacula; sed imò iis conficerentur, aut superstitites, tanquam serui, agerentur ad stiuam aratri.

C A P V T II.

An modo eo loquendi-usa sit Aetas posterior.

ALiqui etiam ex magis recenti memoriâ , visi sunt ab hac parte Priscos æmulari. Buchardus Montmorentius, illustris Heros, qui in acie steterat

in-

infractō animo , dum capefferent fugam alij ; quadam die à conflictu , intrauit Aulam Philippi Primi Galliarum Regis , torquatus monili aureo , quod ceruina capita ita componebant , vt ante pectus ex illis canis penderet. Mouit verò Aulicorum ingenia nouum illud ornamenti genus : & fortasse iudicarūt aliqui , circumferri ab ipso siluarum spolia , aut venationum trophæa. Regi tamen sciscitanti , respondit , notari torque illo Proceres , qui fuerant in prælio , ceruorum instar timidi , ac celeres ad fugam ; dum ipse manserat , instar Molossi , ad custodiam Regis. Placuit virtus ; & vt facti recordatio iret in annos consequentes , instituit Rex Ordinem militarem canis , cum torque ex capitibus ceruorum.

*Philip.
Mori-
ean.*

Boleslaus Rex Poloniae , vni ex Proceribus , qui fugiens , ansam exercitui dederat signa deserendi , in pugna contra Russos , ad Haliciam , pellem lepuseuli , colum , & fuscum , loco muneris , submisit ; inuasitque hominem confusio tam vehemens , vt suspensio remedium quæsierit .

*Cromer.
lib.6.*

Olim etiam Cretensium lex , aut consuetudo fuit , vt Magistratus iuberet , adulteros laneâ corollâ , tamquam molles ac mulierosos , redimiri .

*Ælian.
l.12. Var.
Histor.*

Galeacius Sfortia , Princeps Mediolani , illudens

Paul.
Iou. 17.
Elog.
Barthol.
lib. 3.

ex licentiâ iuuenili Bartholomæo Bergomati, celebri militum Duci apud Venetos, tamquam exactæ ætatis bellatori, nec semper tamen cauto aut satis callido, vulpem antiquam, sed in caueâ, donauit. Alter vicissim tinunculum Galeacio misit, compeditum loro, & instructum binis argenteis crepundiis; qualem, dum lufitant, pueri pro accipitre habent, exprobrans ingenij leuitatem, tamquam Principi, magnæ quidem fortunæ, sed qui egregij Ducis haberet nihil, præter ornamenta, vel inanem pompam.

Iustina-
nus Ge-
nuensis
Histori-
cus l. 6.

Ab eodem Galeacio Sfortiâ, Franciscus Marchesius Orator Genuensis copiam sermonis diu experierat, vt nimium eius deprecaretur imperiûm, ac ne sub eo Principe totam pateretur seruitutem Genua; quæ dederat se Francisco parenti dumtaxat, vt aduersus intestina dissidia haberet Tutorem ac Præsidem. Itaque exclusus aliquoties à Principis conspectu, misit saltem ei, dum erat in celebri epulo, intra argenteum vas, vulgarem herbam ocymum, quam Itali *basilicam* vocant: & mox accersitus, vt donum explicaret; dixit herbæ illius hoc ingenium esse, vt fragret suauiter, dum tractatur molliùs; sed grauiùs oleat, si nimium prematur, atteraturve. Genuenses perinde, ipsi agenti leniùs amorem & obsequium,

quium, sed alia non tam grata spondere, duriùs tractanti. Et verò huic germini apud Italos, meritò est Regium nomen: quod germen, utinam Reges ipsi, in hortulis suis sererent, colerentque; sed ita ut simul ab eo discerent regnare.

Adhæc Præpotenti cuidam in aulâ, & fermè alteri Seiano, amicus clauum ferreum in polubro argenteo misit; ut fortunam suam figeret, retineretque indulgentem ac propitiam, priusquam elaberetur: sicuti postmodum elapsa, hominem constituit inter exempla illorum, qui in perniciem suam felices, formidare secunda & prospera, aut numquam, aut serò didicerunt.

CAPVT III.

Modus alius dissimulanter consilia exponendi.

DVbitaui, præterire an proponere hunc modum etiam deberem; quem utique animaduerto interdum in flabellis vulgi, otium æstatis ventilare; interdum (quod deterius est) lenocinari amatorix quorundam vesaniæ.

Risum vix teneas, ad aliquorum in hoc genere ineptias: ut exprimeretur hoc nomen BARBARA, fuit,

fuit qui barbam & ranam dimidiam pinxerit: nam in his natura & vis rerum non spectatur, sed vocabulorum sonus, quem composuerint syllabæ, nunc nexæ inuicem, nunc disiunctæ. atque hoc refert Ludouicus Dominicus.

Alter, ut scriberetur LVCRETIA, figurauit lucum & aliquot retia, cum gerulo, qui humeris ianuam exportaret. Debit porro id in Insubriâ confictum esse; nam ibi ianua vs vocatur. Sic ademptâ eâ syllabâ; quod antea fuisset LVCVS RETIA, erat LVCRETIA. Hoc Paulus Aretius commemorat.

Procabatur alius nobilem puellam in Hispaniâ ex Regina Gynæceo, quam sperabat riuales eius nobilior, & opulentior. Ut huius verò nuptias illa respueret, admonebat icone auis, insertæ galeri redimiculo: quæ auis, Hispanico idiomate, vocatur *anadino*. Cum verò Anna esset puellæ nomen, sensus erat, ANA DI NÒ: id est, Anna, dic te nolle riualem meum.

Quidam alteri quærenti, cur amicitia renuntiasset, loco responsionis, transmisit vnionem gemmam, & pronubum annulum, sed fractum. Vocatur ab Italis vnio, PERLA; & nuptialis annulus, FEDE, propter copulatas coniugum in eo dexteras: & fuit perinde,

inde, ac si diceret; PER LA FEDE ROTTA.
hoc est, Deseruii amicitiam, quia tu fidem fregisti.

Feminæ Principi, quæ appellabatur nomine Italice BIANCA, Aulicus nescio quis, hoc fidelis obsequij schema in spirâ galeri ostentabat: cereum nimirum ex auro, sed encausticè album. Si autem tres primæ syllabæ eius separarentur, id quod esse videbatur CANDELA BIANCA, seu cereus albus; fiebat. CAN DE LA BIANCA; id est, canis semper fidelis erga Principem Blancam.

Cœnanti Pontifici Clementi VII. adstabat in- Paul. Iou-
uius in
Dial. de
iis Symb.
ter nobiles alios Bononiensis quidam Eques, & Poëta, ferens in redimiculo galeri geminam achatem, in eâque iconem festi Pentecostes. Pietatem id consilij dedisse, credi poterat, & cupere hominem Poëtam, linguas de cælo igneas; vt diceret etiam ipse:

Est Deus in nobis; agitante calescimus illo.

At Pontifici causam roganti longè aliud respondit, affirmauitque, vti se Symbolo illo incepisse, postquam sumptibus magnis adspirauerat frustra ad puellæ primariæ nuptias: exprimi autem dixit voce illâ PENTECOSTE, Pœnitere & constare sibi hoc admodum carò. Responsio inopinata tanto excepta est plausu, vt Pontifex ipse, alioqui moribus grauissi-

R

mis,

mis, ex cœnâ nondum absolutâ præ risu confestim abierit.

Annibal Carus, clarus vir in omni eruditione, cuidam rusticulo, sed benè nummato, & qui ad stemma nobilium anhelans, petierat sibi posterisq; insignia familiæ, iudicauit hæc tria congruere posse, vtpote homini quem agricultura fecerat locupletē, Grana frumenti seu fegetem, vitem, & vnam pyrum. Porrò ea nomina si coniungantur, sonant ferè *Gran Vitupero*: & videbatur fanè grande vituperium, vnius rustici manus paganas, quæ ad stiuam & ad ligonem diu obcalluerant, velle arripere statim nobilitatem.

Hippolytus Senior, Cardinalis Estensis, persuasurus, vt maturè omnia ac tempore idoneo fierent, pinxit falconem auem, constringentem falculis partem illam Horologij, quæ agmine perpetuo cietur, & quam Itali appellant *TEMPO*: quasi diceret; *FAL CON TEMPO*. id est, Ea quæ agis, agas cum tempore, & succedent ex voto.

Didacus à Gusman, significaturus, negotium quod susceperat, è sententiâ non fluere, maluâ vsus est; & sensus fuit, *MAL VA*: Malè res cedit.

Ferdinando etiam Regi Castellæ, Isabella vxor

&

& Regina, dum erat in profectioe, ad quam minùs afficiebatur, fertur in campis ostendisse maluam; & rogasse, num audiret, quid germen illud succlamaret: insinuasse autem, personare vndique MALVA: & tum Rex, veluti malè auguratum, iter illud abruptit.

Sed characteres aliquando, atque integras voces, iis notis locutionis clandestinæ miscuerunt. Sic in Comœdiâ Pantomimus, illudens Thraconi, colligenti ex omni re vanissimè gloriam, & sesqui-Herculem agenti, insignia obtulit; in quibus canis, carus, littera T, & vinea esset: eiq̃ue suo idiomate splendidè ita imprecatus est, CANCAR TE VEGNA; id est, cancer morbus te inuadat, penitusq̃ue exedat odiosam istam vaniloquentiam tuam.

Nobilis vir, ludis publicis, de equi sternacis ephippio excussus, rediit postridie in eandem arenam cum lugubri instructu armorum, nigris nimirum phaleris, hastâ, clypeo, & cristis omnino atris: nisi quòd splenderet, in ferali clypeo, casei vnus argentea figura; quæ litterâ maiusculâ O inscribatur. Festiui hominis ingenium excitauit multos, si quomodo explicare Symbolum possent: nemo tamen assequi potuit quod erat: nimirum hominem,

adhuc pridiani infortunij memorem, exclamare,
 ò CASO DVRO! ô casum acerbum ac durum!

Nubilem puellam procus aliquis, gemmam ipsi
 cognominem, & adiectam ei gemmæ paruulam so-
 leam ex corio, cum interpositâ litterâ T, gestans in
 galero, ita compellabat: MARGARITA, TE SOLA
 DI COR AMO. id est, Margareta, te solam ex corde
 amo. nam solea ex corio Italicè vocatur SOLA DI
 CORAMO. Tum riualis eius, retentâ gemmâ, &
 litterâ T, soleam auream fecit; ac fuit sensus, MAR-
 GARITA, TE SOL' ADORO, id est, te solam adoro:
 atque huius infania, ad idololatriam trahens amo-
 rem, ceteroqui honestum ac nuptialem, si æstimare
 sit vtrumque Symbolum, censuram meretur; quâ
 necesse sit aurum corio postputare.

Sed multò æquiùs oporteat execrari amentiam
 feminæ, quæ per anulum quæsta se ab amasio de-
 feri, in palâ foris adamantem falsum aptauerat, &
 in circulo annuli characteres intus Hebraicos scri-
 pserat, vt hæc sententia redderetur: DI AMANTE
 FALSO, PERCHE MI HAI ABANDONATO? id est,
 Dic fictæ amice ac simulate, cur me deseruisti? Ada-
 mas enim Italicè appellatur DIAMANTE.

Sed vt prodeat aliqua huius generis latebra ho-
 nestior,

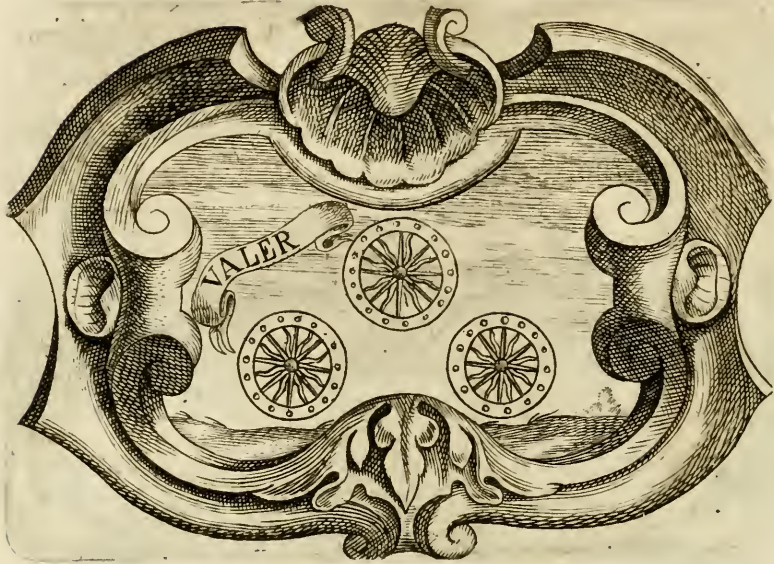
nestior, & prorsus Heroïca; venit in mentem clypei, quem præ se fert, in Bracciani arce, Virginius Vrsinus, cum inchoatâ eâ sententia, LA VIRTV FA. Quoniam autem hæc inscriptio est circa Germen

semper viuum, vt vocant, erit sensus; Virtus efficit, vt quis famâ & gloriâ semper viuat. LA VIRTV FA SEMPRE VIVO.

FERDINANDVS IV. Rex Legionis & Castellæ, quo die suos educere in aciem constituerat, adhortatus est, vt fortissimè dimicarent, proposito vexillo

R 3 aut

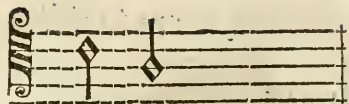

aut clypeo, in quo diademata erant, cum adscriptâ voce Hispanicâ VALER: & sententia hæc fuit, DIA DE MAS VALER; nempe dies adest, in quo maxime, si unquam aliàs, est strenuè dimicandum.

Vt admisceam quoque Musices aliquam harmoniam; quoniam de constituendo Rege Romanorum aliquando frustra actum fuerat, quidam tractationem eam omnem ita complexus est.

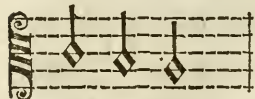
Erat qui Cæsari tunc imperanti ita suadebat, ut Regem diceret:

id est,

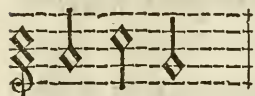
id est, FA RE; Fac Regem.

Erat, qui Regnum peteret, & is priori accinebat:

hoc est, FA MI RE; Fac me Regem.

Cæsar ipse ita excipiebat :

nempe MI SOL RE ; Ego solus Rex.

Demum iis notulis, alius subscripsit verba, in hanc sententiam : *Nobiles Cantores ij non sunt concordēs. & reipsâ simul modulatè non cecinerunt: quia Regem dicere, alium à se, Imperator recusavit.*

C A P V T I V.

De Veterum scriptione clandestinâ.

VT omittam, quod insinuavit Ouidius versiculo illo,

Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris;
quæram in præsentia, quonam pacto prisca homines,
scribendo, fidem secreti custodierint.

Aliquando, quæ ij exararunt, legi non poterant;
nisi super scriptonis occultæ notas, loco atramenti
aliquid

aliquid spargeretur. De quo artificio, idem Ovidius ita meminit:

Tuta quoque est, fallitque oculos è lacte recenti

Littera : carbonis polline tange ; leges.

Lib. 26.
cap. 8.

Idem præstat Tithymalum, herba lactaria, quam vocant alij lactucam caprinam. *Narrant, inquit Plinius, lacte eius inscripto corpore, cum inaruerit, si cinis inspergatur, apparere litteras : & ita quidem alloqui maluerunt, quàm codicillis.*

Vis eadem est lactis ficulneæ ; quo utique inscriptis humeris, mittebantur serui ad absentes amicos: ne in viâ, quæ scripta fuerant, ipsimet legerent.

Agellius
l. 17. c. 9.

Profundior latebra, & obscurior fuit ; quâ Histieus, in Persiâ apud Darium agens, arcana nescio quæ Aristagoræ in Asiâ nuntiauit. Siquidem vernæ suo, diu ab oculis ægro, specie medendi, capillum derasit ; & cutem iis inscripsit, quæ cupiebat amico esse manifesta. Deinde domi eum attinuit, donec rursus capillatus, in Asiam mitti posset. Ibi Aristagoræ significauit, heri desiderium esse, ut ipse etiam venienti capillum refecaret. Is ergo interpretans hoc frustra non exigi, morem gessit ; legitque in eius capite absconditos admirando consilio characteres.

Item

Item Pœnus quidam , vir illustris , pugillaria noua , cerâque nondum illita , inscripserat iis quæ optauerat clanculum legi ; mox eadem obducens cerâ , ad amicum , quasi tabulas scripturæ primùm aptatas, submisit. Tum ceram omnem ille, conscius secreti , extersit ; & in codice litteras incolumes sublegit.

Attamen aliquando ipsa scriptio palàm erat; sed litteræ locum & potestatem alienam occupabant. Tales ambages repertæ sunt , in libris Epistolarum Caij Cæsaris ad Caium Oppium , & ad Balbum Cornelium, qui res ipsius absentis procurabant; nec in totâ tamen paginâ , sed vbi magis secreto opus videbatur. Porrò ea erat tessera, vt sedem primæ litteræ quarta littera insideret , & sic deinceps fieret mutatio in hunc modum:

a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	y	z
d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	y	z	a	b	c

Quocircà Caius Cæsar , si scribere voluisset illud: IACTA EST ALEA, TRANSIVIMVS RVBICONEM; vsus fuisset iis characteribus : NDFYD HXY DOHD, YVDQXNZNPZX VZENFRQHP.

Augustus verò, vt per latebram scriberet, secundam

dam litteram pro primâ, & sic deinceps alias variauit:

a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	y	z
b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	y	z	a

Atque ita vt scriberet, FESTINA LENTE, immutasset characteres in hunc modum, GFTVLOB MFOVF.

Rationem aliam Lacedæmonij excogitauerant, in quâ retinerent ordinem litterarum, & impedirent nihilominus, ne manarent cõsilia. Surculos enim duos, ambos teretes ac pares, aptabant, vt ex eis alterum Senatus, alterum Imperator seruaret in expeditionibus bellicis. Quoties autem secretiora scribere opus foret, Senatus surculum suum tegebat tenui loro, sæpiùs circumducto, ita vt omnino partes eius cõirent: & tunc epistola, per transfuerfas iuncturas exarabatur à summo ad imum, lorumque exemptum Imperatori mittebatur; neque verò sparsi apices in partes diuersissimas, prodi secretum patiebantur. Imperator postea lorum surculo æquali circumponens, litteras colligebat rursus, & epistolam legebat.

Cal. Ro-
dig. lib. 9.
cap. 23.

De Pythagoræ speculo, & sanguineis notis in eo impressis, quas in orbe Lunæ à tergo alius legerit, nihil attinet dicere; quoniam à fabulis & à præstigiis

giis abstinere calamum, & prosequi vera, proposuimus.

CAPVT V.

*Quanam scriptione clandestinâ utatur nostra
Aetas posterior.*

Nimiùm fortasse coli hanc artem in nostro æuo, queri possemus: & quod ad notas priores spectat, quæ aspectum ludunt, videtur ad eas prope modum papyrus inuenta esse. Ita si alumen resolues aquâ, & papyrum inscribes; postquam hæc inaruerit, nullæ apparebunt notæ: sed mox fient conspicuæ, vbi epistola inmaduerit intra purum laticem.

Ad ignem contrâ leges, quæcumque pomi citrij, aut medici, aut cæpæ, aut omnium ferè acrium succo scripseris: quòd si hoc egeris succo vuæ acerbæ, scriptura ante ignem referet eum colorem, quem vua maturior in vite habuisset; at quæ scripseris sale Ammoniaco, aquæ mixto, ad ignem nigros characteres ea repræsentabunt.

Si eadem papyrus aceto, adipe, gummi, aut lacte ficulneæ exaretur; ostendet literas solùm aspersa, vel exustæ paleæ, vel chartæ, vel carbonis polline: idem-

que eueniet in scyphis aut vitreis aut crySTALLINIS, si scribantur gummi Arabico, intra aquam resoluto.

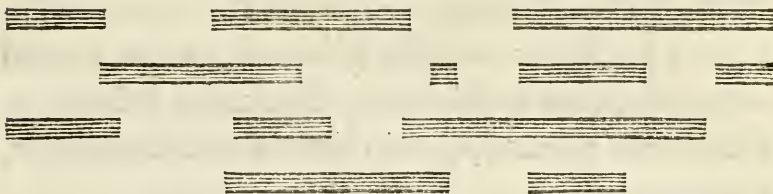
Adhuc hirci adipe lapis inscriptus, & in acetum aliquamdiumersus, characteres antea occultos exhibebit adeo manifestos, ut extare & quasi sculpti esse videantur.

At cum scriptura se prodit quidem, sed celat tamen sententiam, tot iam ineuntur clandestinae scriptionis artes ac formulæ (siue ex litteris, situ earum variante, siue ex numerorum notis id fiat) quot recensere nemini vni liceat.

Tesseram excogitauit nouam tutissimamque; Erycius Puteanus, clarissimus Vir, & veræ elegantia Louanij Præses: & post Epistolas, instar corollarij, edidit schema suæ huius Cryptographiæ. Cauta imprimis, & furculo Lacedæmonum non absimilis, mihi videtur norma eâ scribendi, in quâ uti characteribus ordinariis liceat; sed interscribenda sunt alia quæ sensum abrumpant, & quæ ab amico, cui mittitur epistola, legi non debeant, verum uti parerga, quippe ad verum sensum occultandum tantummodo vtilia, præteriri. Schema duplex paretur, habeatque intercisa in lineis spatia, nunc maiora, nunc minora, sed ex æquo tamen, ut simillimum schema

vtrumque

vtumque sit; & alterum is, qui scripturus est, retinebit, alterum amico abeunti tradet. Cùm erit scribendum, membranæ aut paginæ schema superponetur; & vbi abscissâ interualla papyrum ostendêr, ibi scribentur ea, quæ legi ab amico debuerint. Spatia postmodum alia, schemate sublato, suppleri verbis poterunt, quæ sententiam diuersam alteri cuius epistolam intercipienti propinent. Ita si fuerit hoc

schema; tum ex ciuitate obsessâ, in hunc modum ad eos, à quibus liberationem spero, dissimulanter scribam:

Nobis Hostis contemptui est ad ludibrium vsque: muros ipse verberat tenuiter: nos econtrâ illos fortissimè tuemur. Etiam si tu cû nouis copiis huc non veneris, omnes victores, aut inuicti futuri sumus.

Vera tamen sententia epistolæ illa erit, quam alterum schema, scripturæ superpositum, per abscissâ spatia linearum, quasi per fenestras aperuerit, nempe:

	Hostis		est ad	
muros		tenuiter	nos	illos
	tuemur		si tu	non
veneris, omnes			uicti	sumus.

Sicut autem, qui caruisset altero, id est simili penitus furculo, legere Lacedæmoniorum epistolam nequiuisset, tamen si artem non ignoraret: ita nec legetur epistola, quamdiu schemate simili non liceat uti; præsertim si secta syllabatim verba ex vno interuallo, cum verbis interualli alterius coëant; ac dictionem nouam, quæ in litteris tota non fuerit, componant.

Similem alium modum eidem furculo suggestit Erycius Puteanus, dum Louanij nuper ei aderam: nempe ut supra bacillos duos litteræ omnes, manente aut variante ordine, disponantur iisdem omnino spatiis: tum alterum bacillum retineat in ciuitate amicus, alterum efferat amicus alius, qui ab eo digreditur. Si secretò scribere oporteat, sumetur album filum, & ab initio bacilli extendetur vsque ad primam litteram, ex quâ epistolam libuerit auspicari; tum nodulo ibi facto, aut impressâ tenui notulâ atramenti, hinc rursus filum ducetur ad secundam litteram,

litteram, & sic deinceps. Filum postea instar glomi amico submittetur, & is eo epistolam requiret, legetque vniuersam in bacillo suo.

Vt modum alium etiam proponam atque expendam, lusit ingeniosè Famianus Strada Magister meus (in eâ Prolusione Academicâ, in quâ vel vnus eius genius omnium Poëtarum felicitatem assequi videtur) dum Lucretij stylum imitans, rationem quamdam alloquendi absentes amicos, absque epistolis & absque internuntiis, ita descripsit:

*Magnesi genus est lapidis mirabile: cui si
Corpora ferri plura, stylosque admoueris, inde
Non modò vim, motumq; trahēt, quo semper ad Vrsam,
Quæ lucet vicina polo, se vertere tentent:
Verùm etiam mirâ inter se ratione modoque,
Quotquot eum lapidem tetigere styli, simul omnes
Conspirare situm motumque videbis in vnum.
Ut si fortè ex his aliquis Romæ moueatur,
Alter ad hunc motum, quamuis sit dissitus longè,
Arcano se naturai fœdere vertat.
Ergo age; si quid scire voles, qui distat, amicum,
Ad quem nulla accedere possit epistola: sume
Planum orbem, patulumque, notas elementaque prima
Ordine, quo scribunt pueri, describe per oras*

Extremas

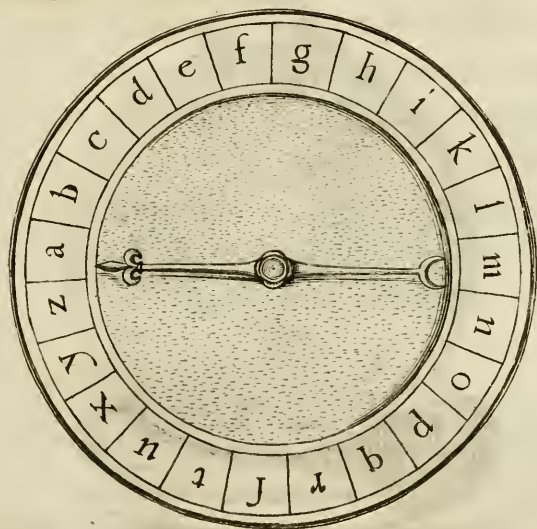
Extremas orbis, medioque reponere, iacentem,
 Qui tetigit magneta stylum; ut versatilis inde
 Litterulam quamcumque velis, contingere possit.
 Huius ad exemplum, simili fabricaueris orbem
 Margine descriptum, munitumque indice ferri,
 Ferri, quod motum magnete accepit ab illo.
 Hunc orbem discessurus sibi portet amicus,
 Conueniatque prius, quo tempore, queisve diebus
 Exploret; stylus an trepidet, quidve indice signet.

His ita compositis, si clam cupis alloqui amicum,
 Quem procul à tete terrai distinet ora;
 Orbi adiunge manum, ferrum versatile tracta.
 Hic disposita vides elementa, in margine toto:
 Queis opus est ad verba notis, huc dirige ferrum;
 Litterulasque, modo hanc, modo & illam, cuspide tange:
 Dum ferrum per eas, iterumque iterumque rotando,
 Componat singillatim sensa omnia mentis.
 Mira fides; longè qui distat, cernit amicus,
 Nullius impulsu, trepidare volubile ferrum,
 Nunc huc, nunc illuc discurrere. Consciens hæret,
 Observatque styli ductum, sequiturque legendo
 Hinc atque hinc elementa: quibus in verba coactis,
 Quid sit opus, sentit, ferroque interprete discit.
 Quin etiam, cum stare stylum videt; ipse vicissim,

*Si quæ respondenda putet, simili ratione,
Litterulis variè tactis, respondet amico.*

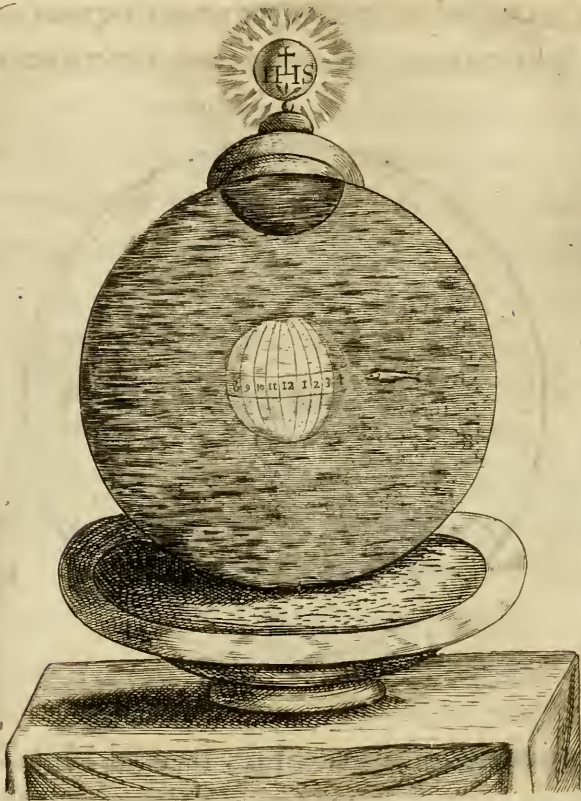
Superuacanea videri poterit figura huius commen-
ti: sed eam adiiciam tamen, vt ab aliis queat confer-
ri cum ipso carmine, in quo idem commentum ad-

eò graphicè describitur. Si res hæc ad Philosophiæ
seucriorem trutinam vocetur, quidnam erit sentien-
dum, aut definiendum? Scio magnetis lapidis effe-
cta prorsus admiranda esse, atque ex illius virtute
prodire semper aliquid noui. Sic Leodij nuper, in

146 DE SYMBOLIS HEROICIS

Collegio Anglorum nostræ Societatis, P. Franciscus
Linus, Magister Matheseos, excogitavit felicissimè

orbem, qui intra phialam in circumfusæ aquæ centrò
(sicut in circumfuso aëre tellus) hëret secreto suę mo-
lis

lis libramento. Sed conuerſionem cęli tamen ab Ortu in Occaſum, arcanâ vi, & veluti quodam amore, conſectatur, ſpatioq; viginti quatuor horarum omnino circumagitur. Piſciculus intereà indicis loco eſt, & quaſi nandi peritus, ac libratus pondere ſuo, prætereuntes horas veluti admirans deſignat roſtro, caſq; oculis deſixis intuetur. Motâ phialâ, ſi aquæ impetus detur, mox iter ſuâ ſponte orbis releget; penitusq; ratio temporis conſtabit, poſtquam tranquillitas redierit. Indicem quoque in phialâ conſtituas, & indicabit perinde horas. Sed & Solem fingę in eodem orbe; verum Solem in Ortu, Meridie, Occaſu ſequetur: atque adeò è ſede ſuâ excuſſus, requireret illicò & repetet ſtationem ſideri conſentaneam. Tantùm plus nimio adproperabit, quia neſcit amor tarditatem: nihilominùs, dum aliquoties tranſiliet, reſilietq; demum obtinebit locum, ex quo citra errorem, Solis comes denuò ibit.

Vt redeam ad modum propoſitum alloquendi amicos abſentes, cùm fatear, vt dixi, magnetis vim admirandam eſſe, fictum id & inane commentum iudico: atque eadem ſententia eſt Nicolai Ca-
De Philoſoph. magnet. l. 4. c. 10.
 bei Scriptoris noſtrę Societatis; qui oſtendit apertis rationibus, nec ſponte magnetem præterire vim-

quam mundi latus, ad quod semper rapitur; nec ferreas acus, spatii regionum diffitas, eâ vi eoque consensu posse inuicem agere seu moueri. Alioqui commoda eius inuenti, Petrus Bembus, vti à Pontificijs epistolis fuerat, commendasset meritò in iis verbis:

*In eadem
Famiani
Prolusione.*

O vtinam hæc ratio scribendi prodeat vsu!

Cautior & citior properaret Epistola, nullas

Latronum verita insidias, fluuiosque morantes:

Ipse suis Princeps manibus sibi conficeret rem:

Nos soboles scribarum, emersi ex equore nigro,

CONSECRAREMVS CALAMOS MAGNETIS AD

ORAS.

C A P V T VI.

De Indicijs varijs tempore belli.

*De Mi-
lit. Rom.
l. 5. Dia-
log. 9.*

Miratur Iustus Lipsius, nunc ignorari vel negligi indicia illa, quorum vsus olim in bello fuit; vsurpari verò alia minùs certa, & magis molesta.

Suidas ait, Phryctos vocari à Græcis, faces è ligno; quas miles circumferebat per mœnia, vt significaret, hostes an focij aduenirent: sed eo discrimine,

vt

vt quando aderant socij , faces quietas ostentaret ; quando ingruebant hostes , quateret easdem agitarētque.

Scipio ad Numantiam , constitutis & diuisis ca- *Appian.*
stris , præceperat Tribunis , si quam stationem inua- *in Iberi-*
sisset hostis , hoc interdiu rubro panno in hastâ , & *ciis.*
noctu igne indicarent.

Vegetius etiam ait , vsitatum id fuisse , vt quando erant separatae legiones , significatio fieret fumo per diem , & per noctem flammis.

Omitto vasa , & suberis beneficio in eis natantes ignes , instar lampadarum ; qui nimirum manante & subsidente aquâ depressi , fociis absentibus patefacerent , quæ scire ipsos intererat : nempe assultare in campis equitem , aut adesse pedestres & graues copias , aut classẽ hostium appelli , aut annonam importari. Omitto , inquam , hæc vasa , & eos ignes : quia Polybius ipsemet fatetur , ea fuisse inutilia ; cum non *Lib. 10.*
possent indicare , nisi tantum illa , de quibus antea conuenerat. Secus alia inopinata , vt si conspirassent ad defectionem ciues , si fuissent discordes Duces , si horrea conflagrassent , indicare non potuissent.

Cleoxenes & Democritus excogitarunt modum *Polyb.*
omnia exprimendi , accensis funalibus : quod vt fie- *ibidem.*

ret, tabellæ duæ similes erant parandæ , & in eis ita distribuenda elementa , vt horum essent quatuor classēs ; atque rursus in sectiones quinas classis quælibet diuideretur.

a	f	m	r
b	g	n	s
c	h	o	t
d	i	p	u
e	l	q	x

Si alteram tabellam itaque ij qui obsiderentur, alteram ij habuissent, à quibus auxilia sperabantur , tunc debuissent disponi accensæ faces à dextris quaternæ , vt classēs litterarum , à sinistris verò quinquæ, vt litterarum sectiones monstrarentur. Quocircà si momentum aderat , in quo adoriri collatis viribus circumuallationem hostium obsessi & focij decreuerant; obsessi fociis dixissent, VENITE , attollendo primùm à dextris quatuor faces , ac totidem à sinistris , vt fieret V. mox à dextris vnâ facem , & à sinistris quinque, vt E. haberetur : tum à
dex-

dextris tres , & à sinistris duas , vt exprimeretur N. postmodum à dextris duas , & quatuor à sinistris , vt notaretur I. dein à dextris quatuor , & tres à sinistris , vt T. formaretur ; demum à dextris vnam , & à sinistris quinque , vt clauderet dictionem littera E.

Id succederet quoque interdium noctuque , si nolæ duæ , sono dispares , litterarum classes & sectiones eodem modo enuntiarent : nam faces interdium non apparent , & noctu à ventorum flabris extinguï possunt.

Quin etiam quia excitatus de industriâ clamor militaris , possit æris Campani sonum confundere , ne à fociis absentibus audiretur ; conferent ad eundem usum tubi papyracei , farti puluere pyrio ; si eadem lege , ac de facibus dictum est , vel à dextris , vel à sinistris vibrentur totidem , quot faces , sublatae hinc atque illinc , classes aut sectiones litterarum indicare alioqui potuissent : ac per eos tubos accensos noctu fiet significatio , seu ventus fuerit , seu strepitus.

Vt ad faces redeam , quinque adhuc sat erunt ad arcanam locutionem ; si in hunc modum litterae disponantur , atque insuper si ita ipsæmet faces vario

a	e	i	o	s
b	f	l	p	t
c	g	m	q	u
d	h	n	r	x

rio flexu & motu agitentur. Vna enim fax erecta erit A. depressa erit B. vibrata in dexteram erit C. in læuam reflexa erit D. Sic binæ faces dabunt E. F. G. H. ternæ verò I. L. M. N. quaternæ item O. P. Q. R. quinæ demum S. T. V. X. Quinque igitur faces in dexteram motæ, duæ sublatae, tres in sinistram flexæ, tres item elatae, quinque depressæ, & rursus duæ sublatae, dicerent fociis, VENITE.

Quòd si suspicio suboritur, ne hostis postea obseruet loquentes; tunc, vt non emanent consilia, litteræ in sectionibus ordinentur aliter ac fit in Alphabeto, & fociis detur tabella cum simili litterarum partitione: atque ita tutior erit latebra, hostifque omnis industria eludetur.

CAPVT VII.

Modus transmittendi epistolâs tempore belli.

AVes tabellariâ, ac per cælum euntès nuntij, obsessis in omni ætate vsui fuerunt. Sic Hircius Consul scripsit ad Decium Brutum, dum is ab Antonio Mutinæ obsideretur. Et ideò, *Nihil vallum,* inquit Plinius, & *vigil obsidio, atque retia amne prætensa profuere Antonio, per cælum eunte nuntio.* Sic obsidentibus Christianis Ptolemaidem, quia Saladinus epistolâ columbulæ alligatâ, hortabatur obsessos ad constantiam, & vt suppetias expectarent, auem interceperunt nostri, ac mox dimiserunt cum litteris aliis contrario argumento scriptis; quocircâ illi, desperatis auxilijs, deditionem fecerunt. Sed Iustus Lipsius de Tyro id narrat. Nuper etiam, Siluam-Ducis columbæ aliquoties (ad vicinos pagos priùs delatæ intra caueam) sunt regressæ cum litteris. Et in eum finem conducit, tempore pacis, ac re tranquillâ, vel etiam imminente obsidione, illas exportare idemtidem, & condocere vt ad nidulum redeant.

Varro ait, Patresfamilias confueuiffè olim, cùm per urbem itarent, mites & domesticas eas aues fecum efferre, vt nuntias cum tabellis domum remitterent, & quid facto opus, indicarent.

Marrhes Ægyptius Rex cornicem cicurem habuit, cæque tamquam fideli tabellariâ diu est vfus; vt curauerit propterea mortuam sepeliri honorificè, ac tumuli honore ipfam etiam decorauerit.

Demum hirundines quoque instrui poffunt, vt vtrò citroque codicillos ferant. Aiunt tamen, aues has omnes, militum clamore, & castrorum barritu, detrahi è cælo, non tam hiante aëre, vt reor, quàm ftrepitu magno pauefactas. Fortaffe ideò quæfiti olim fuerunt alij per cælum euntes nuntij, qui absque eo metu vel periculo epiftolas certiùs perferrent. Hæ nimirum erant vibratæ in ciuitatem obfeffam fagittæ: feu quæ inſcriptum haberent, quid ſpei ſuperet; quo pacto Cleomenes Lacedæmonum Rex, militibus ſuis mandauit, vt conicerent ad Socios obfeffos tela cum hac Epigraphe: VENIO, VT VRBEM ASSERAM IN LIBERTATEM: feu quæ ferrent alligatam epiftolam; neque aliter Cæſar ſpem fecit liberationis Ciceroni à Gallis obfeffo: nam in-
tempetâ nocte iuffit, vt miles propiùs ad mœnia
ſuggre-

fuggrederetur, & iaculum inmitteret, cum epistolâ in hanc sententiam, CAESAR CICERONI FIDUCIAM OPTAT, EXPECTA AVXILIVM: & reipsâ urbem paullo post liberavit.

Possent iam quoque tormentorum missiles globi, secti in partes duas ut epistolam includant, & clastro idoneo dein constricti, ad destinatum locum traïci; nempe intra sociorum castra, vel ab iis in fossam & pomerium civitatis obsessæ; ut accepti aperti que arcana enuntiarent: neque ars vibrandi eos absque damno & absque iniuriâ, deesset.

Sed ne omnino præteream euntes etiam itinere terrestri tabellarios; quid si canes consueverent, ut abditas in collaris corio epistolas ferant? Apti sunt certè ad eam solertiam: cum narret Iustus Lipsius, canem fuisse Louanij, qui epistolas heri sui cursim inde Bruxellas perferebat, referebatque responsa, eodem die.

De solertia canum.

Addámne receptos in hominum viscera codicillos, & perlatos ita occultè, ut frustra fuerit omnis industria hostium excutientium penulam, imò ipsam interulam, tabellarij? Globulos ex ære graui Medici præscribunt pro voluuli curatione, ut hi nimirum accepti ore, & transmissi in aluum, internodia, qui-

bus letalis ille morbus ilia interstringit, euoluant, ac soluant pondere suo. Constans fama est, eiusmodi globulos argenteos, sed ita aptatos, ut referari possent, & epistolam intus continerent, non ita pridem, dum Rupella & Traiectum obsiderentur, datos latori deglutiendos; eique iniunctum, ut cum venisset ad socios, hausto pharmaco, quò eos citiùs egereret, epistolam eximeret, traderetque. Hanc tamen secreti viam ignorare honestas ac dignitas epistolæ potuisset.

DE
 SYMBOLIS
 HEROICIS
 LIBER QUINTVS,
 ET IN EO
 DE EMBLEMATE.

 E pictâ eâ Poësi sermonem instituo ; quæ
 Auctorem præcipuum habuit Andream
 Alciatum, Virum Iuris humani ac simul
 eruditionis amcenæ scientissimum.

CAPVT I.

Emblematis nomen explicatur.

Obtinuit meritò hæc noua Poësis nomen anti-
 quum ; quia digna est antiquis & Heroicis
 temporibus. A verbo Græco ἐμβάλλω, cuius signifi-
 catio est eadem atque *inserere* seu *iniicere*, deriuatur

vox Emblemata, congruitque iis clauiculis ac sigillis, quæ ita inferuntur aureis vasis argenteisque, vt eximi etiam possint. Emblemata igitur vocabulum honoris atque ornamenti semper fuit.

Att. 6. M. Tullius, Verrem, ait, ex vasis, quæ iusserat perferri ad se, crustas atque emblemata extraxisse, atque Haluntinos, excussis deliciis, cum argento puro remisisse. Sed & addit de eodem euerriculo Siculæ Prouinciæ, ipsum emblemata, quæ vellerat ex thuribulis & patellis, ita scitè in aureis poculis illigasse, itaque aptè in aureis scyphis inclusisse, vt in illam rem nata esse viderentur.

In Bruto. Significat etiam Emblemata, quodcumque opus vermiculatum. *Nullum*, inquit M. Tullius de M. Calidij Oratione, *nisi loco positum, & tamquam in vermiculato emblemate structum verbum, videres.*

Sueton. in Tiberio. Tametsi verò Tiberius Princeps, nimio studiofior Romanæ linguæ, vocabulum hoc Emblemata, vti peregrinum, fastidierit, censueritque expungendum ex quodam decreto Senatus; mansit nihilominus, tum quia Latio illud pepererat Parens Romanæ eloquentiæ M. Tullius, tum etiam quia illud antea instar ornamenti in Romanum sermonem inferuerat Poëta, cuius versiculos refert idem Marcus
Tul-

Tullius, agens de idoneâ collocatione verborum: 3. de O-
rat.
*Quàm lepidè lexeis composta, vt tessera omnes,
 Arte pavimento atque emblemate vermiculato!*

CAPVT II.

Quid Emblemata sit, & quæ sint illius partes.

Posset Emblemata ita circumscribi, vt sit Symbolum ingeniosum, suaue, ac moratum, constans ex picturâ & breui carmine, ac sententiam aliquam grauiorem complectens. Eius itaque partes erunt Pictura, & breue Carmen: Lemma autem, quod Alciatus ei sæpenuerò superscripsit, satis constat, partem eius non censerî, sed omitti posse. Ita Epigrammatis pars non erant inscriptiones; de quibus Martialis: Lib. 14.
Epigr. 3.

Lemmata, si queris, cur sint adscripta, docebo;

Vt, si malueris, lemmata sola legas.

Pictura & Metrum in hoc genere Poëseos vsurpantur ideò, vt quoniam pars videtur eius Philosophiæ quæ ad mores pertinet, continetque semper admonitionem aliquam (admonitio enim est morum medicina) condiatur picturæ ac metri suauitatibus atque deliciis, quò ita sine nausæâ ab ægro animo accipiatur.

Phar-

Pharmacum propinat quis in scypho aureo, nemusculis, leunculis, geniolis instructo: hic ornatus in Emblemate nostro pictura erit. Dein scyphi eiusdem labro succum addit dulcem ac suauem, ut castiget infusam amaritiam: hoc in eo erit metri suauitas & dulcedo carminis: & hoc pacto admonitio, quæ est ut plurimum tristis atque inamœna, propinabitur sapientiùs, seruabiturque illud;

*Horatius
de Arte
Poët.*

Et prodesse volunt, & delectare, Poëtæ.

Picturæ nomine, in hac poësi, comprehendimus omnem figuratam expressionem alicuius rei, seu in tabulis, seu in ære, seu in marmore. Nec iudicamus necessarium, ut vnum Emblemata semper plures figuras contineat: etsi enim hoc exigit in eo Lucas Contile, suadet, ut aliter sentiamus, Alciati auctoritas: nam etiam vnus iconis emblemata composuit, in quibus nec voluptas desideratur, nec admonitio.

Ceterum ab argumenti inopiâ metuere non oportet; quia Emblematum scriptori materiam vberem suppeditabunt semper Historiæ omnes, Poëtarum commenta, Apologi, Hieroglyphica, virtutesque & potestates germinum atque gemmarum.

Metri genus nullum præscribitur, & nullum etiam proscribitur; seu versus Elegi, seu Lyrici, seu
Epici,

Epici, seu Dramatici placuerint. Mensura ipsa carminis ea sit, vt dicatur quantum opus est, quantum satis est, ferè ad normam Epigrammatis. Curandum erit tamen, vt quod pictura proponit, id pariter metro, citra fastidium, explicetur. Iam, vt quæ insinuauimus hætenus, ea in alterâ Emblematis descriptione contineantur quàm breuissimè, Emblemata erit suauis expositio rei veræ, vel fictæ, constans picturâ & metro, ac vim habens admonendi. Sic enim Oratio, est ornata & grauis elocutio, vim habens persuadendi.

CAPVT III.

Quanam admonitio sit Emblematis propria.

ALiter Ægyptiorum Hieroglyphica, aliter Pythagoræ Symbola, aliter Æsopi fabellæ admonent, ac mores instruunt; hoc est, modum habent peculiarem ac diuersum id præstandi, ex eoque differunt: quemadmodum sunt dissimiles artes, Cælatoria, & Fusoria; quoniam illa cælando & feriundo, hæc liquando ac fundendo, Alexandrum aut Bucephalum imitatur. Emblemata etiam modum habent proprium admonendi, dum vtitur nimirum picturâ & metro; efficitque vt admonitio, quæ

est sponte amarior, temperetur ac reddatur mitior
dulciorque.

Porro Emblemata admonet aliquando aperte ac
palam. Sic Alciatus ad simulacrum castæ Veneris,
opus Phydæ, cuius Veneris alter pes testudinem
animal premebat, hos adscripsit versus:

Plutar. in
Isid. &
Osirid.

*Alma Venus, quænam hæc facies, quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diva premis?
Me sic effinxit Phydias, sexumque referri
Femineum nostrâ iussit ab Effigie.*

Quodq;

*Quodque manere domi, & tacitas decet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.*

Testudo enim, quam Pacuius Domiportam appellavit, semper domi est; atque insuper, vel linguâ ipsâ vel linguæ usu ac sono caret.

Sed aliquando etiam Emblemati solùm tacitè inest admonitio. Ita idem Alciatus, naturam Camæleontis versicolorei ad adultores iis versibus transfert:

Semper hiat, semper tenuem, quâ vescitur, auram

Reciprocatur Camaleon,

Et mutat faciem, varios sumitque colores;

Præter rubrum, vel candidum.

Sic & adulator populari vescitur aurâ,

Hiansque cuncta deuorat :

Et solum mores imitatur Principis atros,

Albi & pudici nescius.

Dum verò hæc ait, tacitè admonet, assentari, esse vitium ignobile ac feruile: quod tanquam veri amoris venenum, ac pestis amicitia, debeat vitari.

D E
 S Y M B O L I S
 H E R O I C I S
 L I B E R S E X T V S,
 E T I N E O
 D E V I E T N A T V R A
 S Y M B O L I H E R O I C I .

Dabimus nos iam in adyta operis præcipui;
 & prius naturam eius adumbrabimus, mox
 eandem pleno & toto lumine clarius & li-
 quidius contemplaturi.

C A P V T I .

Quid significet Italica vox Impresa.

Honoratissimum hoc nomen deprimere ad
 humilitatem artis, quæ Symboli Heroïci mi-
 nistra est, eique, ut possit prodire, ancillatur, viden-
 tur

Jul. Cæs. Cap. l. i. c. 7. tur omnes ij, qui credunt hanc vocem Italicam *Impresa* deriuari, vel à Latino verbo *Imprimere*, propter eà quòd imprimatur (quemadmodum Deorum aliquis olim dictus est Aius, quoniam aiebat, & loquebatur) vel ab Italico verbo *Imprendere*, in eâdem significatione figurandi imprimendiq̄ue : si hanc tamen obtinet, apud Hetrusci sermonis Arbitros & Magistros. Cedò enim Auctorem, qui voce, vt loquuntur Grammatici, *substantiuâ*, rem imprimi solitam, appellauerit vniquam *Impressa*; ex quo dein vocabulo, demptâ vnâ litterulâ, manserit *Impresa*.

Cic. 2. de Diuinat.

Potius in præliis quàm in prælis inuenietur eadem vox; ita vt sonet rei arduæ ac laudabilis susceptionem, oriaturq̄ue à Verbo Italico *Imprendere*: cùm significat, honestè quidpiam aggredi, vel moliri.

Nec aliud opinatur Scipio Bargalius, dum eam vocem ait sonare idem, atque in idiomate Gallico, *Entreprise*. Quamquam ipse originem eius ex Galliâ iure non repetit: nec enim est Italia tam inops, vt necesse habeat peregrinari, & nomina rebus suis alibi quærere.

Rectius assumit Paulus Aresius, hoc vocabulum *Impresa* esse omnino Italicum; ex eoq̄ue infert, Symbola

bola Heroica ab Italis fuiffè inuenta : quemadmodum etiam Aristoteles infert , Comœdiam effè inuentionem Doricam ; quia est Doricum vocabulum eius.

Porrò ficuti Auguftus dici non potuiffet aliquid aggredi feu moliri , quando metu Solis etiam hiberni pctafatus domi fub dio fpatiabatur ; quæ res finitima otio fuit , & laude caruit ; fed quando Rempublicam ordinabat , vel Ianum pacato Imperio claudebat : ita femper câ dictione , *Imprefa* , grande aliquid exprimimus ; vti , *far l'imprefa di Terra fanta* , hoc est , fufcipere expeditionem in Terram sanctam : nec eam vfurpamus pro re quæ poffit dedecori effè , vel ex quâ nihil aut parum laudis promereri videamur.

*Sueton. in
Augufto.*

CAPVT II.

*Quonam modo poffit Latinè reddi eadem
Italica vox Imprefa.*

Quia idem nomen fortiuntur , ipfa rei præclaræ fufceptio , & eius ingeniofa explicatio ; de hac in præfentiâ quærimus , quemadmodum exprimi Latinè poffit.

Schema,

Schema, Phrenoschema, Epicherema, Symbolum, Signum, Insigne, Argumentum, Tessera, vel sunt Græca nomina, vel Latinitati quidem feruiunt; sed totam pulchritudinem ac dignitatem eius vocabuli auribus non proponunt.

Lib. 3.
cap. 32.

Id etiam est causæ, cur nec omnino placeat nomen figurati Epigrammatis; quod ei nuper dedit Alexander Donatus è Societate nostrâ, in suis de arte Poëticâ eruditissimis Commentariis. Præterquàm quòd ea appellatio possèt transferri quoque in Alciati Emblemata, quæ conflantur ex figurâ & epigrammate, seu breui carmine: decet autem nomina quoque rerum distare, quando res differunt.

Quocircà inducor equidem, vt quod est Italicè *Impresa*, Latinè id appellem *Symbolum Heroicum*. *Symbolum* quippe, aut solam figuram, aut lemma solum, aut vtrùmque significat. Et dum addo *Heroicum*, assequor vim ac dignitatem vocabuli: quoniam, vti aiebam, semper ea vox *Impresa* rem sonat laudis & famæ compotem; honorisque appellatio ea iudicatur.

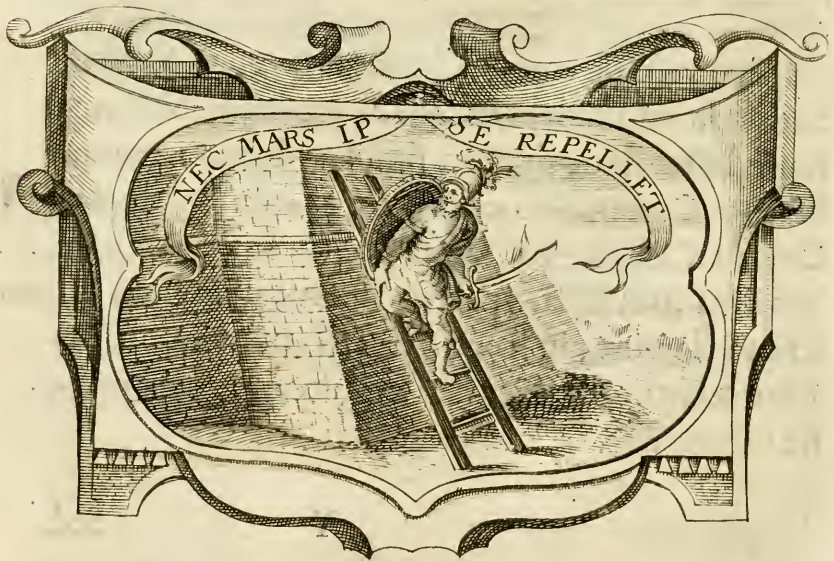
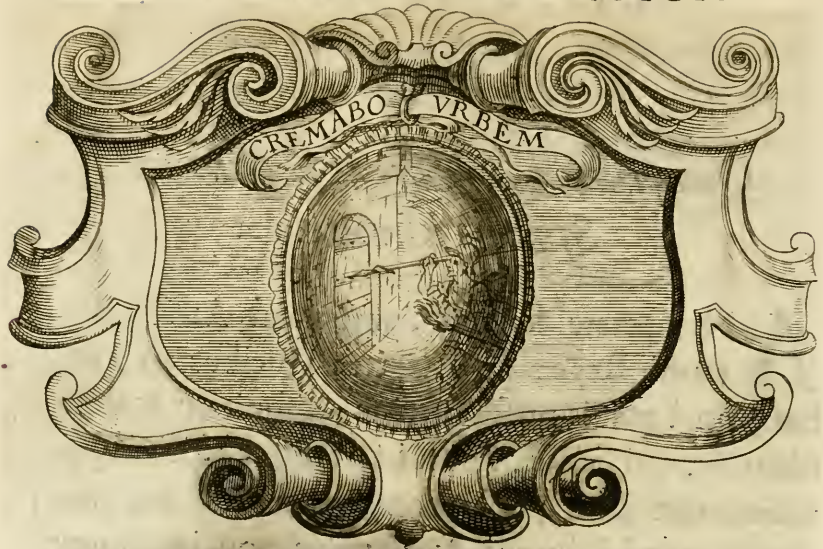

CAPVT III.

*Quo primum tempore prodierint hæc
Symbola Heroïca.*

AN repetere sit hæc Symbola ab Arturo Britanno Rege, an à septem Ducibus ad Thebas, an à magis priscâ origine; disquirant & definiant ij, qui semper æui sui fastidiunt gloriam, & arbitrantur nihil posse promi præclarum aut magnum, quod Pilumni & Venaliæ non interfuerit ætati.

Ego vestigia eorum aliqua extare apud Veteres, adeò non dissimulem, vt imò ea proferam. Sint omnium instar duo, figurata simul & diserta: nempe in scuto Capanei Vir cum tædâ, & cum Epigraphe, *Æschyl. in Traged.*
COMBVRAM VRBEM. & in scuto Etheoclis *Ibidem.*
Vir item cum scalâ, vt arcem inscendat, & cum adscripto clamore, in hæc verba: NEC MARS QUIDEM REPELLET. Figuram vtriusque sequens pagina ostendet.

Sed hæc Symbola, cum figurâ simul & lemma-
te, apud antiquos Scriptores adeò sunt rara, vt eo-
rum aliud par apud ipsos ægrè ac vix reperias. Sunt
præterea imperfecta; neque iis legibus ac præceptis
concinna, quæ in ipsis construendis ingenium er-
rare non patiantur.

Cùm autem hæc præcepta & has leges excogi-
tasse, sit Heroïca Symbola inuenisse, sit præscripsis-
se normam & perfectionem eorum: hinc potest
meritò nostra Ætas, quæ eas leges & ea præcepta
primùm excogitauit, de illorum inuentione felici
gloriari.

CAPVT IV.

*Quanam ratione possint hæc Symbola
Heroïca circumscribi.*

ADducam in medium Auctores varios, vt di-
cant sententiam, veluti coacto Senatu: nec
eorum quemquam primum, aut proximum præ a-
liis, nisi ex nominis ordine rogabo.

Adrianus Politus ait, Symbolum Heroïcum esse
consilium animi, quod exprimitur comparatione
vnius lemmatis, & vnius corporis figurati.

*De Arte
Poët. l. 3.
cap. 32.*

Alexander Donatus è Societate nostrâ , ait , in Symbolis his figuram , accedente verborum notâ , certam repræsentandi facultatem adipisci ; & fieri velut ex duobus conflatum corpus , quod nanciscitur vim vltiorem significandæ actionis in altero , cuius gratiâ excogitatum Symbolum fuerit. Et paulò post ait ipsum eò tendere , vt per spectatam similitudinem, quidpiam mente conceptum, præclarâ inuentione significetur.

Hercules Tassus existimat , constare necessario Symbolum Heroicum ex figurâ , vel naturali (humanâ tamen sublatâ) vel artificiali ; & ex verbis aliquot , seu propriis , seu translatis : quæ duo seorsim accepta nihil inferant , iuncta verò inuicem expriment ; non dotem vllam quidem ipsius figuræ , sed consilium illius qui Symboli fuerit Auctor.

Iulius Cæsar Capacius, Symbolum Heroicum ait expressionem esse, quæ sit specie alicuius rei naturalis eleuatæ , vt ipse loquitur , supra naturæ propriæ significationem: vt fiat significatio alia nobilior occulti consilij, quod ipse Symboli Auctor iniecit.

Lucas Contile Symbolum Heroicum modò ait esse compositionem figuræ ac lemmatis, quæ repræsentet consilium virtutis magnanimæ; modò esse expressum

pressum desiderium aliquid moliendi ad immortalis famæ acquisitionem: modò esse susceptionem rei ardua, ac testimonium præclari & generosi conatus. Existimat verò in figurâ semper reperiri debere similitudinem; & debere lemmate ipso designari dotem eam peculiarem figuræ, ex quâ similitudo hauritur. Quin imò in eiusmodi Symbolo putat illustrem promissionem contineri, quâ suam Auctor obstringit fidem ad id præstandum, quod in eo spondet, ac veluti pollicetur: atque adeò lemma existimat esse promissionis eiusmodi stipulatorem, fidei-iussorem, sigillum, & testem etiam iuratum.

Nicolaus Caussinus è Societate nostrâ, cùm dixisset, Symbolum Heroicum (quod Emblema ipse ^{In Præfat. ad Symb.} appellat) eo differre ab Ænigmate, quòd sublatis velis rem puriùs ac liquidiùs proponat; affirmavit ipsum propriè esse Symbolum aliquod ingeniosum, suaue ac moratum, ex picturâ & lemmate constans; quo aliqua grauior sententia indicari solet. De quo autem Symboli genere loquatur, statim exemplo indicat: *Si velis, inquit, significare, patientiam rebus aduersis illustrari; tum depingas Cerauniam gemmam, quam aiunt in locis dumtaxat fulmine iætis inueniri, inter fulgura; Calique tumultus, suauiter emican-*

tem; & addas, FVLGINE CREVIT, *efficies Emblema.*

Paulus Aresius, Symbolum Heroicum ait esse imaginem, seu similitudinem, quæ exprimat suadeatque peculiare consilium suscipiendi rem arduam atque laudabilem. Alio in loco ait, esse Symbolum compositum ex figurâ & lemmate; cuius propria significatio & potissima eò spectet, vt efficaciter & cum voluptate consilium Auctoris repræsentet.

Scipio Ammiratus ait Symbolum Heroicum videri significationem mentis nostræ: quæ vno annexu rerum ac verborum insinuet aliquantulum secretò id, quod clàm animus molitur.

Scipio Bargalius etiam ipse iudicat Symbolum Heroicum esse expositionem peculiaris consilij, quæ fiat similitudine rei seu naturalis (exceptâ humanâ specie) seu artificialis, cum adiunctâ necessariâ breui & acutâ Epigraphæ.

Torquatus Tassus existimat Symbolum Heroicum esse expressionem consilij deliberati circa rem nec modicam nec indecoram; & in quâ suscipiendâ expediendâque sint futuræ difficultates. Alibi ait esse imaginem naturalem seu artificialem, quæ possit
ad

ad nobilis animi simile consilium, susceptum ex honoris ac famæ desiderio, transferri.

Plura ex iis Auctoꝛibus, imò plures Auctoꝛes etiam proferrem in præsentia, si scriberem hæc in Italiâ, vbi Codices multi suppetunt idiomate Italico, editi de hoc argumento; atque adeò, nisi Romæ ALEXANDRO CARDINALI VRSINO, qui tum erat magnum Vaticanæ Purpuræ lumen ac decus, reliquissem aureum de his Heroïcis Symbolis Volumen FAMIANI STRADAE Magistri mei; quod Volumen, & alios illustres de arte Oratoriâ & Poëticâ Commentarios, vtinam prælo iam & luci nimia Auctoꝛis modestia non subtraheret.

Nihilominùs summatim illud affirmare sit, Symbolum Heroïcum communiter, & ex quodam veluti consensu, appellari explicationem consilij de re laudabili; & censeꝛi publicam professionem, atque, vt ita dicam, chirographum omnino exstimulans ad ea gerenda quæ Auctoꝛ aggredi ac moliri proposuerit: quemadmodum Ducem & strenuos bellatoꝛes exstimulant, quæcumque in vexillis, in sagulis, clypeis, loriceis, & galeis figurant.

Ceterùm ego ex eorundem Auctoꝛum, aut omnium, aut plurimum calculis atque suffragiis, assumam

sumam deinceps pronuntiata nonnulla; eaque instar legum erunt, & vim atque naturam constituent Symboli Heroïci. Quoties præterea accedet consensus Academicorum, toties arbitrium, lex & norma, ac ne multis, Senatûs Consultum habebitur; cui refragari, temeritas aut piaculum videatur.

CAPUT V.

An ex lemmate solo, sine figurâ omni, possint fieri Symbola Heroïca.

MOdò in vsu lemmatis folius habeas dumtaxat numerorum characteres. Sic Isabella Mantuæ Princeps scripsit pro se has notas:

quasi diceret, vti explicat Paulus Iouius, VINTI SE-
TE; hoc est, Victi estis: suos enim aduersarios atque
æmulos superauerat.

*Hor. A-
pol. in
Hierogl.*

Sic olim Hieroglyphicum silentij erat in iis nu-

meris, quia ille dierû census triennij spatium com-
prehendit:

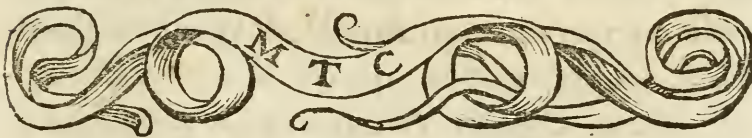
prehendit: spatio autem eo circumacto, aiebant Infantem, si nondum loqueretur, captum linguæ vsu haberi.

Modò inuenias lemmatis loco sola elementa litterarum; vt S. P. Q. R. in baltheo, intra vrbis

Romanæ, & in fasciâ intra vrbis Remensis insignia, quippe Romanorum Colonia; vt Senatus Populusque ibi Romanus, hîc Remensis exprimatur.

Arpinum etiam, oppidum celebre Ciceronis Natalibus, adhuc in insigni retinet primos nominum eius characteres, ob recordationem Ciuis egregij.

Fridericus III. inauguratus Aquisgrani Impera-

tor, ibidem circa se lemmatis loco quinas litteras,
 Z voca-

vocales habet, nec satis videtur constare illarum interpretatio. Nicolaus Reusnerus reiicit hanc, vt minùs modestam; AVSTRIA EXTENDITVR IN ORBEM VNIVERSVM: & potiùs eam aliam probat; AQUILA ELECTA IVSTE OMNIA VINCIT. quia Magistratu legitimo nihil sanctius, nihil ad victoriam & ad felicitatem efficacius esse arbitratur. Quid si fuerit hæc sententia, AQUILAE EST IMPERIVM ORBIS VNIVERSI? Certè id fuisset tempori aptum; quia tunc ciuitas Constantinopolitana cessit in Turcarum potestatem: & fortasse ad solatium in eâ ingenti iacturâ pertineant, quæ sunt adscripta ibidem ad Friderici nomen; id est, *Rerum irreuerabilium summa felicitas est obliuio*. Interea placet in iisdem vocalibus ciuitatis Regiæ Aquisgranensis comparatio cum Aquilâ, & vtriusque Encomium, vel prærogatiua: nempe, AQUILA EXCELLIT INTER OMNES VOLVCRES. & AQUISGRANVM EXCELLIT INTER OMNES VRBES.

Ferdinandus I. complexus est suum Symbolum

iis aliis octonis litteris; id est, ACCIDIT IN PVNCTO,

CTO, QVOD NON SPERATVR IN ANNO. Sua-
dens debere permagno æstimari momenta tempo-
ris quantulacumque: nam sæpenumerò in eis, quan-
do minimè opinamur, nanciscimur occasionem rei
benè gerendæ.

Rodulphi II. hæc fuit in Imperio tessera, eamque

à se non satis percipi fatetur Nicolaus Reusnerus :
explicat verò duplici hoc sensu ; AVXILIUM DO-
MINI SIT INIQVIVS TERROR, AVSTRIAE DOMVS
SECVRÆ IOVIS TELORVM. Non esset ab re ; AD-
IUVANTE DOMINO SVPERABO IMPERATOREM
TVRCARVM.

Sabaudia Principes, in Torque Ordinis SS. La-
zari & Mauritij, circumferunt quaternas has litteras,

eæque elogium continent Amadei Magni; vt sit hæc
sententia. FORTITVDO EIVS RHODVM TENVIT.
quod opportuniùs alibi exponemus.

180 DE SYMBOLIS HEROICIS

Marcus Crassus, admirans omnes ferè parietes ædium Terracinæ inscriptos iis characteribus,

cognouit à senioribus eius oppidi, hunc in eis verficulum contineri;

LACERAT LACERTVM LARGI MORDAX
MEMMIVS.

recenseriq; in eo popularem iocum, aduersus Memmium quemdam; qui cùm ibi mulierculam deperiret, Largio riuali suo, rixâ obortâ, mordicus brachium strinxit.

Bernardinus Stephonius, è Societate nostrâ vir elegantix & eruditionis exquisitissimæ, proposuit aliquando, in Satyris Menippæis, hos characteres,

cùmque redderentur, si rectè memini, hæ tres explicationes,

MALA MERX MVSICA MALA.

MALA MERX MEDICVS MALVS.

MALA MERX MVLIER MALA.

quoniam

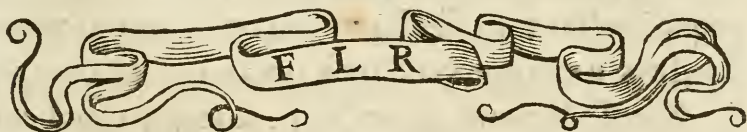
quoniam si hæc tria nequam fuerint, Musica sensum, Medicus corpus, Mulier animum pessumdant ac deprauant; Margites, vti fortè inter sapientes aderat, adiiciens interpretationem suam, MALA, inquit, MERX MVLA MALA. memor vtique calcitrosæ mulæ, quæ impacto calce crus aliquando ei debilitauerat.

Dicimus quoque Arces omnes, quantumuis munitas, vnâ ex ternis his litteris,

hoc est aut Fortitudine, aut Fraude, aut Fame superari.

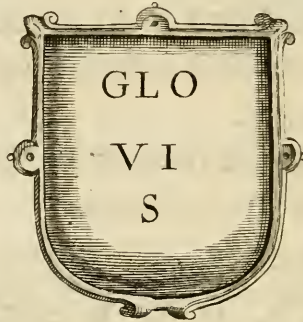
Quidam etiam ingeniosè, quoniam Brasilienses Indi, ante Euangelij promulgationè, iis ternis litteris

in Alphabeto suo caruerant; interpretatus est, id factum ideo, quia dudum vixerant sine Fide, sine Lege, sine Rege.

Modò vsurpantur quidem integræ aut syllabæ,

aut dictiones : sed vel ordine præpostero leguntur, quo pacto Iulianus Medicus, Laurentij filius, scripsit in triangulari parmula, quasi diceret Italicè SI

VOLGE: id est, **VERTITVR**; vti exponit Paulus Iouius: expertus enim, diu fortunam aduersam, tandem incipiebat eâdem vti prosperâ & propitiâ. Vel ordine seruato, mutantur interpunctiones, seu omittuntur: eoq̄ue spectat tum illudens olim oraculum in verbis illis, **IBIS REDIBIS NON MORIERIS IN BELLO**. tum lis discussa Venetiis de noctuis, aucupij causâ emptis, iuxta scripturam amici; qui ex suburbano rogasse visus fuerat centum & duas, ægrè inueniendas vel in ipsis olim Athenarum auariis: cùm tamen numerum ita exprimens **102**. (excepto quòd circa litteram,

litteram, ò, interpunctionem & accentum omiserat) noctuam vnã aut alteram petiisset: vt fuerit proinde, adiudicatâ causâ, malè mulctatus, quia malè scripserat; & pretium repræsentauerit. tum abdicata hospitalis & benignæ domus præfectura, propter punctum translatum in liminari eo versiculo,

Porta patens esto. nulli claudaris honesto.

Modò sententia aperta est, & clara: ex quo genere fuerunt, Symbolum Traiani, QVALIS REX TALIS GREX. Symbolum Marci Aurelij, REX VIVA LEX. Symbolum Gordiani, PRINCEPS MISER, QVEM LATET VERITAS. Symbolum Valeriani, MAGNUM SATÉLLITIVM AMOR. Symbolum Numeriani, ESTO QVOD AVDIS. Symbolum Maximiani, MELIUS MORI, QVAM SIBI VIVERE. Symbolum Flauij Iulij Crispi, HOMO NON HOMO IRATVS. Symbolum Heraclij, INSANIA LAETA VOLVPTAS. Symbolum Leontij, PVLCHRA EST CONCORDIA CORDIS ET ORIS. Symbolum Othonis II. PACEM CVM HOMINIBVS, CVM VITIIS BELLVM. Symbolum Friderici Pulchri, QVOD PALAM, HOC CLAM. etenim sæpè fit, vt cùm Princeps palàm laudetur, secreta malè audiant. Symbolum Philippi III. SATIUS RECVRRERE, QVAM MALE CVRRE-

CVRRERE. & quod vtinam esset norma omnium SCOPVS VITAE MEAE CHRISTVS, Symbolum Flauij Iouiani; eius nimirum qui baltheum ponere, & discrimen vitæ adire, quàm deficere à Christo maluit, imperante Iuliano; & qui, eodem Iuliano extincto, appellatus Imperator, negauit consensum de se, nisi exercitus profiteretur Religionem eandem: ac dumtaxat Imperium Christianum acceptauit.

Iam solo exprimi lemmate non debere Symbola Heroïca, de quibus agimus, iudicant Adrianus Politus, Alexander Donatus, Hércules Tassus, Nicolaus Caussinus, Paulus Aresius, Scipio Ammiratus, & Scipio Bargalius; qui figuram peræquè in eis requirunt: atque hoc idem sentiunt Academici. Aliter iudicauit Iulius Cæsar Capacius; sed is non est ille Iulius Cæsar Dictator, cui grauiorem sententiam vniuerso Senatu olim tribuerunt. Debent nimirum distingui à Symbolis Pythagoricis, cuiusmodi sunt; LOQVERE VT TE VIDEAM. ADORATVRI SEDEANT. item ab Ænigmatibus & Gryphis; & hoc beneficio figuræ consequuntur. Debet item vitari ab eis obscuritas, & significatio incerta vel ambigua, qualis est in notis clandestinis; quod nunquam fatis impetrabitur, quamdiu lemmatis comes

comes figura non fuerit. Quis verò, absque Oedippo coniectore, vel prioris generis numeros, vel solitarios characteres, vel syllabas & dictiones, tam ordine præpostero, quàm desideratis vel immutatis interpunctionibus scriptas, vniquam, aut sine improbo labore, perciperet?

Postremi generis lemmata sunt quoad sensum ea quidem manifesta; sed vt meræ voces absque vllâ corporis specie vel pulchritudine prodeunt: ac videntur veluti tenues animæ, nudæ à pulcherrimis exuuiis, absque vitâ, sine motu, instar soni perstrepere; vel instar vmbrae peruagari.

CAPVT VI.

An ex figurâ solâ & sine lemmate possint fieri Symbola Heroica.

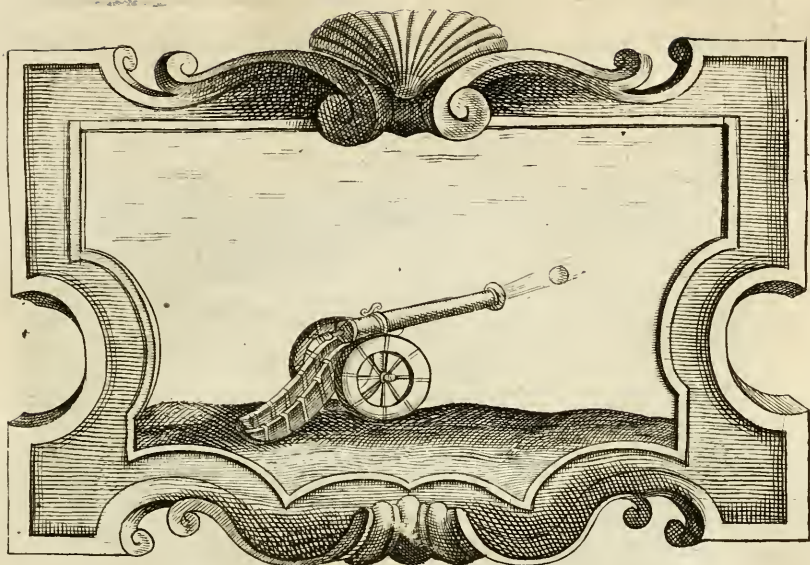
Quia tolerabilius esset admittere solas figuras sine omni Epigraphæ; ideò aliqua Symbola id genus admittunt, sed tamquam minùs perfecta, Iulius Cæsar Capacius, Lucas Contile, Ioannes Andreas Palatius, Alexander Farra. Inò & Hieronymus Ruscellius existimat ea esse magis recondita, & magis religiosa. Alij Auctores tamen, atque adeò

Academici, figuras pingi, sed silere interim, alienum ducunt à Symbolis Heroicis.

Cur autem eis adijci lingua & sonus debeat, Hercules Tassus eam causam adfert : nempe vt à Hieroglyphicis, à signis gentilitiis & sigillis, à multis etiam notis clandestinis, aliisque mutis Symbolis, possint interstingui. Alioqui essent perinde ac sphinx in annulo Augusti, in annulo Mæcenaris rana, nox in Tydei clypeo, icon Iustitiæ in clypeo Polynicis; pugio & gladius in Caij Cæsaris libellis, qui continebant lectissima Senatorum nomina, vt perimerentur ab immani eo lictore: nam in Principatu carnificem agebat, ideoque optauerat, vt vnâ ceruicem Romanus Populus haberet.

Scipio Bargalius lemma insuper necessarium putat, vt impediatur, quò minùs figuræ prodeant obscuræ, incertæ, aut confusæ. Quippe dotes ac perfectiones varias à naturâ vnaquæuis res accepit; & lemma est lingua seu index illius, quæ in proposito Symbolo considerari sola debet. Quid enim? Lucas Pitti Florentiæ Cosmi Medicei æmulus, machinam belli æneam, quæ per ignem, cum fulgure ac tonitru, ferreum orbem extrudit, figurauerat, sine omni Epigraphe.

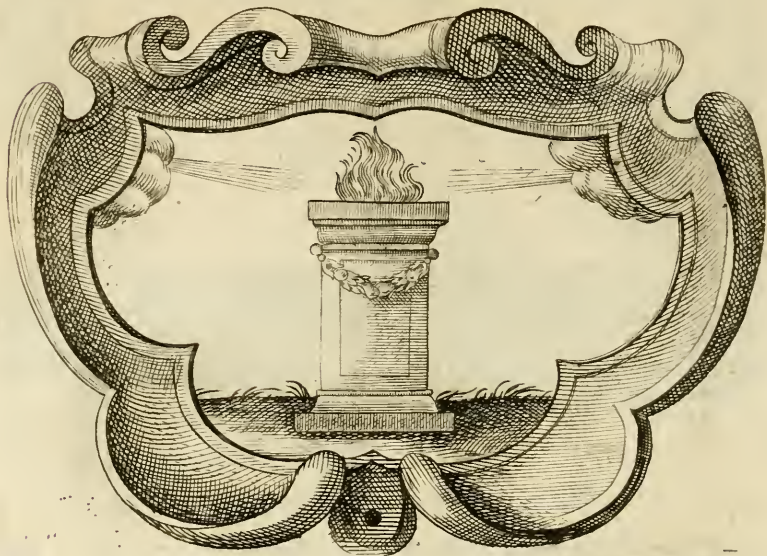
Quis

Quis in scopum Auctoris collineet? creditur eo Symbolo iactasse; fore breuî exactas, ferro & igni, Florentiâ pilas Mediceas: & aliter tamen cessit; quia mox ipse solum vertere coactus fuit.

Marchio Vastius iugem ignem inter ventorum flabra pinxerat in Iunonis arâ: cumque profiteri vellet, nullâ inuidorum vi extingui posse ardorem fortitudinis, ac lucem gloriæ suæ, transtulere Symbolum alij ad æstum amoris; ac Virum strenuum, ab

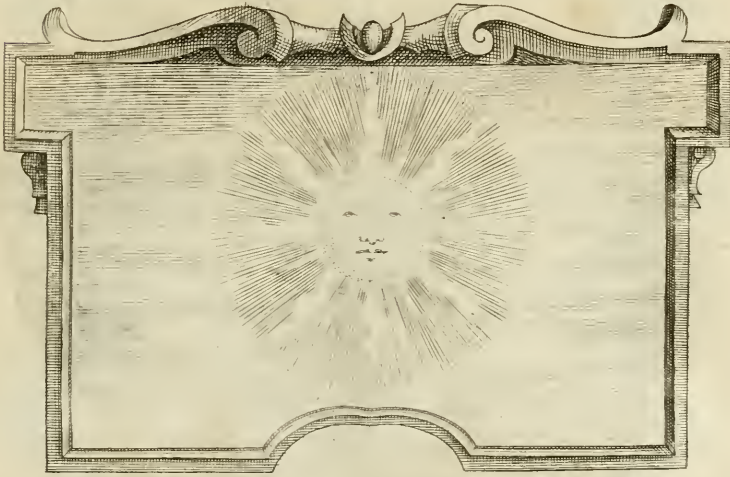
câ nobili cogitatione, ac prorsus masculâ, ad perturbationes animi effeminatas & molles traduxerunt.

Defuit videlicet Epigraphæ, quæ ageret interpretem ac nomenclatorem, & quæ Auctoris mentem adiuuaret.

Vt ea lemmatis necessitas fiat manifestior, Solem proponam, ex quo sidere totidem manant dotes fermè quot radij. Erunt nihilominùs obscuræ, nisi per circumscriptam Epigraphen clarescant. Solem inquam

quam solum proponam, absque figuris & parergis aliis. Si nihil adscripserim, nonne anceps animi

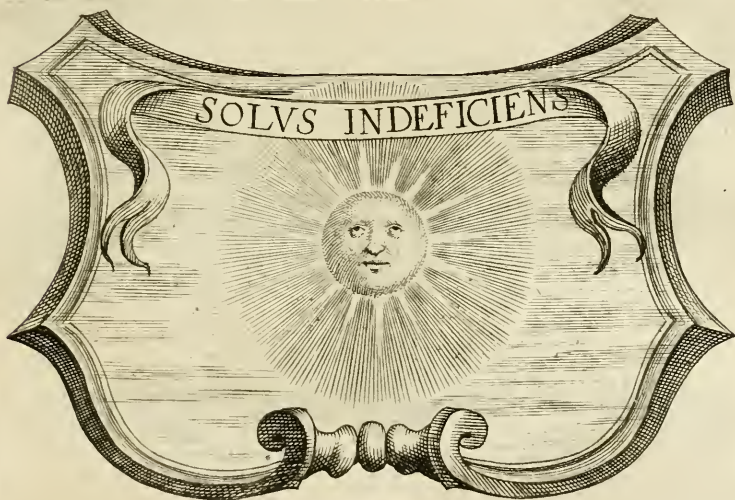
erit Lector, vel in summâ eius luce, & quasi tentabundus progredietur adhuc in tenebris? Ecquam vnâ dotem à me potiozem haberi existimabit? Quonam pacto peculiariter assequetur pertinere eam Solis figuram ad Christi Domini obitum? Quod fuit Symbolum inprimis laudatum FAMIANI STRADAE Præceptoris mei, cum hac Epigraphæ:

SPECTATUR CVM DEFICIT. Verè enim Solem, in sui defectione, spectamus curiosiùs, quàm cùm pulcherrimus oritur, suiq̃ue compos luminis, diem & vitam quotidie mundo adfert. Nec aliter Christus Sol iustitiæ: inuitavit enim maximè ad spectaculum sui, quando in morte acerbissimâ defecit.

Cur potiùs non reputet Solem numquam deficere, sed perstare imò in eâdem luminis sui gloriâ; dum Luna vel augetur vel fenescit, patiuntur-

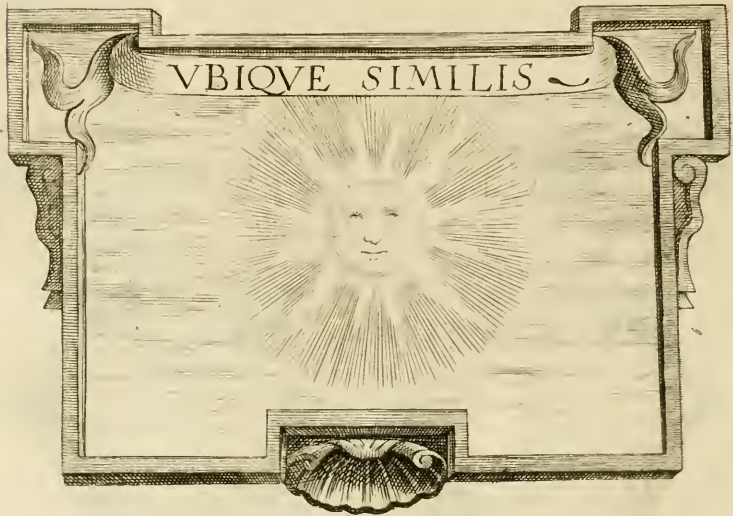
turque aliquæ stellæ minores etiam incrementum lucis ac decrementum : vti obseruatum est in stellâ Veneris , & in stellâ Mercurij , auxilio tubi optici ; quod Symbolum cum lemmate , SOLVS

INDEFICIENS , placuit Friderico III. Mantuæ Marchioni : vti constituerat mentis vim & vigorem animi retinere , quantumuis variaret fortuna ; & nunc lætorum , nunc tristium vicissitudine in terris generi humano illudere videretur.

Nec

Nec magnopere differt idem Sol cum altero eodem lemmate, *VBIQVE SIMILIS*, quo usus est Franciscus

Villadumius Magnus Præses Equitum Rhodi-
 orum; professus inuicti animi constantiam, seu pax
 foret, seu Thraces Rhodum inuadere meditentur.

Vidimus perinde, Solem solum, ad liberalitatem
Pag. 13. sponte venientem, in Symbolo Aloysij Cardinalis
Pag. 37. Estensis; & ad suimet gloriam, in Symbolo Ferdi-
 nandi Mantuæ Ducis pulchrè transferri: possentq;
 adduci.

adduci Symbola id genus plura ; sed quæ hæctenus exposuimus, erunt abundè, vt constet, absque lemmatis certâ determinatione , neminem fore, qui facillè possit coniecere, ex quam potissimùm figuræ dote Symbolum confletur, nisi fortasse Augur, Interpretres vel Internuntius Iouis fuerit.

Maneat igitur, cum figurâ epigraphen non posse in Heroïcis Symbolis desiderari; ac decere omnino, vt in eis imagines non prodeant viduæ à sententiis, aut elingues, aut prorsus brutæ, quales à naturâ procreantur , sed potius cum loquelâ & voce, cum ornatu sermonis, ac disertæ.

CAPVT VII.

*An in Symbolis Heroïcis figura sit corpus,
Epigraphæ verò sit anima.*

Quæstionem hanc non planè ignobilem, induxit primus, vti reor, Paulus Iouius, asseruitque, figuram in iis Symbolis corpus, breuem sententiam in iisdem animam esse. In Dialogo de Symbolis Heroïcis.

Videtur ei Alexander Donatus suffragari, dum figuram ait instar materiæ, epigramma instar formæ haberi : atque adeò sicuti materiam, ex se ad omnia De Arte Poët. l. 3. cap. 32.

tendentem, naturalis forma in certo quodam ordine corporum coarctat & comprimit; sic imaginem plurimis instructam facultatibus, & pluribus etiam significationibus obnoxiam, coerceri per adscripta verba, & eò contrahi, ut id solùm ostendat, quod placet Auctori.

At omnino id negant Scipio Bargalius, Hieronymus Ruscellius, Lucas Contile, atque Auctores alij. Nimirum verba & voces in homine, non sunt eiusdem hominis mens & anima; sed sunt adiumenta, quibus affectus proprios anima exprimit. Sic lemma, quasi adiumentum sui, adhibet similitudo, quæ potius est anima Symboli Heroïci.

Præterea neque notæ numerorum, neque adscripta iis verba sunt ipsius Musices anima; sed potius harmonia est anima eius. Sic etiam nec figura, nec epigraphe sunt anima Symboli Heroïci, sed similitudo est potius anima illius.

Item nec rectè dicentur in Tragœdiâ Personæ illustres, & Personæ priuatæ in Comœdiâ esse corpus, Versus autem aut sermo esse anima vtriusque: sed potius imitatio actionis illustris, perfectæ, ac magnæ, purgans per misericordiam atque terrorem hæcæ perturbationes, est anima Tragœdiæ; imitatio dete-

deterioris actionis, quæ irrifus spem & gaudium corrigat, temperatque, est anima Comœdiæ. Sic anima Symboli Heroïci est similitudo seu comparatio; quæ conflatur ex figurâ & lemmate, quemadmodum harmonia, uti est Musices anima, ex numeris ac sonis; imitatio verò, pariter Dramatis anima, ex verbis ac personis conflare solet.

Quòd lemma dein figuram, multis imbutam dotibus & facultatibus, multisque ideò significationibus obnoxiam, ad vnam præ aliis coërceat; hoc minimè arguit, lemma esse formam vel animam Symboli Heroïci. Etenim Indiculus pererrando, circumeundoque ostendit horas, & Nolula horas eadem narrat crepitando, tinniendoque: attamen quavis efficiant ambo, ut Horologium certam habeat significationem, non ideò Indiculus seu Nolula forma & anima Horologij censentur: sed anima eius est conuersio machinarum, certis legibus, & tractim librato agmine, temperata. Sic lemma indicat potius, quàm constituit animam Symboli Heroïci, & ex plurimis dotibus figuræ vnam tangit, ex quâ oritur comparatio: quemadmodum Indiculus ex pluribus horis vnam designat, ex quâ fit Horologij significatio.

CAPUT VIII.

An Symbola Heroïca consilium Auctoris ita exponant, ut simul obligent eius fidem.

Qui ad hæc Symbola veram similitudinem requirunt, hi, uti compertum suo loco erit, putant eisdem obstringi fidem ad præstanda illa, quæ lemmate simul ac figurâ exprimuntur. Et meritò sanè: quia quæ palàm & non vsitato nec tenui apparatu, sed propositâ tam illustri tesserâ, quale est Symbolum Heroïcum, profitemur, ea instar promissionis magnæ haberi debent.

*Lampri-
dus.*

Alexander Seuerus, dum croceo & albo amiciebatur panno, spondebat se fore terrarum orbi & vniuerso Imperio beneficum, instar Solis, & instar Lunæ.

*Paul. Io-
nius in
eius Elo-
gio.*

Tamerlanes visus adesse in prætoriis candido, coccineo, & atro; vrbibus obsessis, nisi deditio- nem facerent, clementiam, cædem, vltimum excidium offerebat.

Quòd si expers omnis figuræ color obligabat Ducum eorum fidem; quantò magis obliget Symbolum Heroïcum, quandoquidem cum instructu longè nobiliori proponitur?

Ad

Ad hæc, si pellibus leonum, vrforum, aprorum, & similiarum ferarum inuoluti Heroës ad prælia olim veniebant; atque adeò si iam, quod inde natum est, ferarum earundem imagines in vexillis, in clypeis, in sagulis, in galeis idcirco circumferunt; vt habitu eo præferoci profiteantur, se aduersus hostes venire, sicuti leo solet contra imbelles feras, vel sicuti solet aquila contra imbelles aues: quantò id certius profitetur, qui pro se extulit Symbolum Heroicum, in quo vis maior significationis, adiectâ figuris dictione, ac veluti clamore, continetur?

In aciem redeant Capaneus & Etheocles, vt exhibeant rursus in scutis, alter militem cum face, & cum minaci eâ Epigraphæ, CREMABO VRBEM; alter militem perinde, sed cum scalâ, & cum minis illis, NEC MARS AB ARCIBVS REPELLET; an non ij promiserunt distinctè id, quod erant molituri? Heroës alij tacitè sua etiam ipsi hostibus damna interminari videbantur, præferendo in clypeis argumenta futuræ virtutis, quemadmodum Tydeus alter Heros ad Thebas, ostendens in clypeo suo cælum cum lunâ & stellis, vt hostibus noctem & interitum minaretur.

Dixi etiam, promissam in Cæsarum numismatis

modò securitatem publicam, modò vberem annonam, modò clementiam, & pœnam reorum feram, *Pag. 83.* sed aliquam. Insinuavi quid aut rana in annulo Mæcenatis, aut sphinx in annulo Augusti, aut Harpocrates silentij Deus in aliorum annellis pollicerentur. *Pag. 108.* Adieci, Philosophos gestare solitos icones *& 109.* eorum, qui Principes sectarum fuerant, & quorum *Clemen.* profitebantur instituta. Nec verò eas icones in *Alex.* annulis tantùm, sed pendulas loco inaurium tulerunt; vt esset in comperto, quibusnam aures, per quas hauritur sapientia, consecrassent. Repetere etiam *Pag. 110.* debeo consilium illud Clementis Alexandrini, suadentis vt Christiani pharetram cum iaculis, aut enses, aut fidas, aut pocula, aut cyathos in annulis non sculperent, quippe alienas tesseras à mansuetudine ac temperantiâ: sed sculperent inò alia signa, quæ lenissimæ ipsorum professioni essent magis accommodata.

Quæ cùm ita sint, quis Heroïcis Symbolis negaverit eandem vim; & quis non fatebitur debere ea prorsus censerì publicam professionem & promissionem etiam, cùm tanto apparatu, & pompâ prodeant? Profectò illa quæ ita cælamus & pingimus, non abuolant; quasi irreuocabile verbum; sed plusquam

quàm littera scripta manent potiùs, atque exstimulant, vt id præstemus, quod non verbo dumtaxat vel chirographo, sed sanctiùs ac religiosiùs per has honoris tesseras profitemur. Vt prorsus meruerint eadem Symbola Heroïca stipulationis, fidei-iussionis, promissionis publicæ, sigilli, ac testis iurati appellationem.

CAPVT IX.

Cur in Heroïcis Symbolis necessaria sit Comparatio.

FLos & deliciae compti atque eruditi sermonis est comparatio, eaque à me hîc accipitur duobus modis.

Primò, vt oratio, quæ vtrumque simile ponit seorsim, & inuicem confert; & tum partes habet geminas, Protasim, atque Apodosim, per quas videlicet fit vtriusq; similis collatio; vt si dixerim: Quem admodum fugiendo Scythæ hostem superant; ita non aliter voluptas, quàm fugiendo, superatur.

*Plato in
Lachete.*

Secundò accipitur, vt est ad vnum verbum contracta eius breuitas: sic enim M. Tullius vocauit Metaphoram. Talis est, si mortem otium ani-

mæ

- Plato in Clitiphone.* mæ dixeris; si urbem sitam ad mare, falfam & amarā, propter mixtionem nationum, & morum, appellaueris. Quæ Metaphora, quia modesta esse debet, interdum metu audaciæ nimix effertur cum adiunctis particulis comparatiuis, VT, QVASI, VEL VTI, & quodammodo temperatur. Tum verò Imago nominatur: cuiusmodi est, si dixeris, virum sapientem, qui peccantem alium corripit, iudicari, quasi è Machinâ, Deum: vel si eas voluptates tantum esse admittendas pronuntiaueris, quæ sint domesticæ virtutis, & quæ illam comitentur, vt pedissequæ: vel si Europæ populos habitare, veluti formicas & ranas, circa paludes & mare, affirmaueris.
- Plato in Philebo.*
- Plato in Phadro.*

Iam cur comparatio videatur requiri necessariò ad Symbola Heroïca, potissimùm ex eo euincitur, quia qui componunt Symbola Heroïca, hi delectare volunt, & persuadere futurum; vt profus moliantur illa, quæ figuræ ac lemmatis testificatione tam publicâ visi sunt polliceri. Atqui Comparationi seu Metaphoræ inprimis inest vtraque ea potestas, delectandi pariter ac persuadendi.

Vt hoc iam generatim & paucis palàm fiat, quod etiam singillatim, & fusè alibi prosequi necesse erit, sic

fic ratiocinari possumus. Delectat Comparatio, quoniam ex eâ animus multa discit: nempe simile, quod in Protasi assumitur; simile aliud, quod cum illo in Apodosi confertur, & prætereâ vtriusque conuenientem naturam. Ita si Tyrannum dicam bubulco similem esse, quoniam abundè mulgeat; si cum Pericle Samios appellem infantibus similes, qui nutrimentum accipiunt, sed plorantes (nam accipiebant etiam ipsi ab Atheniensibus beneficia, & interim querebantur) proculdubiò delectabit diues ea notitia simul Tyranni & bubulci, simul Samiorum & infantium, & conuenientiæ inter ipsos: atque adeò occurret alia notitia, nempe ingenij præstantis, quo alius excogitauit istiusmodi comparationes, inter res ceteroqui tam diuersas: nam hoc esse proprium ingenij excellentis, Aristoteles fatetur.

Delectat adhuc magis Metaphora, tum quia omnia hæc peræquè animus in eâ discit, cum sit comparationis breuitas contracta ad vnum verbum, tum etiam quia prodit instructa insolito & alieno habitu, ac veluti personata. Quemadmodum autem erga peregrinos aliter, atque erga ciues vel nostrates affici videmur; vt iucundius multò sit Persam, Indum, Japonem, quàm Europæum quempiam

aspicere: ita Metaphora delectat maximè, quia verbum translatum in alienâ sede hospes est; & res, ad quam transfertur, vt ita loquar, peregrinum gerit indumentum. Transit nimirum gaudium & hilaritas ab homine ad prata, dum ea dicimus ridere; & abit flos item ab ipsis pratis ad hominem, cùm in eo dicimus formam florere; & ars pingendi transit ad sensus nostros, dum eos pictores animæ vocamus.

*Plato in
Philebo.*

At si quando aliquid discimus, semper est voluptas; quando plura discimus, erit semper maior voluptas; & quod inde fit, magna semper voluptas ex Comparatione & ex Metaphorâ orietur.

Quòd deinde vtrique insit vis & neruus quidam orationis efficacior ad persuadendum, norunt hoc etiam ij qui artem Oratoriam vel à limine salutarunt: & id nos distinctè alibi ostendemus.

C A P V T X.

An ad Symbola Heroïca idonea sit Comparatio, quæ sumitur ex Apologis, & ex alijs rebus fabulosis.

VT huius generis priùs aliquot Symbola recenseam; repertum in onyche geminâ equinum

num caput, cum hominis & vultu & barbâ in pectus promissâ, cum pedibus gruis, cum caudâ galli gallinacei, & cum adscriptis ternis characteribus,

*Picrius
in Hiero-
glyph.
Gorlaus
in Dacty-
lothecâ.*

FAB. Schema fuit Fabij Cunctatoris ; vt virtutes vnus perfecti Ducis eo monstro exprimerentur : hoc est, equi capite, præfectura & principatus in bello ; vultu, barbâ, & pectore hominis, prudentia : cunctatio & vigilantia, pedibus gruis ; & caudâ galli gallinacei demum victoria.

204 DE SYMBOLIS HEROICIS

Eduardus VI. Rex Britanniae pro Symbolo
habuit orbem terrarum catenatum, pendentem-

que ex caelesti manu; cum lemmate, NIL SINE
DEO.

Henrico

Henrico I. Regi Lusitaniæ , Africae littora cum classe obeunti , Pegasus placuit , extremis pedibus proterens leonem; eratque Symboli Epigraphe,

PERENNITAS LAVDIS. Veluti esset animo alacri & magno, breuî omnes Africae nationes, quantumuis præferoces & barbaras, domiturus.

Hugo de Verdala Cardinalis, & Ordinis Melitenfis Magnus Præfes, vñus est trito Æsopi Apologo, nempe gruis obsonantis, intra vas oris ob-

longi, coram vulpe ieiunâ & ringente; cum adscripto lemmate, **FRAVS FRAVDE COMPENSATVR.**

Periinus

Perinus Cardinalis Gonzaga Herculem figuravit Hydræ capita conuerberantem clauâ, cum lem-

mate, TV NE CEDE MALIS. tamquam is, qui pari fortitudine animi monstra inuidiæ erat superaturus.

Albertus

Albertus Austriæ Archidux pinxit Iasonem, & in eius manu vellus aureum. Aderant, sub altero ipsius pede custos velleris serpens draco, ac ponè etiam spirantes ignem tauri, cum hac Epi-

graphie, ASSIDVITATE. ac spes eo Symbo-
lo fiebat conatûs alicuius Heroïci, ex æmulatione
Iasonis, qui cum Argonautis in Colchidem nauigauit.

Mathias

Mathias alter Archidux Austriæ, & supremus militiæ Præfectus in Regno Hungariæ, expressit in schemate suo Perseum, à quo liberatur Andromeda, ex Nereidum odio ad scopulum reuincta; cum hoc lemmate, AMAT VICTORIA CVRAM.

Quippe uti Perseus Andromedam, virginem formosam, à monstro immani; sic ipse Hungariam, Regionem pulcherrimam, à iugo Turcarum erat liberaturus.

210 DE SYMBOLIS HEROICIS

Octavius Farnesius, Dux Parmæ & Placentiæ, pro Symbolo habuit clauam, glomum feli, & tres piceos orbes : hoc est, ea quibus instructus The-

seus, peremit in Cretæ labyrintho Minotaurum ;
professus contra hostes & æmulos industriam & for-
titudinem parem.

Felix

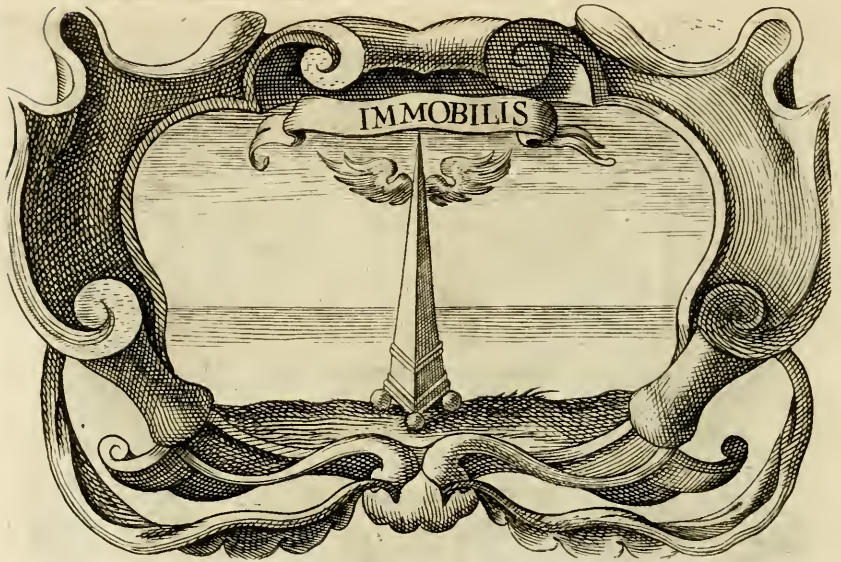
Felix Princeps Salerni , ac generalis Dux , eunte
 per aërem testudine alatâ , cum Epigraphe, AMOR
 ADDIDIT, vsus est: vt Regi amorem, fidem, & ad

subita obsequia alacritatem profiteretur, sine mix-
 tione temeritatis, aut celeritatis improuidæ.

212 DE SYMBOLIS HEROICIS

Andreas Sfortia Marchio Palauicinus, ac Venc-
tarum copiarum generalis Dux, alas obelisco agglu-
tinavit, cum hac Epigraphe, IMMOBILIS. Pro-

posuerat enim, vel si alas ipsi adderes, è constantiâ
suâ numquam dimoueri.

Ioannes Petrus Polignani Marchio delineauit
Tantalum sitientem , & fatigantem labia in fluuij
ludibrio, cum lemmate, INOPEM ME COPIA FECIT.

An vt exprimeret , versari se inter medios honores ,
nec consequi eos tamen , quamuis ad eos auidè an-
helaret ?

Hæ Comparationes, sumptæ ex Apologis & fa-
bellis , reiciuntur à Symbolis Heroïcis : & ita iudi-
cant Academici, atque Auctores ferme omnes; dum-

modò excipiam Paulum Aresium, & Herculem Tassum. Etenim esto, Auctoris consilium exponant; haud probant tamen id futurum, quod ille pollicetur. At Paulus Aresius, hoc munus exponendi aptè ad persuadendum, tam opinatur spectare ad perfectionem Symboli Heroici, quàm spectet facultas volandi ad perfectionem hominis. Admitto, sed hominis Platonici; cuius perfectio verè fuit facultas volandi, etiam post detractas plumas, & tametsi animal implume salutaretur. Videtur certè cum Heroicis Symbolis perinde agi: nam sponte illis adimitur facultas persuadendi atque obligandi fidem, quam tribuunt ipsis Auctores alij, quam tessere omnes hospitales, militares, theatrales, conuiuales, atque adeò colores, sigilla, icones ferarum obtinuerunt; ac dein pronuntiatur, vim persuadendi ad perfectionem eorum non pertinere.

Sed quid? eiusmodi Apologos & fabulas recenset Aristoteles inter Oratorias argumentationes, ac refert actionem Æsopi: qui vt virum Reipublicæ Principem, accusatum repetundarum apud Samios, liberaret; de vulpe in voraginem lapsâ, & non probante consilium erinacci, nec muscas abigente, à quibus mordicus excruciabatur, orationem instituit.

*Lib. 3.
Rhetor.
cap. 39.*

Per-

Perfuasit verò Samiis, vt eum iam diuitem & fatu-
rum retinerent; ne, cum maiori damno, successoris
integram famem experirentur.

Scio, Apologos etiam, vim suauem persuadendi,
præfertim apud aures vulgi, obtinere. Nec aliter Me-
nenius Agrippa plebem Romanam, secessione factâ *Liui. 1.*
in Montem sacrum, reduxit; quàm dum exponeret, *Decad.*
lib. 2. indignatas corporis humani partes, ventri omnia
quæri, eumque in medio quietum, nihil aliud, nisi
datis voluptatibus frui: conspirasse autem illicò, ne
cibum ad os manus ferrent, ne os acciperet datum,
ne dentes conficerent; sed mox illas conspirationis
pœnituisse, ac redactas in extremam tabem agno-
uisse, haud segne nimirum esse ventris ministe-
rium.

Sed scio etiam perquàm infirmas eiusmodi argu-
mentationes esse: quod enim assumitur in eis, com-
mentitium est; quippe Protasis ficta, & incredibilis:
ideoque quod vibratur in eisdem, est, ferè dixerim,
umbratile ac fictum iaculum; nec reipsâ ferit, sed
dumtaxat ferire videtur.

Hæc mera itaque hominum commenta in Sym-
bolis Heroïcis, quia inania sunt, numquam indu-
cent persuasionem firmam ac solidam; possêtque ex-
pro-

probrari, vendi fabulas, & interim grandia promitti; Apodosim fore eandem cum Protasi; & abitura demum in verba & nœnias omnia, quæ tam specioso apparatu promittuntur.

CAPUT XI.

Vtrum ad Symbola Heroïca sit idonea Comparatio sumpta ex Parabolis.

*Lib. Re-
spons. ad
Ortho-
dox.*

Parabolam Iustinus Martyr ait esse orationem rei fictæ, sicut Historia est commemoratio rei factæ. Et verò in re fictâ semper Parabolam fundari (quod aliqui tamen negant, imò errori adscribunt) coniicitur ex eo etiam, quia passim de narrationibus dubiis quæri solet, Parabolæ sint an Historiæ: quæ locutio satis ostendit, Historiæ, hoc est rei factæ, opponi Parabolam, nempe rem fictam.

Hoc si admittatur, in partes suas omnis Comparatio tum poterit rectè distribui; & constabit alia ex Protasi verâ, alia verò ex Protasi fictâ. Rursus prior ex his conflabitur, vel ex Protasi verâ & necessariâ; & tum erit similitudo Apodosim habens genere diuersam, vt si apes & earum regimen transferas ad ciues & ad curam Reipublicæ: vel ex Protasi verâ, sed

sed contingenti; & tum erit exemplum, Apodosim habens genere eandem, cùm sit hominis cum homine, in re verâ & credibili, collatio; aut certè erit Comparatio sumpta ex euentis fortuitis, seu eandem seu diuersam genere Apodosim sortiatur. Posterior perinde componetur vel ex Protasi fictâ atque incredibili, & tum erit Apologus; vel ex Protasi fictâ, sed credibili, & tum erit Parabola.

Porrò iis obstare Aristoteles existimandus non est, dum ait Parabolam esse Comparisonem, quæ *Lib. 3.
Rhetor.
cap. 18.* ducitur à formâ ad formam. Significat enim dumtaxat ea locutio, in Parabolis particulatim omnia conferri, & Protasis formas seu partes singulas, ad formas seu partes singulas Apodosis pertinere (videlicet vineam ad Populum Hebræum, vineę Herum ad Deum, seruos ad Prophetas, filium item Hæri ad Filium Dei) modò excipiantur pauca & minima, quę instruunt narrationis pulchritudinem, & sunt sicuti parerga.

Ideò autem olim qui inter Græcos erant sapientissimi, Malo granata Mercurio Deorum interpreti sacrificabāt; quia in Malo granatis, quemadmodum exponit Clemens Alexandrinus, perinde atque in Parabolis, multæ sunt latebræ. Atque hoc fuit causę,

cur Aristoteles dixerit , in eis à formâ ad formam duci Comparationem ; & cur eæ debeant particulatim inuicem conferri.

At enim reprehenditur Erasmus, propterea quòd sacras Euangelij Parabolas, quas Christus Dominus consecrauit ore suo cælesti, fabulas impiè appellarit. Quid tum ? reprehenditur meritò , quia fabulæ vt plurimum sonant narrationes fictas & incredibiles, cuiusmodi sunt Apologi . Ab his autem abstinuit is qui erat æterna veritas; & cùm sæpiùs vera, interdum ea quæ essent saltem verosimilia, hoc est, ficta simul & credibilia, commemorauit.

Nimirum fuit vetus consuetudo Hebræorum, Ægyptiorum & Græcorum , vt quotquot inter eos eruditissimi erant , consentaneas humanæ vitæ sententias istiusmodi comparationibus tegerent, inuoluerentque.

Iam hæc de Parabolis constituisse, fuit simul exclusisse illas à Symbolis Heroïcis , vt collationes, quæ ex Protasi fictâ, tametsi credibili, desumuntur; cùm eis desit vis ea maior ad persuadendum, quam diximus in Heroïcis Symbolis , præter vim exponendi, desiderari.

CAPVT XII.

An ad Heroïca Symbola sit idonea Comparatio qua sumitur ex Hieroglyphicis.

Offerunt se multa huius generis Symbola ; & ferme sufficerent , si recentem obeliscum Ægyptus ex iisdem ornare vellet.

Innocentius VIII. in montis cacumine figuravit oleæ ac palmæ ramum , cum Epigraphe, AR-

220 DE SYMBOLIS HEROICIS

DVA VIRTUTEM ; nam Hesiodus virtutem in arduis collocavit.

Pius III. oleæ ramo iunxit flagellum , cum hac

inſcriptione, POENA ET PRAEMIVM, quaſi ſciſcitar-
retur à ſubditis, vtram vellent fortem promereri.

Clemens

Clemens VIII. gladium, lituum sacrum, & lyram in medio eorum, accepit pro Symbolo; adiecit-
 que lemmatis loco, NIHIL ILLE RELIQVIT. Et-

enim omne tulit punctum, quisquis ex Religione
 ac Iustitiâ, veluti ex grâui sono & acuto, temperet
 gratam regiminis optimi harmoniam.

Rodulphus I. brachio armato, ac stringenti clauam cum oleæ ramo , adscripsit pro lemmate , V-

TRVM LV BET ; quasi hostibus suis ex æquo pacem
& bellum offerret.

Henricus

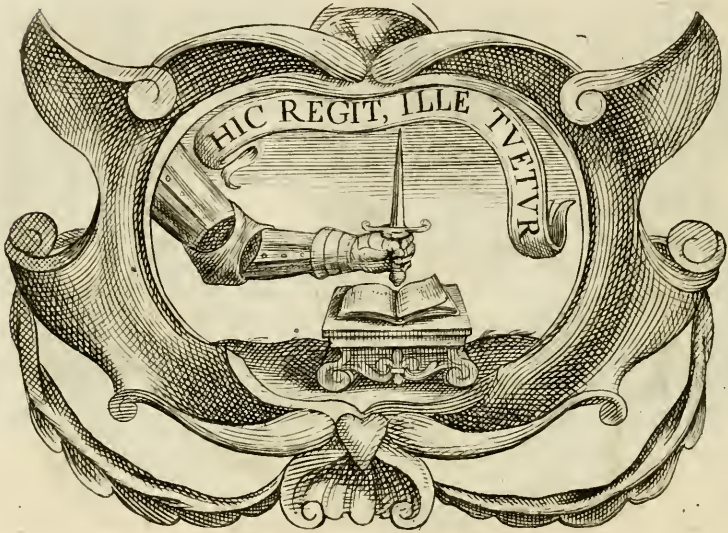
Henricus VIII. dexteram dextram iugatas, ac sustinentes caduceum, proposuit cum Epigrapha, FIDE ET CONSILIO. Conferunt e-

nim, summoperè duæ illæ virtutes ad Imperij felicitatem.

Fide

Fridericus III. brachium armatum, cum districto gladio, supra codicem apertum, pro Symbolo elegit; & lemma erat, HIC REGIT, ILLE TVE-

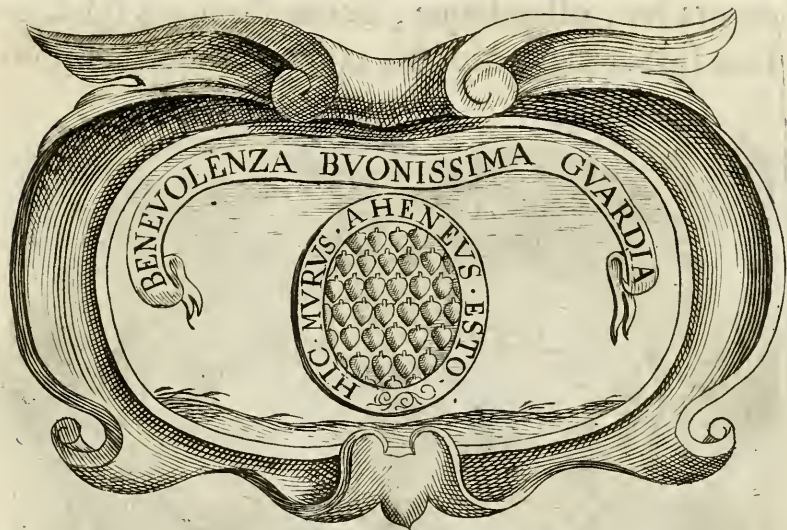

TVR. Statuerat enim ita efficere; vt quidquid præciperent leges, id gladius seu Imperij potestas exqueretur.

Carolus

Carolus Fridericus Iuliæ, Cliuiæ, Montium Dux
 sparfa in clypeo habuit corda , cum duplici Epi-

graphie, alterâ Latinâ, HIC MVRVS AHENEVS ESTO;
 alterâ Italicâ , cuius erat sensus , Beneuolentia est
 optimum præsidium . Hac certè securior multò
 redditur Princeps, quàm arcibus munitis, & dome-
 stico satellitio.

Ottobertus Comes Habspurgensis habuit pro
 schemate suo armatum brachium cum citharâ , &

Ff

cum

226 DE SYMBOLIS HEROICIS

cum Epigraphe, HÆC MIHI TVBA. Videretur molle quid, si citharam teneret manus armillis quàm ferro instructa : at in eâ specie militari est omnino decora res , ostenditque , bonos Principes subditorum fide atque concordia, tamquam tubâ, exstimu-

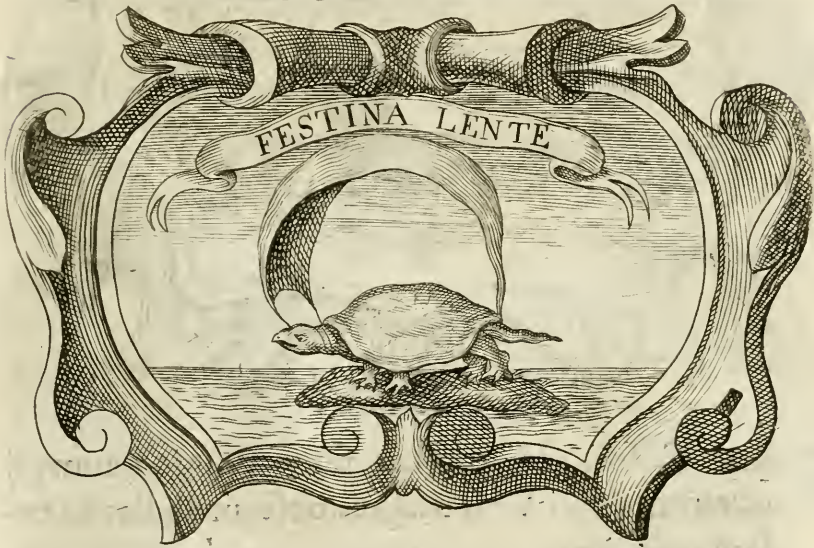

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

lari ad grandia. In hoc autem incertum est, maior Principum felicitas, an subditorum commendatio inueniatur.

Cosinus

Cosinus Mediceus, Hetruriæ Magnus Dux, te-
studini velum , tamquam nauigio , adpinxit, cum
Epigraphe illâ celebri, FESTINA LENTE.

Idem Cosinus Capricorno , inter priores pedes
quidem orbem terrarum & remum , in dorso au-
tem Cornucopiæ adposuit, cum lemmate , FIDEM
FATI VIRTUTE SEQUEMUR. Hoc idem fuerat Au-
gusti schema : cuius videlicet, & Caroli V. & eius-

dem Cosini Horoscopum fuisse Capricornum, ij notarunt, qui Viris Magnis obsequi stellas & cælum opinantur.

Hæc Symbola ex Hieroglyphicis accepta Paulus Aresius admittit sine ex̄ceptione vllâ : Hercules Tassus adprobat dumtaxat, si quæ minùs obscura videantur, sumanturque ex rebus familiaribus, ac veluti propriis; vti sunt palma & laurus pro victoriâ, oliua pro pâce, pro amore myrtus, & pro funere cypressus.

Sed

Sed alij Auctores ea reiiciunt : quia cùm sint imagines seu figuræ, determinatæ ex hominum arbitrio ad significandum aliquid, vsurparenturque olim ab Ægyptiorum sapientissimis litterarum vice (sic enim ea describit Nicolaus Caussinus) sunt etiam, quod inde fit, mera hominum commenta; & ipsis deest vis ea maior ad persuadendum, quam in Heroïcis Symbolis requirimus. Præterquàm quòd vim etiam exponendi consilium Auctoris, quoniam ut plurimùm obscura sunt, obtinere interdum non videntur.

Non id velim tamen intelligi de dotibus & facultatibus naturæ, ex quarum accommodatione Hieroglyphica sæpenumerò prodierunt. Ita de cornice aue (quæ symbolum fuit amoris & fidei inter coniuges; quia cùm in connubio est, neque mas alteram feminam, neque marem alterum femina desiderat, & post coniugis obitum colit viduitatem) fieri Symbolum Heroïcum cum laude posset, quia dos & facultas naturæ in eâ, non autem significatio ex hominum arbitrio determinata, tum videretur considerari.

*In Pro-
legom. ad
Symb.*

*Hor. A-
poll. in
Hierogl.*

CAPVT XIII.

An ad Symbola Heroïca sit idonea comparatio, quæ sumitur ab exemplis.

NE exemplis caream, dum de exemplis ago, proponam initio hîc etiam Symbola nonnulla, quæ ab eis petuntur. In perueteri Clodouei schemate brachia duo cælo supina, brachiis item aliis fulciebantur, cum hac Epigraphe, T V T I S S I M V S .

Refer-

Refertur hoc ad Moyſis victrices manus , quæ hoſtium cuneos veluti feriebant, dum ſublatae in vota & preces quaſi feriabantur. Diſcant Duces, in acie pietatem in primis fortiffimè dimicare.

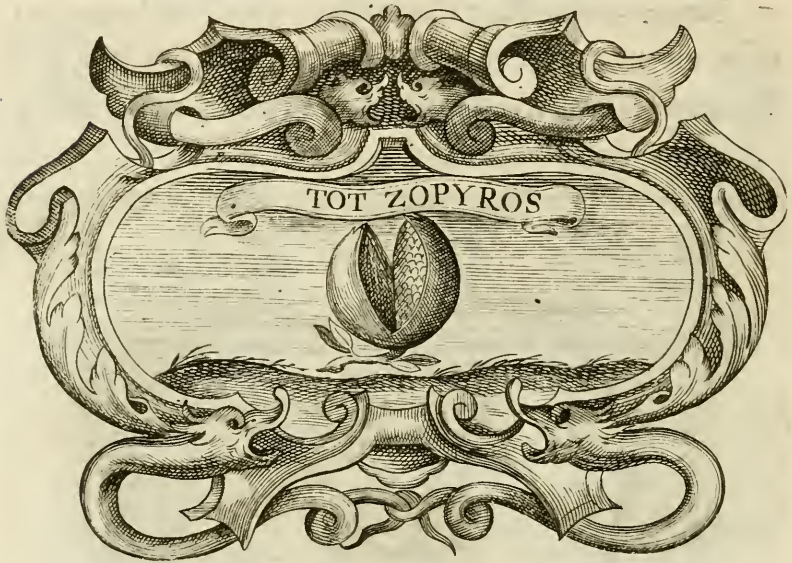
Ferdinandus Rex Catholicus pro Symbolo ſuo uſus eſt nodo Gordio & gladio, cum Epigraphe, TANTO MONTA. quaſi diceret, ſibi perinde eſſe,

ſi controuerſiam obortam de Regno Caſtellæ armis, aut aliis artibus atque conſiliis expediret.

Philip-

Philippus II. Rex Hispaniarum figuravit malogranatum apertum, cum lemmate, TOT ZOPYROS. Satis nota est historia Zopyri, qui raro fingendi

astu, sibiq̄ue sponte impressis vulneribus, vt simularet defectionem; redegit Babylonios in potestatem Darij. Vir propterea tam gratus eidem Regi, vt is dono accipiens pomum Punicum, optauerit totidem Zopyros in Regno suo, quot in pomo illo erāt grana. Par fuit desiderium Philippi Regis; habendi
nimi-

nimirum subditos adæquè fidos, dum in Belgio nonnulli deficerent.

Christophorus Cardinalis Madrucius fascem hastularum figuravit cum hoc lemmate, VNITAS.

memor Micipsæ Salustiani, & postremæ eius Orationis. Quam Seuerus quoque Imperator, moriens pariter, misit legendam liberis suis, cum animaduertet, inter ipsos iam tum odij fauillas scintillare.

234 DE SYMBOLIS HEROICIS

Eleonora de Toledo, vxor Cosmi Magni Hetruriae Ducis, Lucretiam pinxit Collatini vxorem: quæ à Tarquinio compressa, ne esset dedecori superstes,

mortem sibi consciuit; eratque inscriptio, FAMAM SERVARE MEMENTO. Vir ob virtutes plurimas, femina ob solius pudicitiae famam commendatur.

Sigif-

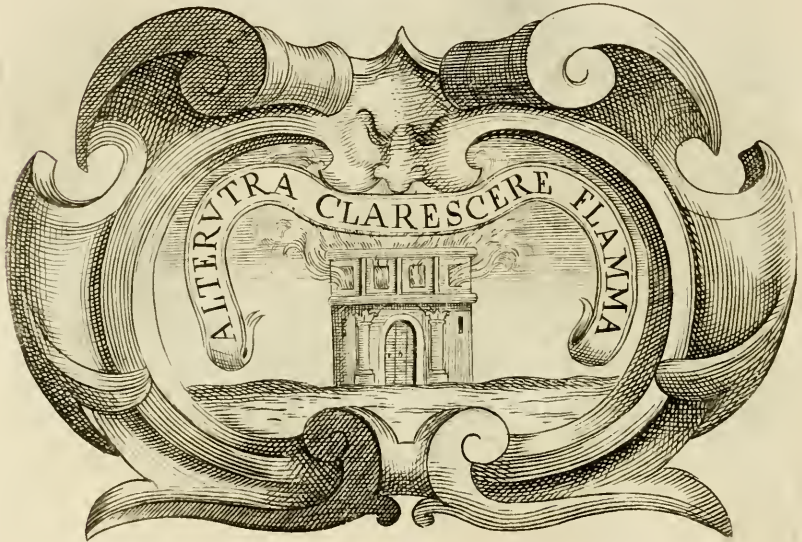
Sigismundus Malatesta, Princeps Arimini, aram cum igne, & in eâ Mutij dexteram cum sicâ figuravit, adiectâ Epigraphæ, HIS GRAVIORA.

Paratus videlicet flammis & ferro non manum dumtaxat, instar Mutij, sed corpus totum & vitam exponere instar Codri, pro subditorum defensione.

236 DE SYMBOLIS HEROICIS

Aloysius Gonzaga, vnus ex iis Caroli V. Ducibus qui vrbe[m] Romam inuaferunt, ac dederunt direptioni, flagrans Ephesi fanum Dianæ proposuit, cum Epigraphe, ALTERVTRA CLARESCERE FLAMMA.

famæ vtique magnæ cupidus, & ob eam rem compos illius etiam, sed malæ.

Est qui pro Symbolo elegit celebrem illam nauim, quæ V I C T O R I A E nomen consecuta est; propterea quòd sinus Oceani varios scopulosque

&

& maris monstra omnia superans, orbem terrarum
vniuersum, ÆMVLA SOLIS, circumierit.

Hæ collationes, tametsi constant Protasi verâ, re-
jiciuntur etiam ipsæ nihilominus à Symbolis He-
roïcis: atque ita sentiunt cum Academicis fermè
Scriptores omnes, dum excludunt ab eisdem Sym-
bolis icones humanas. Nimirum peculiare hominis
factum, cum sponte sit, & cum ideò potuerit non
esse, haud præbebit argumentum efficax ad dele-

ctandum suadendumque. Quid enim? vt pollicearis pietatem in Parentes, Æneam propones, qui Anchisem humeris effert.

Si perpendas hominis ingenium, cùm sit compos suæ libertatis; sæpè in homine isthæc officia desiderabis. De Nerone audies:

Quis neget Aenea magnâ de stirpe Nerone?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

*Arist.
libro 7.
Ethic. ad
Nicom.*

Leges de quodam etiam, qui cùm accusaretur quoniam patrem verberasset, hanc pro se habuit defensionem: Sic parens iste meus auum, sic auus abauum verberauit: quin & filius hic meus paruulus, vbi adoleuerit, me parentem suum pariter verberabit; cùm id generi nostro sit hereditarium. De alio item leges, qui, cùm à filio raptaretur, monuit in ipso ædium vestibulo, sisteret furorem: nam eò vsque, nec vlteriùs parentem, proprium ipse raptauerat.

Ibidem.

Quantò id sanctiùs pollicearis, & certiùs de te suadeas, si ciconiâ vtaris potiùs; quæ defectos æuo & senio parentes effert, & diu superstites nutrit? Hæc pietas numquam deficit, omnibus insita, immutabilis & constans est. Quod verò ab homine officium prouenit, est rarum, liberum, continens,

gens, & ideò minùs efficax ad persuadendum.

Paulus Aresius, qui hæc Symbola admittit, dummodò in Protasi & Apodosi significatio eadem non fuerit; sicut ipsi eadem non videtur, in Hercule succollante oneri Atlantis: quod Symbolum placuit Philippo I I. Hispaniarum Regi, postquam ei Ca-

rolus V. Cæsar & parens cessit Regnorum suorum administrationem, cum Epigraphe, VT QUIESCAT ATLAS. cùm alioqui esset omnino eadem significatio,

catio, si Achillem quis pingeret, dum raptat Hectorem, idemque hosti suo minaretur: hic, inquam, Auctor censet, vim probandi & suadendi exemplis non deesse, quantam ad Heroïca Symbola Scriptores alij requirunt. Nam ait, humanas res, etsi liberè geruntur, euadere immutabiles ac necessarias postquam gestæ sunt. Sed interpretatio hæc, si expendatur ad Philosophiæ trutinam, nihilo plus consequitur, quàm quæ ita geruntur, ea nihilo plus continere quàm verum contingens; & ideò exemplis deesse fortiorem aliquam vim ad persuadendum: tametsi Protasis in eis vera superet ceteroqui Apologos, Parabolas, & Hieroglyphica, in quibus ficta, commentitia, & proxima veris solùm efferuntur.

Deinde exempli alicuius Protasis, vel ab homine peculiari sumetur; & tum Scipio Bargalius ait necessariam fore syngrapham, quæ significet, Achillis imago sit an Alexandri; vel sumetur generatim ab ipsâ naturâ hominis, exprimendo ea quæ sunt cuius homini communia, ut vultum sublimè habere, disserere, ac ratiocinari: & tunc à semet deriuabit similitudinem Symboli Auctor; si quidem homo est, & humani à se nihil alienum putat. Atqui hoc fieri nequit: nam, ut loquitur Lucas Contile, cum
 homine

homine homo similitudinem non habet , sed proprietatem. Sed & præterea laus non est, profiteri ea, ad quæ omnes conditi & nati sumus.

Non tamen religio sit, partes humani corporis aliquando pingere, in Symbolis Heroïcis, commoditatis vel ornamenti causâ; nempe manum, ut gladium aut florem teneat : quia hoc Scipio Bargalius & Auctores alij admittunt, cum in ipsis significatio Symboli non fundetur.

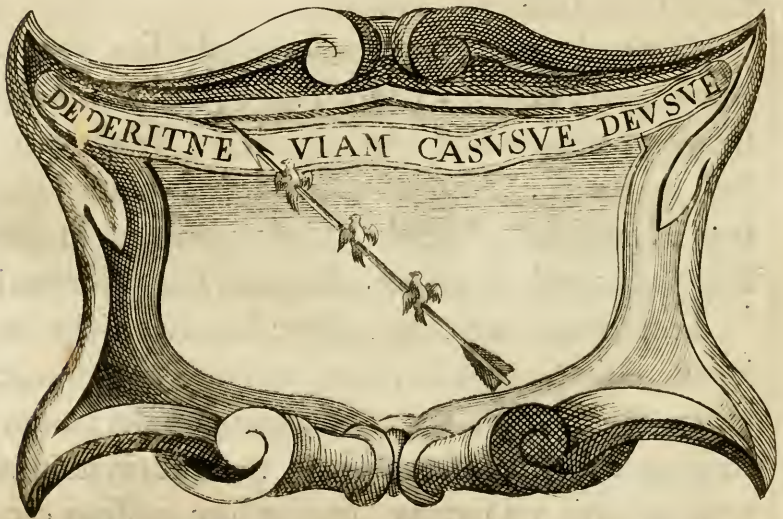
Neque horri erunt, quasi mutilæ sint, aut recisæ : quia , ut ait Hercules Tassus , Pictor simulat semper, corpus totum adesse quidem , sed de industria occultari . Alioqui opus esset damnare Veterum Numismata, Annulos, & alia Symbola, in quibus partes eadem corporis humani solent figurari.

Fortasse nec erit opus reiicere hominis picturam in tabulâ, in speculo, in anne, ymbram eius in sole, laruas seu oris seu totius corporis , quales ex centonibus rustici consarciunt ad terriculum auium: nam res artis vel naturæ , omnia hæc possunt censeferi.

CAPVT XIV.

An ad Heroïca Symbola sit idonea comparatio, desumpta ex iis qua fortuitò eueniunt.

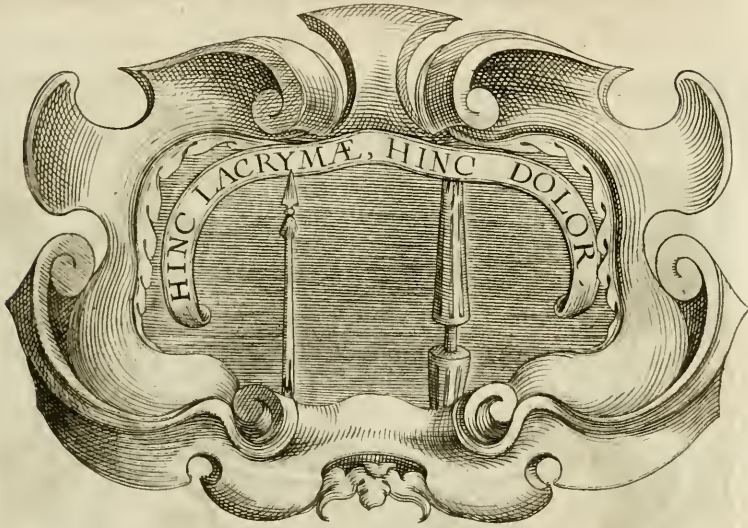
GOdefrido Bullonio, Heroï Magno, tribuunt tres eas ardeas, quas vno iaculo simul pene-

trauit, cum lemmate, DEDERITNE VIAM CASVSVE DEVSVE. Præfagium enim fuerunt expugnatae Ierosolymæ.

Catha-

Catharina Medicea, Galliarum Regina, perfractæ hastæ adscriptit; HINC LACRYMÆ, HINC

DOLOR, viduata nimirum Henrico II. Rege, dum hastis luderet.

Quidam Præfectus militiæ, Pyrrhus nomine, assumpsit pro Symbolo equum Iulij Cæsaris, qui neminem alium sessorem passus fuisse perhibetur, cum lemmate; SOLI CÆSARI. Eo autem Sym-

bolo Regis alterius Magni oblata stipendia recusa-
uit, maluitque deinceps etiam Cæsari, sub quo diu
meruerat, militare.

Multa ex hoc genere possent recenferi: vt Thebis
araneas, quæ telas candicantes semper circa Cereris
valuas

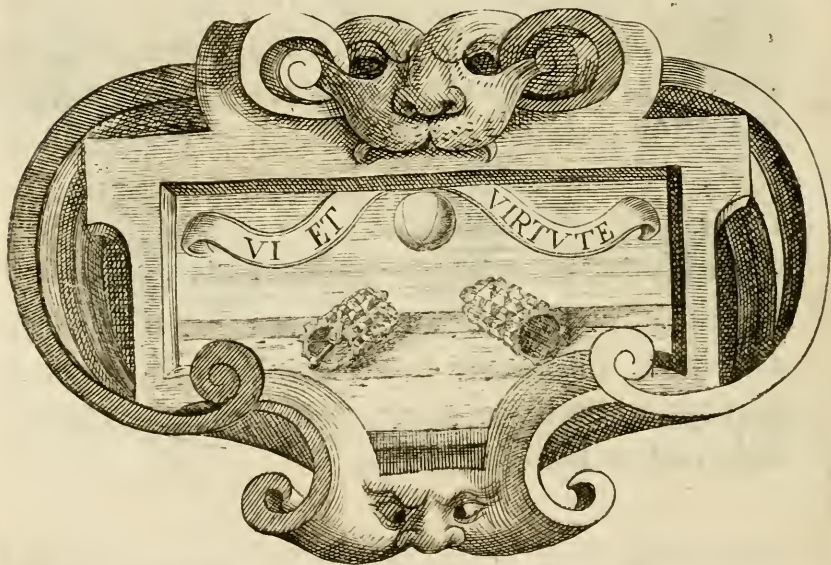
valuas texuerant, demum veluti omen darent, nigro ^{Pausan.}
 opere ostium velasse, dum eò Macedones, cum ar- ^{in Bœo-}
 mis infestis, mouerent. Sic Attilæ Hunnorum ^{Pier.l.17}
 Regi, obsidenti iam triennio Aquileiam, ciconiæ
 quadam die pullos rostro efferentes ac migrantes,
 victoriæ augurium fecerunt. Homini etiam, qui vl- ^{Strab.l.5}
 trò ac libenter fideiussorem agebat, & qui rogatus
 ioco à venatoribus, pro lupo, dum erat iam intra
 casses, sponderat; idem lupo velut officij memor
 abactas ex alio armento equas, & nondum iniustas
 redonauit; atque has ille ad suum præsepe addu-
 ctas, signatasque lupi stigmatibus, lupiferas nomi-
 nauit.

Sed huius generis quoque Symbola communi-
 bus calculis reiiciuntur: quæ enim casu vel fortuito
 eueniunt, fidei quàm minimum faciunt; nos au-
 tem oportet constans quid & immutabile pro Sym-
 bolis nostris Heroïcis sectari.

CAPVT XV.

An ad Symbola Heroica sit idonea comparatio, qua sumitur ex arte factis.

PRæter alia quæ percensuimus in Operis Proœmio. Leo X. habuit pilam pugillatoriam, cum

ea Epigraphe, VI ET VIRTVTE. alludens verò ad senos familiæ suæ orbes, significauit, non corporis modò, sed & animi vigore vsurum se, dum regeret orbem

orbem terrarum. Sic, vt eam pilam lusoriam cæstis rectè, aut in aërem vibres, aut venientem excipias, non sola vis in lacertis, sed inprimis ars, seu dexteritas conducit.

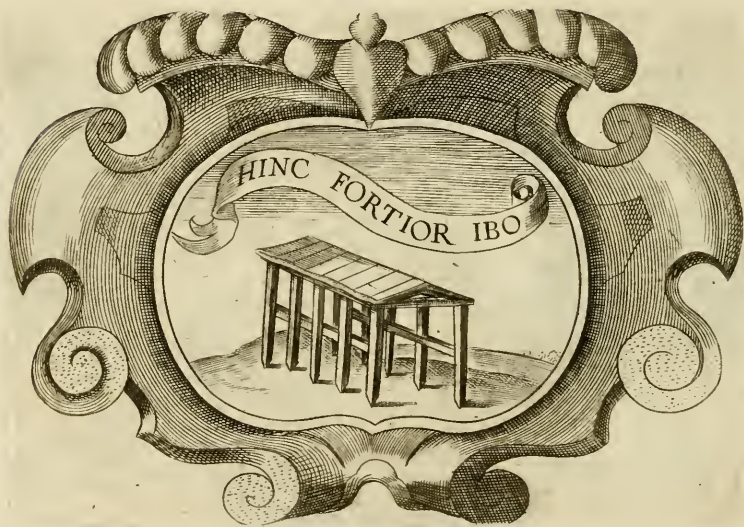
Henricus cognomento Auceps, extulit pro Symbolo falconem auem, in manu venatoris, cum lemmate, MAIORA CAEDUNT. Falconem, inquit

Iacobus Tipotius, *quis primus domuerit, non quæro: turpe enim, si Cæsarum aliquis: nam aliæ sunt artes Imperatorie.*

ratoria. Sic ille. Nihilominus curas interdum alias quiescere; vt animus leuamenti aliquid capiens, ad regimen, quasi renouatis viribus, redeat vegetior, in Principe reprehendi non debet.

Edoardus I. Rex Britannia, vineam pinxit; qua defensi olim bellatores, fugredi tuto, & moenia subruere solebant, cum hac Epigraphe; H I N C

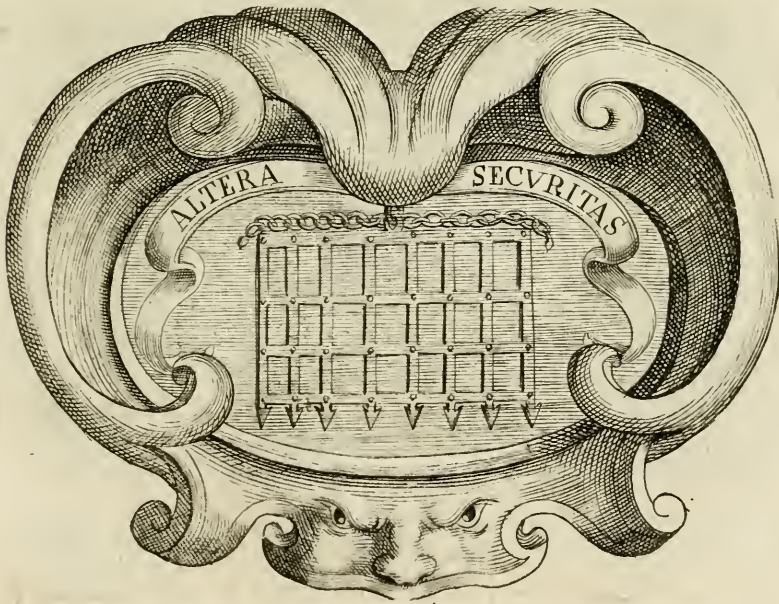

FORTIOR IBO. Videlicet eius Regni Proceres, Henricum Regem, Richardum fratrem, qui
Cæsar

Cæsar iam fuerat appellatus, atq; Edoardum filium in custodiam dederant. Sed is ex eâ euasit, perdomuit rebelles, pieque ac fortiter tam parentem quàm patrum liberauit. Figurant alij xystum, aut carceris septa: sed Heroïco Symbolo ea minimè congruerent.

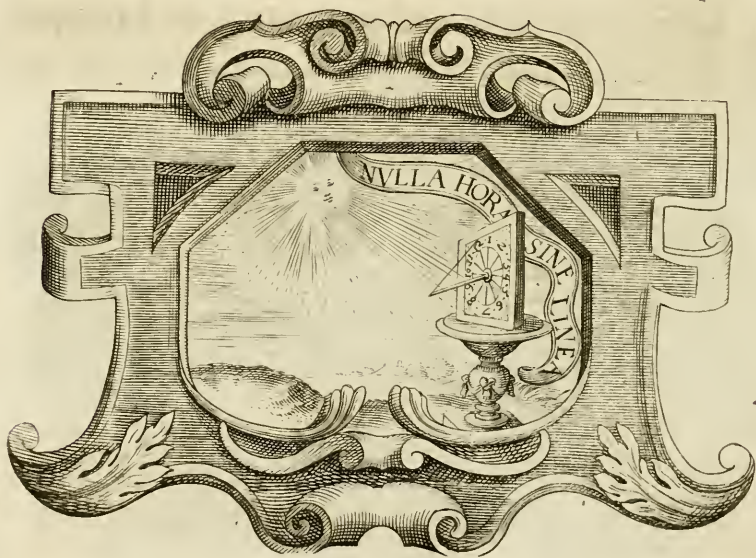
Bellofortij, fratres Henrici I V. pro schemate acceperunt fores cancellatas, & ex catenis pendulas; quas, si ex inopinato hostes ingruant, vel vnus possit demittere: nam arcis portas tardiùs, & plurimi,

250 DE SYMBOLIS HEROICIS

moliuntur. Lemma erat, ALTERA SECVRITAS. Quippe prudentis animi est, vni tantùm consilio non fidere, sed salutem collocare in præfidiis multis; quò ita, vno deficiente, alterum sufficiatur.

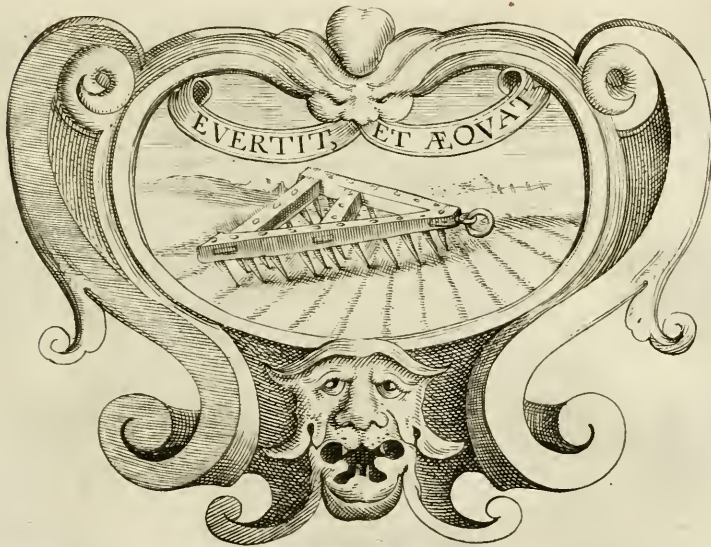
Laurentij Prioli, Ducis Venetæ Reipublicæ, Symbolum fuit solare horologium, cum eâ Epigraphæ: NVLLA HORA SINE LINEA.

Nullam in Principatu horam transigere sine lineâ, & benefactis, ars est & laus multò præstantior, quàm cum Apelli non fuit dies sine lineâ.

Guliel-

Gulielmus Comes Palatinus Rheni, pro schema-
te habuit Dentale, quo glebam agricolæ comini-
nuunt, & agrum exarquant, vt semen occatum terrâ
cohibeatur. Lemma erat, *EVERTIT, ET AEQVAT.*

Nimirum optimi Principis est, deprimere illos, qui
exstant cum bonorum iniuriâ ; & ad morum fru-
gem , sub quodam iustitiæ ac legum æquamento
omnes continere.

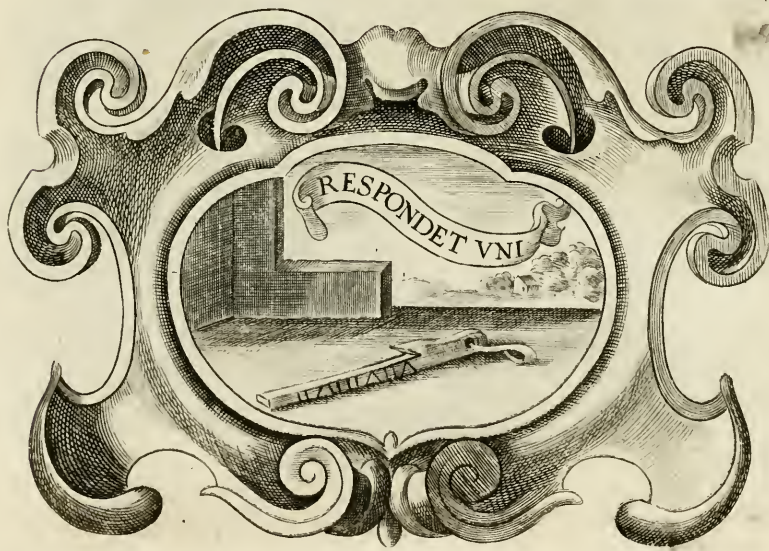
Alphonſus I. Dux Ferrariæ, globo incendiario diſſilienti, vomentiq̄ue ignem & flammas, Epigraphen hanc Gallicam adſcripſit, **AV LIEV, ET TEMPS**. id eſt, Loco, & tempore.

Is, in celebri ad Rauennam prælio, cùm excogitauerit primus istiusmodi ferreos orbes, factos intus puluere pyrio, qui concepto igne diſrumpuntur ac ſtragem edunt; inſinuauit, ſicut ij accenſi citiùs auctorem læderent, & accenſi ſeriùs hoſti non ob-
eſſent,

essent, ita debere magnas res loco ac tempore congruo semper geri.

Augustinus Bardius, ad tesseram dimidiam, & in longum sectam, cum notulis rei coëmptæ, adiecit hanc Epigraphen; RESPONDET VNI. Siqui-

dem vni & soli Principi suo facere obsequenter, & imprimis seruare fidem, proposuerat.

Honorius de Bellis, serulæ innexæ orbibus volubilibus ac litteratis, circumscripsit hoc lemma:

SORTE AVT LABORE: nam præsidio vtriusque niti ad gloriam, statuerat.

Globus maioris tormenti , excussus in congeriem lanæ, arcis muro prætensam, cum eâ Epigraphe, IN MOLLI FRANGITVR, lenitatis est Symbo-

*Paul.
Aref. in
Symbo-
lis sacris.*

lum, quæ sola virtus potest vniuersum iræ impetum hebetare.

Larua cum Epigrâphe, VERA LATENT, commendat prudentem interdum ac necessariam consilij suscepti dissimulationem.

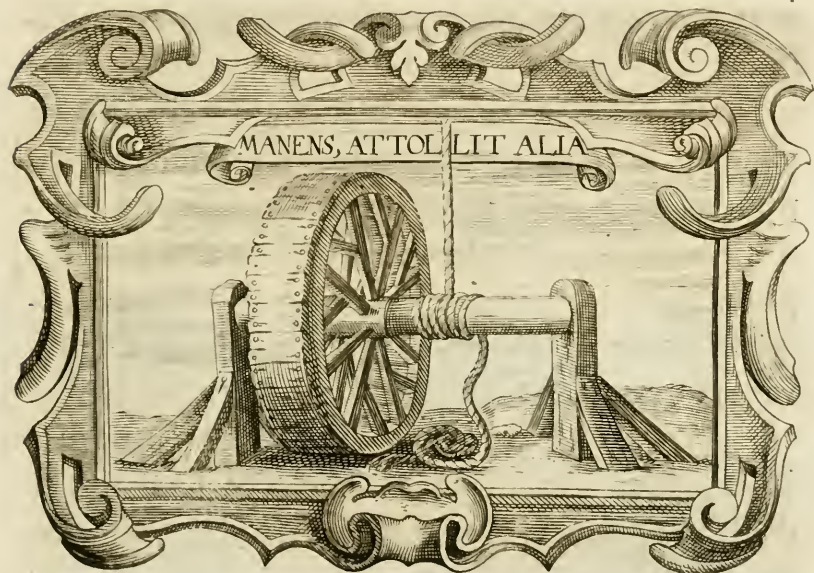

Rota ingens versatilis, intra quam gradiens equus, aut molossus, & semper in imo tamen loco

MA-

MANENS , ATTOLLIT ALIA , fuit symbolum honestum cuiusdam; qui alios à se promoueri , suamet verò promotionem à se negligi , gloriabatur.

Hæc Symbola Heroïca, desumpta ex arte factis, probantur suffragiis Auctorum omnium; quoniam eis vera similitudo inest, nobilissima inter comparationes alias, & vena, scaturigo, ac mater eorundem Symbolorum. Nimirum præterquàm quòd delectat plurimùm, & est gratissimi vsus, collatio ex iis

K k

rebus

rebus artificiatis accepta, vim habet magnam etiam ad persuadendum, cum ex Protasi constet omnino vera, & ferè dixerim necessaria.

Philosophiæ quidem seuerius iudicium aliter censeret; sed Musæ mitiores, in quarum palæstrâ versamur, permittunt, vt necessarium appelletur omne id, quod semel & semper fit eodem modo, neque vllatenus variatur. Ita frænum est hominis inuentum; attamen, velit nolit homo, equus fræno regetur. Hominis pariter inuentum est ex artis præscripto versare argillam in rotâ: attamen; velit nolit figulus, semper exhibit vrceus; cum artis leges eæ sint, vt ea in opere ipso errare artificem non patiatur.

Præterea cum facultates proprietatesque rei arte factæ soleant, vt plurimum, sicut & rei naturalis dotes, in Symbolis nostris considerari; eæ verò proprietates non vni rei artificiatae, sed omni, & soli, & semper conueniant, fundant, quod inde fit, similitudines idoneas, & induunt rationem quamdam veri necessarij. Atque hoc pacto, vti ars, æmula cum fit, naturam imitatur; ita opus artis imitatur necessitatem, quam habet opus naturæ.

CAPVT XVI.

An ad Symbola Heroïca sit idonea comparatio, quæ sumitur ex rebus naturalibus.

ETiam hîc attexam schemata huius generis multa, præter illa, quæ satis magno numero, ad specimen operis initio recensui.

Ludouicus VI. Rex Galliarum, & ex profapiâ Pipini vltimus, ranam in paruâ insulâ, quam cir-

cumluunt aquæ, figuravit cum hoc lemmate, MIHI TERRA LACVSQVE. Vſus eſt eo ſymbolo ranæ Mæcenas etiam, eoq̄ue, dum Auguſtus aberat, ſignavit litteras, quibus veſtigalia & pecuniæ imperabantur. Vt mirum non ſit, teſſeram illam terrori fuiſſe populo Romano, quemadmodum Plinius memorat: quia eiufmodi litteræ ſonum continebant odioſiorem multò, quàm quem edunt ranæ, quando importunæ atque obſtreperæ coaxant.

Ludouicus XII. Galliarum item Rex, Craterem

signum cæleste pro schemate habuit, cum eâ In-
 scriptione, INTER ECLIPSES ORIOR. Vt enim hoc
 sidus xv. Calend. Maij oritur, inter maiorum Si-
 derum defectiones: ita ipse Regnum adierat, mor-
 tuo absque liberis Carolo VIII.

Alphonfus X. Rex Legionis & Castellæ, pelica-
 no, dum ex fonte pectoris sanguinem mittens, pul-
 los charitate summâ irrorat, eosq; vel nutrit, vel ad
 vitam reuocat, adscripsit hanc Epigraphen, PRO
 LEGE, ET PRO GREGE. An quia lex naturæ semper

fuit, vt parens, quasi pastor, alat gregem liberorum, nec sit eis superstes? Saltem Alphonfus Rex eo symbolo sanguinem & vitam pro lege & pro subditis pollicitus est.

Ioannes Rex Aragoniæ, Salamandrâ vsus est; quæ aut igne alitur, aut ab igne non læditur: & lemma

Symboli fuit DV R A B O. quasi assiduè in aduersis repeteret animo Virgilianam illam parænesim;

Durate, & vosmet rebus seruate secundis.

Philip-

Philippus II. Hispaniarum Rex, ad truncos duos, ex lauro igniariâ fundentes mutuo attritu vaporem & flammam, scripsit lemmatis loco, DOMINVS MIHI ADIVTOR. Etenim extincta

gloria domus Burgundicæ, visa est rursus clarescere in familiâ Austriacâ.

Edoardus

264 DE SYMBOLIS HEROICIS

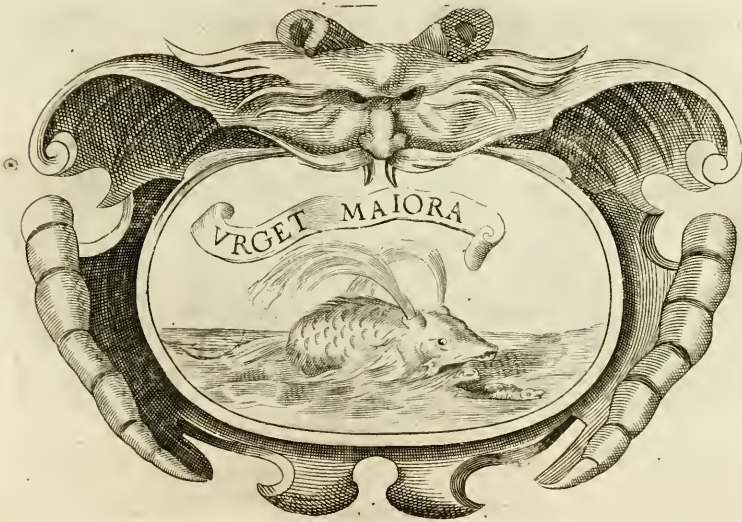
Edoardus II. Rex Britanniaë, pro schemate suo araneam pinxit, quæ flante vento, adhuc telam suam orditur, ac nititur contra, cum Epigraphe, **AUDENTIOR IBO.** Etenim vis aduersa, &

resistens impetus acuit, non hebetat, genuinam veramque virtutem.

Iacobus V. Scotiæ Rex, musculum piscem, qui cete belluam maximam, & minùs perspicacem, propter graue pondus superciliorum, ideoque in vada præcipitem, regit tamquam oculus, hac Epigraphæ circumscripsit, VRGET MAIORA. AN

quia dedignari humiles ac tenuis fortunæ homines, in Principatu non oporteat; cùm euenire possit, vt Regem & Purpuratum iuuet semiamictus aliquis, & aliquando etiam seruet?

266 DE SYMBOLIS HEROICIS

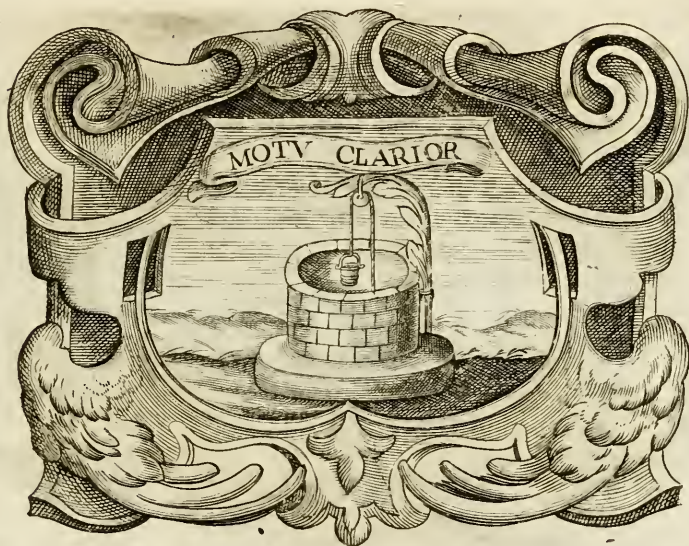
Margarita Valefia , Nauarræ Regina , figuravit
pro fe Heliotropium in Sole, cum hac Inſcriptione,
NON INFERIORA SECVTVS. nempe uti

ſequitur flos aureus Solem aureum; ſic ipſa è ſtirpe
Regiâ, maritum Regem meruerat.

Guido

Guido Ferrarius Cardinalis, puteo adscriptit,
 MOTV CLARIOR. etenim aqua in eo fit
 limpidior, dum hauritur frequenter: ac de se pa-

rem ipse claritatem pollicebatur, si amici haurirent
 crebrò ipsius liberalitatem.

Leonardus Loredanus, Dux Reipublicæ Venetorum, elephanto hanc Epigraphen adiecit, N A S C E T V R. decennio enim vterum gestat: & res magnæ

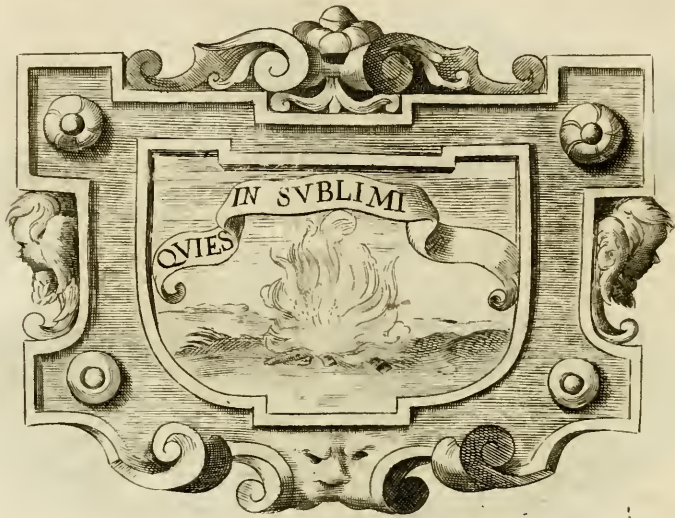
spatio euadunt validæ; quia festinatio plerumque improvida est.

Fridericus Urbini Dux, circa igniarium filicem
& ignitabula scripsit pro lemmate, NON QVO-
VIS TERITVR : hoc est non ferro vulgari, sed

folo chalybe : vt propterea neque constans in ad-
uersis animus eius, quidquam ab iniuriâ huius sæ-
culi ferrei pateretur.

Guidobaldi Ducis Urbini filius flammæ adscripsit, QUIES IN SVBLIMI: & pulchrè, sicut Fredericus Dux in silice, ita ipse in igne lusit: ostendit-

que hîc in terris se aduersis quidem posse agitari, & quati; sed quiescere animum, cælumque ac sedem Piorum meditari.

Hunfridus Comes Habspurgenſis teſtudinem propoſuit; cui Sol interdium vapore ſuo confert, vt ſupernatet mari, nec mergatur; cum lemmate illo,

IMMERSABILIS. Sic dum in Religionis luce ageret; ærumnis, ſapiens eius animus, mergi non poterat.

Cæsar Dux Mutinæ, Soli inter nubila, adiunxit hoc lemma, **OBSTANTIA SOLVET: VT**

qui perinde inuidos atque æmulos erat superaturus.

Ferdi-

Ferdinandus Gonzaga, Præfectus supremus copiarum Caroli V. habuit pro Symbolo plumam aquilæ, inter diuersarum auium plumas; quas aiunt ab eâ vnâ adigi ad teredinem & tabem. Lemma Symboli fuit, ALIAS DEVORAT VNA MEAS. In-

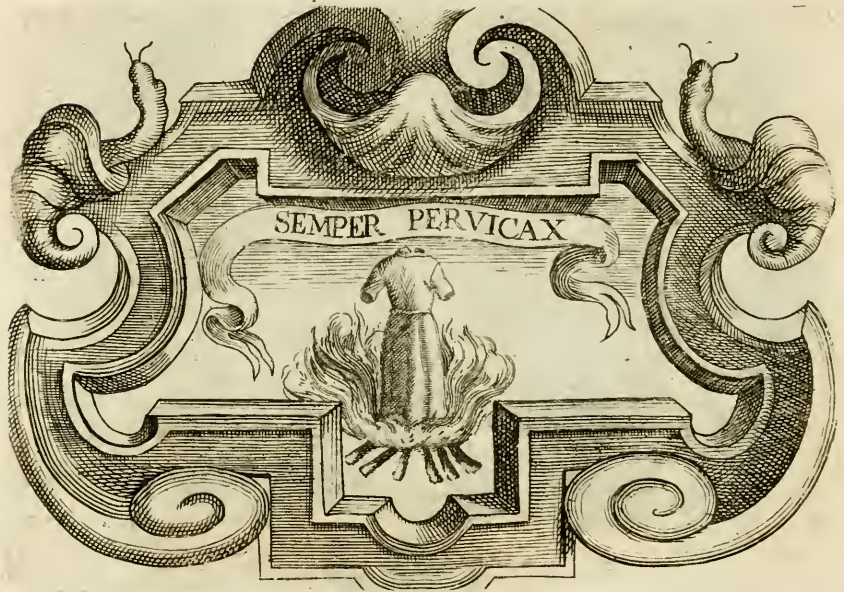

finuauit, sua omnia priuata decora superari ab vnâ eâ gloriâ, quam indeptus maximam erat, Aquilæ, hoc est Imperatoris Caroli, auspiciis.

M m

Marcus

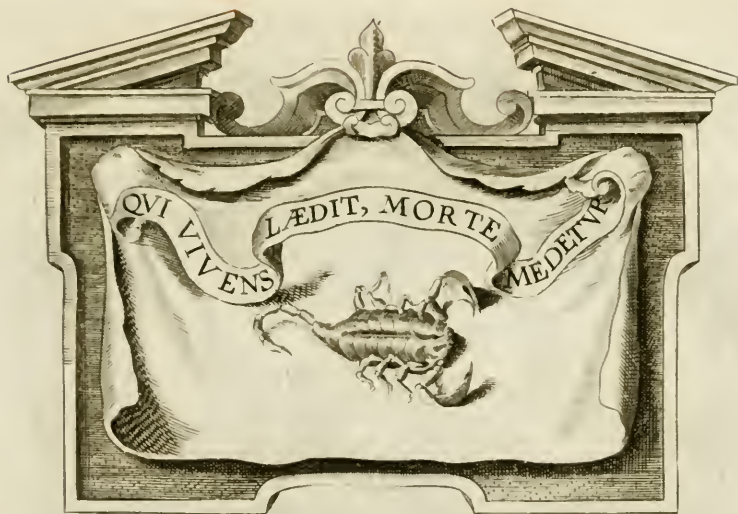
Marcus Antonius Columna, Dux Paliani, vsus pro Symbolo est veste talari, inter flammis, ex asbestino seu amyantho lapide; qui lapis velut in subtegmina finditur, ac texturæ operam admittit. Lemma erat, SEMPER PERVICAX: & eam con-

stantiam professus est, quâ Veronam aduersus Gallos ac Venetos defendit.

Andreas

Andreas Gonzaga, Marchio Guastallæ, scorpioni
 adscripsit, QVI VIVENS LÆDIT, MOR-

TE MEDETVR. statuerat siquidem exigere à reis
 pœnas; vt prodesent, si nocuerant.

Curtius Gonzaga, Castilionis Marchio, Epigraphen hanc adiecit vitulo marino, SIC QUIESCIT. nam ea bellua, dum tempesta est, supra sco-

pulum stertit, ac dormit placidissimè. Ita inter fortunæ aduersæ procellas vir magnanimus.

Ferdi-

Ferdinandus Sanseuerinus, Princeps Salerni, & Magister Equitum Caroli Quinti gruem figurauit, quæ lapillum pede suspenso tenet, cum lemmate; OFFICIUM NATVRA DOCET. Nam ei

studium & exercitatio in naturam verterant, vt esset vigil.

Sfortia Palauicinus, contra Turcas pro Regno Hungariæ dimicaturus, pinxit mustelam, cum rutæ ramusculo, & cum Epigraphe, C A V T I V S P V-

G N A T. Eo quippe amuleto munita, congregi aude-
det vel cum hoste venenato.

Polydamas Mæynus ranæ Ægyptiæ, quæ transfuersum calamum in ore habeat, adscripsit; VIRTUTE, NON VI. hoc enim pacto serpens hy-

drus impeditur, quò minùs eam voret. Decreuerat porrò ipse semet potiùs virtute solâ tueri, quàm vi alios lædere.

Scipio

280 DE SYMBOLIS HEROICIS

Scipio Bargalius accipitri adiecit Epigraphen hanc; RECTA SVRSVM. Non enim obliquè

aut per anfractus, sed recto alarum agmine, sursum fertur: & ea sapientis via est, cùm ad summa nititur.

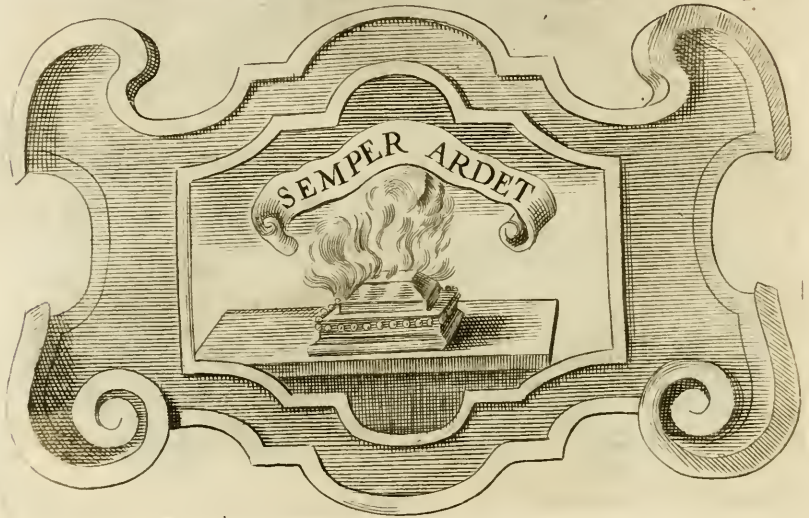
Franciscus Mandolus , gallo aui adscriptit ,
NON DECIPIT SOMNVS. professus per-

æquè vigilem se futurum ad prælia , & ad victo-
rias.

*Plin.l. 37
cap. 10.*

Curtius Burgheſius aſbeſtum lapidem , qui vbi ignem conceperit , numquam ſolet deflagrare , inſcripſit hac Epigraphe , SEMPER ARDET .

Semel placita , ſemper proſequi , & ſectari veram gloriam , ſtatuerat .

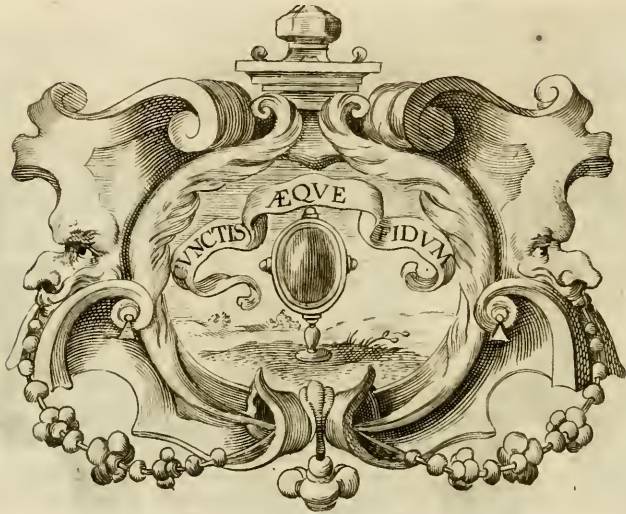
Franciscus Lancius habuit pro Symbolo anserem, ouis incubantem, cum hac Inscriptione, NON ALIENA. Anser sua semper fouet; ita ipse suis

semper intentus rebus, miscere aliena numquam voluerat.

284 DE SYMBOLIS HEROICIS

Antonij Mariæ Maraffij schema speculum fuit,
cum eâ Epigraphæ, CUNCTIS AEQVE FI-
DVM. Erat quippe ostensurus veros vnicuique

vultus, si qui censuram aut consilium rogarent.
Vtinam ad eiusmodi speculum suos vultus come-
rent Aula & viri potentes.

Ioannes

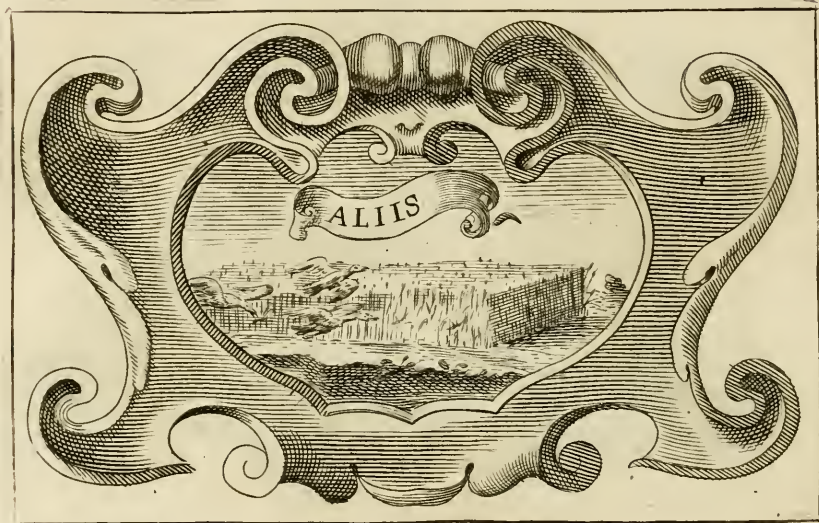
Ioannes Baptista Trinchcrius gruibus, volantibus cum iniecto in os lapillo, Epigraphen hanc addidit, TVTA SILENTIA. Aues illæ ita peruolant

infestâ aquilis loca, ne gruendo ad prædam eas proritent. Vbique, sed præsertim in Principum & Regum aulis, est consilium optimum, SILERE.

286 DE SYMBOLIS HEROICIS

Ioannes Cephalus pinxit aues seleucides, cum
Plin.l.10 hoc lemmate, A L I I S. Nempe in Caspiis mon-
cap.27. tibus hæ aues inueniuntur, vt locustas abigant à se-

gete ; quam ceteroqui abederent, cum detrimento
 regionis. Porrò significauit, nihil gratius sibi posse
 accidere, quàm vt queat prodesse aliis.

Ioannes

Ioannes Baptista Brembatus figuravit trochilum, seu regulum, qui super alas aquilarum sublimis fertur: & lemma fuit, NON VISITATA,

NEC TENVI FERAR. Usurus enim erat ipse etiam aquilæ, hoc est Imperatoris, patrocínio; ut ad magna prouheretur.

Petrus Franciscus Tortolus , mappæ ex lino Indico , iniectæ in ignem , adscripsit hoc lemma , TERGET , NON VRET . Nam à maculis fordibusque mensæ non vritur igne , sed purgatur .

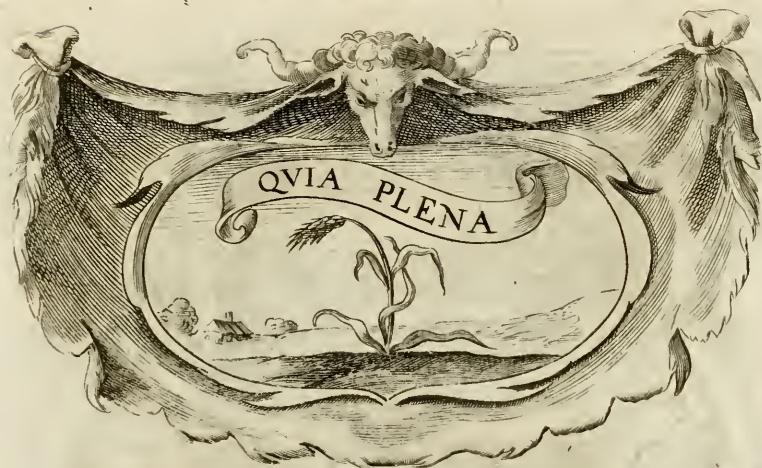

Plin. l. 19 cap. 1. Atque id causæ fuit, cur ex eo lino contexuerint olim sacculos , ad seruandos in sepulchrali pyrâ Imperatorum cineres. Ceterùm indicare voluit Auctor Symboli, ærumnis vitæ huius purgari, non vri animum suum.

Est

Est qui spicam figuravit, & flaviam & pronam,
cum câ Inscriptione, QVIA PLENA. Quantò quis

est dotibus egregiis cumulatio, tantò sit animus
eius modestior atque demissior.

Alius igni adscripsit, **NEC PROPE, NEC PROCVL**. Principis gratiam, nec promereri nimiam, nec nullam, sed aliquam, tutissimum est.

Neque dissimile admodum videtur illud vetus Adagium, *Procul à foue, procul à fulmine.*

Flamma,

Flamma, quam ros aquæ perspergit, vt magis accendatur, cum Epigraphæ, EXTINGVERE

SVETA, ostendit, studio ardenti honestæ rei, parua impedimenta prodesse veriùs, quàm obesse.

Rosa spinis septa, sed propter odorem tamen & colorem amabilis, cum hoc lemmate, A B I G I T -

QVE TRAHITQVE, est Symbolum idoneum voluptatis.

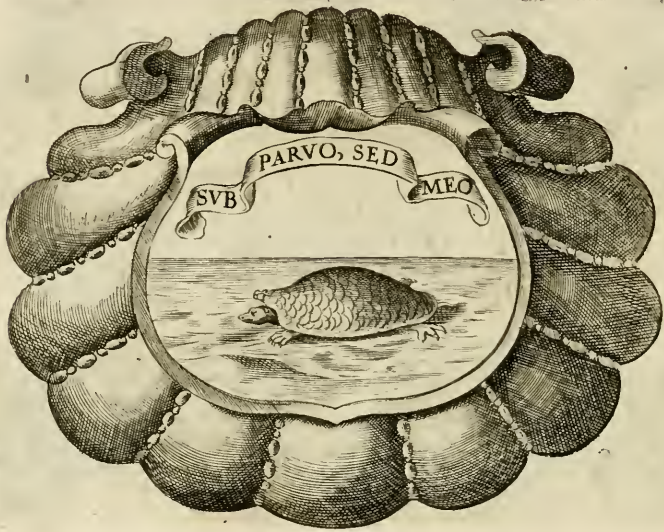
Equus,

Equus, quem lupus mordicùs læserit, cum eâ
 Epigraphe, MORSV PRÆSTANTIOR,
 persuadet, capi etiam ab hostibus posse vtilitatem.

Lupus certè morfu suo equos generosiores efficit, ac
 valetudine prosperiores.

Ultima, properans tardo gradu, accedit deum
 testudo, quæ cum eo lemmate, SVB PARVO,
 SED MEO, Symbolum est modesti ac securi animi.

Hæ similitudines, ex naturæ dotibus & facultatibus acceptæ, prærogatiuam quamdam singularis excellentiæ, uti optimæ ac laudatissimæ omnium, promerentur. Est verò in eis tota vis ac pulchritudo Symboli Heroïci, potestas nimirum delectandi ac persuadendi.

CAPVT XVII.

Cur similitudo, præ aliis Comparationibus, delectet, ac persuadeat.

Libet hoc expendere seorsim, & tædium vitare Capitis prolixioris: promam autem similitudinem seu metaphoram vnam aut alteram; & mox vtriusque neruum ac robur exprimere conabor.

Vespasianus recenter vocatus ad Imperium, dum lustraret Ægyptum, dixit ibi pro concione: **HARRITE EX ME TAMQVAM EX NILO.** Quænam oratio potuisset in aures animosque influere blandiùs, aut cor & venas irrigare benigniùs? Cælum non respiciunt Ægyptij, sed Nilum spem annonæ, prodromum, imò parentem vbertatis.

*Philostr.
l. 5. c. 10.
in Vita
Apollon.*

Atqui ex Principe haurire posse omnem benignitatis modum, quanta erat futura felicitas? Quanto etiam Vespasianus hoc promisit efficaciùs, promisit delectabiliùs, dum vsus est similitudine Nili, cuius est proprium, Ægyptiis aduehere simul vberes riuos, atque vberem annum; quàm si comparationem, aut ex inundatione aliquâ fortuitâ, quæ dedisset aliquando alibi fertilitatem, aut ex alterius benigni

benigni Principis exemplo, aut ex Parabolâ, aut ex Apologo sumere voluisset?

Mentem peræquè exasperat ac vulnerat conui-
tium, si cum hoc apparatu similitudinis aut meta-
phoræ vibretur. Vt ostendam id in translatione pe-
titâ ex arte factis, velim subeat animum recordatio
Narfetis illius, qui audiuit Italiæ oppressæ Vindex
& Liberator; quoniam vniuersam gentem Gotho-
rum superauit, cum Rege Totilâ, victoriis claro, for-
tunaque diu propitiâ ebrio tantoperè, vt securus &
ludibundus venerit ad prælium vltimum ac decre-
torium; interque ambas acies, ante conflictum, pha-
lerato equo & auratis armis conspicuus, obequita-
uerit, sæpiùs mittens in aërem iaculum, ac id rursus
accipiens, dum relaberetur.

Dux ille igitur, qui Totilam & Gothos vicerat, fe-
minæ vnus imbellis amarulento & falso dicterio
victus ac prostratus fuit. Quando nimirum, ex mu-
liebri liuore, monuit eum Sophia Augusta, desineret
tandem regnare in Italiâ, & rediret Byzantium, ad
colum & fufum, in Gynæceo, inter lucubrantes an-
cillas, tractandum æquiùs, quàm Romæ sceptrum.

Nullum tam acutum telum, nec tam venenatum
antehac hostes barbari contorserant in Narsetem:

pupugit

pupugit animum translatio petita ex lanificio muliebri, nec fuit ferendæ huic ignominia homo conditione quidem seruus & eunuchus, sed victoriarum & gloriae compos. Respondit verò, nere ac texere in Regiâ domo se olim quidem didicisse; at licio iam præparato, breuî orditurum se eiusmodi telam, quam nec ipsa Augusta, nec Iustinianus Vxorius Imperator vniquam retexerent: & tum Alboïnum Regem Longobardorum ex Pannoniâ, vt vno auulso bellicosissimæ gentis Duce, alter succederet, in intima Imperij Romani viscera accersuit.

Atque ita vnus Eunuchus, aduersus viros plus quàm vir, aduersus feminam minùs quàm femina fuit. Non tulit conuitium, quod illa armauerat metaphorâ seu similitudine artis ignauæ; & in quo exprobrationem emasculati animi, tamquam fulmen, vibrauerat. Perstrinxisset & pupugisset leuiter alia quæuis comparatio: hæc patefecit locum vulneri magno, hæc animum totum exhaustit.

Sed age; vnde-nam oritur in similitudine aut metaphorâ, seu vis tam liquida ad delectandum, seu vis tam vehemens ad persuadendum? Vt rem expediam, sic equidem existimo: quando veniunt sententiæ cum eo instructu collationis aut meta-

phoræ, tunc illæ proprios vultus posuerunt, & quodammodò laruam habent; ideò seu honoris, seu contumeliæ, seu boni, seu mali nuntiæ fuerint, vehementiùs aut delectant, aut perturbant.

Quod spectat ad delectationem; dixi eam percipi maiorem, quando animus ac mens plura discunt; & euenire hoc in omni comparatione, in quâ vtrumque simile, & vtriusque conuenientiam, & ingenium præstans illius qui nouit res tam dispares conferre, consideramus. Quin & comparamus ea nos etiam; & dum hoc fit, noua emergit voluptas, quam animus capit, dum ipse pariter iudicat Protasim cum Apodosi conuenire.

Hæc omnia experimur perinde in metaphora; quæ cùm fit comparatio ad vnum verbum contracta, adhuc delectat liquidiùs & iucundiùs. Eodem modo cùm placeat Pictura explicatio, in tabulâ vniuersâ; placet ea magis, quando in arctum cogitur, & nihilominùs exiguo in loco nihil de se ab oculo patitur desiderari; præferens vtiq; symmetriam eandem, tantùm eo discrimine, quòd hîc pulchrè contrahitur, pulchrè ibi explicatur.

Iam cùm hæc sint omni comparationi & translationi communia, eoq; simplici locutioni generatim

ratim collatio seu translatio præstet; adhuc excellit similitudo inter comparationes alias, quia quò magis vera est, eò conciliandæ voluptati aptior censetur. Quid enim? trahit sua voluptas vnamquamque facultatem animæ; & vim nobis inditam ad intelligendum, trahit VERITAS. Illam ideò odoratur, vestigat, ac perquiriit semper, iuxta Horatij versiculum:

Atque inter silvas Academi quærere VERVM.

Placet Apologus, placet Parabola, placent Hieroglyphica, & alia ingeniosa id genus hominum commenta; quia iis veritatis imitatio quædam inest. Etenim

Ficta, voluptatis causâ, sunt proxima veris.

Item placet adhuc magis Historia; seu fortuita euenta, seu res gestas enuntiet: nam in his reperitur verum, sed mixtum, aut libertate, aut casu; & ne multis, verum contingens.

Sedenim est cur placeat maximè similitudo quæ sumitur ex naturâ, vel arte factis; quia in his continetur verum stabile, constans, ac perpetuum, citra metum, ne potius contrâ sit: fundat verò assensus nostros: & quod inde oritur, sicut in iis est maior veritas, ita maior est voluptas.

Quoad vim ipsam persuadendi, videtur locutio simplex & propria venire sola, & sine comite ad acciem; locutio autem translata suos adducere auxiliares, ac proinde adesse fortior, & potentior: etenim vnum simile in collatione seu metaphorâ, adiutorium est, & veluti suppetiæ similis alterius. Discrimen tamen est, quia Protasis, quæ ex Apologo, Chimerâ, fabulâ, Parabolâ, aut ex Hieroglyphicis hauritur, dumtaxat vim umbratilem & commentitiam habet; est veritatis larua, non veritas: neque in cetera aliter contingit, quàm si stramineum commilitonem ad certamen quis adduceret.

Protasis etiam, quæ sumitur ex re fortuitâ, vel ab exemplo, in gradu suo ægrè consistet, nec diu obtinebit ordinem; quia inest ei veritas quædam infirma, ex quâ tenue auxilium percipi aut sperari possit.

Ne multis; hæ argumentationes habent tantummodò impetum ac vim instar grandinis, quæ nimirum fortis non est, nisi quando densa vineam verberat, aut segetem flagellat. At nos dumtaxat argumentatione vnâ in his Heroïcis Symbolis impressionem in animos facturi, enimuerò debemus talem eligere, quæ habeat impetum ac vim instar fulminis:

fulminis : atque hanc suppeditat similitudo , cuius Protasis est manens, constans, ac perpetua veritas.

Nimirum Apodosis, cui comes illa fuerit, mentem ferit potentiùs, quoniam secum vnà adducit ad persuadendum , non larvam militis , neque gregarium aliquem, sed Achillem. Adeò vt affirmare sit, in similitudine esse efficacitatem maiorem ad persuadendum, quia in eâ maior est veritas.

Arctari fateor nostra Symbola , dum solas admittimus proprietates artis, aut naturæ; vt delectent quàm maximè, & quàm maximè persuadeant. Sed vitio id vertat , quisquis vitium credit scientiarum etiam , vt dumtaxat necessarium opus naturæ eæ contemplentur. Nos prætereà etiam opus artis admittimus; ex quâ eruere liceat multa, eaque non incuriosa; præter diuitem ceteroqui naturæ thesaurum, quem possis adire in Historiâ naturali Aristotelis, Plinij, Æliani, Gesneri, Aldrouandi; aut in iis, quæ Nicolaus Caussinus, & Antonius de Balinghem Scriptorum nostræ Societatis, ille in Symbolis Polyhistoricis, hic in Zoopædiâ ediderunt.

Certè Symbola nostra iis limitibus circumscripta, à nemine reprehendi, quin imò laudari & anteferri aliis solent. Quæ verò fiunt ex Apologis,

Parabolis, Chimæris, Exemplis, aut Euentis fortuitis, aut Hieroglyphicis, ea passim traduci, expungi, damnari, aut saltem subiici censuræ consueuerunt. Cur autem videns ac probans meliora, sectari deteriora velim, vt Patronis postea indigeam, in Apollinis Curiâ, & in Senatu Litteratorum, qui ea defendere (si quâ tamen ratione aut ope valeant) enitantur?

Vna argumentatio, non plures, in vno Symbolo efferri potest, vt delectet simul & persuadeat; sicut vna in eo est comparatio: eligatur ea igitur, quæ optima & efficacissima sit, & quæ feriat instar fulminis: atque Arti Oratoriæ permittantur argumentationes aliæ, quæ infirmiores cum sint, feriunt instar grandinis; & quod singulæ nequeant, id vniuersæ faciunt. Alioqui sicut vna grandinis pars in agris non facit tempestatem; ita vna alterius generis argumentatio, in Symbolis Heroicis, nec faciet persuasionem maximam, pariter nec maximam voluptatem.

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S

L I B E R S E P T I M V S,
E T I N E O

D E F I G V R A S Y M B O L I H E R O I C I .

QUOD in figurâ reprehendi, quid laudari soleat; aut quæ vitia sint, quæ illius doctes; iam seorsim considerabimus. Conferet verò id in primis ad delectum habendum: ut figuræ nimirum eæ tantùm prodeant, quibus ab aliorum censurâ magnoperè Auctor metuere non debeat.

C A P V T I.

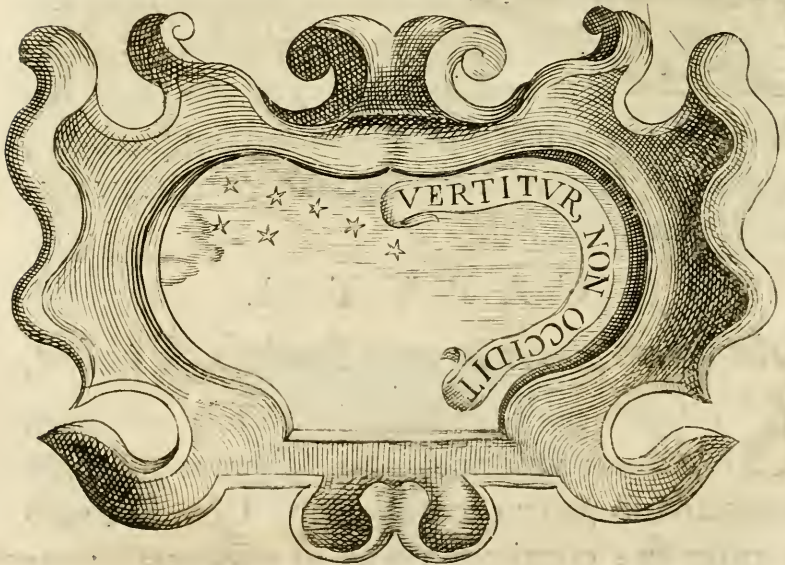
An figurae plures in uno Symbolo esse possint.

SI figura ea sit, quæ exprimere sola consilium Auctoris abundè possit; frustra erunt plures, & numero suo parient confusionem. Cùm hoc verò certum sit; quærimus potiùs in præsentia, num quando schemate vnius figuræ nequit omnino exponi

poni Auctoris mens, adicere tum alias, & quo numero, liceat.

Hieronymus Ruscilius plures quàm duas non admittit. Paulò est liberalior Lucas Contile: sed supra tres adpingi non probat: aut si prodeant aliquando plures, oportere ait, vt ad scopum eundem vniuersæ collineent.

Existimauerim ego primùm; figuras plures, quæ solo discrepant numero, & posse interdum admitti, & debere laudari in Symbolis Heroicis. Ex quo genere fuit schema Reginae Hispaniarum, & in eo se-

ptena Vrsæ cælestis sidera, cum lemmate, VERTITVR, NON OCCIDIT. Quasi moriens Regina illa non caderet, sed orbem suum dumtaxat commutaret: mansura utique in septem liberis suis; ad quos alludere totidem Vrsæ cælestis inoccidua sidera videbantur.

Existimo deinde, figuras naturâ & genere plures, atque dissimiles, posse constare in vno atque eodem symbolo; modò vni seruiant sententiæ: præsertim si earum aliqua præ alijs habeatur præcipua. Queinadmodum est Rosa, quam hinc apis

depascitur, & ex cuius fragrantia illinc scarabæus exanimatur, cum hac Epigraphæ: VNI SALVS, ALTERI PERNICIES. Quod Symbolum ei accommodatur, qui de rore cæli, quasi flos campi, natus dicitur *in ruinam, & resurrectionem multorum*; & qui, uti panis diuinus ac cælestis, *mors est malis, vita bonis.*

Ceterum satis superque notum est, quando figuræ sunt plures, non debere præter naturæ seu artis ordinem ac modum eas collocari; quod monuit Scipio Bargalius; ut si boui aptaret quis frenum equi, & vicissim equo iugum bouis.

C A P V T II.

An ex figuris, quæ non appareant, possint fieri Symbola Heroica.

Paradoxum videar in medium adferre, aut struere Lectori præstigias; quasi velim figuras non apparere, ac eas tamen exponere consilium Auctoris. Ut quæstiunculæ huius sensum explicem, non id quæritur iam, an figuræ loco esse possit aliquid quod sit expers omnis picturæ, vel cælaturæ; quan-

quando illud ipsum sententiam Auctoris exponit.
Ex quo genere fuerunt , tum Ludouici Cardinalis

Borbonij tabula picturæ aptata , cum hac Epi-
graphie , M E L I O R F O R T V N A N O T A -
B I T .

Qq 2

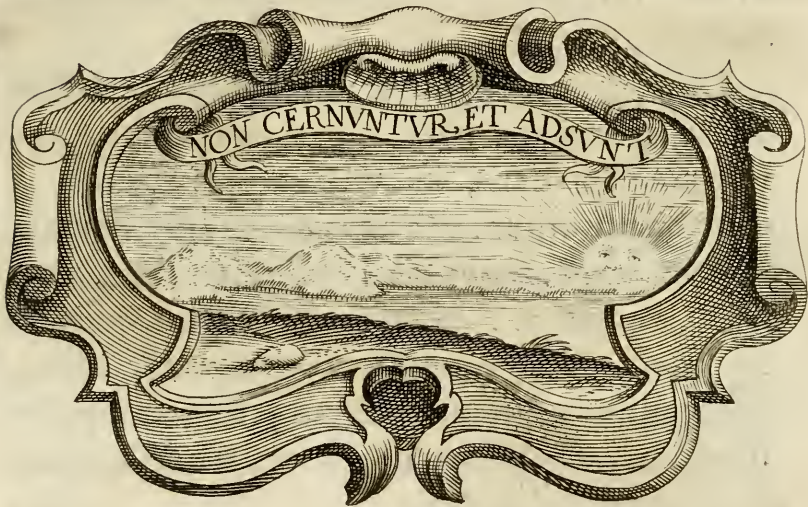
Tum

Tum parmula alba, qualis olim Tyronum erat,
 & quâ vsus est Comes Essexiæ, occasione inero-

ris nescio cuius, cum hoc lemmate, P A R N V L L A
 F I G V R A D O L O R I.

Quæritur potiùs , an idonea sit figura illa , quæ nullatenùs formatur in Symbolo , & ex quâ similitudo nihilominùs hauritur. Cuiusmodi sunt sidera ; quæ , dum Sol interdiu micat , NON CERNVNTVR , ET ADSVNT. Quod fuit

Symbolum Philippi Cardinalis Spinolæ ; vt eo significaret , virtutem animi futuram in se adeò lucidam , præ cuius nimirum splendore dotes aliæ

310 DE SYMBOLIS HEROICIS

generis ac fortunæ magnæ , tametsi claræ admodum , non deberent propemodum apparere.

A figurâ eiusmodi , quæ nullatenus ex se patet , tametsi per Epigraphen indicari possit , abstinendum suadeo : quia obscuritas Symboli nunquam satis in eâ vitabitur : quis enim absque interprete conijceret , in schemate proposito sidera considerari?

Dein , quia ostendimus , Protasim nec debere totam figurari , ita vt sit expers lemmatis , nec debere totam narrari , ita vt sit expers figuræ ; ex eo manifestè oritur , debere etiam semper figuram aliquam pingi , atque adeò per epigraphen , quæ loco sermonis est , proprietatem figuræ indicari. At in antedicto Symbolo non pinguntur sidera , sed exprimitur solùm eorum proprietates : nempe insinuatur , eadem sidera non cerni , & adesse tamen dum micant Sol & dies.

Excusari figura potest , quæ cùm non appareat , in re saltem eâ proponitur , in quâ utique solet esse. Ita bombycem , intra claustrum sui officinulam , inter

Pag. 53.

Rursus Quæstiuncula hæc agitari potest de figurâ , quæ formatur quidem , verùm tota non
osten-

ostendit se, nisi proprij colores eam ornent. Quod est perinde, atque alijs vocabulis disputare; num idonea sit figura illa, quæ à coloribus suis dumtaxat hoc habet, vt agnoscatur. Eiusmodi essent specilla vel rubra vel prasina; si quis vellet significare, pro suo quemque affectu res alienas sæpe numerò æstimare.

Paulus Aresius iubet figuras huius generis facessere à Symbolis Heroicis; quia ære incidi, quia fundi, quia cerâ fingi, quia marmore sculpi non queunt.

Hieronymus Ruscellius admittit eas tantùm figuras, quæ vt noscantur, colore nigro aut albo egent: ceteras cum Aresio ablegat.

Hercules Tassius existimat hoc pertinere solum ad perfectionem Symboli Heroici; nempe vt figura sit, quæ incidi, fundi, fingi, aut sculpi possit.

Contrà Scipio Bargalius figuras coloribus ita obnoxias, non admittit inodò, sed laudat etiam: ac videri posset suffragari ei Paulus Iouius, dum refert, ac probat Symbolum Laurentij Medicei: hoc est, anulum aureum cum adamante, ac ternis plumis, albâ, viridi & rubenti, adiectâ Epigraphe, SEMPER.

Quo

Quo ille Symbolo constantiam suam in Dei cultu patefecit; tamquam is, qui florere semper in Fide, Spe, & Charitate proposuerat.

In horum verò sententiam equidem eundem censeo: si enim signa Gentilitia familiarum (etiam ipsa coloribus tam obnoxia, ut ab eis dumtaxat sæpenuerò discrimen accipiant) ære nihilominus, cerâ & marmore prodeunt; cur figuras coloribus peræquè amicas velimus à Symbolis Heroïcis ablegari?

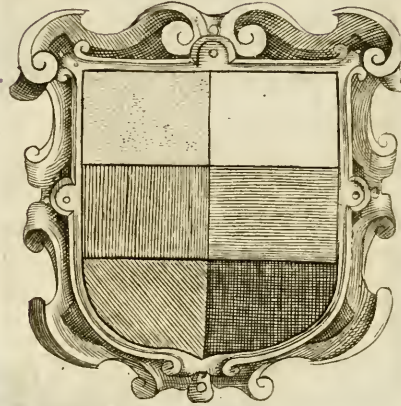
legare? quandoquidem figuræ in his numquam solæ conspiciuntur, sicut in signis Gentilitiis; sed oratorem, hoc est lemma, ponè adhibent; cuius beneficio fiunt disertæ, & suppleunt quod coloribus alioqui exprimi oportuerat.

Itaque colorum instar erunt verba; & in ære, cerâ, marmore, nostris Symbolis erit consultum meliùs, quàm sigillis aut signis Gentilitiis, quæ colorum lumine carent, & tamen furdo opere prodeunt in lucem.

Sed quid? ars Encaustica aurum, sicuti libuerit, colorat: ex cerâ imagines fiunt tam pictæ, quàm in Pictorum officinis: marmore etiam insititio & versicolore formantur regionum, urbium, hominum, ferarum imagines. Non igitur colores deerunt in marmore, cerâ vel ære, pro figuris illis, quæ coloribus propriis egent vt agnoscantur.

Præterea, quæ in æreâ laminâ incidet, ea referent colores proprios saltem, certo ductu linearum, si figura ex arte fiat. Schema oculis subiicio: Pars punctim incisa, colorem aureum seu croceum; pars scalpro intacta, colorem argenteum, seu album; pars quæ exaratur lineolis erectis, rubeum;

R r   pars

pars quæ finditur lineolis transuersis, cyaneum; pars quæ lineolis obliquis seu pronis asperatur, prasinum; & quæ mutuis lineolis, quasi clathris inumbratur, atrum seu nigrum repræsentat.

Siue autem hoc exigat natura colorum, qui diuersâ quâdam lege vibrent iubar luminis sui, siue sculptoribus ponere hoc discrimen lubuerit; dicuntur Pictores periti semper in arcâ laminâ proprios colores rerum agnoscere, dummodò sculptor ab artis suæ legibus non descuerit.

Quæ

Quæ cùm ita sint , tantò minùs erit necesse , figuras, quantumuis colorum indigas , ab Heroicis Symbolis propterea submouere.

CAPVT III.

*An idonea sint ad Symbola Heroica figura,
quarum proprietas est obscurior.*

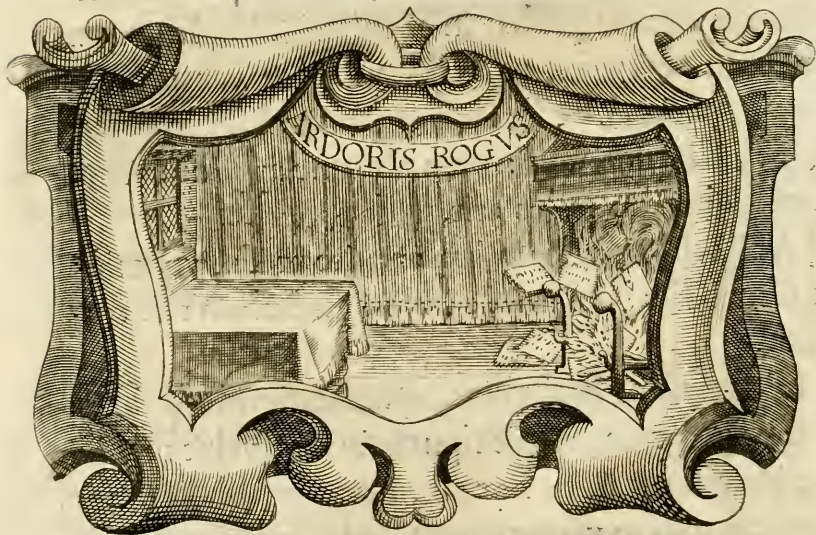
QVoniam obscuritatem quamdam amant religiosæ res, ac venerabiles ; ideò Scipio Ammiratus eas figuras probat in Symbolis Heroicis , quæ videntur obscuræ, propterea quòd careant propriâ determinatione. Vt si causâ exprimendi Nilum, fluvius quiuis pingatur : nam ait tunc apponi debere Crocodilum, & Nilus erit.

At Paulus Aresius infert, euenire posse , vt potius de Crocodilo , quàm de Nilo Symbolum esse credatur.

Hieronimus Ruscellius , quando Symbola futura sunt perpetua , exigit figuras in eis , velut medio lumine temperatas ; hoc est , non tam dixerim reconditas, quàm verecundas. Clarissimas tamen vult esse in theatris & ludis publicis ; vt dum videntur, agnoscantur statim, & placeant.

Paulus Iouius nec admodum claras nec admodum obscuras eas desiderat: alioquin quiuis è vulgo Heroïca Symbola percipiet, si nimium clara sint; si autem sint nimium obscura, oportebit interpretem Sibyllam accersire.

Scipio Bargalius arbitratur, obscuritatem Symbolis Heroïcis semper inimicam esse; & ideò reiicit figuras, quibus Auctoris consiliùm liquidius & clariùs non insinuatur. Sint huius generis epistolæ in ignem coniectæ, cum hac Epigraphæ, **ARDORIS ROGVS.**

Quis definiet, amatorie fuerint, an felicitatis nuntia, seu quæ gaudio fungerentur, ob rem benè gestam, vel ob successum aliquem lætum? Certè aliquando sancti viri litteras suorum affinium, etiam officiosas & honestas, sigillo intacto, & non referatas, igni dederunt; vt expediti à curis & à beneuolentiâ domesticorum, agerent liberius cum Superis, ac Deo. Proinde incertus animi hæreat Lector, vtri ardori, nempe amoris prauo an honesto, Symbolum accommodet.

Sic igitur statuendum opinor; solùm figuras illas idoneas non esse, si quæ obscuræ adeò sunt, vt fatis mentem Auctoris non exprimant: quia enim in his deest significatio, idcirco Symbola censi non possunt.

Suaferim proinde, vt dotes ac proprietates minus notæ, gemmarum, germinum ac stirpium, quæ sunt præsertim apud Indos repertæ, relinquuntur Indis ipsismet; nec in Regionibus nostris transferantur ad Symbola, nisi postquam fuerint nobis tam notæ, quàm si apud nos nascerentur.

Imò figuras rerum etiam quæ in Europâ reperiuntur, si habeant occultas dotes ac facultates; & si eruditæ saltem viris notæ vt plurimum non cen-

seantur, noli in equidem admitti; nisi admodum circumspectè, & nisi spes superfit, fore ut eis tantum lucis lemma tribuat, quantum sit necesse ad obscuritatem tollendam penitus vel minuendam.

Porro iudicent alij, num in hoc censu habere Taxum herbam oporteat, cum hac Epigraphe, ITALA SVM, QUIESCE. Quæ nimirum her-

Plin. l.
16. c. 10. ba in Italiâ vapore maligno neminem afficit; cùm in Hispaniâ tamen dicatur venenum afflare, adeò ut inchoent longum somnum & perpetuum, quot
quot

quot strati sub eâ soporantur. Vt propterea Hercules Tassus, homo Italus, eam pro Symbolo suo elegerit, vt se nociturum nemini profiteretur.

At si quæ fortè Symbola sensus duos præ se ferant, ego ea cum Paulo Iouio laudauerim: non enim inest ipsis obscuritas, sed potiùs gemina significatio: & fecunda ideò fetu gemello iudicabuntur potiùs, quàm monstro similia; quod aliquis videtur exprobrare. Nisi fortè id eueniat, vt in sensum vnum, sicuti portenta in vnum animal, ambæ significationes perperam & confusè agglutinentur.

C A P V T I V.

*An speciosa figura requirantur semper
ad Symbola Heroïca.*

A Vctores nonnulli nostra hæc Symbola studiosiùs, quàm sponsam domi ancillulæ, ornare & comere videntur; cùm tamen masculam sectari pulchritudinem in re Heroïcâ, respuere verò delicatam ac mollem oporteret.

Lucas Contile Centauros, Satyros, Faunos reicit. At Plato Socratem suum similem Silenis fecit: qui
foris <sup>In Con-
uivio.</sup>

foris rudes, intus continebant imagines Deorum.

Excludit quoque Dracones, Regulos, Hydras, Vrfos, Lupos, Crocodilos, Chamæleontes. At coronæ

Hor. A-pol. in Hierogl. Deorum è spiris serpentum olim concinnabantur: & Tiberio Principi in deliciis fuit serpens draco,

quem propterea diu aluit, & quem peremptum à formicis, interpretati sunt aruspices, admonere, vt

Sueton. in Tiber. Tiberius vitaret multitudinem; quasi esset simulacrum Principis draco. Consecrati etiam immortali

gloriæ GREGORI XIII. à Principio Fabricio Teramensi fuerunt libri VI. in quibus forma Optimi Principis trahitur ex solâ Draconis contemplatione, qui Draco est signum Gentilitium familiæ Boncompagnæ.

Fortasse murem etiam, sordidum, etsi domesticum animal; & muscam, quæ impudentiæ Symbolum est, quia sepius abacta, semper nihilominus ac-

Æl. l. 4. c. 18. cedit; & scarabæum, cum oriatur in fimo, moriatur

Hor. A-pol. in Hierogl. in rosâ, excluderet Lucas Contile. At mus fuit Hieroglyphicum iudicij: quia si in panes varios incidat, optimum eligit: & inter Thraones, Leonum ac Draconum picturis conspicuos horribilesque, figuravit

Plutarch. in Lacon. muscam in clypeo suo Spartanus miles; potuitque exprobranti dein hosti, quasi studio latendi id egisset,

set,

set, respondere, se in acie dimicare tam prope, vt vel exiguum illud animal redderet hosti conspicuum.

Scarabæum verò in veneratione summâ, tamquam imaginem Solis, Ægyptij habuerunt: quia globulus, quem fingit ex fimo bouis, est mundi imago: & dum ab ortu in occasum eum voluit auersis pedibus, dum ab occasu in ortum reuoluit, dum eundem humi recondit ad dies xxviii. quot Luna diebus Zodiaci signa duodena peruagatur; dum altero die eum extrahit, & mergit in aquam, quo die Luna cum Sole est, ac fit mundi generatio; dum prolem gignit habentem tricenos digitos, quot sunt in mense dies; dum, inquam, hæc agit, Solem videtur repræsentare.

Ad hæc vnigena, mas, & vir est; ideoque symbolum fuit olim viri fortis: quod causæ etiam erat, cur in Ægypto lex iuberet, vt milites in annuli gemmâ, vel in clypeo, gestarent imaginem scarabæi: *significante*, vt loquitur Ælianus, *Legislatore*, oportere vt omnes essent masculi, quicumque pro Patriâ dimicarent.

Reor itaque, significationem figuræ potiùs, quàm eius speciem, in Symbolis Heroïcis spectari
S f debere:

debere : & illustrem hanc fore , si ea illustris fuerit . Alioqui satis intelligo , posse translationi fœdæ ac minùs honestæ animalia eadem subseruire . Ita præfationem ineptam vnus , qui theses Philosophicas publicè proposuerat , & qui in fine rogaue-
rat , vt si fortasse scarabæi aliqui essent in thesibus propositis viderentur , eos ingenij acumine Auditores expungerent ; ita , inquam , eam præfationem excepit hoc ioco alius , qui primus erat disceptaturus : *Scarabæus , quem ego ingenij mei acumine expungam , iacet in sterquilinio* xiv . nam eius numeri thesim statuerat oppugnare .

Ceteroquin scarabæi annulos , thoraces , clypeos , galeas , vexilla Ducum & militum implere possunt heroicâ pulchritudine ac dignitate . Contra vel Paridis lyram Alexander Magnus oblatam recusauit ; & iudicauit donum minimè offerendum strenuo Duci esse amatorias fides .

*Plutarch.
in Alex.*

Etsi verò isthæc animalia sunt aspectu horrida , tamen in picturâ delectant ; & hoc facit lenocinium artis , seu imitationis : quæ monstris quoque aspectum nobilem ac lætam faciem tribuere solet .

Quod in rem nostram facit : quemadmodum in signis Gentilitiis familiarum leones aut erecti sunt ,

& quasi pugnant , aut hostem perpauefaciunt intuitu minaci , aut contra eum procurrere videntur; ita in Symbolis Heroïcis animalia & feræ debent eo motu exprimi, in quo meliùs præ se ferant suam alacritatem . Sic laudatur à Paulo Aresio aries re-

trocédens , & veluti artus ac vires colligens , cum hac Epigraphe , VT VALIDIVS.

Ita ex pictoribus antiquis nonnemo (quia pingere *Alian. lib. 14.* re iuebatur equum peruoluentem se in puluere

S f 2 humi)

humi) potiùs currentem pinxit, sed conspersum tamen puluercâ nube; ratus magis consentaneum arti esse, repræsentare imaginem decorè actuosam. Interim quoniam alter id iniquiùs ferebat; monuit pictor vt tabulam inuerteret, & affirmavit tum fore, vt volutaretur equus, qui currere videbatur.

C A P V T V.

*De figura allusione variâ & ingeniosâ
in Symbolis Heroicis.*

SVnt grata imprimis ea Symbola, quorum figuræ referuntur vel ad Auctores ipsos, vel ad illos ad quos ea spectant: ita vt quasi ex propriis rebus nata esse videantur. Huius generis multa recensuimus initio, vti fuerunt tum vnio gemma, tum concha eius mater, alludens ad nomen Margaritæ Austriacæ Hispaniarum Reginae. Vrsa item alludens ad cognomentum familiæ Vrsinæ, & pariter Taxus herba Symbolum Herculis Tassi.

pag. 62.
& 63.

pag. 18.

Laudem eandem habet Iris, seu cælestis arcus in nubibus à Sole pictus; & qui eò maior solet formari, quò fuerit Sol in cælo altior & sublimior, cum hac
Epi-

Epigraphe, A MAGNO MAXIMA. quod fuit Schema Comitum Ioannis Baptistæ ab Arcu; vt speciem faceret, tantò futurum se famaqué & factis clario-

rem, quantò excelsior esset Princeps ille, sub quo in bello mereret: militabat autem Regi Romanorum.

Neque dissimile est Symbolum cuiusdam ex familiâ Campanâ, qui extra patriam genitus, atque

educatus, ut gratum animum profiteretur erga illos quorum hauserat mores, nolulam figuravit, & adscripsit ei hoc lemma, COMMIXTIONE CLA-

R I O R : nam ea strepitu dulciori resonat, quando conflatur ex metallis diuersis.

Pulchrum est etiam, si figuræ ad signa Gentilitia alludant: ex quo genere fuit globus crystallinus

Pag. 12. C L E M E N T I S V I I . atque adeò schema Hieronymi Columnæ Ducis Paliani, ac Præfecti copiarum .

piarum Regis Ferdinandi. Figuravit enim Sirenem, vetus familię ad apicem galeę ornamentum; & lemma eius fuit, CONTEMNIT TVTA PROCELLAS. Quippe agebat ipse etiam securus & serenus.

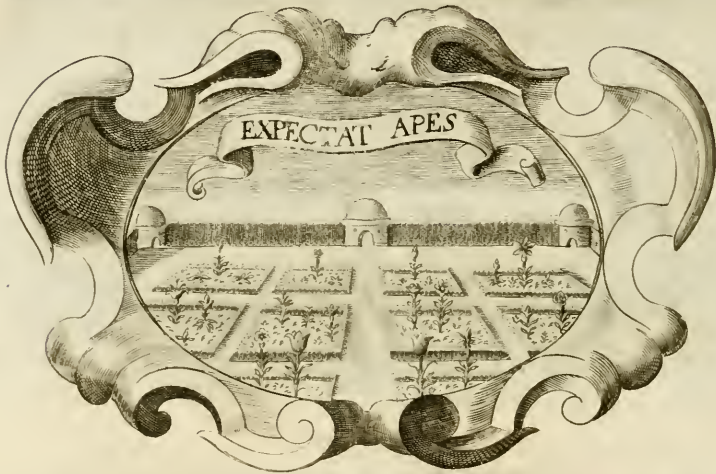

in re seu tranquillâ seu turbatâ , tamquam Siren : quę, vel placidum sit mare, vel iratum, in eo tamquam in domicilio quiescit.

Ingeniosè pariter, supra fores Rhetorices, in Col- *De Arte*
legio Romano, Alexander Donatus nostrę Societa- *Poët. l. 3.*
cap. 32.

tis,

tis, dum ipse ibi Antistes Eloquentiæ FRANCISCUM CARDINALEM BARBERINUM, EX CAROLO FRATRE VRBANI PONTIFICIS fratrem, salutaturus cum in purpurâ, expectaret, proposuit hortum floriferum atque roriferum, cum hoc adiecto Epigrammate; EXPECTAT APES. Secum enim Apes Gentilitias, & in

moribus prorsus omnem earum dulcedinem ac suauitatem, Hospes maximus & humanissimus eò inferebat.

Ad

Ad insignia dignitatis Imperatoriæ allusit ille, qui vt Cæsaris ope ac patrocínio se grandia, quæ moliebatur, effecturum polliceretur, Aquilâ vsus est lapides ad nidum ferente, cum lemmate, MATVRABITVR PARTVS. Plinius enim tradit, fe-

lix & prosperum reddi puerperium per eiusmodi lapides, quos in nidum suum aquilæ importauerint.

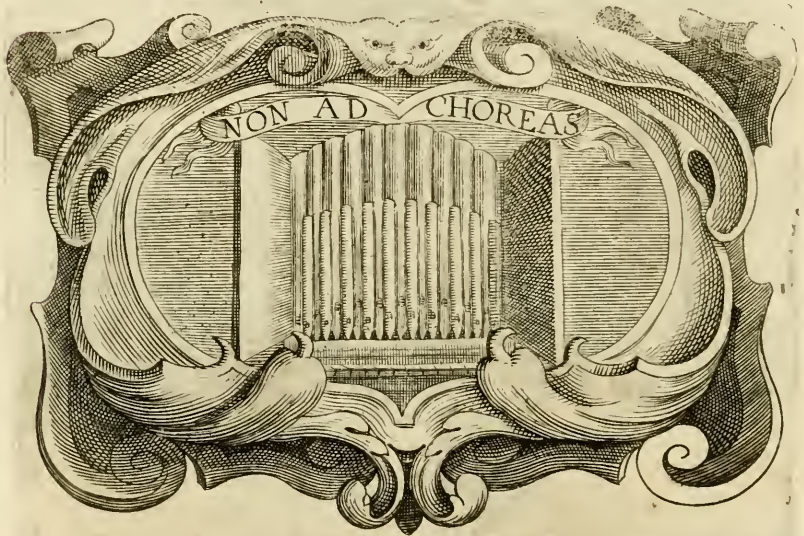
Si demum pertineant vel ad rei alicuius gestæ cum gloriâ commemorationem, vti sunt calcaria in Symbolo B. Aloysij Gonzagæ, vel ad professio-

Pag. 9.

T t nem

Pag. 6. nem vitæ anteaçtæ , vti galea in Symbolo alio S. Ignatij Loyolæ Societatis nostræ conditoris, commendari ea quoque plurimum solent.

Sic è Clero aliquis dum transcriberetur inter Academicos Philharmonicos, Musicum organum, vt vocant , quo in Templis dumtaxat ad harmoniam sacram vtimur, figurauit, & scripsit lemmatis loco,

NON AD CHOREAS : etiam ipse Academiæ Poëticos modos tantummodò ad argumentum sacrum temperaturus.

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S
L I B E R O C T A V V S ,

E T I N E O

D E S Y M B O L I H E R O I C I E P I G R A P H E .

GEMVS seorsim iam de adiectâ eâ in-
scriptiunculâ , quâ ipsi figuræ conferre
loquelam & sonum Scriptor Symboli
Heroïci videtur, ac Theonem Pictorem *Aelian.*
imitari, dum is armatum virum, quem pinxerat, *l.2.Var.*
ex vrbe obsessâ in hostium cuneos prodeuntem, non
priùs reducto velo ostendit, quàm iuxta tabulam
ipsam tubicinem adhibuerit. Tunc enim classico
audito, ac patefactâ simul picturâ, miles ille pictus
non hære in tabulâ ipsâ, verùm exciri sono, egre-
di, & pugnare propemodum visus est. Nec minùs
viuidam, ex adiectâ epigraphe, habent figuræ Sym-
boli Heroïci emissionem. *Histor.*

T t 2   C A P V T

CAPUT I.

De lemmatis breuitate in Symbolis Heroicis.

CVIN vniam sententiam conflare simul debeant figura & lemma; & cùm Protasis nec tota coloribus, nec tota verbis exprimi debeat in Symbolis Heroicis; hinc lemmatis loco in eis requiritur incisa oratio, & veluti mutila, tamquam Echo. Quæ videlicet dumtaxat figuræ silentio medeatur, atque proprietatem illam, ex quâ similitudo hauritur, quàm breuissimè attingat.

Ideò Auctores passim respuunt integram sententiam: admittunt verò aut duas tantùm voces, vt Lucas Contile; aut etiam tres, vt Paulus Iouius.

Certum est, lemmata illa vsurpari non posse, quæ carminis vnus mensuram excedunt. Propter eà dicenda erit ad aliud genus Emblematis pertinere Francisci Regis Galliarum Salamandra, cum hoc disticho:

*Vrsus atrox, Aquilæq; truces, & tortilis anguis
Cesserunt flammæ iam, Salamandra, tuæ.*

Imò, sicut ab integrâ sententiâ, ita etiam ab integro versu abstinendum suaderem; si præsertim Heroicus,

roïcus, Elegiacus, vel Hendecasyllabus fuerit. Non me latet tamen, secùs existimasse Paulum Iouium; atque adcò Scipionem Bargalium aliosque, Italico versu Hendecasyllabo, interdum pro lemmate vsos esse: qualis est Epigraphe, adscripta serpenti, constitutæ inter saxa duo angusta.

Cangio la vecchia, è noua spoglia prendo.
id est,

Commuto exuuias veteres, ac sumo recentes.
Porrò Hemistichium videtur esse iusta lemmatis mensura, vel magnitudo.

CAPVT II.

*Quandònam lemma censeri debeat omnino
vel ex parte otiosum.*

TVnc lemma omnino est otiosum, quando exprimit tantùm ea, quæ cunctis nota & perspecta sunt. Ex quo capite laborat Laurus prope riuulum, cum Epigraphe, DEO COADIUVANTE. quod fuit Symbolum Hieronymi Ruscellij. Quis enim ignorat perpetuum Dei fetum naturam esse?

Tt 3   Item

Item lemma omnino est otiosum, quando id ipsum sonat, quod satis ceteroqui figura exprimit. atq; ex hoc genere fuit Symbolum Nicolai Antonij Marchionis de Vico: qui vt profiteretur constantiam, figuravit in igne & inter malleos adamantem, & pro lemmate adscripsit, SEMPER ADAMAS.

Perinde otiosa aliquo modo censentur lemmata, cum ea partes figuræ nominant, quæ alioqui satis produnt se. Quam censuram mereantur fortasse, Aspis coluber, caudæ in iectu aurem occludens, cum Epigraphæ, MENTEM NE LAEDERET AVRIS; & Columna dum à sole illustratur, cum hac alterâ Epigraphæ, TANTVM VOLVITVR VMBRA. Indicant enim se affatim auris & umbra solius picturæ beneficio.

Posse nominari tamen partes figuræ tum reor, quando etsi coloribus expressæ videntur, indigent nihilominus lemmatis determinatione.

Vt putem ideò esse paulò seueriorem censuram Herculis Tassi, quâ palustres arundines cum Epigraphæ, FLECTIMVR, NON FRANGIMVR VNDIS, reprehendit, in Symbolo familiæ Aquaiuæ. Etsi enim apparent aquæ, in quibus alluditur ad Gentis Aquaiuæ cognomentum: attamen,
nisi

nisi nominentur vndæ, quis Lectorem determinabit, vt de illis potiùs, quàm de ventis loqui arundines arbitretur?

Peræquè vindicari possunt ab eiusdem Herculis Tassi censurâ grues quæ mare transuolant, cum lemmate, **VEL CVM PONDERE**. De quo Symbolo generali Academiæ *Insensatorum*, in postremo Libro agemus. Lemma enim otiosum non est, quod figuræ significationem determinat, efficitque, vt comparatio à volatu & pondere sumatur potiùs, quàm ex eo quòd grues vel abuolent gregatim, vel mutent prouido consilio regionem cæli afficientis, vel illis tantum animi supersit, vt spatia maris ingentia, absque omni spe quiescendi, à litore ad littus peruadere non vereantur.

Sed Hercules Tassus ab hac parte religiosior, quàm par est, videtur: ideoque reprehendit etiam lemma illud, **SAVCIAT, ET DEFENDIT**; quod Pag. 41. Nicolaus Ursinus Pitiliani Comes millo circumscriptum; & aliud lemma Pilæ pugillari adscriptum, nempe **PERCVSSVS, ELEVOR**: & lemma hoc Pag. 42. item adiunctum Monoceroti, **VENENA PELLO**.

Nimirum hæc adeò non sunt otiosa, vt potiùs figuræ proprietatem proponant pulchrè atque determinent:

terminent : qualis determinatio est, si adscribas, vel frondibus ex arbore deciduis , FACILIS IACTURA ; vel Accipitri dimittenti ex falculis auctulam , NON FUGA , SED CONTEMPTVS. Instruetur enim Lector , ac reddetur conscius proprietatis , quam vnâ de multis Auctor Symboli elegit , vt animi sententiam patefaciat.

Ita memini ego , non displicuisse Romæ Symbolum, quod proposui in funere Hieronymi Neri nobilis Genuensis; cùm is obiisset in ipso ætatis atque indolis flore. Erat verò solare Horologium , cum hac Epigraphæ , Ex NIGRO DISCES : & umbra , quæ in eo atra seu nigra est , potuit nominari; vt constaret , quænam è multis significatio esset potior habenda, insinuareturque , sicut ex umbrâ Horologij quantum nobis superfit diei agnoscimus, ita ex morte Hieronymi Neri conijci posse , quantum nobis superesset vitæ. In quam sententiam solari Horologio aliquando subscripsi :

Si nescis, Hospes, sunt hîc Oracula Phæbi.

Consule; respondent hoc tibi , DISCE MORI.

In horâ enim, nulla est mora; incipit, desinit; oritur, moritur: nos quoque ad momenta & spatia quæuis horaria incipimus , desinimus; orimur, & morimur.

Præ-

Præterea cauendum est, ne vel in solis particulis otiosum lemma videatur: idcirco reijciuntur particulae omnes demonstratiuae, quas appellant, seu quae figuram, quantumuis pictam, adhuc Lectori demonstrant. Vt si figuraret quispiam clypeum, cum eo Spartanæ matris celebri admonitu, AVT CVM HOC, AVT IN HOC. eandemque promeretur censuram Ceruus confauciatus cum dictamno, & cum adscriptâ Hispanicâ Epigraphe, ESTO TIEN SV REMEDIO, NO IO. Id est, Habet hic reinedium suum, ego illud non habeo.

Multò magis debent excludi, tamquam otiosæ, omnes particulae comparatiuae, SIC, ITA, HAUD ALITER. Non solum enim redundant; cum omnes sciant, Symboli figuram debere Auctori suo accommodari: sed insuper hæ particulae ad ipsum lemma non spectant. Cuius utique lemmatis munus est, ut sit pars Protasis, seu assumptionis duntaxat; absteineat verò ab Apodosis, seu collatione, nec eam vllatenus tangat. atque hoc vtroque modo peccat Epigraphe illa Cerui cum dictamno.

Censetur etiam geminû hoc vitium esse in Symbolo Vincentij Gonzagæ Ducis Mantuæ; in quo Luna, quæ sursum cornua exserit, hos tres characteres, SIC, in medio adscriptos habet. Aliqui ta-

men in eis agnoscunt potiùs trium vocum initia, quæ hoc lemma conficiant, SIC ILLUSTRIFOR CRESCAM. Quasi Luna ipsa glørietur, se paulatim augeri, ac sensim crescere; atque adeò insinuet non aliter res magnas prouenire: nam alioqui ea, quæ citò fiunt, citò etiam pereunt.

C A P V T III.

An Reticentia sit locus in lemmate Symboli Heroici.

QVoniam in lemmate placet breuitas, adhuc placebit magis in eo Reticentia. Ita enim omnes

nes comparati sumus, vt amemus ea, quæ veluti nostra esse opinamur : & ideò Symbola illa amabimus etiam, tamquam propria, in quibus partem lemmatis, velut ex ingenio nostro, substituemus. Quod fit beneficio Reticientiæ, dum ipsa nimirum relinquit aliquid de industriâ, quod à Lectore dein suppleatur.

Exemplo sint, Scipionis Bargalij Symbolum illud, in quo sclopeti rotula cum silice igniario inscribitur, hac Epigraphe, SI TANGAR.

& Cometa, cum Horatij hemistichio, MICAT
INTER OMNES.

& nauis , quæ tempestate agitur , cum inchoatâ
eâ Virgilianâ parænesi , DURATE. Inuitat
enim Reticentia, grato quodam lenocinio, Lecto-
rem , vt statim addat,

— & vosmet rebus seruate secundis.

Curandum est tamen, vt ea quæ debent substitui, obuia sint & nota; secùs Reticentia erit potius oneri ac labori quàm voluptati; si Lectorem oporteat diu ac nimiùm vestigare, quidnam innuere Auçtor Symboli voluerit. Et fortasse hoc vitio laborat Turtur vidua, cum eâ Epigraphè, I L L E M E O S. neque enim occurret cuiuis, & tam citò, ex Virgilio,

— *primus, qui me sibi iunxit, amores.*
Sustulit. —

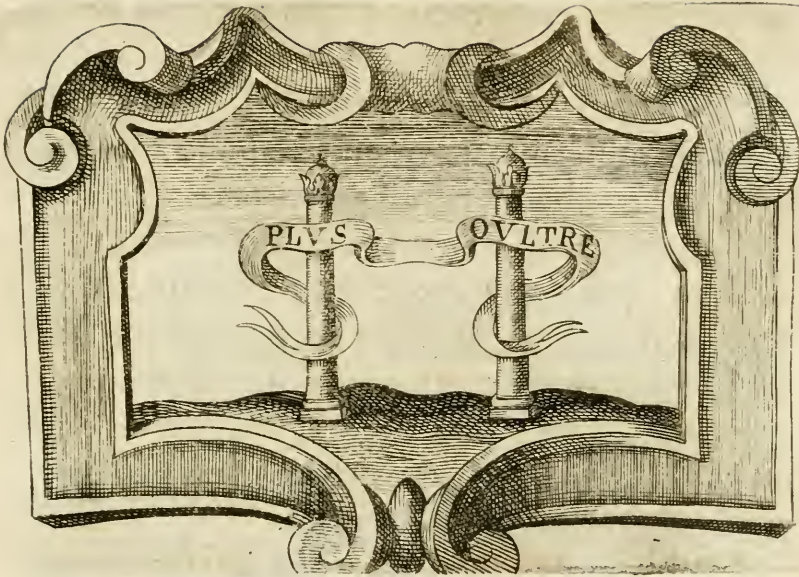
Alioqui Reticentia erit semper lemmatis decus,
& ornamentum.

C A P V T I V.

*An possit lemma ea continere, quæ sint figura
contraria, vel dissimilia.*

ET si debere esse consentanea figuris lemmata, citra omne dubium videtur: quis enim probet aut Vespertilionem cum hoc lemmate, L V M I N E G A V D E T; aut Arcum & Iacula perfracta cum Epigraphe, F R A C T A M A G I S F E R I V N T? quo posteriori Symbolo quidam versus est, post vxoris obitum, in incestissimo eius desiderio. Nihilominus lemmata, quæ sumuntur à contrarijs & dissimilibus, velut suffragio triumphali probantur ab Hercule Tasso, à Paulo Aresio, & à Scipione Ammirato.

Sed & suffragatur eis C A R O L I V. tanti nominis auctoritas, & tessera eius plusquam Herculeæ; columnæ videlicet dux, cum Gallicâ Epigraphe, P L V S O V L T R E.

At Paulus Iouius, Scipio Bargalius, & Auctores alij ea reijciunt ; cùm similitudine careant, quæ est anima Symboli Heroïci ; cùm ad Apodosim potiùs pertineant , quàm ad Protasim ; cùm inter locos argumentorum , infirmissimum obtineant probationis genus. Quæ omnia sunt adedò clara & perspecta , vt necesse non sit ea prolixius exponere.

At enim , Symbola Heroïca affinitatem quãdam cum Poësi habent ; aliquid proinde in eis fingi potest : sicut interdum fingimus in eis figuras loqui.

Respon-

344 DE SYMBOLIS HEROÏCIS

Respondeo , non licere vt quis naturam figuræ constituat aliter , ac reipsâ est : vt esset , ouiculam pro leone, pro vespertione aquilam vendere; quod ij agunt , qui lemmate vtuntur minimè consentaneo , & qui tribuunt figuris proprietates alienas.

Ceterùm, aliud est figuræ alicui sermonem commodare , quod in Oratione etiam , nedum in Poëmate, fieri congruè potest per Prosopopœiam; aliud est figuræ sermonem eundem velle tribuere , perinde ac si proprius illius foret. Quod cum non fiat in Symbolis Heroïcis , nec debent in eis fingi proprietates, quæ illi non conueniant.

Lemma igitur contineat ea, quæ ipsi figuræ semper & vbique conueniant ; abstineat verò ab ijs, quæ numquam aut rarò de eâ possunt affirmari. Ita Scipio Bargalius reprehendit meritò triremem, quæ ventorum flabris reluctantibus in portum nititur, cum hac Epigraphæ ; M O R A N T V R , N O N A R C E N T. Sæpè enim venti eam à portu reijciunt : & cum eiusmodi proprietas perpetua non sit , poterit lemma verum ex æquo & falsum esse, ideoque Symbolis Heroïcis aptum non censetur.

Tribuere verò id figuræ alicui determinatæ, hoc est naui, quæ reipsâ, Euris obnitentibus & oppu-
gnantibus

gnantibus portum tenuerit, esset Symbolum defumere ab re fortuitâ & contingenti : ac deberet pati eandem censuram , quam patitur apud primarios Auctores Nauis VICTORIA , cum eâ Epigraphæ , ÆMVLASOLIS , de quâ differuimus alibi. Tametsi aliter sentiat Paulus Aresius ; & assumat , semper de illâ posse narrari , Orbem terrarum vniuersum eam circumnauigasse.

Quod spectat ad ipsas figuræ proprietates, rectè admonet Scipio Bargalius ; haud videri necesse , vt seueros iudices consulamus , & sciscitemur, num prorsus ita se habeat , quemadmodum passim omnes tradunt : vt à Remorâ sisti ingentes naues ; referri à Chamæleonte colores varios ; digeri & confici ferrum à Struthio-camelo, ab eoquæ oua solo intuitu foueri : Phœnicem esse, & ex funere proprio renasci ; pullos à Pelicano sanguine pectoris, leunculos à leone rugitu exsuscitari.

Nimirum in nostro theatro agitur benignius, quàm in Philosophiæ Lyceis : accipitur communis fama ; & creditur , quemadmodum scribunt Auctores plurimi , ita rem haberi.

Porro inter proprietates , accenseas quoque illa, quæ interdum fiunt ex naturæ quidem instinctu,

sed accedente industriâ & institutione ; vti psittacum canere modulatè , vel imitari humanas voces : à cane per vrbis compita duci hominem cæcum , & absque errore domum reduci. Natura enim ad hæc idonea & apta in psittacis & canibus semper fuit, & semper etiam erit.

Quod deinde aiebam , proprietates eius generis esse debere , vt semper & vbique figuris suis conueniant : ita id velim accipi , sicut Philosophi etiam accipiunt ; hoc est, vel in quocumque statu, vel, vt ipsi loquuntur , in determinatis circumstantijs : nempe in Autumno semper arborum folia decidere ; Pyramidem in meridie vmbrae non iacere ; galeam militarem , quando est loco foculi , calefacere.

Postremò & illud insinuauerim, Symbola ea mereri singularem laudem , in quibus proprietas figuræ consideratur , non ea quidem quam omnes passim norunt , vti ex flore , id quod dulce fuerit hauriri ab Ape , relinquere quod fuerit amarum, vel Rosam inter flores suauissimè olere ; sed alia dignior, & quæ minùs frequenter obuersetur animis, vti Apem legere mel ex flore sine eius damno , & Rosam inter allia vel cæpas florere adhuc amœniùs.

Ita

Ita si considerem in formicâ prouidum eius laborem, & curam œconomicam; id non adeò placeat, ac si potius referam, illi esse curæ sepulturam sodalium suarum. Nimirum intra parua castra seu tabernacula formicarum sunt cellæ tres, in quarum vnâ communis vita ab eis agitur; in alterâ horreum seu penuarium est, in tertiâ mortuæ sorores ac sociæ tumultantur. Hoc autem illæ tantoperè seruant, vt vna, quæ eundo peregrè obierat, aliquando visa Plutarch. de Industriâ animalium. fuerit ad mansiuiculæ propriæ ostiolum reportari: quò videlicet vnâ cum tribu suâ ibi sepeliretur. Et tum habuerunt externæ formicæ geminæ, quæ illam retulerant, granum tritici, atque aridum vermiculum: crederes, panem & pernam data esse fatigatis, vt ientarent, vel vt cum eo præmiolo ad domesticum epulum redirent.

CAPVT V.

*Quonam pacto esse debeat morata Epigraphæ
Symboli Heroici.*

Lemma mores tribuit ipsi figuræ; quæ alioquin, si vox non accederet, ita innocens maneret, vt sponte est, & ab ingenio suo.

Offerent se interdum Symbola , quæ aut superbiam , aut ambitionem , aut contumeliam aliorum , aut obscœnum amorem , aut alia perturbati animi argumenta continent : & ex his nonnulla , sed sine icone , iam referam : nam quæ sine virtute , imò cum vitio fiunt , ea ornare non debeo.

Terminus cum Epigraphe , **NEMINI CEDO** , schema fuit Erasmi : quamquam is vt fastum suum teneret , de morte à se agi affirmavit , quoniam hæc nemini parcit. Haud videtur tamen omnino extra superbix notam esse , quia mors cedit Deo , & Ioui terminus cedere recusavit.

Camelus humi procumbens , ac merces iuxta se habens , cum lemmate , **DONEC ACCIPIAT** , Symbolum hominis qui honores falsis obsequijs ambiebat.

Camelus etiam perturbans pede aquas , quas bibiturus est , cum Gallicâ câ inscriptione , **LE TROUBLE ME PLAIST** . hoc est , Turbas ciere , est mea voluptas.

Ignis magnus cum nube fumi , & cum lemmate Italico , **DOVE E GRAN FVOCO** , **GRAN FVMO** . id est , Ibi magnus fumus est , vbi est magnus ignis. quo schemate vir aliquis
prima-

primarius excusauit arrogantiam , cuius insimulabatur.

Tubus papyraceus fartus puluere incendiario , cum hac adiectâ Epigraphe , **TANTVM CREPITVS** , est de homine superbo.

Sepia quæ occultatur nigrore diffuso , & piscatorum sæpenuerò industriam eludit , cum lemmate Hispanico , **MAS SE BVSCA , MAS S'ASCONDE.** id est , *Eò latet magis , quò magis quæritur.* atque hoc Symbolo describuntur effugia hominis callidi ac veteratoris.

Arbor Persica cum inscripto lemmate , **TRANSLATA PROFVIT.** Notatur alius , quasi ingenij prauis & virosi aliquando fuerit.

Platanus cum Epigraphe , **VMBRA TANTVM.** Carpitur in alio fastus & luxus : nam ea olim arbor , propter solas vmbrae delicias in hortis nutriebatur tam lautè , vt interdum vino irrigaretur. Peculiariter Xerxis amentiam quis ignoret? qui platanum ornatam donarijs & armillis sibi desponsauit , eadem sapientiâ , quâ & mare propter haustam classẽ iusserat flagellari.

Sus dum occiditur , cum hoc lemmate , **TANTVM FRVGI** , est de homine ingenij sordidi ac deparci.

Crocodilus cum Epigraphe, **PLORAT ET DEVORAT**, est quoque in dedecus alterius; nec ignoratur vetus parcœmia de Lacrymis crocodili.

Formica, quæ succollat & sustentat humerulis suis orbem terrarum, cum hac Italicâ Epigraphe, **D'ALTRI HOMERÌ SOMA, CHE DE TVOI:** hoc est, Onus hoc alios exigit humeros, quàm tuos. quod schema etiam hominem perstringit, ardua nimium, & quæ supra vires sunt, molientem.

Candela, quæ ab emunctorio extinguitur, cum Epigraphe item Italicâ, **D'ONDE SPERAR DOVEA LVCE MAGGIORE**; id est, Ex quo sperare ipsa debuerat lucem clariorem; & cedit pariter in alterius vituperium.

Pila pugillaris, cum inscriptione Hispanicâ, **TODOS VIENTO**. id est, Nil nisi ventus es:

Luna inter stellas, cum lemmate, **PROPIOR, NON MAIOR**: & hoc fuit Symbolum Equitis, cui Iudex in ludis publicis præripuit palmam; ut eam alteri, affini ac propinquo adiudicaret. Luna enim, quia est vltima cælo, citima terris, ideò maior astris alijs iudicatur.

Fax Hymenæi, ita ut olim parabatur, ex spineo ramali, cum Epigraphe, **PVNGIT ET ARDET**,
 exprimit

exprimit sponſi genium , qui pungebatur zelotypiâ , & amore ſimul vrebatur.

Symbola hæc à Paulo Iouio , à Torquato Taſſo, à Scipione Ammirato, ab Hieronymo Ruſcellio, à Luca Contile, ab Andreâ Palatio, alijsſque non admittuntur : imò Satyræ , Diræ , & famoſi libelli ab Hercule Taſſo appellantur.

Probat ea nihilominùs Paulus Arefius propter laudem ingenij , tametsi deſit illis laus virtutis & honeſtatis : nam ait , etiam poſſe quempiam eſſe bonum Oratorem ſimul ; & malum ciuem.

In quâ re videtur ei ſuffragari Scipio Bargalius ; dum Symbola, in quibus exprimuntur aliorum vitia, arbitratur conferre poſſe , ad perſuadendum, vt quod exprobratur, id ſectari deſinant. Verùm cum idem Scipio Bargalius in Symbolis Heròicis exigat ſpecimen modeſtiæ coniunctum cum ingenio ſublimi ; ſaltem quæcumque continent ſpecimen ingenij iracundi, ferocis ac temerarij, non iudicat eſſe perfectæ Symbola , & qualia nos tantùm in præſentiâ explicamus.

Profectò ipſa dignitas Italici huius nominis IMPREſſA , & conſilium ſuſcipiendæ rei arduæ, laudabilis & glorioſæ, oſtendunt clarè admodum, faceſſere

faceſſere debere quamcumque expreſſionem animi amentis, aut minus verecundi, aut quouis modo ægri, vel perturbati.

Adhæc propria vel alterius vitia complecti ſchemate aliquo, eſt vitia eadem profiteri: atqui hoc videri Heroicum non poteſt. Nimirum, quæ aliquando Symbola de alijs comminiſcimus, aut quæ alijs aptamus, eadem ita ſumuntur, ac ſi illi ipſimet profiterentur id de quo in Symbolis agitur. Suſceptio autem vel profeſſio rei indignæ numquam laudabitur, & numquam merebitur honoratiſſimum hoc nomen IMPRESA.

Hic obiter notare ſit; Symbola, quæ poſt obitum Sanctorum, vel in funere Virorû illuſtrium proponuntur, debent concipi perinde, quaſi, dum viuerent illi ac ſpirarent, profiterentur virtutem, cuius ſit ſignificatio in eiſdem Symbolis. At cum non aliter concipi debeant Symbola, quæ vibrantur in alterius contemptum aut vituperium, ſeu alij, ſeu nos ipſi profiteamur ægrum ac perturbatum animum erga alios, ac eos dedecore velimus aſpergere, id non poteſt Heroicum cenſeri.

Sed etiam illud monuerim, in ſimulari ſuperbiæ aut iactantiæ Symbola illa non poſſe, quæ magna pro-

promittunt, quando Auctoris fortunæ, aut gloriæ, aut dignitati sunt consentanea. Ita ea quæ spondent intereà heroïco animo Reges potentes, mensuram eorum non excedunt. Proximum tamen infaniæ videretur, si priuatæ sortis quispiam eadem iactaret, aut polliceretur.

CAPVT VI.

Quanam sint præcipuè curanda in ipsâ constructione lemmatis.

SVadet rectè Scipio Bargalius, vt vel in primâ, vel in tertiâ personâ, numquam autem in secundâ efferantur Epigraphæ. Si enim ad millum, seu collare molossi adscriberes SAVCIAS ET Pag. 41. DEFENDIS; hoc ægrè, aut non nisi longâ verborum circuitione, Protasi accommodaretur.

Attamen excipi velim lemmata, quibus figura ipsa loqui videtur; vti est in versatili lucernâ, VER- Pag. 7. TE, NON EXTINGVES. prouocare enim videtur, ac dicere cuius: Verte in omnem partem, non ideò lucem adimes. venustatemque suam habet; vti Capite proximè consequenti fiet manifestum.

Yy Quod

Quod spectat ad diuersa tempora verborum, vel ad eorum diuersos modos : Primò, cùm lemma significet proprietatem figuræ necessariæ, perpetuæ, atque habentis immutabilem statum, ideò seu præsentis, seu præteriti etiam temporis notam habuerit, numquam id officiet, aut aduersabitur proposito rei futuræ, quam Auctor Symboli pollicetur: lemma enim ad Apodosim non spectat, quæ semper est de re futurâ; sed pars Protasis solius est, quæ sumitur ex re necessariâ, seu ex re quæ semper modum eundem retinet.

Scipio Bargalius, & Lucas Contile, dum aiunt, tempus futurum esse omnino in ijs Symbolis necessarium; sicut etiam Hercules Tassus, dum tempus præsens admittit, tempus præteritum excludit; non videntur hæc duo satis distinguere, hoc est, lemma Symboli, & Symboli Auctorem.

Certè Sol in nube roridâ imprimens imaginem
Pag. 4. sui, cum Epigraphe, QVIA RESPEXIT; Bom-
Pag. 52. byx è suo ergastulo egrediens cum lemmate, ET
Pag. 62. FECI, ET FREGI; Margarita, quam DE-
Pag. 64. SERVISSE IUVAT MARE; Stella quæ CE-
 CIDISSE VIDETVR; perfecta Symbola sunt: &
 tametsi notam inuoluant præteriti temporis, nihi-
 lominùs

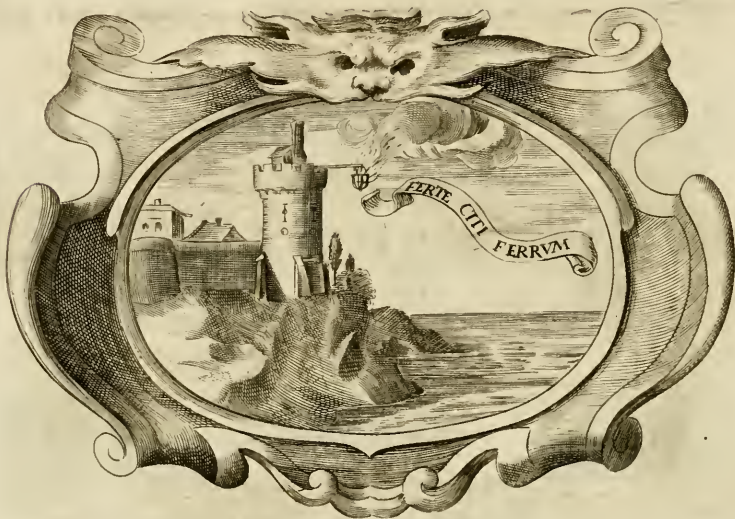
lominùs ad rei futuræ promissionem explicationemque iuuare possunt.

Prætereà lemma modos temporis admittit omnes. Modus indicatiuus passim occurret; vt in Horologio ex horti delicijs confito, **DOCET ET DE-**

LECTAT. quo Symbolo vim Oratoriæ facultatis expressit ingeniosè Famianus Strada magister meus.

Imperatiuus modus rarior quidem est, sed exemplis non caret; nec aliter, quàm in secundâ personâ: vt ignis in summâ turri, cum eo Virgilij He-

mistichio, FERTE CITI FERRVM. quo altero Symbolo idem Famianus Strada expressit cælestem virtutem S. IGNATII, homines deuocantis ad consilia salutis. Et imperatiui modi est etiam

Pag. 7.

—

—

Modus

Modus optatius habet pariter suam energiam: uti cùm Romæ, quando non ferebant Iulij Cæsaris dominationem, subscripserunt statuæ Bruti (eius, qui exactis Regibus vindex fuit libertatis) **VTINAM VIVERES!** Huius verò modi lemma, vrsæ partus habet in hæc verba, **VTINAM PER-**

POLIATVR! Nascitur quippe informis ac rudis caro, sine oculis ac villis; & expectat linguam officiosam parentis, ut paulatim ab eâ formetur.

358 DE SYMBOLIS HEROICIS

Modus subiunctiuus est in schemate facis accensæ intra vitreum globulum, cum Epigraphe, V T

LATIVS ILLVSTRET; & S. IGNATIO eiusq; virtuti accommodatur; quæ utique religiosis legibus circumscripta, latius coruscavit.

Denique

Denique infinitus modus est in naui, quæ conatur in portum peruadere, cum eâ inscriptione, AVT INGRESSE, AVT PERIRE.

Ceterùm posse vsurpari in lemmate Symboli Heroïci, aliquando sola verba, aliquando sola nomina, aliquando sola aduerbia, aliquando verba, nomina, & aduerbia promiscuè, satis constat; & qui exempla desiderat, adeat Operis huius nostri Proœmium.

CAPVT VII.

*De Dictione figuratâ, quam potest admittere
lemma Symboli Heroïci.*

VT in scriptore Symboli Heroïci locum non
habeat exprobratio illa Martialis,
*Viuida componis Epigrammata, mortua ponis
Lemmata;* —

id cuitabitur inprimis, si figura, quando licuerit,
per prosopopœiam loquetur: cuius locutionis ex-
empla suppetūt plurima in Operis huius Proœmio.
Vti est etiam dum Lotos, germen satis notum, pro-

dit, cum hac inscriptâ Epigraphê Italicâ, P E R T E M' ERGO, ET IMM ERGO. id est, Propter te egomet erigo me, ac dein mergo. Sole enim oriente, adulto, & cadente, Lotos exurgere, consistere, ac reclinari consuevit.

Aut dum Camelus, accepto onere sarcinario surgit de genu, cum adscriptâ Epigraphê Hispani-

câ, NO SVFRO MAS, DE LO QVE PVEDO. id est, Nil supra vires perfero. quod est Sym-

Z z

bolum

bolum animi prudentis ac circumspecti, in publicis muniis acceptandis.

Miror verò, solum Herculem Tassum id non probare: non enim fundamentum Symboli est, figuram loqui; neque ex re fictâ & commentitiâ ducitur similitudo: sed ad ornatum dictionis ipsi figuræ sermo tribuitur. Atque hoc vel in Orationis contextu, in quo fingere non adeò licet, admitti & vsurpari cum laude solet.

Ad hæc Antithesis seu contrapositio placet plu-

rimùm in Epigraphe Symboli Heroïci. Vti est Cancer cum hoc lemmate, RETROCEDENS ACCEDIT.

Vel si obicem clathratum ante caminum figures,

qui paruis foraminibus admittit vaporem ignis, ei-
 que adscribas, COMMODVM SINE INCOMMODO. Et
 hoc est Symbolum animi, qui studeat, tantùm id
 quod vtile fuerit, sine damno suo, ab homine sub-
 dolo & nequam exprimere.

364 DE SYMBOLIS HEROICIS

Fuerunt verò ex hoc genere lemmata ea, Tantalii sitientis in fluuio, **INOPEM ME COPIA FECIT**; Testudinis cum explicato velo incedentis, **FESTINALENTE**; ~~Phil~~tricis, **EMINVS ET COMINVS**; Ignis, **NEC PROPE NEC PROCVL**; Rosæ spinis circumseptæ, **ABIGITQVE TRAHITQVE**.

Venustatem etiam habent in lemmate Symboli Heroïci Annominatio, Traductio, & quæcumque in verbo aut nomine ingeniosa mutatio. Ita Soli ad-
Pag. 13. scripsit pulchrè Aloysius Cardinalis Estensis, **NON EXORATVS EXORIOR**; & Rotæ molendini, vel sub-
Pag. 25. terlabentibus aquis, Clotarius Rex, **CONVERTVNT, NON EVERTVNT**; & supra congeriem armorum in
Pag. 32. armamentario, Emmanuel Philibertus Sabaudiaë
Pag. 47. Regulus, **CONDVNTVR, NON CONTVNDVNTVR**;
Pag. 52. & Marchio Vastius Anseri suo, **DEFICIAM, AVT**
Pag. 53. **EFFICIAM**; & Ioannes Baptista Porta Bombyci, **ET FEGI ET FREGI**; & eidem vermiculo alius, **OPERITVR, DVM OPERATVR**; & Antonius Abundantius
Pag. 55. Circiño, **DIRIGOR ET DIRIGO**; & Auroræ in Symbolo Margaritæ Austriacæ Hispaniarum Reginaë,
Pag. 65. **DVM PARIO PEREO**.

Quibus vt accenseam adhuc alia, Comes Bernardinus De la Guardâ, hederâ vsus, quæ arborem quercum

quercum circumplectitur, ei adscripsit, NEC RECI-
SA RECEDET. mansurus etiam ipse obstrictus per-
petuò Magno Duci Ferdinando, tamen si inter No-

biles eius cataphractos, uti iam emeritis, esse de-
fierat.

366 DE SYMBOLIS HEROICIS

Virus linguam exserens, & apibus eam præbens, cum hac Epigraphæ, ACIEM ACVENT ACVLEI, eandem in lemmate laudem præ se fert:

& est Symbolum viri, qui vtilitatem capiat ex rebus aduersis.

Sic

Sic Hamo adscripsit alius, NON CAPIO, NISI CAPIOR. fortasse quia proposuerat nemini

molestus esse, nisi ei à quo priùs molestiâ afficeretur.

Sic

Sic Vincentius Mediceus canis, qui lambendo proprium sanct vulnus, adscriptis, NI LINGAT, LANGVET, LANGVET. Cùm verò esset Academicus Philar-

monicus, simul alludit ad nomen Familix, simul Academiae vim expressit; cuius videlicet harmoniã in ipso moeror animi, qui est cordis ægritudo, sanabatur.

Sic

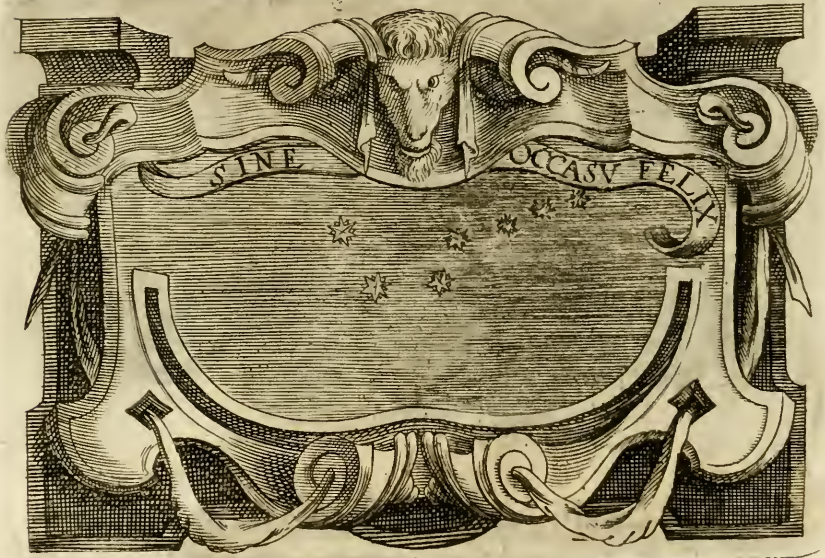
Sic Hortus , qui multiplici flore , quasi ore , ita Solem alloquitur, ASPICE VT ASPICIAR , Symbolum fuit, quo vfi sunt in Collegio Anglorum Socie-

tatis IESV Leodij , vt Serenissimo Maximiliano Ba-
uaro , S. R. Imperij Septemuiro , & fundatori suo
testificarentur , debere eius munificentiae acceptum
referri , quòd vigeant ibi , & fiant conspicui , velut
in alienum solum translati , & peregrini flores.

Sed grata cumprimis est etiam in Epigraphe al-
lusio, quæ vel ad nomen, vel ad signa gentilitia,
vel ad dignitatem, vel ad res gestas, vel ad senten-
tiam aliquam eorum referatur, ad quos Symbolum
spectauerit. Ex quo genere fuerunt,

Vr̄sa maior, cum eo lemmate, SINE OCCA-

SV FELIX. quod fuit Symbolum Felicis Vr̄sinæ
Principis Matronæ.

Arboris

Arboris truncus, cum insito ei ramusculo arboris alterius, & cum lemmate, ET PEREGRINVM

ALO. quo schemate vsus est Mutius Peregrinus, conscriptus inter Philharmonicos Academicos; vt significaret, se perinde nomine ac re hominem peregrinum id promeruisse, vt in eorum Academiam infereretur.

372 DE SYMBOLIS HEROICIS

Ensis districtus cum Epigraphe, VICE VALLI
ERO, Symbolum Vincentij Valieri, continens ali-

quo modo nomen & cognomen eius, atque adeò
sententiam plenam fortitudine militari. Quasi Au-
ctor Symboli polliceretur, non à muro, nec à val-
lo, nec ab ullis castris, sed à solo gladio sibi in acie
munimentum fore.

Luna cum inscriptione Italicâ , CRESCERE IN BENE. id est , Crescit atque prouehitur in melius.

atque hoc Symbolum est Nobilis Matronæ ex familiâ Cresceinbene. in cuius etiam familiæ signo gentilitio lunulæ splendent ; vt eò ingeniosior adhuc fuerit allusio.

Quemadmodum est pariter in Rosâ, quæ ri-
unulo iugi subluitor, cum hac Epigraphe, VER

ALO. cuius Symboli figura, est insigne gentilitium,
lemma verò cognomen est Cardinalis Veralli; at-
que ingeniosæ huius allusionis laus debetur VVal-
tero Paullo è Societate nostrâ, Viro elegantiaæ ma-
gnæ, ac singularis eruditionis.

Idem fermè etiam est in equâ, quæ hiante ore figuretur, cum hac Epigraphæ, AVSTRO SPIRANTE CONCIPIAM. Cuius Symboli figurâ nonnemo ad

nomen Philippi, quod sonat amatorem equorum, lemmate autem ad cognomen Austriaci alludens, spem fecit fore, ut conciperet, & aliquando ederet partus ingenij egregios, dummodò Philippi Regis aura & fauor aspiraret benigniùs, iuxta consilium Poëtæ,

Sint Macenates, non deerunt Flacce Marones.

Porro

376 DE SYMBOLIS HEROICIS

Var. lib. 2. de Re rusticâ. Porro equas ex Austro interdum concipere, & Varro & Plinius & Virgilius affirmarunt.

Plin. lib. 8. c. 42. Virgil. lib. 3. Georg. Perfimiles allusiones, vel ad Imperatoris dignitatem, vt in Iulij Cæsaris equo cum lemmate, SOLI CAESARI; vel ad cognomentum familiæ, vt in Solari horologio cum Epigraphe, EX NIGRO DISCES; vel ad partum Virginis, in ferulâ ex inscriptis & volubilibus circulis compactâ, cum inscriptione, VNI PATET VERBO; vel ad sententiam animi demississimi, in Sole picto intra nubem roridam, cum eiusdem secundæ Virginis aureis illis verbis, QVIA RESPEXIT, alibi recensuimus.

Pag. 4.

Hæ verò allusiones nescio quâ præter solitum suauitate illabuntur in animos: fortasse quia dum eisdem vtimur, quodammodò nitimur in vetitum; & attingendo dissimulanter Apodosim, ad eam Lectorem veluti manu ducimus, iuuamusque, vt consilium Auctoris statim comprehendat.

Ita (quod solent Parthi ac Scythæ) dum fugimus Apodosim, eam vel in ipsâ fugâ ingeniosè nihilominus prosequimur. Nec Lectori voluptas, sed labor dumtaxat adimitur: nam quod verbulo indicamus in lemmate, hoc ille confestim arripit, & suo Marte mox indagat omnia.

Ceterum

Ceterum adhuc stare cum Protasi lemma videtur, atque abstinere se ab Apodosi. Quod alioqui debet feruari, ut Lector gaudeat magis, dum ipse vestigat sententiam Auctoris. Sic enim maior voluptas erit, & Symbolum complectetur, quasi rem suam; faucibusque, & fidem præbebit, captus lenocinio illo, quo erga ea, quæ amamus, afficimur propensius.

Id verò causæ est obiter, cur Poëtæ, qui student præ aliis delectare, frequentissimas comparationes habeant, & plerumque solam Protasim earum eferant; Lectori autem permittant, ut suo ipse ingenio Apodosim seu redditionem excogitet.

CAPVT VIII.

An lemma Symboli Heroïci possit esse translatum, seu Metaphoricum.

Licere existimat Paulus Aresius, si quis velit novam uti Metaphorâ in Epigraphe Symboli Heroïci: ideoque proponit ac laudat mare, dum in littus placidè illabatur, cum hac inscriptione,
 OSCVLATUR LIMITES. Quod schema per-

tinere ait ad hominem, qui clathros sui carceris ex-
ofculetur, ac æquo animo infortunium patiatur.

Scipio Bargalius & alij hoc nullatenus probant;
cum quibus equidem puto sentiendum esse. Quid
Libro 8. enim? *Multi*, vt Quintilianus loquitur, *cùm initium*
cap. 6. *à tempestate sumpserint, incendio aut ruinâ finiunt; quæ*
est inconsequentia rerum fœdissima.

Videlicet Hector Troiæ murus appellatur, &
dum obit, dicitur extingui: at labi & ruere potiùs
dicendus erat, quia hoc muri proprium est; extin-
gui verò, proprium est ignis.

Iam quod in rem nostram facit, quoniam figu-
ra Symboli Heroïci inchoat vnâ comparisonem,
censetur etiam vnâ translationem seu metapho-
ram inchoare: nam hæc dicitur ad vnum verbum
contracta similitudo, vel comparatio. Oportet igitur,
vt lemma sit figuræ consentaneum, & vt à quo
initium sumitur, eo etiam finiatur. Alioquin duæ
metaphoræ, prior in figurâ, posterior in lemmate,
Protases duas constituent, alteramque altera con-
fundet, imò sæpenumerò etiam destruet.

Ita si pro Symbolo CHRISTI Domini, resur-
gentis virtute atque imperio Patris Æterni, leonem
& coram eo leunculum exanimatum figurauerim;
rectè

rectè adscribam , RUGITY EXSVSCITAT.
 eritque vnà similitudo, vnà translatio. Secùs si lem-
 ma esset, MUGITY, vel BARRITY EXSVSCI-
 TAT , ex leone transgrederetur oratio ad taurum,
 vel ad elephantem : quorum neuter oris sono , &
 quasi gemitu prolem exsuscitat.

Peculiariter in Symbolo , quod à Paulo Aresio
 instar exempli proponitur , ex mari fit Protasis seu
 translatio : debet idcirco lemma translationem

aliam quamcumque , etiamſi amicum oſculum fuerit, vel quid blandius, repudiare.

Neque aſſumas ; mare, quando tranquillum eſt, rectè dici lambere littus , atque illud exoſculari: tunc enim metaphoræ metaphora non additur: nam mare eſt dictio propria , & iungitur congruè dictioni translata. At in eo Symbolo , cùm ſit mare Protæſis , eſt loco dictionis translata ; ideoque ſi eo cœperis, neceſſe eſt pariter eo finias.

Ita Hector congruè diceretur in obitu extingui: ſed ſi appelletur antea Troiæ murus , abit in ſignificationem rei , quæ ſolet ruere ac labi , quoniam ſtructura eſt & ædificium ; non autem rei quæ ſolet extingui , cuiuſmodi eſt fax, lampas, vel incendium.

Debent porro hæc notari ſedulò , quia in nullâ re magis , quàm in recto uſu metaphoræ , ingenia ſe produnt. Sit igitur ſemper in lemmate dictio figuræ propria ; vel certè ſit quaſi propria , ea nimirum quæ ex frequenti uſu illi tribuatur. Atque hoc idcirco addo , ne cui ab hac parte nimia ſit religio. Ita ſi fomitem ſeu funem incendiarium propoſueris , uti Symbolum conſtantia in benevolentia inter amicos vel coniuges , lemmatis loco autem adſcribas,

scribas, VIVIT AD EXTREMVM (vbi enim semel fomes ignem conceperit, semper ardet) ea locutio videbitur quasi propria; nec ab igne signifi-

cationem admodum transferet in rem aliam, quia sæpè ignis viuere dicitur, dum accensus perseuerat.

Ita etiam laudem promeretur schema ingeniosum Nobilis Typographiæ Plantinianæ : Circinus videlicet , altero pede insistens , altero circulum describens ; hoc est , figuram quæ est simulacrum

perfectionis , cum hac Epigraphe , LABORE ET
 CONSTANTIA. quæ duo ad opus perfectum in-
 primis conferunt. Etenim tam labor , quàm con-
 stantia , quasi propriâ locutione de Protasi & de
 ipso

ipſo circino intelligi poſſunt ; neque in Apodoſim neceſſariò tranſgrediuntur.

C A P V T I X.

*De Poëticiſ numeris , ſeu de illorum uſu ,
in lemma Symboli Heroïci.*

Quia voces in modum carminis concinnatæ ſuaviùs ad aures veniunt ; cùm ſuaviùs fluat oratio temperata ad numeros Poëticos , quàm alia ſolutior, aut minùs ſonora : ideò erit gratius lemma Symboli Heroïci , ſi habuerit numerum aliquem, aut ſonum. Dèlectabit enim plurimùm ſchema, in quo fuerint ſimul vinctæ oratio , quæ eſt dulce pabulum aurium , ſimul pictura , quæ eſt dulcis oculorum cibus.

Peculiariter ad maiorem venuſtatem faciet , ſi lemma ex Vate aliquo celebri ſumatur : & hoc ſuadent Auctores omnes , præter vnum Herculem Taſſum : ſed neque hic Hercules metuendus eſt contra duos , imò contra omnes. Quid verò ? ait ipſe , laudabilius videri , Praxitelem ſtatuiæ à ſe inchoatæ,

choatæ, arte propriâ, caput etiam affingere, quàm caput aliud, Phidiæ opus, ei agglutinare.

Quid tum? suademus nos, ut quod lemma numquam fuit, hoc in Symbolis nostris lemma primùm fiat: non autem, ut lemma vni Symbolo surripiatur, & illud Symbolo nostro aptetur. Hoc si fieret, tum enimverò caput è statuâ Phidiæ transferri in statuam Praxitelis videretur.

Ceterùm dum illud prius agimus, laudem industriæ promeremur; quia ingeniosum quid videtur, verba & sententias Auctorum ad rem aliam ducere. Nec aliam ob causam adagia & paræmiæ plurimùm placent; sed & laudem insuper modestiæ consequimur, quia quæ domi nostræ, etsi fortassis præclara, nascuntur, aut nasci possunt, nos aliorum antiquis dictis ea postputamus.

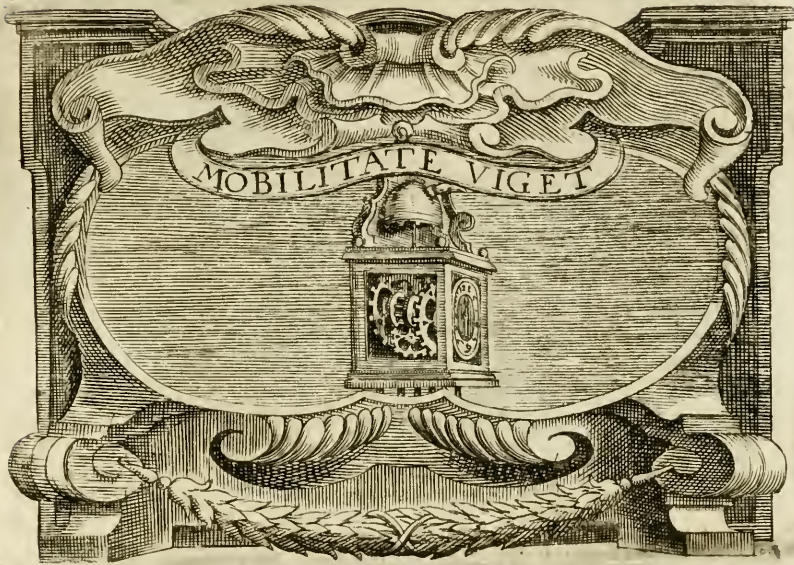
Interim, cùm liceat in eandem sententiam Auctorum verba usurpare; videtur laudabilius esse, ac plus industriæ præ se ferre, si ad res diuersas ea inclinentur. Ita congruè Virgilij versus ille de famâ,

Mobilitate viget, viresque acquirit eundo,

partim

partim horologio rotato accommodatur, quod pariter MOBILITATE VIGET.

partim aptatur flumini; nam & hoc si longiorem alueum habuerit, augetur accessu plurium riuulorum, & perinde VIRES ACQVIRIT EVNDO.

Quod posterius Symbolum est Scipionis Bargalij, ad commendationem Præfulis Piccolominei ; qui nimirum quò viuebat diutiùs , eò euadebat virtute ac sapientiâ cumulator.

Eodem modo Virgilianum Hemistichium illud,

— *Exsudat inutilis humor,*

in rem dissimilem abit, dum lemmatis loco pateræ adscribitur , tornatæ ex ligno hederæ : quod ita vinum retinet, vt aquam infusam per meatus tenuissimos

simos transmittat : & fortassè ideò Baccho, & Poëtis olim hedera dicabatur.

Occurrent plura eiusmodi Hemistichia Poëtarum, vel lemmata numeris adstricta, in Symbolis, quæ in Opere hoc toto percensuimus : vt necesse iam non sit eâ repetere. Tantùm addo, eadem posse paululùm immutari ; quando ita exiget ratio figuræ & comparisonis : ceteroqui erunt gratiora, si illibata & sine vllâ mutatione prodierint.

CAPUT X.

*Quanam obscuritas vitanda sit in lemmate
Symboli Heroici.*

TRia potissimum ea videntur esse, ex quibus obscura cum vitio reddi significatio lemmatis potest.

Primò, si lemma sit commune, ut si loco Epigraphæ adscribatur Arbori, **A DIVVANTE DEO**, vel etiam, **HAVDALITER**: hoc enim utrumque tam est generale, ut Symbolo cuius aptari queat.

Quò id verò certius vitetur, curandum erit, ut lemma semper propriam aliquam exprimat figuræ facultatem: & hoc quidem Scipio Bargalius exigit tam seuerè, ut non laudet propterea in arundinibus palustribus Epigraphen illam, **FLECTIMVR, NON FRANGIMVR**. quam utique ait adæquè conuenire posse viminibus, salicibus, & stirpibus quibuscumque mollioribus.

Sedenim durum nimum iudicem ab hac parte agere videtur; & ideò prouocare sit à sententiâ eius.

eius. Alioquin etiam lemmata illa duo tantoperè ab ipso Scipione Bargalio laudata, hoc est, SAV- *Pag. 41.*
 CIAT ET DEFENDIT, ad collare molossi clauu-
 lis cuspidatum, atque EMINVS ET COMINVS, *Pag. 26.*
 adhistricem pharetratum animal, eodem vitio labo-
 rarent, cùm ea possint perinde in alia transferri.

Pingam clypeum, & sclopetum aptabo in um-
 bonis medio. Quale clypeum Florentiæ aliquando
 vidi in secretiore Principum Hetruriæ armamenta-

390 DE SYMBOLIS HEROICIS

rio. An non illi congruè adscripsero , S A V C I A T
E T D E F E N D I T ?

Gladium figurabo etiam , & pariter sclopetum
inferam manubrio eius : nónne idoneum erit lem-

ma, E M I N V S E T C O M I N V S ? nam hic vnus at-
que idem gladius hostem distantem glande plum-
beâ traiciet , propinquum cæsim punctim consau-
ciabit.

Reor proinde, cauendum esse dumtaxat , ne illa
perfectio , quæ indicatur lemmate , communis ad-
cò

eò videatur, vt in rebus multis passim obuerfetur. Et quod ad rem præsentem facit, ego generatim vniuerfæque exigere tantummodò, vt OMNI, & SEMPER, non autem SOLI proprietas figuræ conueniat: quæ enim interdum videtur aliquantulum vaga eiusdem figuræ proprietas, dum nihilominùs constans manet, apta est adhuc ad persuadendum. Ita in arundinibus palustribus, in viminibus salicibusque semper lemma illud, FLECTIMVR, NON FRANGIMVR, infracti animi Symbolum erit. Quamquam haud inficior, perfectiora esse lemmata, quæ figuræ dotem ac facultatem, OMNI, SEMPER, & SOLI conuenientem exprimunt.

Obscura insuper redderetur significatio lemmatis, si aliquando inesset ei translata longiùs dictio, tametsi persisteret in eodem genere metaphoræ: quia tunc potiùs fieret scrupus seu ænigma; cuiusmodi sunt,

L A P I S.

Littera decedat, volucris tunc nomen habebò.

P O R C V S.

Nomine numen habet, si littera prima periret.

TESTUDO.

Viva nihil dixit, quæ sic modò mortua cantat.

SOMNVS.

Et me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

PISCIS IN FLVIO.

Ipsa domus resonat; tacitus sed non sonat hospes:

Ambo tamen currunt; hospes simul & domus vnà.

*Plato 5.
de Re-
pub.*

& illud de Eunuchò, ac Vespertilione percussò, *Vir non vir, videns non videns, percussit non percussit, lapide non lapide, auem non auem, super arbore non arbore.* Id est, Eunuchus, luscus, perstrinxit, pumicis ictu, alam vespertilionis, sambuco insidentis.

Hæ dictiones obscuræ ac perplexæ censentur meritò non congruere Symbolis Heroïcis; nam delectare iis, non fatigare animos studemus. Proinde minùs rectè præcipit Lucas Contile, vt obscurius lemma tunc adscribatur, cùm figuræ proprietates nimio fuerit clarior; obscuritate siquidem ac tenebris pars Symboli Heroïci tam præcipua inquinari non debet.

Postremò erit obscurum lemma, quando idiomate admodum peregrino, ac minùs noto efferetur. Exigit quidem Paulus Iouius in eo sermonem alienum: sed id nec Scipio Bargalius probat, nec Lucas Contile;

Contile; qui arbitratur, potiùs debere illud concipi linguâ vsitatâ in Regionibus, in quibus Symbolum proponitur.

Existimem ego, in Europâ Latinè, Græcè, Italicè, Gallicè, Hispanicè lemmata possè conscribi; cùm has linguas calleant plerumque homines ingenui atque cruditi. Exempla recensuimus, excepto idiomate Græco.

Claudius Paradinus refert ipse Symbolum Comestabilis Regni Galliarum, nempe armatû brachium cum Epigraphæ, ΑΠΛΑΝΟΣ, vti sinceritatis ac fidei tesseram: ac Symbolum Catharinæ Reginae Galliarum, Iridem nimirum cum lemmate, ΦΩΣ ΦΕΡΟΙ ΗΔΕ ΓΑΛΗΝΗΝ. Iris enim veluti spondet, fore vt denique post imbrem confereret.

Pro Arabum, Thracum, Indorum, ac Iaponum locutione, vbinam inueniretur interpres? Eâ nihilominùs, ac multò magis Germanicâ, Britannicâ, Polonicâ, vel Belgicâ vti licebit; si Regio earum aliqua, patria sit Scriptoris Symboli Heroïci, & si ibi suum ille Symbolum exposuerit. Alioquin dignus videretur, quem exilio patria mulctaret, quicumque sermonem patrium vellet à Symbolis Heroïcis omnino exulare.

D E
S Y M B O L I S
H E R O I C I S
L I B E R N O N V S,
E T I N E O

D E S Y M B O L I S G E N E R A L I B V S .

HActenus argumenta priuata virtutis, & promissiones illustres atque ingeniosas hominis vnius recensuimus. Tessera iam supersunt, quas plures sociati vno sacramento vel instituto interdum proponunt, vt commune decus omnes, communi conatu, moliantur.

C A P V T I .

*De generalibus Symbolis Ordinum
Equestrium.*

DE horum Ordinum institutione, aut Crucis gestamine, aut torque, deque ipsorum vete-

ri aut recenti gloriâ , non hîc agam ; nam hæc potius erunt commemoranda in altero volumine De signis gentilitiis Familiârum. Satis habuerò in præsentia , si dumtaxat insinuauerim , esse nonnullos istiusmodi Ordines , qui Symbola figurata simul ac diserta , veluti communes tesseras , composuerunt : vt exprimeretur in eis vna & eadem omnium illustris professio , atque vt militiae susceptæ , aut certè sacra-menti eius iugis ac perpetua esset admonitio.

Ita Siderei Equites , quos instituit Galliarum Rex Ioannes , trium sanctissimorum Regum , qui

cunas Infantis Dei adorarunt , stellam vibrantem auratos radios , pro galeri ornamento tulerunt , & lemma hoc ei circumscripsere ; **MONSTRANT REGIBVS ASTRA VIAM.** Quo illi schemate altam Numinis providentiam , regentem in terris omnia , sectari proposuerunt.

Equites Cardui in Scotiæ Regno, Carduis , quibus insignia sua muniunt, adiecerunt hanc Epigraphen ; **NEMO ME IMPVNE LACESSIT.** &

eo Symbolo sunt professi moderatum laudatumque in armis tutamen, aduersus omnes qui appetere ipsos iniuriis auderent.

Ad chalybem & silices igniarios Equitum Vel-
leris Aurei, adscripsit nonnemo, Epigraphæ loco;

ANTE FERIT, QVAM FLAMMA MICET.
& ea inscriptio adprobari atque admitti videtur.
Significat verò, & spondet fore, vt perinde ipsi
Equites tacti à Deo, & cælitus afflati, micare in

flammas Religionis vindices , & in lucem Héroïcam militaris gloriæ, videantur.

Sed & ad aureum vellus Equitum eorundem adpositum fuit hoc aliud lemma, P R E T I V M N O N V I L E L A B O R I S : ac videntur ipsi Equites eâ

tesserâ polliceri, futurum vt priscos Heroës æmulerentur famaqué & factis , atque vt mercantur illorum etiam fastis accenseri.

Nihil hoc loco attinet rursus memorare ; quæ de

Alâ

Alâ Nobilium Equitum vrbs Senensis alibi expo- *Pag. 35.*
 fuimus , hoc est de Apibus expedientibus arma , a-
 cumentibusq̄ue ad cotem spicula; aptè omnino ad ar-
 gumentum Principis , qui Apum Regem inermem
 pro Symbolo elegerat.

C A P V T I I.

*De Symbolis generalibus , quibus utuntur
 Parthenia sodalitia.*

QVi in Magnæ Deiparæ , Tutelaris Diuæ, re-
 cepti fidem , de veneratione , pietate ac pul-
 cherrimis erga eam obsequiis gloriantur ; ij quoque
 insignia sua, in Italiâ præfertim, explicant; & velu-
 ti communia sacri auctoramenti Symbola circum-
 ferunt.

Celebre in primis est Symbolum , quod Parthe-
 nij sodales, Collegij Romani nostræ Societatis, pri-
 dem susceperunt ; catena videlicet à superstante la-
 pide magnetæ composita ex annulis , non inuicem
 innexis , sed secreto complexu & veluti quodam a-
 more, cum hoc lemmate, A R C A N I S N O D I S.

Libet

Lib. 21.
de Cinit.
cap. 4.

Libet referre, vt catena hæc explicetur, verba ipsa, quibus eam describit ingeniosissimè diuus Augustinus. *Magnetem lapidem, inquit, nouimus mirabilem ferri esse raptorem: quod cùm primùm vidi, vehementer inhorruui. Quippe cernebam, à lapide ferreum annulum raptum, atque suspensum. Deinde tamquam ferro, quod rapuerat, vim dedisset suam, communemque fecisset; idem annulus admotus est alteri, eumque suspendit: atque vt ille prior lapidi, sic alter annulus priori lapidi cohærebat.*

Accessit

*Accessit eodem modo tertius, accessit & quartus: iam-
que sibi per mutua connexis circulis, non implicatorum
intrinsicis, sed extrinsicis adherentium, quasi catena
perpenderat annulorum. Quis istam vim lapidis non stupe-
ret? qua illi non solum inerat, verum etiam per tot suspen-
sa transibat, & inuisibilibus ea vinculis subligabat.*

Quemadmodum igitur eos annulos, inuisibili-
bus vinculis, ut loquitur sanctus Augustinus, tra-
hit ligatque magnes lapis: ita Romanam illam iu-
uentutem, arcana vis quaedam caeli, & veneratio
erga Deiparam Virginem pertrahit mire, atque in-
uicem in unum veluti nexum pietatis, non sancte
minus quam pulchre ligat.

Pertinet ad eosdem Sodales columbula odori-
bus perfusa, cuius fragrantiam sequuntur grega-
tim aliae, cum adscripta eâ Epigraphæ; IN ODO-
R E M. Emisâ enim vna odorifera, ad columba-
rium plurimas adducit: ideoque columbarij fe-
nestras & parietes olim perungebant opobalsami
oleo, ut quæ aduenerant, retinerentur. Sic Parthe-
nij iuvenes Romani Sodalitij trahuntur, & cur-
runt in odorem vnguentorum illius, quam caele-
stis sponsus Amicam, & Columbam suam appel-
lauit.

*S. Basilius in
Epistolis.*

Radij etiam lucis , quos videmus in speculo cauo siue vstorio ita reciprocari , vt in quo aëris puncto simul fulserint , statim in eo flammulam quatiant , transferuntur ad eosdem Sodales , cum hoc lemmate ; **QVIA NEC SINGVLI , NEC DIVERSI**. Videlicet Sodales plures cùm sint , attamen erga professionem eandem pietatis vniuersi feruntur : excitantque ideò calorem , lucemque religionis ac sanctitatis. Porrò huius

& alterius Symboli Leo Sanctius è Societate nostrâ,
vir ingenij cruditi atque amœni, auctor fuit.

Prolixior videar, si omnia commemorem, quæ
ad pios eiusmodi Parthenios conuentus pertinent,
ceteroqui varia, & ingeniosa admodum Symbola.
Solùm quia Leodij Vrbe nobili, & cui à ciuium
frequentia, à opibus, à religionis auitæ con-
stantia, à Cleri gloria est inter Belgas illustris &
magna commendatio, quia inquam Leodij hæc

Ecc 2

fcri-

scribo ; est cur laudem pietatem in frequentandis piis Ædium nostrarum Sodalitiis : quam pietatem Primores è Clero , celebres Iureconfulti , ac litterati Viri , honestissimi Patresfamilias , Iuvenes modestissimi præ se ferunt ; distributi in plures cœtus , & titulis variis Virginalia complexi omnia , quæ celebritate anniuersariâ veneramur. Propugnaculum videlicet firmissimum est , aduersus castra hæresum finitima oræ Septentrionariæ , Virginem simul & Matrem illam colere , quæ sola cunctas hæreses interemisse in vniuerso mundo , ab Ecclesiâ claro & perueteri elogio perhibetur.

Ad hos Parthenios Sodales, quoniam velut balsami arbusculæ afflant odorem vitæ , meritò Ni-

*In Symb.
Polyhist.
lib. I.*

colaus Caussinus , è Societate nostrâ Scriptor clarissimus , existimauit pertinere posse Symbolum fontis illius in Ægypto , in quo fertur Virgo Dei-

*Burchard.
c. penult.
Bozcius
de Signis
Eccles.
l. 2. c. 7.*

para I E S V M, paruulum exulem, aliquoties abluisse ; & qui dicitur eius virtutis esse , vt hortus balsami ei propinquus , sit fertilis dumtaxat , si perennitate illius irrigetur. Huic etenim fonti adscribens lemmatis loco , C R E S C I T Q V O D C V M Q V E R I G A T ; exprimere sibi visus est Sodalium Par-

theniorum.

theniorum fragrantiam , & irrigatam felicissimè à Virgine Deiparâ eorum pietatem.

Imò quia eadem cœlestis Virgo dicitur sicut balsamum odorem dedisse ; & quia legi aliquando, *Pausan. in Bœotiiis.* ad balsami arbusculas viperam repere , libenter-
 que ibi etiam nidulari ; atque adeò virus, ope illius *Theophr. lib. 4. c. 6. de Hist. plant.* odorati germinis, vel minuere magnâ ex parte, vel ponere yniuersum ; idcirco Gulielmo Coëlmontio Parthenio sodali, Iureconsulto, & Amico, Symbolum.

lum obtuli , & in eo viperam , ad germen balsami euntem, cum hac Epigraphe; VENIO POSITV-

RA VENENVM. A serpente videlicet id veneficij habuimus omnes , vt nascamur *filij iræ* , & *genimina Viperarum*. Sed congruè etiam accepimus illud cæleste consilium : *Estote prudentes , sicut serpentes*. Hanc se prudentiam sectari , proposito eo Symbolo , & ad Virginis Dēiparæ odoriferam , vel vmbra, vel auram accedere profiteatur is, qui in Sodalitatis

dalitatis album transcribitur ; & poterit venenum, quod ex naturâ hauserat , ponere , solamque & innoxiam serpentis prudentiam , vtique laudatissimam , retinere. Quæ prudentia ceteroqui ab homine Christiano seruator maximè , dum corpus & fortunas suas exponit : quò ita deinde caput , qui Christus est, eiusque fides conferuentur. Obiter insinuauerim , cùm in icone Virginis Conceptæ absque originis nostræ maculâ , serpens pingatur , infidians calcaneo eius , non omnino incongruè Viro , qui est è peculiari Sodalitio eiusdem Virginis ita Conceptæ , pro Symbolo serpentem dari : sed venientem tamen, vt venenum ponat ; non autem, vt Virgini, aut femini eius infidietur.

Ad hæc Bernardo Candido, item Amico, Sodali Parthenio , Iureconsulto , & qui Leodij est ex summæ Iustitiæ tribunali , cùm sit è Sodalitio Deiparæ in cælum Assumptæ , obtuli hoc aliud Symbolum ; nempe Regaliolum , seu Regem auium, qui ad Aquilam eat , dum alas illa expedit , supra nubes , volatu secundissimo , itura ; cum hoc adscripto lemmate, *V T A S S V M A R.* Virginis nimirum ope ad Deum, & ad Superos speret se perinde, velut Aquilæ alis , prouolaturum.

Etiam

Etiam Francisco Orano, Præposito Masekensi, sancti Lamberti Canonico, & Amicorum præcipuo, cùm sit è Sodalitio Virginis, cui nuntiatus est Deus, de Virginis eiusdem sinu nasciturus, obtuli schematis loco hirundinem, quæ recenti extructo nidulo circumuolitet, cum hac Epigraphe; NUNTIATA VERIS. Itaque tessera eius, in huius auiculæ similitudine, aut sit Ales ille sidereus, qui quasi Tabellarius Verbi Æterni, scribensque alteram

ram generationem eius inenarrabilem , in utero Virginis , post exactam culpæ frigidam & diu sterilem ætatem , quodammodò nuntiauit illud : *Iam Cant. 2. hiems transit, imber abiit, & recessit : flores Veris prodromi apparuerunt in terrâ nostrâ.* Aut certè tessera eius sit Sapientia Æterna ; quæ admirabilem sibi domum ædificauit in utero Mariæ, ac salutis Ver mundo nuntiauit. Quemadmodum Ver temporarium nuntiat hirundo : quæ auis eiusdem Sapientia

Fff

tia

In Hex-
amer.
cap. 17.

tiae ædificantis typus diuo Ambrosio visa est; dum de illâ, *Pretiosiores*, inquit, *auro nidos struit, quia sapienter nidificat: nidos enim sapientiæ pretiosior est auro.*

Hortor interim, sua vt pariter inueniant aut pangant Symbola è Sodalibus alij; quò ita, dum tesseras habuerint tam pulchræ pietatis, ad eam consecrandam quotidie plurimos alios exstimulent.

Sed & suaferim quoque, vt quoniam ingenia Leodij sunt tam perspicacia, & tam exculta, proprij Sodalitij generalia Symbola expro-mant, suæque militiæ Partheniæ vexillum expli-cent.

Nonnulla in hoc Capite spectanda proposui-mus; atque adeò à ternis Partheniis Symbolis au-spicati sumus Procœmium huius Operis: quæ ni-mirum Virgini Salutatæ à sidereo Internuntio, & eidem in cælum Assumptæ, accommodantur. Iam coronidis loco vnum adhuc alterumve addam, di-catum item Virgini purè ac sine noxâ Conceptæ. hoc est, Pyramidem, supra quam directè Sol splen-deat, cum adscripto lemmate, **VMBRAE NESCIA.** Etenim Sol Æternus hanc pulcherrimam Virgi-nem ab omni parte illustrauit; & effecit, vt ab-
que

que humanæ originis vel maculâ , vel næuo , vel vmbriâ conciperetur.

Deinde Alcyonem auem mihi videor ad argumentum idem posse transferre , cum Epigraphe; CAELO CONCEPTA SERENO. Sic ipsa Virgo concepta est cælo propitio , & non irato ; agebatque mens eius etiam tunc alcedonia placidissimæ serenitatis.

CAPUT III.

De Symbolis generalibus Academicorum.

Academicos in Italiâ appellamus eos, qui in omni vitâ excolunt studia artium humaniorum mitiorumque; quibus ex ingenio agresti ac rudi expoliti ad humanitatem, & mitigati sumus. Viros loquor emeritæ litteraturæ, & qui idem talem redeunt

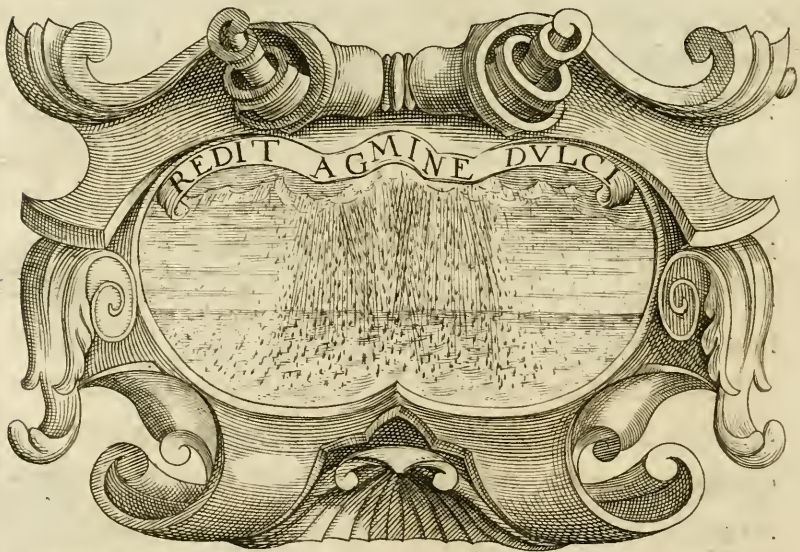
redeunt ad Musarum dulce otium ; ac subinde animi causâ , intermissis curis grauioribus , citharam Apollinis repercutiunt. Nimirum nobiles ac præstantes animæ , cœtus ineunt eruditos ; & nunc Orationes suauissimas , nunc mollissima Poëmata recitant , nunc stylo eleganti tractant Quæstiones amœnas , genio tam felici , vt admirationem eorum , qui ad confessus eiusmodi veniunt , sæpenu-merò fatigent.

Romæ in primis digna res Purpuratorum & Procerum auribus videtur, hos conuentus Academicorum cohonestare præsentia , atque ætatis ingenia fouere ; in quâ ætate, tam studiosè vnà cum litteris mores mansueti quæruntur.

Memini etiam , in Quirinali Regiâ (quando æstas erat , & quando à negotiis consuetis semel in hebdomade Aula feriabatur) ad horas pomeridianas cœptos haberi similes cœtus. Quæ verò ibi à præstantissimis ingeniis dicebantur , ea plerumque ex veræ Sapientiæ fontibus , & Scripturæ sacræ codicibus hausta , ad gubernationem optimam instruebant. Dicebant Præsules , aut Viri eruditione summi ; audiebant Cardinales , & quidquid erat in Vrbe Româ ingenij , ac maiestatis. Nam ipsemet

Gregorius XV. Pontifex Maximus , ex Gente Ludouisiâ , secretò aderat ; perque conclauis vnus speculam, paruis clathri foraminibus perspiciuam, fruebatur eo genere honestissimi laxamenti.

Hi ergo , quos dixi , Academici conuentus suum generale Symbolum , quasi litterariæ legionis vexillum habent . Ita in Vrbe Româ Humoristæ Academici , quos appellant , pingunt sublatam è mari nubem , eamque rorantem ac pluentem ; &

aquæ,

aquæ , quæ antea fuerat amarior , circumscribunt hoc hemistichium ; REDIT AGMINE DVLCI. Sic ipsi è communi sorte hominum , tamquam è mari , Academiae beneficio , elati , mutant inscitiae priorem amaritiam in sapientiae dulcedinem quamdam , ac liquidò animis dulcescunt.

Senæ vrbe celebri in Etruriâ , Intronati Academici , pro Symbolo habent cucurbitam , oblongi ventris , Sole siccata , & foramine adaperata ; cui eximunt ilia rustici , vt suas intra humiles ca-

416 DE SYMBOLIS HEROICIS

fas , pro falis conditorio eâ vtantur. Epigraphen hanc verò eidem cucurbitæ adscripserunt, MELIORA LATENT. Quasi conditorium sapientiæ futura esset ipforum Academia , non sine vi quadam , & potestate ingenia condiendi ad immortalitatem.

Florentiæ pulcherrimâ & principe totius Etruriæ vrbe , Academici Furfurarij figurarunt pro schemate suo cribrum farinarium, seu vas quo frumentum iam tritum incernere solent pistores , vt à furfure florem ac delicias repurgent. Lemma Sym-

boli est, IL PIV BEL FIOR NE COGLIE. id est, florem tritici meliorem secernit. Nec agit aliter Academia, quæ Academicorum ingenia Floridissima secernit à vulgo, & quidquid rude fuerat in eis antea, repurgat.

Augustæ Perusiæ, Insensati Academici, grues expresserunt, quæ pontum transuolaturæ, & migraturæ in regionem commodioris cæli, arenam deuorant, ac lapillos falculis gerunt: atque admirabili eo naturæ consilio, ad moderatam grauitatem

faburrantur. Lemma est, *VEL CVM PONDERE*. Sic Academici studio eruditionis, quasi pondere imposito, aut sponte suscepto, faciliùs ad amœna & animis salubria feruntur.

Firmi Picenâ vrbe vetustâ & nobili, Auuiuati Academici Apes ex boue mortuo emicantes prodeuntésque pro Symbolo elegerunt, cum hac adiectâ Epigraphæ; *ALIENO FVNERE VITAM*. Cùm autem alludant ad extinctam ibi Academiam

Solutorum , profitentur , prodire se Apum instar ;
 vt quasi animæ melleæ , nouam instituunt Rem-
 publicam litterariæ suauitatis.

Ferrariæ vrbe primariâ , in Padi regione , Aca-
 demici Intrepidi , prælo , quo à Typographis
 exarantur codices , adiunxerunt hoc epigramma,
 PREMĀT , DVM IMPRĪMAT. Quasi etiam
 ipsi dicerent : Quantumuis premamur litterariis
 Academiæ exercitationibus ; imprimimur interim
 veræ sapientiæ typis , ad nominis famam æternam.

Mediolani maximâ & honoratissimâ Insubriæ
 ciuitate, Academici Intenti, ad tympanum versa-
 tile instar rotæ, quod dum intus calcatur, circum-
 agitur, fitulisque plurimis catenatis fontem ac pu-

teum haurit, adscripserunt hoc lemma, VNA OM-
 NES. Peræquè ipsi videntur in id vnicè intenti, vt
 animos suos irrigent sapientiæ quadam perenni-
 tate.

Ticini,

Ticini, olim vrbe Regiâ, Affidati Academici stellinum seu stellarem auem delinearunt; quæ dum volat versus Mercurij sidus, & inuitatur pulchritudine eius, ex vnguibus interim ouum emittit, eoque humi alliso, pullum excludit. Lemma est,

VTRAQUE FELICITAS. Et par Academicorum felicitas videtur profiteri, ac posse disciplinas, simul rerum Diuinarum, simul rerum naturalium, consecrari.

Plura obuenirent, nisi hæc iam extra Italiam scriberem; tantùm addo Iuuenes etiam Academicos, eosque Parthenios, virtutem eandem in Viris æmulari, & similes cœtus habere. Sic Mediolani Animosi Academici ceruos figurant, qui lon-

gâ ferie fretum aut vadum transnare ita solent, ut mutant vices; & primus, qui ductare alios incepserat, loco vltimi succedat, supraque eius dorsum cornua, onus capitis, proclinet. Epigraphæ Symboli est,

est, DANT ANIMOS VICES. Et ipsi Academi-
mici perinde, dum in commune iuuant, dum
obeunt in vices munia litteraria, demum euadunt
ad littora felicium.

Vt relegam iter, & Romam ex Insubriâ repetam,
ibi Seminarij Romani Iuuentus, quæ est ex primâ
Italiae nobilitate, puberum stirpium nemusculo
seu plantario vtitur pro Symbolo. Ei verò adscri-
psit Auctor Famianus Strada Magister meus hoc

lemma,

lemma, POMIS SVA NOMINA SERVANT. Nullâ frondium , nullâ florum , aut fructuum gloriâ conspicuæ sunt arbusculæ , dum primum hauriunt succum in plantario . Sic Adolescentes ingenui , etsi pænè ignoti hærent in eo veluti solo plantationis ; vbi ex virtutis succo tamen adoleuerint , honorem nominis adepti , famam suam nobilitabunt , & referent laudem immortalẽ.

Commendari aliquoties, atque in Patriâ desiderari has artes , & exercitationes non ignobilis otij, audiui ab iis qui Italiam viderunt ; sed & fateri etiam , non minùs hæc studia , in adultis & honestis Viris, ibi admirationi fuisse, quàm quæ perquiruntur vetustatis illustria monumenta. Utinam sint, qui & ipsi studeant ita vtiliter tempus fallere , cœtusque ad captandam veram cum eruditione prudentiam perinde incant.

Symboli argumenta non deerunt : possent enim pro generali tesserâ montem Heliconem pingere, cum hac aut simili Epigraphe ; ADIMVNT MEA
 PASCVA VIRVS , cùm collis Heliconis pascua dicantur in colubris venenum mitigare : vt sperare sit etiam , fore Academix vim eandem , ad mentium

*Pausan.
 in Bœo-
 ticis.*

-tium vitia litteris perfananda , & ad permotiones
 prauas animi sedandas.

- Possent palumbulos proponere, lauri folia in ni-
 dulum referentes , cum lemmate , V T S A N E -
 M V R. Sunt enim qui affirmant , palumbum, *Causinus*
 quando æger est, lauri folium rostro ad nidum af- *in Hor.*
 portare , atque ex eo conualescere. Id verò fortas- *Apol.*
 se causæ fuerit , cur olim , aduersus morbos & ve- *Hierogl.*
 neficia, laurus censeretur esse præsentissimum amu- *lib.2.*

H h   letum:

letum : ex quo lauream virgam gestare is dicebatur , qui probè aduersus insidias munitus haberetur. Et profectò, ne artes animi oblanguescant, unicè impedit studium & exercitium iuge litterarum illarum, propter quas donandi lauro Apollinari iudicamur.

Lib. 8. Possent Clitoris fluuij pisces figurare , quos vocales esse ait Athenæus , cum adscriptâ Epigraphe, **MVTVM ALIBI GENVS.** & liceret vtique
 ipsis

ipsis Academiam suam compellare versibus illis
Horatianis:

O mutis quoque piscibus

Donatura cygni, si libeat, sonum.

*Libro 4.
Od. 3.*

Possent (ne multis) pisce lucernâ pro Symbolo uti,
cum hoc lemmate, NOMEN LINGVA DEDIT.
nam ut piscis ille, ex linguâ igneâ; quâ per os ex- *Plin. l. 9.*
fertâ tranquillis noctibus relucet; ita ipsi Academi- *cap. 27.*
ci ex linguâ, quæ ardeat, & alios ad virtutis amo-

rem incendat, sperare lucidum nomen, Academiae beneficio, viderentur.

Atque hæc obiter suggerere libuit, ut si minus placeant, saltem ingenia exstimulent desiderio excogitandi meliora.

Ceterum ad generalia hæc Symbola Scipio Bargalius spectare insuper leges duas omnino existimavit: nempe, ut ea tendant ad virtutem semper, atque ut contineant rem, quam ex rudi atque imperfectâ expoliri ac perfici oporteat: deinde ut tam si-
gura

gura Symboli, quàm lemma eius, sint consentanea nomini Academicorum.

Adiecit Paulus Aresius tertiam legem : videlicet vt expriment coniunctionem plurium, qui adspirent ad finem prosequendum ; quem, propositâ câ communi tesserâ, sibi præscripserunt.

Prima ex his legibus mihi necessaria prorsus videtur : haud enim quispiam Academicos laudaret, qui olores contemptui haberent, mallent verò anferes, obstreperas aues, & quas Poëtæ improbas vocant, quia laurum Apollini ac Musis amicam ode-^{Alian. l. 5. c. 29.} runt, imitari.

Aliæ leges duæ pertinent dumtaxat ad Symbolorum generalium perfectionem.

C A P V T I V.

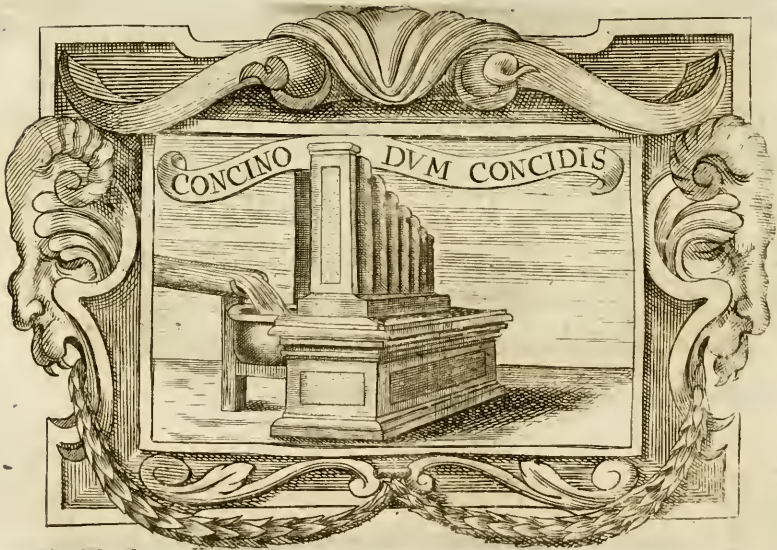
Quoniam pacto ad hæc generalia Symbola referre Academici sua privata Symbola sæpè consueverint.

HAbent singuli etiam Academici peculiaria Symbola : & inesse illis perfectio magna creditur, quando vel ad figuram, vel ad Epigraphen

430 DE SYMBOLIS HEROICIS

Symboli generalis, vel ad ipsum nomen Academiæ alludunt.

Placent ideò inter Symbola plura, quæ Academiici Humoristæ proposuerunt, Musicum opus, quod Organum aqueum vulgò appellamus; & quod non digitis peritè micantibus, sed solius fontis ministerio canit; quale in hortis Principum frequenter miscet harmoniam amœnitati. Epigraphæ Symboli huius est, CONCINO, DVM CON-

CIDIS,

CIDIS. eoq̄ue Auct̄or fassus est, vni Academiae, cuius generale Symbolum est aqua, ab se acceptum referri, quòd Poëscos cantu suauī, & animi harmoniâ præditus haberetur.

Machina Molendini, quæ solo aquæ impetu circumuoluitur, cum lemmate, *AGIT, DVM AGI-*

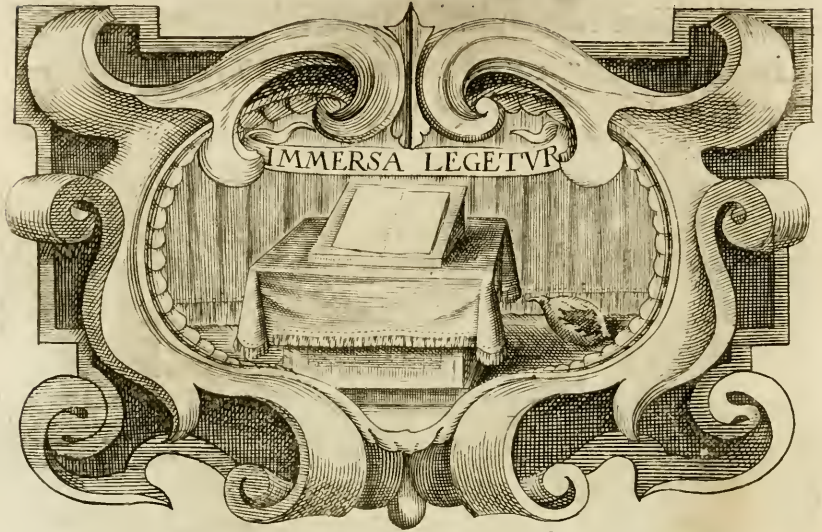

TVR. quo nimirum schemate significauit Auct̄or, folius Academiae beneficio se hoc habere, vt possit animo res præclaras & magnas agitare.

Papyrus

432 DE SYMBOLIS HEROICIS

Papyrus succo citrei pomi exarata , & in quâ literarum apices nulli apparent, quamdiu aquis non maduerit. Inscriptio est , IMMERSA LEGETVR.

Perinde Auctor Symboli , tametsi politioris litteraturæ characteribus & notis inscriptus esset , Academiam ideò frequentabat, vt famâ & celebritate nominis manifestior ab eâ redderetur.

Lapis,

Lapis, qui dum secatur, latice infuso remollefcit,
cum eâ inſcriptiunculâ, NON SINE HVMORE.

quo Symbolo etiam ſignificauit Auctor, abſque
ope Academiae, nihil ſe operis elaborati moliri
poſſe.

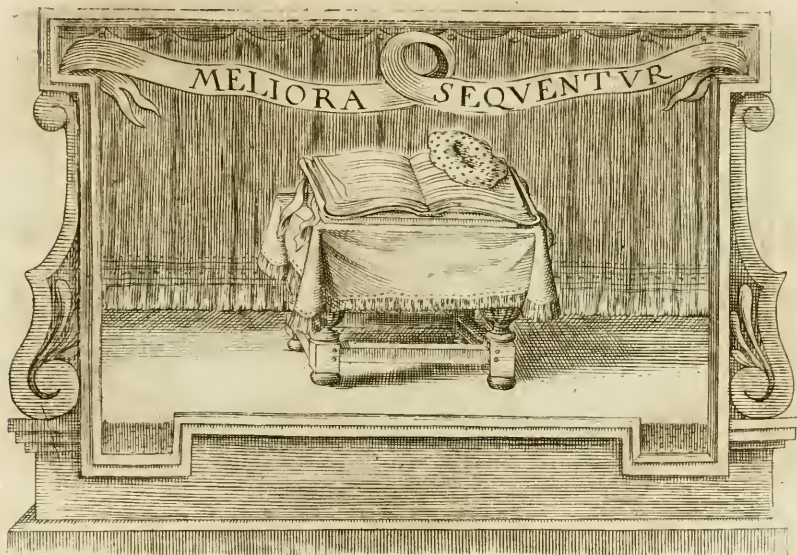
Spongia cum hoc lemmate, PONDVS ABVN-

DIS: sic Auctor Symboli, suum pondus, suamque
existimationem ab Academia sperabat.

Spongia

Spongia item humore perfusa , & scriptas in membranâ musicæ artis notulas delens , cum hac Epigraphæ , MELIORA SEQUENTVR ; expo-

nit Auctoris consilium , qui eo schemate innuere voluit , ex Academiæ magisterio atque censurâ se id consecuturum , vt esset vitâ virtuti consentaneâ , & moribus modulatis.

436 DE SYMBOLIS HEROICIS

Crater fontis, & in medio eius aqua, per siphonem ita emicans, vt in summo fastigio globulum habeat; cum adiectâ Epigraphe, EXTVLIT, ET

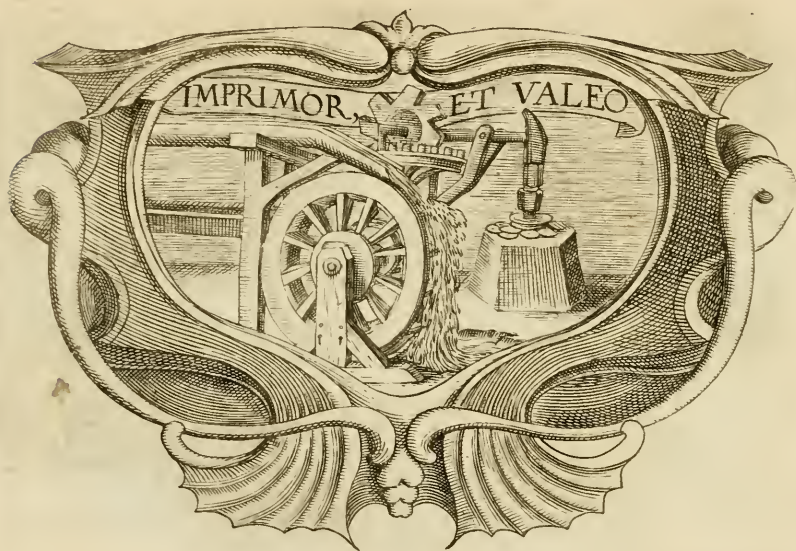
SVSTINET. nec enim globulus ille excidit, quantumvis aquæ refluant. Sic Auctor Symboli, vni Academiae hoc tribuebat; vt sui exaltatio futura perennior videretur: ne transcribi deberet inter nomina eorum, qui ex Poëtæ admonitu

Clau-
dian.

— tolluntur in altum,
Ut lapsu grauiore ruant.

Rota,

Rota , quæ (dum aquis circumagitur) motis adiunctis machinis , & malleo sublato , demissoque, monetam signat, cum circumscripto lemmate, I M-

PRIMOR, ET VALEO, Symbolum est pariter, quo pretium & existimationem omnem suam, in Academiam ipsam, Auctor referebat.

Inter Symbola etiam, quæ Academici Furfurarij excogitarunt, laudauimus alibi ensen in furfuris aceruo, ne rubigine inquinetur, sed vt retineat imò

splendorem suum. Laudari etiam debet nix, intra excussa è tritico putamina, cum lemmate Italico, IN LEI M' ATTEMPO. hoc est, Intra eiusmodi

putamina seruari soleo ad diuturnum tempus. Sicut enim ibi nix conseruatur adeò, vt ne in æstate quidem sentiat rabem, aut diffluat; ita Symboli Auctor, Academiae beneficio nomen æternum, ac diu mansuram famam sibi pollicebatur.

Item

Item quia lusciniam nutriunt vermiculi qui intra furfures generantur; ei Auctor Symboli adscripsit Italico idiomate, CON QVEST' ALZATO.

eo nimirum elatus: quasi perinde ipse diceret: Nutri-mentis iis atque deliciis Academicis elatus ego sum ad sonum illum numerosum & suauem, quo Philomelas Poëtæ solent æmulari.

Ad hæc inter tesseras peculiare, quas Insensati Academici Perusiæ conscripserunt, alludunt ingeniosè,

niosè, vel ad figuram, vel ad lemma Symboli generalis, vel ad Academicorum nomen, hæc tria Symbola, quæ iam de multis recenseo: nempe Hirundo auicula, quæ instructa bacillo traiecit mare,

cum hoc adscripto epigrammate, DEFESSA, NON
DIFFISA.

Lignum

Lignum teres & volubile, instar cylindri magni, quo lapis, quantumuis mole ingens, solet faci-

liùs adduci, cum Epigraphæ, SVB PONDERE LEVIS, id exprimit; nempe onus exercitationum Academicarum, impositum animis, onus non videri, sed potiùs motum & alacritatem conferre.

Et serpens intra circulos, sopitus carmine incantantium, cum eâ inscriptione, COLLIGET SENS-

s v s. sic mens & animus Academici, etsi videtur dulcedine carminum & Musarum torpere, ac esse veluti soporatus; colliget nihilominus in eo otio pulcherrimo sensus, & famâ æternabitur.

His adiungere Symbolum suum Ioannes Baptista de Ninis Perusinus (de quo alibi memini) & Pa- Pag. 100.
 triæ ornatissimæ decora imitari volens, Apem figuravit, semet aduersus ventorum flabra munientem, Plin. lib. 11. c. 12.
 lapilli in humeros iniecti paruo, sed vtili tamen libramento; eiq̄ loco lemmatis adscripsit, N E D E-

V I E T I M P E T V S E V R I. ratus, aduersus animi permotiones vehementes, pondus decorum simul & pertinens admodum esse Academiæ eruditæ exercitationes.

Ad generale Symbolum insuper Academiae Au-
uiuatorum spectat tum Apis, quæ Antecursoris mu-

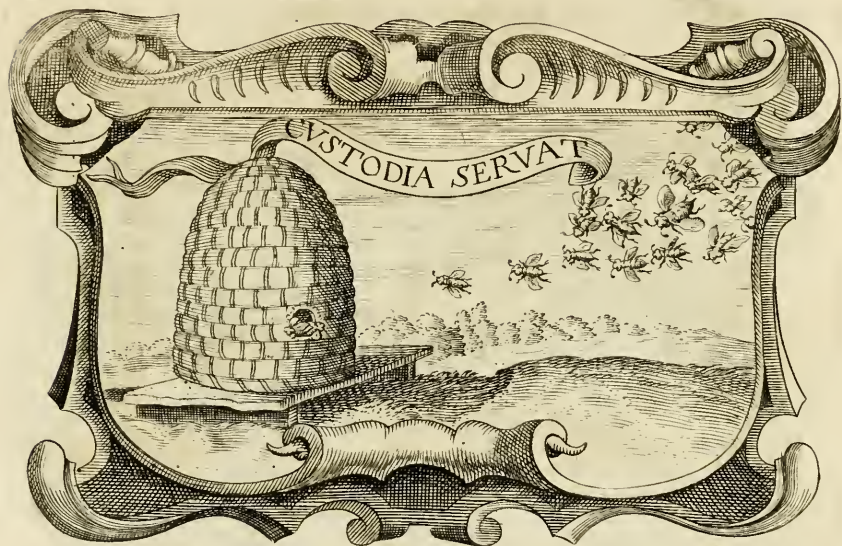

nerc fungitur, præitque buccinando, cum Epigra-
phe, EXCITAT AD OPVS. dum aliæ velut a-
cie instructâ, & composito agmine, ad florum præ-
dam innocentem, & grata Hortorum spolia pro-
grediuntur.

*Vide pa-
ginâ 50.*

Tum

Tum Apes aliæ, quæ ante ostiolum Apiarij excubias agunt, vt fucos abigant, cum lemmate, CUSTODIA SERVAT.

Demum ad generale Symbolum Academiae Intrepidæ allusit modestè, atque ingeniosè, qui pro schemate suo figuravit eum characterem, quo aspirationis loco utimur. Epigraphen hanc verò ei adscripsit, SICETERIS ADDAR. Nulla enim est potestas huius characteris, si solitariè illo utamur;

446. DE SYMBOLIS HEROICIS

adspirat verò afficitque dictionem, si litteris ceteris addatur. Sic Auctor Symboli existimavit, habiturum se, inter Viros eximiæ litteraturæ, aliquando

nomen, si Academicis Intrepidis (nam hi pro Symbolo prælum & typos litterarios assumpserant) aggregaretur.

Ceterum etsi hæctenus laudavi Academicorum Symbola, quæ ingeniosam quamdam affinitatem præ se ferunt, vel cum propriæ Academiæ vniuersali Symbolo, vel cum eorum appellatione; haud proinde

proinde inficier, honorem & commendationem deberi Symbolis aliis item Academicorum. dum præfertim aut nobilem animorum consensionem, studiorumque & morum quamdam harmoniam exprimunt: quod fit in schemate illo, in quo chelæ duæ pinguntur, cum eo lemmate, ALIIS PVL-

SI RESONABVNT. dicuntur enim consonare ambæ, si Brumæ tempore propinquæ fuerint, tam- *Tull. &*
 etsi earum altera solùm tangatur. *Anl.*

Gell.
 Aut

Aut insinuent, ab Academia virtutem & præstantiam afflari: quod egregiè fit Aspalatho herbâ, iuxta Iridem pictâ, cum Epigraphe, A T E V I R-

TVS MAIOR. Sicut enim Iris Aspalatho, si herbam eam attigerit, miras virtutes ac peregrinos odores affundit; sic evenit prorsus mentibus atque animis eorum felicium, qui Academiae cælestem afflatum consecrari consueverunt.

CAPVT V.

Auctoris definitio, quæ conueniat Symbolis Heroicis tam generalibus quàm particularibus.

ET si haud ita promptum est, inuenire breuem & circumscriptam quamdam explicationem, quæ aperiat vel omnes vel præcipuas notiones Symboli Heroici: id mihi videor iam conari posse facilius in fine Operis; quia notitia rei plurima, quæ antecessit, conferet iuuabitque, ut quæcumque tecta sunt atque inuoluta, definiendo ea possint euolui.

Non repeto, quæ initio è Scriptoribus aliis ideò Apag. 171 usque ad pag. 176. proposui, ne rem semper opertam & complicatam prosequerer (gnarus videlicet, ante præcepta, vniuscuiusque formæ cognitionem enodatione aliquâ indigere:) sed tantùm prius refero descriptionem, quam in Tractatu suo de Origine & vsu Symbolorum Gentilitiorum habet Philibertus Monetius, vir admodum eruditus ex nostrâ Societate, cùm seriùs ad manus meas Liber eius peruenerit.

Parte 2.

Existimat *Typum Ethologicum* (sic enim appellat Symbolum Heroicum) *mysticam quamdam esse allegoriam* ; quæ *militaris , politici , amatorij , aut alterius cuiuspiam argumenti breuem & sensu pleniorẽ gnomem complectitur , testata veluti inuolucro , vel iconis nude à cognatâ Epigraphe , qui sit typus , ut corporis inanimi : vel Epigraphes ab suâ icone destituta , qui sit typus ut animi suo defecti corpore : vel iconis simul , & adscriptæ Epigraphes ; qui sit typus ut animati corporis , & animi suo induti corpore . Quorum omnium typorum , & icon , & gnome , cuiusvis materiæ solo inducantur : idque aut coloribus , aut sine coloribus ; ac eis non certis & statis , sed promiscuis & arbitrariis . Sic ipse . Paulò pòst : Tria , inquit , veluti genera typorum nostrâ descriptione proposuimus : quorum alij constant quodam corpore inanimato , alij animo experte corporis , alij corpore animato , seu animo corporeis membris induto . Quorum primi sunt omnium deterrimi , secundi primis paulò meliores , tertij extra controuersiam omnium optimi .*

Ut hæc omnia expendam quàm breuissimè : appellatio illa Typi Ethologici placet vel ideò , quia ego etiam existimo , Symbola nostra Heroica ad disciplinam illam , quæ est de Moribus , pertinere . Communior tamen videtur ; cùm Apologos , Parabolâs ,

rabolas, Hieroglyphica vel Emblemata complectatur: quæ omnia Typi Ethologici peræquè appellari possent.

Deinde mysticam allegoriam reor, in eo sensu dumtaxat, nostra hæc Symbola censerî; quod M. Tullius ait, allegorias, cùm à Græcis ita nomine quidem appellentur, genere meliùs translationes vocari. Alioqui, quoniam vna dumtaxat in vno Symbolo esse debet translatio, excusari velim, si non admiserò, generis loco, in eius descriptione, allegoriam collocari: quæ nimirum fit, quando fluunt continuæ plures translationes.

Imò quia diximus, in nostris Symbolis consilia mentis grato inuolucro tum figuræ, tum lemmatis, decenter proponi, sed non obscurari; ex eo etiam excluditur allegoria: cuius vtique semper comes est aliqua obscuritas. Vt propterea M. Tullius ad Atticum scripserit: *Si erunt mihi plura ad te scribenda, allegoriis obscurabo.*

Ad hæc, vt daretur locus argumento etiam amatorio; suaserint, opinor, Symbola, eius vesaniæ nimis multa, quæ circumferuntur, & plausum inueniunt: etsi desciscunt planè ab Heroicâ honestate pariter ac dignitate. Decent ea Paridem aliquem capillatum,

cinnatum, & molliter pulchrum; non galeatum, cristatum, & fortiter decorum aliquem, vel Hectorem, vel Achillem, vel Agamemnonem. Exemplo fit Aquila, cui serpens maculosa, Dipfas nomine, pectus adinordet, cum hoc lemmate; SEMPER

ARDENTIVS. Tribuitur Viro Principi, ac Duci supremo militiae Venetorum: quasi Aquilae icone semet figurauerit, & colubro mulierculam; quam deperibat, eò semper ardentius, quò frequentius sibi pectus remordebat illius recordatio. Scilicet hæc

vnius

vnius Imperatoris cura est; & non potiùs ordinare castra, instruere aciem, signa conferre, debellare hostem, legere spolia opima; &, quod semper fuit gloriosissimum, triumphare.

Profectò nec excelsa est, nec morata ea cogitatio; atque ideò typi Ethologici nomen haud meretur. Non est etiam Aquilæ virtus, sed virus colubri, Aquilæ verò morbus & veneficium; quòd so-
leat eò semper ardentius sitire, quò vberius bibit. Idcirco virus est etiam, non virtus, ita mulierculam deperire.

Quod spectat ad partitionem illam, in Symbolum, aut expers animæ, aut expers corporis, aut corporatum simul & animatum, quemadmodum id accipi debeat; constare poterit ex his quæ differui, in Quæstiunculâ de figurâ, an sit corpus, & de Pag. 193.
lemmate, an sit anima Symboli Heroici. Ex aliis quæ tractavi deinceps, licebit etiam iudicium ferre, an verum sit, omnium Typorum & iconem & gnomem, cuiusvis materiæ solo induci posse.

Sed amplector equidem eam quam facit potestatem, coloribus, aut sine coloribus, nostra Heroica Symbola figurandi. Vir enim peritus maximè rei tesserariæ iudicat sapienter, non ita indigere adiu-

mentis colorum , illa quæ debent animis magis quàm oculis consignari.

Duo iam huius generis inferam, quæ Pater Ioannes Stephanus Campianus , hoc anno Leodij , in Collegio Anglorum Societatis I E S V , excogitavit felicissimè , & obtulit publicè Illmo ac Reu^{mo} Petro Aloysio Carafæ Episcopo & Legato ; vt nobilissimos colores , album & puniceum , quibus lemniscatum est Gentilitium Carafensium schema, ad Heroicam significationem transferret.

Alterum est Balsamum . ex arbusculâ suâ ma-

nans, venâ bicolori, cum hac Epigraphe; ORIGINE AB VNA. Erat verò hæc eiusdem Auctoris explicatio. *Pretiosus hic Naturæ fetus id quoque præce-* Plinius l. 12. c. 25.
teris eximij habet; vt ex vnâ stirpe, vno eodemque partu Strabo libro 16. Geogr.
fusus, lacteo primùm candore conspicuus, in germanum
deinde se ruborem induat. In raro nempe germine, raram
illam candidæ integritatis, cum illustri sanguine, atque
honorum fulgore conspirationem, adumbratam cernimus.
Principum verò illa fecunda Parens, Regumque affinis
Gens CARAFÆA, tum concolori stemmate, tum lau-
dis vtriusque hereditario iure, per ætatum seriem trans-
misso, hoc sibi, tamquam peculiare Symbolum, adsciscat;
geminumque decus, in vno cum primis PETRO ALOY-
SIO, haustum ex vnâ stirpe, hoc adscripto lemmate, te-
stetur, ORIGINE AB VNA.

In Altero est Purpura, rubens eò nitidiùs, quò * Aristot. Histor. animi. l. 5. c. 15.
 fuerit concha eius candidior, cum lemmate, DAT Plin. lib. 9
 PRETIUM CANDOR. Explicatio hæc fuit. cap. 36. *Re-* Vitru-
galis conchylij succus, augustæ Maiestatis insigne, cui vr- uius lib.
bani Fasces & castrensès Aquila parebant; cuiusque luce 7. cap. 13.
omnis Imperij splendor illustriùs enitescit; * flore nobiliori Dioscor. l. 2. c. 10.
fulget, vbi candida è conchâ, adnato etiam vnione, tam- Aelianus, Maiolus,
quam pretij notâ, progignitur: fidemque faciunt lecti sub Ometa-
propinquo Sole Murices, in sinu præsertim Indico, hoc ge- nus, Ge-
nere a li. snerus, &

*nere compendij nobilitato. Gentilitia CARAFENSIVM
 Purpura , Regali Pannonia Aragoniaëque sanguine bis
 tineta ; eoque nomine , inter illustres Regni Parthenopæi
 Dibaphas , spectatissima ; præcipuum tamen floridiusque
 præ reliquis lumen ex nativo Virtutis Fideique candore
 trahit (vnde & CARAFIS inuentum nomen) patrio vt
 iure , elegantioris hoc Naturæ cimelium , tamquam laudis
 auita pignus , suæque testem PETRVS ALOYSIVS
 usurpare possit , cum hac Epigraphe ; DAT PRETIUM
 CANDOR.*

Hæc

Hæc gemina Virtutis cum Honore coniunctæ Symbola , ex natiuâ rerum indole petita , & argumento tam consentanea, enimuerò Auctori suo, Vi-
ro ingeniosissimo , præmium doctarum frontium; hoc est eam, quam ipse circumfert in suomet nomi-
ne, CORONAM promerentur.

Sed redeo , vnde fuit volupe digredi , commem-
orando eos tam benè coniunctos virtutis ac no-
bilitatis colores : hanc verò definitionem Symboli
Heroici constituo ; vt sit , Contracta ad solam
Protasim, partim figurâ partim lemmate com-
prehensam, similitudo, vim habens exponendi
perfectè, ac persuadendi consilium de re arduâ
& laudabili moliendâ.

Existimo in hac Definitione , neque abesse quid-
quam, neque redundare : atque adeò vnam in om-
nia , tam generalia quàm particularia , Symbola
valere ; breuiterque ac dilucidè , tum id quod est
veluti genus , tum id quod est veluti forma , & pro-
prium , declarare.

Sic à M. Tullio Metaphora definitur esse *contra-
cta ad vnum verbum similitudo* ; & perinde à me Sym-
bolum Heroicum definitur esse , contracta ad solam
Protasim similitudo : nec enim ad Apodosim in eo

transgredi oportet. Dum verò eadem Protasis dicitur, partim icone, partim Epigraphæ comprehenditur, excluduntur tum solæ icones, tum solæ Epigraphæ. Cetera vim Italici nominis, IMPRESA, quod semper est de re arduâ & laudabili, exprimunt; ac declarant potestatem geminam exponendi persuadendique; cui utrique potestati reor maximè insistendum esse.

Quid enim? ingeniosè aliquis ut explicaret sanctissimæ Eucharistiæ Diuinam institutionem, Cererem dum rapitur figuravit, relinquentem post se pe-

plum seu velum, quo amiciebatur. Sic nimirum abit panis, solæque illius species permanent; vt panem Diuinum, hoc est absconditum Deum, instar Cœli celent. Quod Symbolum etsi felicissimè vim habet exponendi, & ideò Auctori laudem promeruit, viro ex nostrâ Societate; ex quo expectare sit propediem iustum Volumen Symbolorum Heroicorum: attamen destituitur alterâ potestate persuadendi: neque enim esse potest argumentum efficax futuræ rei Diuinæ, profana res & fabulosa.

Id suaderet potius relicta, ante veprium & spina-

rum angustias, serpentis vnus pellis; quæ tametsi serpens videatur, atque oculis illudat; nihilominus est COGNATI CORPORIS EXPERS: sicut panis corporati sunt omnino expertes eæ species in Sacramento Eucharistiæ.

- Onuphrius Panuinus etiam, vt suaderet se ad obeunda pia Ordinis Religiosi Sacerdotiiq̃e munia, simul & ad codices exarandos, studiorumq̃e laborem superandum, semper fore promptum ex æquo; pinxit bouem inter Aram & Aratrum, cum

Epigraphe,

Epigraphe, IN VTRVMQVE PARATVS: bos tamen sæpè vtrumque refugit, atque adeò vtrumque videtur esse hominum institutio.

Aptius multò eam Epigraphen Marchio Sanctacrucius, Archithalassus Philippi Regis, adscripsit Porphirioni. Quæ avis est simul aquatica, simul terre-

stris; alterumque pedem, instar anseris, patulum & latum ad remigandum, alterum instar auium ceterarum sectum, & cum falcibus habet, vt terrâ etiam ingredi possit. Quo ille Symbolo professus est, fo-

1744

M m m 3

re

re se adæquè paratum ad belligerandum & terrâ & mari.

Quæ item petuntur ex Diuinâ Historiâ ; vti columna nubis & columna ignis, cum eâ inscriptiunculâ, ESTE DVCES, si nihil supra vim exempli con-

tineant ; implent ea quidem spe hominum pectora, sed certitudinem non præbent, rursus ita futurum.

Petantur igitur vel à naturâ , vel ab arte factis : sint Heroica , sint honesta ; addo etiam , sint modesta , ne superbiæ debeant insimulari. Vt ne subtraham

traham exempla huius etiam virtutis pulcherrimæ, quædam etiam eius notæ commemoro.

Francisco Abbati Puteobonello, ingenio & modestissimo adolescenti ; cùm Theses Philosophiæ publicas, absque Augustorum Patrum consensu (qui Romæ præsentia suâ illustrent & fouent ingenia litteratorum) statuisset proponere discutiendas; obtuli pro Symbolo galeam, clathris omnino clausam,

& cetera ornatam suo plumarum fastigio. Lemma fuit, LVCEM ADIMO, ET VVLNERA.

Cæsar

Cæsar Laurentius ex nostrâ Societate , alteri cum honorem declinanti pariter , dedit pro tesserâ pyxidem , quibusdam intus gemmis instructam , quæ lucem in Sole hauriunt , & seruant , egeruntque ; si pyxis eadem , vbi clausa fuerit , recludatur in tenebris. Erat verò Epigraphæ ; AMAT OBSCVRVM.

Nimirum etiam ipse lucem animi faciliùs erat explicaturus in priuato, & minùs celebri confesso.

Non

Non dissimile argumentum fuit noctua , in tenebris videns, cum hoc lemmate, NIL INDIGA

LVCIS. Quam tesseram Philosopho perinde disputaturo , in solâ litteratorum coronâ , & existimanti hoc fore satis ad promerendam famam, composuit Tarquinius Gallucius , ex nostrâ Societate, vir eruditionis & facundiæ perelegantis, ac Magister meus.

In re magis Heroicâ Rodulpho Baptorpo, Equiti Aurato , Parenti suo (quòd professione Religionis Catholicæ , in Regno Britannix , vel inter dura

N n n im-

imperia , & exilij necessitatem , manserit gloriosè in eo idem animus) Lunam dedicauit pro Symbolo P. Thomas Bactorpus è nostrâ Societate eius filius , & vir ingeniosissimus : Lunam , inquam , desumptam ex Gentilitio familiæ schemate , cum hac Epigraphæ ; LATEO , NON MINVOR. Dum enim

Luna seu videatur crescere, seu senescere, orbe vniuerso tota non lucet ; pars eius obscurior latet quidem , at non idè minuitur , sed retinet magnitudinem suam.

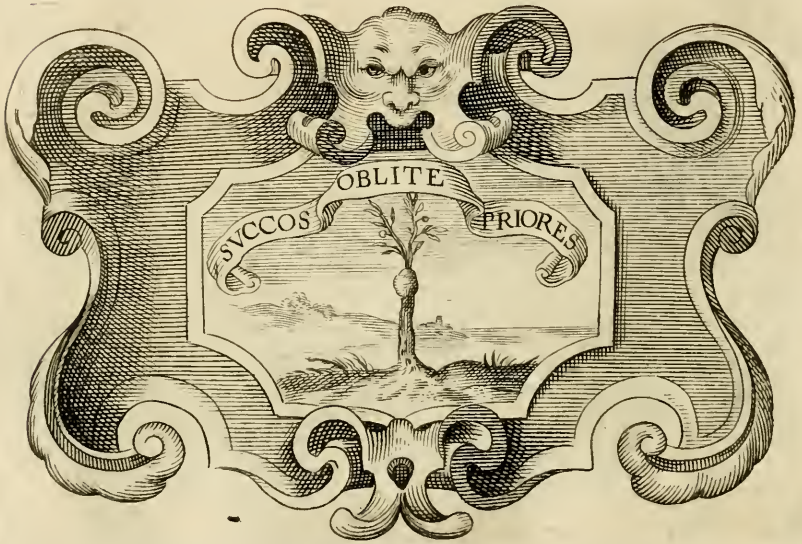
Alius

Alius antea Oxonij in Academiâ celebris , mox Londini in Aulâ , inter honores ac plausus , modestiæ perfusus purpurâ , pro se loco Symboli germen corallij, rubens extra mare, proposuit cum hac Epigraphæ ; ANTE VIREBAM. inter Lycea videlicet

Sapientium , & in Theatro Literatorum ; tamen erubesceret ad eos Aulæ honores. Sed traxit me nimia voluptas in contemplationem eius nobilissimæ virtutis , quam animi Modestiam appellamus.

Vnum adhuc suadeo, vt semper promittantur in Symbolis ea, quibus animus excolitur, ac euadit melior, imperfectione superatâ. Ex quo genere fit oleaster, cui ramus oleæ inferitur, cum adscriptâ Epigraphæ, SVCCOS OBLITE PRIORES. Hinc

verò est, cur Academiae, & Academici, de quibus memini, habeant vt plurimum nomina, quæ imperfectionem sonant quidem, sed repurgandam, sanandamque beneficio Sapientiae, ac iugi exercitatione litterarum.

Quòd

Quòd si contineatur in Symbolis professio alicuius magis illustris & prorsus Heroicæ virtutis, tunc enimverò tanti nominis mensura impletur, quantum esse diximus in vocabulo Italico IMPRESA. Sit in hoc censu schema Reinperti Comitis Hab-

burgensis ; globus nimirum ferreus intus vacuus, qui positus in igne, vaporem efflat, eoque ignem eundem, à quo læditur, è regione accendit, & veluti iuuat; cum hac Epigraphe, LÆSVS IVVO. Cicero dixit de Viro qui iniurias condonet: Hunc non cum

hominibus comparo, sed simillimum Deo iudico. ac multò est augustius, beneficium & gratiam reponere pro malefactis.

Hæc de Symbolis Heroicis, ad Amicorum nutum scripsi; nescio an ad eorum etiam votum. Ipsi quidem æqui boni consulent; & quæ sum conatus, aut laudabunt, aut excusabunt. Alij persuadeant sibi, præcepta & leges à me non iuberi, sed ex veteri formulâ, me potiùs Rogatione uti, atque vsurpare illud; *VELITIS IVBEATIS*, ita Heroica Symbola prodire, vt summopere delectent simul ac suadeant, & vt ob eam vtramque laudem etiam summopere placeant, nec vllam censuram in Apollinis ac Musarum Curiâ, vel in Litteratorum Senatu, vereantur.

Ea, quæ scripsi hætenus fusè, coëgit in arctum, & in compendium misit Vir harum rerum studiosissimus: quò vniuersa simul animum subeant absque fastidio vel tædio prolixioris dissertationis. Appendicem hanc labori meo parem iudico; & adiungo vel ideò; vt dum eâ finio, hic saltem, Finis coronet Opus, quandoquidem est à Viro, quem dixi alibi., gestare in animi laudibus peræquè atque in sui significatione nominis *CORONAM*.

DISPUTATIONVM
ACADEMICARVM
DE
SYMBOLIS HEROICIS
PERIOCHA.

PAr Symbolis Heroicis argumentum suppeditant in Libri I.
primis Calites; mortales deinde infulis sceptróve in- Cap. I. II.
signes: belli rursus aut pacis artibus nobilitati; Virtute III. IV. V.
denique ac genere illustres femina.

Nummi (quorum prima origo, nomen formaque im- Libri I. I.
pressa, à permutatione rerum, pecorisque præcipuè, fluxit) Cap. I. II.
olim, tamquam famæ pignora, illustrium virorum memo- III.
riæ consecrabantur: iisdemque veteres, futura felicitatis
auguria polliceri soliti.

Manumissis seruis, tamquam fortune insigne, tributis Libri III.
primò annuli, Romanis deinde Regibus, Ducibusque, fer- Cap. I. III.
rei; aurei tandem Equestri etiam Ordini, Tribumis, Cen-
turionibus, postremò Medicis concessi.

Nuptiis quoque dicati annuli apiri, scalptique cælati- Cap. V.
que. Sigillares, victimis, armariis, reliquoque instrumento, VI. I. X.
IX.
litteris

litteris denique signandis, tamquam arcani fideique indices, adhibebantur: adumbratas verò semper virtutis notas referebant.

Libri IV.
Cap. I. Mutis quibusdam tesseriis ad latentes animi sensus explicandos vsa Antiquitas.

II. Eadem arte non caruere atates postera.

III. Signis nonnumquam characteres, vocesque integrae, adiuncta; musicoque concentui mysteria credita.

IV. V. Innumeri clandestinae scriptiois modi, Laconicae scytalae, variis succis characteres illiti, inuersus litterarum ordo, intercisa linearum spatia, &c.

VI. VII. Non pauciores arcana consilia indicandi viae, omni ad socios, belli tempore, intercluso aditu.

Libri V.
Cap. I. Emblemata, à Græco ἐμβλήματα, vocabulum Latinis quoque vsitatum, vermiculatum quodcumque opus, sigillaque aureis argenteisque inserta vasis significat.

II. Emblemata verò, vt Poëticae quoddam genus denotat (cuius Princeps Andreas Alciatus) est suavis expositio rei verae vel fictae, constans picturâ ac metro, vim habens admonendi.

III. Emblematis admonitio modo aperta, modo tacita.

II. Picturâ & carmine admonitionis seueritas conditur.

Picturâ & carmine, tamquam partibus, Emblemata constat: aduentitium lemma.

Picturæ

Pictura vocabulo subiicitur figura vel vnica, in tabulâ, ære aut marmore expressa.

Emblemati materiam præbent, Historiæ, Poëtica commenta, Apologi, Hieroglyphica, natiua rerum indoles.

De carminis genere cuique integrum, modò ut picturam breuiter concinnèque explicet.

Italica vox IMPRESA, à verbo IMPRENDERE (id ^{Libri VI.} ^{Cap. I.} est, aliquid cum laude aggredi, aut moliri) deducta, argumento est, Symbola Heroica in Italiâ nata.

Impresa Latinè redditur Symbolum Heroicum: Symbolum enim figuram aut lemma, aut vtrumque; Heroicum, honoris appellationem indicat.

Symbolorum Heroicorum originem sibi vendicat ætas nostra.

Symbolum Heroicum est explicatio consilij de re laudabili, & censetur publica professio, & quasi chirographum exstimulans ad ea gerenda, quæ Auctor aggredi staturit.

Solo lemmate exprimenda Symbola non sunt, siue illud numerorum characteribus, seu litterarum elementis, seu sententiâ ambiguâ seu apertâ constet. A Pythagoricis enim Symbolis, Ænigmatibus, Gryphisque, figurâ tamquam vitâ ac motu distinguenda sunt.

Figuræ in Symbolis Heroicis Epigraphæ adiicienda, ne

incerta, confusa, & obscura, ab Hieroglyphicis, insignibus Gentilitiis, sigillis, clandestinis notis, aliisque mutis tesseriis non discrepent.

VII. *Symboli Heroici Anima, similitudo seu comparatio est, non lemma seu Epigraphe, quæ indicat, non constituit animam, ut nec vox in homine; non in musicis descriptæ notæ, sed harmonia; non in fabulis versus, sed imitatio; non in horologiis nola aut index, sed machinarum impulsio certis legibus temperata, &c.*

VIII. *Appositè nonnulli stipulationis, fideiussionis, promissionis publicæ, sigilli testisque iurati nomine Heroica Symbola designant, cum ad ea præstanda, quæ figurâ ac lemmate proponuntur, obligetur fides.*

IX. *Comparatio, siue ex Protasi conflata Apodosique oratio sit, seu Verbi unius translatio, Symbolis Heroicis indiuidua comes est, cum delectandi tum persuadendi causâ.*

X. *Petita ab Apologis ac fabellis comparatio, Symbolis Heroicis indigna: à fictâ enim incredibiliqûe Protasi Apodosi nihilo firmior sit, planeqûe langueat argumentatio, necesse est.*

XI. *Parabola itidem, rei fictæ narratio licet probabilis, excludenda: simulqûe Hieroglyphica, commenta nempe humana, plerumqûe vero plus nimio abstrusa. Naturæ tamen*

Vis in Hieroglyphicis non rarò elucens, vt stabilis, hominumque arbitrio nequaquam obnoxia, non reiicienda.

Exemplum (Protasis licet vera sit) vt rarum tamen, liberum, fortuitum, non constans, & immutabile, Suedelæ neruis caret. Singulare Verò factum si memoretur, lux deerit Symbolo; si quid deinde mortalibus commune, naturæ proprietates non similitudo erit, nihilque eximij habet, id præ se ferre, ad quod nemo non natus sit. XIII.

Figura humana, licet Symbolis Heroicis aliena sit, in speculo tamen, aquâ, tabulâ, in sole umbra, persona denique, vt artis opus, non refutanda. Nec manus flore telôve ornata videatur insolens, cum non Symboli censenda pars, nec mutila, latente, non corpore truncato, sit.

Fortuita quæcumque à Symbolis Heroicis ableganda. XIV.

Effecta ab arte iustam stabilitatem habent; naturæ enim necessitatem æmulantur, eaque semper ad eandem normam lex certa dirigit: suadent proinde maximeque oblectant. XV.

Similitudo à naturâ ducta, cum persuadendi, tum delectandi vi palmaris est. XVI.

Vehementius persuadet similitudo, aduentitiis quasi opibus instructa. Voluptatem verò maximam parit constans Naturæ Artisque veritas; iucunditatem demum cumulat cognitio multiplex, totaque simul pulchritudo à metaphora

quasi oculis subiecta. In Symbolis Heroicis similitudo tamquam fulmen feriat, necesse est; neque alienum videatur, ut his Naturæ Artisque finibus Ars nostra se circumscribat, cum scientiæ vniuersæ arctiores sibi necessitatis terminos circumdent.

Libri II.
Cap. I.

Plures figuræ, eaque dispares (præsertim vna si princeps sit) modo ut idem in argumentum conspirent, ordineque non præpostero componantur, à Symboli Heroici legibus non abhorrent.

- II. *Non ita figuranda Protasis, ut careat lemmate; neque ita adhibenda Epigraphe, ut figura planè lateat: utrobique enim officiant tenebræ. Natiuis tamen inuolucris res abdita non improbatur.*

Figuras coloribus obnoxias Heroica non magis Symbola, quàm insignia Gentilitia respuunt, cum & Epigraphe lucem afferat, adscitiq; coloris æs, marmor, ceraque capax sit, certo denique linearum ductu, colorum discrimen periti artifices in ære exprimant.

- III. *Peregrina planeque exotica, quaque mentem auctoris non assequuntur, Symbolicas figuras vitiant. Fecunditatis verò laudem referunt, geminus quibus sensus, dilucido accedente lemmate, subiicitur.*

- IV. *Significatio, non species figuram illustrat; resque etiam aspectu horridas Ars imitatrix gratas exhibet.*

Quæ

Quæ ad Auctorem, signave Gentilitia, aut rei præclarè gestæ, aut vitæ antea memorem attinent, venustissima figura sunt.

Hemistichio circiter definiri lemma par est: nam nec figurâ solùm, nec tota, dumtaxat Epigraphe, complectenda Protasis.

Libri III.
Cap. I.

Superuacaneum lemma est, quod vel omnibus nota, vel quæ ex figurâ patent, exprimit.

Demonstrandi comparandique Voces, sic, ita, haud aliter, &c. redundant: Apodosis enim à lemmate non attingenda.

Epigraphen reticentia exornat; Lectoriq̄ue periucundum accidit, sibi ut aliquid, modò non abstrusum, substituendum videat.

Quæ figura semper et ubique vel adiuncta, vel habentur propria, lemmati edifferenda: cui peruagata opinio fidem abundè facit, rei q̄ue notæ vis rarior, & infrequens Symbolo pretium addit.

Vitia seu propria siue aliena Symbolo adumbrare, Heroicum non esse, & res ipsa, voxq̄ue princeps IMPRESA monet. Quidquid enim aut nostro aut alieno nomine hunc in modum proponitur, videmur ipsi non obscure profiteri.

Modestie fines non transilit, qui magna, conditione tamen suâ fortunaq̄ue non maiora, de se spondet.

v. Prima, tertiâve persona, nisi figuræ tribuatur sermo, plerumque in Symbolis vsurpanda. Tempora, modique omnes, cum stabiles proprietates denotare possint, pro re natâ lemmatis idonei.

vii. Epigraphen tamquam lumina exornant schemata, ut Antithesis, Traductio, Annominatio, &c. Ornatum enim Oratorium Symbolis adsciscere fas est. Ceterum non illo tamquam fundamento innituntur, neque ex re fictâ similitudo ducitur. Allusio verò ad Auctoris nomen, Gentilitium stemma, res gestas, dignitatem, animi denique sensum, multò iucundissima est: ad Apodosin enim tacitè quasi digitum intendit; Lectoris autem industriae relinquit penitus inuestigandam.

viii. Lemmatis verba aut propria, aut peruulgato vsu celebratæ metaphoræ sint; ne cum in Protasi figura, translationis instar habeatur, geminæ nascantur Protases, vnaque aut aliam euertat, aut ambæ permisceantur.

ix. Ut Poëtici numeri Epigraphen apprimè illuminant, ita ex veterum monumentis lemma mutuo transscribere, modestiæ industriaque meretur laudem.

x. Tritum pluribusque commune lemma, dictio pariter altius translata, offundit tenebras. Barbaræ quoque linguæ, aut politioris litteraturæ hominibus planè incognitæ, debitam figuræ lucem adimunt.

Heroica non rarò Symbola publicam præ se fidem ferunt: modò Equestrium Ordinum: modò Sodalitatum Partheniarum: Academicorum modò cœtuum: qui, vt virtutis studium animique cultum spectant, ita rudia plerumque inchoataque proponunt sibi excolenda.

In generalibus Symbolis eluceat oportet sociale nomen, conspiratioque plurium, ad statutum usque decus persequendum.

Peculiariora Symbola, ubi ad Sodalitij nomen communemve tesseram collimant, consortem sibi laudem vendicant.

Morum studiorumque coniunctionem, vimque cultricem Academiae innuere, Symbolis Academicis non alienum est.

Apologi, Hieroglyphica, Emblemata, non Symbola dumtaxat Heroica, cum morali disciplinâ cognationem habent.

Translationes plures vno in Symbolo non adhibendæ, ne multiplex oriatur Protasis, remque plus nimio inuoluat.

A Symbolis Heroicis amatoria leuitas facessat, vt ab honestatis laude, omni que decore abhorrens.

Symbolum Heroicum est, contracta ad solam Protasim, partim figurâ partim lemmate comprehensam, similitudo, vim habens exponendi perfectè ac persuadendi consilium de re arduâ & laudabili moliendâ.

Apodosis

Libri IX.
Cap. I.
I I.
I I I.

I V.

V.

Apodosis à similitudine intacta lateat.

In Symbolis Heroicis eniteat splendor, modestiaque sociata amplitudo : animique cultus & expolitio praeferatur.

Exponendi ac persuadendi vis, spectanda maximè : ab unis adè Naturâ & Arte, petendum Symbolis Heroicis instrumentum. Id quod in Operis vestibulo, summi artificis penicillo descripta effigies eleganter monet. Caeste enim illud vitæ humanæ lumen, mentisque diuinæ soboles, Ingenium, eximij muneris consortes Naturam Artemque adsciscit, mutualque opes ad veræ nobilitatis decus, factorumque illustrium ornamenta, confert. Et verò si disciplinarum omnium inuentorumque princeps Ingenium sit ; hîc planè regnat, vbi geminæ illæ suauissimæque oculorum mentisque illecebræ Pictura ac Poësis, unam in laudem venustissimè conspirant ; eoque natales suos Symbola Heroica non obscure ferunt, ac patriam innuunt, gentem Urbemque illam, quæ summi semper Imperij atque Ingenij sedes, & magna gerere, gesta que præclare solemne habuit propriis gloriæ insignibus decorare.

I N D E X

SYMBOLORVM HEROICORVM QVÆ IN HOC OPERE SCVLPTA.

1. Serula composita ex circulis volubilibus litteratis : VNI PATET VERBO. <i>pag.</i> 3. 2. Sol in nube imprimens ima- ginem sui; QVIA RESPEXIT. 4. 3. Ouum à Sole eleuatum; QVIA RORE PLENUM. 5. 4. Galea inuersa ferrum cande- faciens; POST MVNERA BELLI. 6. 5. Lucerna versatilis; VERTE, NON EXTINGVES. 7. 6. Speculum; OMNIBVS OM- NIA. 8. 6. Calcaria; ETIAM CVRREN- TIBVS APTA. 9. 8. Tubus puluerarius, colli- neans in scopum; NE DEVIET AR- DOR. 10. 9. Ceruus ad fontem prope- rans; VNA SALVS. 11. 10. Globus crySTALLINUS, in So- le ignem vibrans; CANDOR ILLÆ- SVS. 12. 11. Sol; NON EXORATVS EXO- RIOR. 13. 12. Follis pugillarius in mari; INANES MINÆ. 14. 13. Vomer; LONGO SPLENDE- SCIT IN VSV. 15.	14. Cygnus Aquilam interi- mens; LACESSITVS. 16. 15. Phœnix in Sole; VT VI- VAT. 17. 16. Vrsa priorum pedum sucta viuens; IPSE ALIMENTA SIBI. 18. 17. Situlæ putei; ALTERA LE- VATVR. 19. 18. Situlæ item putei; ALTER- NANT PONDERA EVNDO. 20. 19. Statera; OMNIBVS EA- DEM. 21. 20. Bilanx; CONSISTAM IN ÆQVO. 22. 21. Tubus opticus, qui no- tat Solis maculas; NON IDEO MA- CVLOR. 23. 22. Sol in circulo Zodiaci; NON- DVM IN AVGE. 24. 23. Aquæ influentes in rotam molendini; CONVERTVNT, NON EVERTVNT. 21. 24. Histrix; EMINVS ET COMI- NVS. 26. 25. Luna crescens; DONEC TO- TVM IMPLEAT ORBEM. 27. 26. Equus circum transfiliens; NON SVFFICIT ORBIS. 28. 27. Bos gradiens; PAS A PAS. 29.

INDEX SYMBOLORV M

28. Mus Armenius ; MALO MORI , QVAM FOEDARI. 30.
29. Elephas submouens manu ouiculas ; INFESTVS INFESTIS. 31.
30. Arma condita in armanentario ; CONDVTVR, NON CONTVDVTVR. 32.
31. Mustela , cum rutæ ramufculo ; AMAT VICTORIA CVRAM. 33.
32. Rex apum ; MAIESTATE TANTVM. 34.
33. Apes , quæ aculeos suos PRO REGE EXACVVNT. 35.
34. Rhinoceros ; NO BVELVO SIN VENCER. 36.
35. Sol ; NON MVTATA LVCE. 37.
36. Etinaceus ; DECVS ET TVTAMEN IN ARMIS. 38.
37. Palma pondere depreffa ; INCLINATA RESVRGO. 39.
38. Vimina palustria ; FLECTIMVR, NON FRANGIMVR. 40.
39. Millus clauulis munitus ; SAVCIAT ET DEFENDIT. 41.
40. Follis pugillarius ; PERCVSVS ELEBOR. 42.
41. Ensis in furfure ; A TEMPO. 43.
42. Mare à Sole tepefactum ; NVMQVAM SICCABITVR ÆSTV. 44.
43. Baculus intra aquam ; FALIT IMAGO. 45.
44. Aquila pullos ad Solem explorans ; MEI NON DEGENERANT. 46.
45. Aafer germen reuellens ; DEFICIAM , AVT EFFICIAM. 47.
46. Struthiocamelus oua intuitu fouens ; DI V E R S A AB ALIIS VIRTUTE. 48.
47. Rosa inter capas & allia ; FRAGRANTIOR. 49.
48. Apis , quæ florem depascitur ; SINE INIVRIA. 50.
49. Rosæ ; ET DECERPTÆ DABVNT ODOREM. 51.
50. Bombyx egrediens è suo ergastulo ; ET FECI , ET FREGI. 52.
51. Bombyx intra ergastulum ; OPERITVR, DVM OPERATVR. 53.
52. Flos in areolâ ; NON ALIBI MELIVS. 54.
53. Circinus ; DIRIGOR, ET DIRIGO. 55.
54. Triangulus è crystallo ; VEL FOEDA NITESCUNT. 56.
55. Statera ; PONDERE ERIGOR. 57.
56. Tubus puluerarius ; ARDENDO M' INALZO. 58.
57. Venti flantes in mare ; TVRBANT, SED EXTOLLVNT. 59.
58. Talus lusorius ; SEMPER IACTATVS, SEMPER ERECTVS. 60.
59. Acus-Magnetica ; INOCIDVA SEQVOR. 61.
60. Vnio gemma ; DESERVISSE IVVAT MARE. 62.
61. Conchula eiusdem vnionis ; EXVVIIS SVVS EST HONOR. 63.
62. Stella cadens ; CECIDISSE VIDETVR. 64.
63. Aurora ; DVM PARIO, PEREO. 65.

HEROICORVM.

64. Massa auri; RVBIGINIS EX-
PERS. 66. INOPEM ME COPIA FECIT. 213.
65. Flamma; NVMQVAM DE-
ORSVM. 67. 83. Ramus oleæ, & ramus pal-
mæ, in vertice montis; ARDVA
VIRTVTEM. 219.
66. Crocus; PEREVNDO ME-
LIOR. 68. 84. Oleæ ramus cum flagello;
POENA, ET PRÆMIUM. 220.
67. Miles cum face; CREMABO
VRBEM. 170. 85. Lyra cum gladio, & lituo
sacro; NIHIL ILLE RELIQUIT. 221.
68. Miles cum scalâ; NEC MARS
IPSE REPELLET. 170. 86. Brachium cum clauâ, &
oleæ ramo; VTRVM LVRET. 222.
69. Sol; SPECTATVR, CVM DE-
FICIT. 190. 87. Dexteræ duæ iugatæ, cum
caduceo; FIDE ET CONSILIO. 223.
70. Sol; SOLVS INDEFICIENS.
191. 88. Brachium cum ense, supra
librum; HIC REGIT, ILLE TVETVR.
224.
71. Sol; VBIQVE SIMILIS. 192.
72. Chimæra; F. A. B. 203.
73. Orbis ex cælesti manu pen-
dens; NIL SINE DEO. 204.
74. Pegasus proterens extremis
pedibus leonem; PERENNITAS
LAVDIS. 205.
75. Grus cum vulpe obsonans;
FRAYS FRAVDE COMPENSATVR.
206.
76. Hercules hydram clauâ con-
uerberans; TV NE CEDE MALIS.
207.
77. Iafon, & in eius manu vel-
lus aureum; ASSIDVITATE. 208.
78. Perseus Andromedam libe-
rans; AMAT VICTORIA CVRAM.
209.
79. Clava, glomus filii, & tres
piceï orbes; HIS ARTIBVS. 210.
80. Testudo per aërem volans;
AMOR ADDIDIT. 211.
81. Obeliscus cum aliis agglu-
tinatis; IMMOEBILIS. 212.
82. Tantalus sitiens in fluuio;
INOPEM ME COPIA FECIT. 213.
83. Ramus oleæ, & ramus pal-
mæ, in vertice montis; ARDVA
VIRTVTEM. 219.
84. Oleæ ramus cum flagello;
POENA, ET PRÆMIUM. 220.
85. Lyra cum gladio, & lituo
sacro; NIHIL ILLE RELIQUIT. 221.
86. Brachium cum clauâ, &
oleæ ramo; VTRVM LVRET. 222.
87. Dexteræ duæ iugatæ, cum
caduceo; FIDE ET CONSILIO. 223.
88. Brachium cum ense, supra
librum; HIC REGIT, ILLE TVETVR.
224.
89. Corda in clypeo plurima;
HIC MVRVS AHENEVS ESTO. 225.
90. Armatum brachium, cum
citharâ; HÆC MIHI TVBA. 226.
91. Velum nauticum supra testu-
dinem; FESTINALENTE. 227.
92. Capricornus, cum orbe, re-
mo, & cornucopiæ; FIDEM FATI
VIRTUTE SEQVEMVR. 228.
93. Brachia duo, quæ ab aliis
duobus sustentantur; TVTISSIMVS.
230.
94. Gordius nodus, qui à cultro
scinditur; TANTO MONTA. 231.
95. Malogranatum; TOT ZOPY-
ROS. 232.
96. Hastæ in falcem colligatæ;
VNITAS. 233.
97. Lucretia sibi mortem infe-
rens; FAMAM SERVARE MEMEN-
TO. 234.
98. Mutij Scauolæ manus in
igne;

INDEX SYMBOLORVM

- igne; HIS GRAVIORA. 235.
99. Flagrans Ephesi Templum
Diana; ALTERVTRA CLARESCE-
RE FLAMMA. 236.
100. Nauis Victoria; ÆMVLA
SOLIS. 237.
101. Hercules Cælum susten-
tans; VT QUIESCANT ATLAS. 239.
102. Tres ardeæ vno iaculo
transfixæ; DEDERIT NE VIAM
CASVSVE DEVSVE. 242.
103. Hasta perfracta; HINC LA-
CRYMÆ, HINC DOLOR. 243.
104. Equus; SOLI CÆSARI. 244.
105. Pila pugillatoria; VI, ET
VIRTUTE. 246.
106. Falco auis, in manu vena-
toris; MAIORA CÆDVNT. 247.
107. Vineæ militaris; HINC FOR-
TIOR IBO. 248.
108. Fores cancellatæ, ex cate-
nis pendulæ; ALTERA SECVRITAS.
249.
109. Horologium solare; NVL-
LA HORA SINE LINEA. 250.
110. Dentale agricolarû; EVER-
TIT, ET ÆQVAT. 251.
111. Globus incendiarius; AV-
LIEV, ET TEMPS. 252.
112. Tessera dimidia, cum no-
tis rei emptæ; RESPONDET VNI.
253.
113. Serula ex circulis volubi-
libus litteratis; SORTI, AVT LA-
BORE. 254.
114. Globus excussus ex tor-
mento in massam lanæ; IN MOLLI
FRANGITVR. 255.
115. Larua; VERA LATENT. 256.
116. Tympanum, seu versatilis
ingens rota; MANENS ATTOLLIT
ALIA. 257.
117. Rana supra paruam insu-
lam; MIHI TERRA, LACVSQVE.
259.
118. Crater signum cæleste;
INTER ECLIPSES ORIOR. 260.
119. Pelicanus, pullos sanguine
suo nutriens; PRO LEGE, ET PRO
GREGE. 261.
120. Salamandra in igne; DV-
RABO. 262.
121. Rami duo, ex lauro; ignia-
ria; DOMINVS MIHI ADIVTOR.
263.
122. Aranea operans, aduerso
vento; AVDENTIOR IBO. 264.
123. Musculus piscis, balenam
ducens; VRGET MAIORA. 265.
124. Heliotropium in Sole;
NON INFERIORA SECVTVS. 266.
125. Putei aqua; MOTV CLA-
RIOR. 267.
126. Elephas vterum gestans;
NASCETVR. 268.
127. Silex igniarius; NON QVO-
VIS TERITVR. 269.
128. Flamma; QUIES IN SVBLI-
MI. 270.
129. Testudo in mari sub Sole;
IMMERSABILIS. 271.
130. Sol inter nubila; OBSTAN-
TIA SOLVET. 272.
131. Aquilæ pluma, inter alia-
rum auium plumas; ALIAS DEVO-
RAT VNA MEAS. 273.

HEROICORVM.

132. Vestis, ex asbestino lapide intra ignem; SEMPER PERVICAX. 274. 133. Scorpio; QUI VIVENS LÆ- DIT, MORTE MEDETUR. 275. 134. Vitulus marinus; SIC QUIE- SCO. 276. 135. Grus lapidem vnguibus tenens; OFFICIUM NATURA DO- CET. 277. 136. Mustela, cum rutæ ramu- sculo; CAUTIVS PVGNAT. 278. 137. Rana Ægyptia, cum in- fero in os calamo; VIRTUTE, NON VI. 279. 138. Accipiter; RECTA SVR- SVM. 280. 139. Gallus auis; NON DECIPIT SOMNVS. 281. 140. Asbestus lapis; SEMPER ARDET. 282. 141. Anser; NON ALIENA. 283. 142. Speculum; CUNCTIS ÆQVE FIDVM. 284. 143. Grues volantes, cum in- iecto in os lapillo; TVTA SILEN- TIA. 285. 144. Aves Seleucides; ALIIS. 286. 145. Regaliolus auis; NON VSI- TATA, NEC TENVI FERAR. 287. 146. Mappa ex lino Indico in igne; TERGET, NON VRET. 288. 147. Spica inclinata; QUIA PLE- NA. 289. 148. Ignis; NEC PROPE, NEC PROCVL. 290. 149. Aqua flammam inspergens;	EXTINGVERE SVETA. 291. 150. Rosa spinis septa; ABIGIT- QVE TRAHITQVE. 292. 151. Equus tactus à lupo; MOR- SV PRÆSTANTIOR. 293. 152. Testudo animal; SVB PAR- VO, SED MEO. 294. 153. Vrsæ cælestis sidera; VER- TITVR, NON OCCIDIT. 304. 154. Rosa hinc pascens apem, illinc scarabæum interimens; VNI SALVS, ALTERI PERNICIES. 305. 155. Tabula picturæ aptata; ME- LIOR FORTVNA NOTABIT. 307. 156. Parmula alba; PAR NVLLA FIGVRA DOLORI. 308. 157. Sol versus Horizontem; NON CERNVNTVR, ET ADSVNT. 309. 158. Annulus cum adamante, & plumis, albâ, viridi, & rubrâ; SEMPER. 312. 159. Epistolæ in ignem conie- ctæ; ARDORIS ROGVS. 316. 160. Taxus herba; ITALA SVM, QUIESCE. 318. 161. Aries retrocedens; VT VA- LIDIVS. 323. 162. Iris eò sublimior, quò Sol est altior; A MAGNO MAXIMA. 325. 162. Campana; COMMIXTIONE CLARIOR. 326. 164. Siren; CONTEMNIT TVTA PROCELLAS. 327. 165. Hortulus florum; EXPE- CTAT APES. 328. 166. Aquila in nidum lapides fe- rens; MATVRABITVR PARTVS. 329.

INDEX SYMBOLORVM

167. Organum Musicum; NON
AD CHOREAS. 330.
168. Luna crescens; sic. 338.
169. Sclopeti rotula, cum filice
igniario; SI TANGAR. 339.
170. Cometa; MICAT INTER
OMNES. 340.
171. Nauis in tempestate; DV-
RATE. 341.
172. Columnæ Herculis; PLVS
OVLTRE. 343.
173. Horologium Solare ex her-
bis constitum; DOCET ET DELE-
CTAT. 355.
174. Ignis in summâ turri; FER-
TE CITI FERRVM. 356.
175. Vrsæ partus; VTINAM PER-
POLIATVR. 357.
176. Fax accensa intra vitreum
globum; VT LATIVS ILLVSTRET.
358.
177. Nauis, quæ conetur intra-
re portum; AVT INGREDI, AVT
PERIRE. 359.
178. Lotos germē in Sole;
PER TE MERGO, ET IMMERGO.
360.
179. Camelus, accepto onere,
surgens de genu; NO SVFRO MAS,
DE LO QVE PVEDO. 361.
180. Cancer; RETROCEDENS AC-
CEDIT. 362.
181. Obex clathratus, ante ca-
minum; COMMODVM, SINE IN-
COMMODO. 363.
182. Hedera quercum circum-
plexa; NEC RECISA RECEDET. 365.
183. Vrsus linguam apibus præ-
bens; ACIEM ACVENT ACVLEI.
366.
184. Hamus; NON CAPIO, NI-
SI CAPIOR. 367.
185. Canis proprium vulnus
lambens; NI LINGAT, LANGVET.
368.
186. Hortus floridus in Sole;
ASPICE, VT ASPICIAR. 369.
187. Vrsa maior; SINE OCCASV
FELIX. 370.
188. Arbor cum infiro ramuscu-
lo; ET PEREGRINVM ALO. 371.
189. Ensis; VICE VALLI ERO.
372.
190. Luna; CRESCE IN BENE.
373.
191. Rosa iuxta riuulum; VER
ALO. 374.
192. Equa hiantē ore; AVSTRO
SPIRANTE CONCIPIAM. 375.
193. Leo leunculum ad vitam
reuocans; RVGITV EXSVSCITAT.
379.
194. Funis incendiarius; VIVIT
AD EXTREMVM. 381.
195. Circulus describens suum
orbem; LABORE, ET CONSTANTIA.
382.
196. Horologium rotatum; MO-
BILITATE VIGET. 385.
197. Fluvius; VIRES ACQVIRIT
EVNDO. 386.
198. Patera ex ligno hederæ;
EXSVDAT INVILIS-HVMOR. 387.
199. Clypeus cum sclopeto ad
vmbonem aptato; SAVCIAT, ET
DEFENDIT. 389.
- 200.

HEROICORVM.

200. Gladius, cum sclopeto ad manubrium aptato; EMINVS, ET COMINVS. 390.
201. Stella; MONSTRANT REGIBVS ASTRA VIAM. 395.
202. Carduus; NEMO ME IMPVNE LACESSIT. 396.
203. Chalybs, & filex igniarius; ANTE FERIT, QVAM FLAMMA MICET. 397.
204. Aureum vellus; PRETIVM NON VILE LABORIS. 398.
205. Annuli à magnete inuicem nexi; ARCANIS NODIS. 400.
206. Columba odorifera, quam columbæ aliæ sectantur; IN ODOREM. 402.
207. Speculum vistorium ignem excitans; QVIA NEC SINGVLI, NEC DIVERSI. 403.
208. Fons irrigans balsami arbusculas; CRESCIT QVODCVMQVE RIGAT. 405.
209. Vipera repens ad balsami arbusculam; VENIOPOSITVRA VENENVM. 406.
210. Regaliolus ad aquilam volans; VT ASSVMAR. 408.
211. Hirundo circumuolitans ad nidulum suum; NVNCIA VERIS. 409.
212. Pyramis, Solem directè habens supra se; VMBRÆ NESCIA. 411.
213. Alcyon auis; CÆLO CONCEPTA SERENO. 412.
214. Nubecula impluens in mare; REDIT AGMINE DVLCI. 414.
215. Cucurbita arida, quæ est conditorium salis; MELIORA LATENT. 415.
216. Cribrum pistorium, farinam incernens; IL PIV BEL FIOR NE COGLIE. 416.
217. Grues, quæ mare transuolant; VEL CVM PONDERE. 417.
218. Apes ex mortuo boue procedentes; ALIENO FVNERE VITAM. 418.
219. Prælum Typographicum; PREMAT, DVM IMPRIMAT. 419.
220. Tympanum, situlis catenatis puteum hauriens; VNA OMNES. 420.
221. Stellinus auis; VTRAQVE FELICITAS. 421.
222. Cerui natantes simul; DANT ANIMOS VICES. 422.
223. Plantarium; POMIS SVA NOMINA SERVANT. 423.
224. Heliconis mons; ADIMVNT MEA PASCVA VIRVS. 425.
225. Palumbuli, lauri folia in rostro habentes; VT SANEMVR. 426.
226. Clitoris fluuij pisces; MVTVM ALIBI GENVS. 427.
227. Piscis Lucerna; NOMEN LINGVA DEDIT. 428.
228. Organum canens ex solius aquæ ministerio; CONCINO DVM CONCIDIS. 430.
229. Molendinum, quod aquâ versatur; AGIT DVM AGITVR. 431.
230. Papyrus succo citreo exarata; IMMERSA LEGETVR. 432.
231. La-

INDEX SYMBO LOR VM

231. Lapis, qui infuso latice fecatur; NON SINE HUMORE. 433.
232. Spongia; PONDVS AB VNDIS. 434.
233. Spongia item, Muficas notulas delens; MELIORA SEQUENTVR. 435.
234. Globulus, supra fontis aquam emicans; EXTVLIT, ET SVSTINET. 436.
235. Rota, quæ dum aquis agitur, pecuniam signat; IMPRIMIT, ET VALEO. 437.
236. Nix intra putamina tritici; IN LEI M' ATTEMPO. 438.
237. Lufcinia edens vermiculos, in fuffure; CON QVEST' ALZATO. 439.
238. Hirundo, quæ inſtructa bacillulo, mare pertransit; DEFES- SA, NON DIFFISA. 440.
239. Cylindrus, quo faxa adducuntur; SVB PONDERE LEVIS. 441.
240. Serpens fopitus, intra circulos; COLLIGET SENSVS. 442.
241. Apes, contra ventum, lapilli pondufculo libratae; NE DEVIET IMPETVS EVRI. 443.
242. Apis, quæ agit antecurſorem; EXCITAT AD OPVS. 444.
243. Apes duæ ad oſtiolum apiarij excubantes; CVSTODIA SERVAT. 445.
244. H. littera; SI CETERIS AD- DAR. 446.
245. Pleetra duo inſtructa fi- diculis; ALIIS PVLSIS, RESONA- BVNT. 447.
246. Iris ſupra herbam aſpala- thum; A TE VIRTVS MAIOR. 448.
247. Aquila, cui ſerpens Diplæs pectus admordet; SEMPER ARDEN- TIVS. 452.
248. Baſamum ex arbuſculâ fluens guttâ bicolori; ORIGINE AB VNA. 454.
249. Purpura, intra conchylum candidiſſimum; DAT PRETIVM CANDOR. 456.
250. Pellis colubri; COGNATI CORPORIS EXPERS. 459.
251. Bos inter aram, & aratrum; IN VTRVMQVE PARATVS. 460.
252. Porphirion ales; IN VTRVM- QVE PARATV6. 461.
253. Columna ignis, & colum- na nubis; ESTE DVCES. 462.
254. Galea clathris adductis; LVCEM ADIMO, ET VVLNERA. 463.
255. Pyxis intus gemmis inſtru- cta; AMAT OBSCVRVM. 464.
256. Noctua; NIL INDIGA LV- CIS. 465.
257. Luna decreſcens; LATEO, NON MINVOR. 466.
258. Corallium rubens; ANTE VIREBAM. 467.
259. Oleaſter cui ramus oleæ inſeritur; SVCCOS OBLITE Prio- RES. 468.
260. Globus ferreus & cauus in igne, accendens alium ignem; LA- SVS IVVO. 469.

I N D E X

SYMBOLORVM HEROICORVM

QVÆ NON SCVLPTA.

1. C Eraunia gemma; FVLMINE CREVIT. <i>pag.</i> 173. 2. Serpens; CANGIO LA VEC- CHIA, E NOVA SPOGLIA PRENDO. 333. 3. Laurus prope riuulum; DEO COADIUVANTE. ibid. 4. Adamas; SEMPER ADAMAS. 334. 5. Aspis caudam iniiciens in au- rem; MENTEM NE LÆDERET AV- RIS. ibid. 6. Columna, quam Sol illu- strat; TANTVM VOLVITVR VMBRA. ibid. 7. Arundines palustres; FLECTI- MVR, NON FRANGIMVR VNDIS. 335. 8. Monoceros; VENENA PELLO. ibid. 9. Frondes arborum deciduæ; FACILIS IACTVRA. 336. 10. Accipiter dimittens auicu- lam; NON FVGA, SED CONTEM- PTVS. ibid. 11. Horologium solare; EX NI- GRO DISCES. ibid. 12. Scutum militis Spartani; AVT CVM HOC, AVT IN HOC. 337. 13. Cereus cum dictamno;	ESTO TIEN SV REMEDIO, NO IO- ibid. 14. Turtur; ILLE MEOS. 341. 15. Vespertilio; LVMINE GAV- DET. 342. 16. Arcus, & iacula perfracta; FRACTA MAGIS FERIVNT. ibid. 17. Venti nauem impediētes, ne in portum intret; MORANTVR, NON ARGENT. 344. 18. Terminus; NEMINI CEDO. 348. 19. Camelus procumbens ante merces; DONEC ACCIPIAT. 348. 20. Camelus pede turbans a- quam; LE TROUBLE ME PLAIST. ibid. 21. Ignis magnus cum fumo; DOVE E GRAN FVOCO, E GRAN FVMO. 348. 22. Tubus fartus puluere; TAN- TVM CREPITVS. 349. 23. Sepia; MAS SE BVSCA, MAS S' ASCONDE. ibid. 24. Arbor Persica; TRANSLATA PROFVIT. ibid. 25. Platanus; VMBRATANTVM. 349. 26. Sus cum occiditur; TAN- TVM FRVGI. ibid.

INDEX SYMBOLO RVM

27. Crocodilus ; FLORAT , ET DEVORAT. 350.	30. Pila pugillaris ; TODO ES VIENTO. ibid.
28. Formica, & iuxta eam Orbis terrarum ; D' ALTRI HOMERI SO- MA, CHE DE TVOI. ibid.	31. Luna inter stellas; PROPIOR, NON MAIOR. ibid.
29. Candela, quæ ab emuncto- rio extinguitur ; D'ONDE SPERAR DOVEA LVCE MAGGIORE. ibid.	32. Fax Hymenæi è spinâ ; PVN- GIT, ET ARDET. ibid.
	33. Mare, dum in littus placidè illabitur ; OSCVLATVR LIMITES. 377.

I N D E X

FIGVRARVM SINE LEMMATIS.

1. T ormentum æneum pilam euibrans. 187.	flabra ventorum. 188.
2. Ignis, in arâ Iunonis , inter	3. Sol super Horizontem. 189.
	4. Ceres , dum rapitur. 458.

LEMMATVM SINE FIGVRIS.

1. XXVII.	}	pag. 176.	16. PRINCEPS MISER , QVEM LATET VERITAS. ibid.
2. M X C V.			17. MAGNV M SATELLITIV M A- MOR. ibid.
3. S P Q R.			18. ESTO , QVOD AVDIS. ibid.
4. M T C.	}	177.	19. MELIVS MORI , QVAM SIBI VIVERE. ibid.
5. A E I O V.	}	178.	20. HOMO NON HOMO IRA- TVS. ibid.
6. A I P Q N S I A.	}	179.	21. INSANIA LÆTA VOLVPTAS. <i>ibid.</i>
7. ADSIT.	}	180.	22. PVLC HRA EST CONCORDIA CÔRDIS ET ORIS. ibid.
8. FERT.	}	181.	23. PACEM CVM HOMINIBVS, CVM VITIIS BELLVM. ibid.
9. L L L M M.	}	182.	24. QVOD
10. M M M M.	}	183.	
11. F F F.	}	184.	
12. F L R.	}	185.	
13. S I V O L G.	}	186.	
14. QVALIS REX, TALIS GREX. 183.			
15. REX VIVA LEX. ibid.			

HEROICORVM.

24. QVOD PALAM, HOC CLAM.	STVS.	184.
<i>ibid.</i>	27. LOQVERE, VT TE VIDEAM.	
25. SATIVS RECVRRERE, QVAM	<i>ibid.</i>	
MALE CVRRERE.	<i>ibid.</i>	
26. SCOPVS VITÆ MEÆ CHRI-	<i>ibid.</i>	
	28. ADORATVRI SEDEANT.	

I N D E X

D I V E R S A R V M I C O N V M QVÆ IN HOC OPERE SPECTANTVR.

1. Titulus Libri ; & in eo Ingenium, hinc à Naturâ, hinc ab Arte materiam accipiens, ad scribenda Symbola Heroica. <i>pag.</i> 1. 2. Imago Ill^{mi} ac Reu^{mi} P E T R I A L O Y S I I C A R A F Æ Episcopi ac Legati. iiij. 3. Tessera Gentilitia familiæ Carafensis. xvj. 4. Prima stemmatum eius Tabula. xxij. 5. Secunda Tabula. xxviij. 6. Tertia Tabula. xxxvj. 7. Quarta Tabula. xlvj. 8. Quinta Tabula. lij. 9. Sexta Tabula. lxiv. 10. Septima Tabula. lxxiv. 11. Numisma cum labaro Constantini. 78. 12. Numisma cum icone ac tesserâ Constantini. 78. 13. Numisma cum icone ac tesserâ Maiorani Augusti. 79. 14. Laurea Ducum Christiano-	rum triumphantium. 80. 15. Numisma referens Apotheosim Constantini. 81. 16. Horologium solare in annulo. 96. 17. Horologium item solare in annulo. 98. 18. Claves duæ cum sigillo. 119. 19. Clavis alia item cum sigillo. 120. 20. Clypeus cum germine semper viuo, & cum Epigraphe ; I A V I R T V F A. 133. 21. Diademata tria, cum hac item Epigraphe ; V A L E R. 134. 22. Musices notulæ. 135. 23. Acus Magnetica cum circumscriptis literis Alphabeti. 145. 24. Horologium innatans aquæ. 146. 25. Venus pede testudinem pre-mens. 162. Camæleon. 163. 26. Colorum delineatio. 314.

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A.

- A**cademia in Italia, quales sint conuentus. pag. 412. 413. 414.
- Academiarum laus.* 414.
- Academia & Academici Italiae cur nomina habeant, qua imperfectiorem sonant.* 468.
- Academiae vis exprimitur.* 368.
- Academiarum Romae honor.* 413. 414.
- Academiarum utilitas, à pag. 414. vsque ad 429.*
- Academiarum Symbola generalia, ibid.*
- Academiarum generalia Symbola ab Auctore excogitata, à pag. 424. vsque ad 428.*
- Academicorum particularia Symbola, à pag. 430. vsque ad 448.*
- Accipiter recta sursum volat.* 280. cuius rei sit Symbolum. ibid.
- Achilles Hectorem raptans cuius rei sit Symbolum.* 240.
- Acus Magnetica.* 61.
- Adamantem quis primus celauerit.* 121.
- Adamantes homo calculosus aliquando eiecit.* 95.
- Adamas sculptus icone Angeli.* 121.
- Adriani Flerontini Symbolum.* 54.
- Adulatio, vitium seruile.* 164.
- Adulatorum in Emblemate descriptio.* 163. 164.
- Adulatorum Symbolum est Camaleon.* ibid.
- Aeneas Anchisem ferens, an suadeat efficaciter pietatem in parentes.* 238.
- Aenigmata nonnulla referuntur.* 391. 392.
- Aequanimitas in aduersis in Symbolo expressa.* 21.
- Affidati Academici Papiae eorum Symbolum.* 421. ibid.
- Alberti Archiducis Austriae Symbolum.* 208.
- Alciati Emblemata duo referuntur.* 162. 163.
- Alcyonis partus Symbolum immaculatae Conceptionis beatae Virginis.* 411. 412.
- Alexandri Donati Symbolum.* 327. 328.
- Alexandri Magni sculptor quis fuerit.* 122.
- eiusdem sigilla.* 108.
- Alexandri Medicei Symbolum.* 36.
- Alexandri Seueri habitus referens Solem & Lunam.* 196.
- Alexandri Vrfsini Cardinalis Symbolum.* 18.
- Allegoria*

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

<i>Allegoria quando nam fieri soleat.</i>	451.	<i>Annuli vocabulum unde derinetur.</i>	98.
<i>Allegoria comes obscuritas.</i>	ibid.	<i>Annuli æstivi & hiberni.</i>	92.
<i>Allusiones figuræ ingeniosæ, à paginâ 324. vsque ad 330.</i>		<i>Annuli antiqui cum clauæ.</i>	119.
<i>Allusiones lemmatis-rem ingeniosæ, à pag. 370. vsque ad 376.</i>			120.
<i>Aloysij Estensis Cardinalis Symbolum.</i>	13.	<i>Annuli apiri, quinam fuerint.</i>	101.
<i>B. Aloysij Gonzage Symbola.</i>	9. 10. 236.	<i>Annuli aurei, quandonam Rome cœperint.</i>	90.
<i>Alphonsti I. Ferraria Ducis Symbolum.</i>	252.	<i>Annuli ferrei vsus.</i>	86. 90. 91.
<i>Alphonsti X. Regis Legionensis Symbolum.</i>	261.	<i>Annuli ad Cannas Romanis crepti, an omnes fuerint aurei.</i>	91.
<i>Amicitie castæ Symbolum.</i>	50.	<i>Annulus initio fuit gestamen seruorum.</i>	87. 88.
<i>Amicus vsque ad aras.</i>	ibid.	<i>Annulos gestare, quibusnam deinceps liceret.</i>	88. 89. 90. 91.
<i>Amor subditorum est custodia Principis.</i>	225.	<i>Annulus cur Regi tribueretur.</i>	89.
<i>Amoris vicissitudo.</i>	20.	<i>Annuli honestas & Religio.</i>	112.
<i>Andrea Gonzage Symbolum.</i>	275.		113.
<i>Andrea Sfortiæ Marchionis Palauicini Symbolum.</i>	212.	<i>Annulus quibusnam detrahi sole-ret.</i>	112.
<i>Andromeda ad scopulum in Symbolo expressa.</i>	209.	<i>Annuli plures in eodem digito.</i>	103.
<i>Angeli Pasqualini Symbolum.</i>	64.	<i>Annuli cur in lauâ tantum gestabantur.</i>	104.
<i>Animi infracti Symbolum.</i>	40.	<i>Annuli admissi etiam ad dexteram.</i>	105.
<i>Anime salus vnde peti debeat.</i>	11.	<i>Annuli digitus. Vide, Digitus annuli.</i>	
<i>Animosi Academici, & eorum Symbolum.</i>	422.	<i>Annulo adharere, quid olim fuerit.</i>	122.
<i>Annibal venenum ex annulo hausit.</i>	122.	<i>Annulus Caroli V. cum horologio rotato.</i>	96.
<i>Annibal Cari clandestina locutio.</i>	130.	<i>Annuli duo cum horologio solari.</i>	96. 97. 98.
<i>Annominatio in lemmate.</i>	365. 366.	<i>Annulus Gygis.</i>	94.
<i>Annuli primus inuentor quis fuerit.</i>	85. 86.	<i>Annulus Iudæ Patriarchæ, & eius pretium tenue explicatur.</i>	86.
<i>Annuli antiquitas.</i>	86.		87.

I N D E X   R E R V M

<i>Annuli à Magnete in catenam ordinati.</i>	400.401.	<i>Apes ex mortuo boue prodeunt.</i>	418.419.
<i>Annulus Nonij Senatoris.</i>	95.	<i>aculeum pro Rege suo exacuunt.</i>	35.
<i>Annulus Polycratis Tyranni.</i>	94.	<i>flori numquam nocent.</i>	50.
<i>Annulus Pyrrhi Regis.</i>	95.	<i>lapillis muniunt se aduersus ventos.</i>	443.
<i>Annuli septem Apollonij Thianai.</i>	93.	<i>custodiunt ostium apiarij.</i>	445.
<i>Annuli pretium ex luxu creuit.</i>	87.	<i>Apis vna fungitur munere Antecursoris.</i>	444.
<i>Annulus pronubus beatissima Virginis.</i>	99.100.	<i>Apum Rex aculeo caret.</i>	34.
<i>Annuli pronubi forma, & calatura.</i>	100.101.	<i>est Symbolum clementia.</i>	ibid.
<i>Annuli pronubi digitus.</i>	102.	<i>Apodosis quid sit.</i>	199.
<i>Annuli sigillaritij.</i>	106. & deinceps.	<i>Apologi vim habent potius exponendi quàm suadendi.</i>	214.215.
<i>Annulus signandi potius quàm ornandi causâ olim adhibitus.</i>	106.	<i>Apologus Æsopi de Vulpe & Græce.</i>	206.
<i>Annuli sigillaritij auctoritas & fides.</i>	114.	<i>eiusdem de Samiorum Tyranno.</i>	214.215.
<i>Annulus Symbolum secreti.</i>	116.	<i>Agrippa ad plebem Romanam.</i>	215.
<i>item seruitutis.</i>	89.	<i>Aquauina familia Symbolum.</i>	334.
<i>Annuli sigila varia.</i>	107. & deinceps.	<i>Aquila pullos ad Solem explorans.</i>	46.
<i>Annuli vsus in signandâ re familiarari.</i>	116. & deinceps.	<i>cuius rei sit Symbolum.</i>	ibid.
<i>Annuli vsus in sacrificiis.</i>	113.	<i>Aquila cur ad nidum lapides ferat, & cuius rei Symbolum sit.</i>	329.
<i>Annuli eiusdem explicatio.</i>	ibid.	<i>Aquisgrani laus.</i>	178.
<i>Annuli vsus ad venena.</i>	122.	<i>Aranea contra ventum nititur.</i>	264.
<i>Anser est Symbolum constantia.</i>	47.	<i>Aranea Thebis belli presagium derunt.</i>	244.245.
<i>non incubat alienis ouis.</i>	283.	<i>Aries retrocedit, ut pugnet.</i>	323.
<i>odit laurum.</i>	429.	<i>Arij Regis sigillum.</i>	109.
<i>cur auis improba vocetur.</i>	ibid.	<i>Arma in armamentario, cuius rei sint Symbolum.</i>	32.
<i>Antithesis laudatur in lemmate.</i>	362.363.	<i>Arpini quanam sint insignia.</i>	177.
<i>Antonij Abundantij Symbolum.</i>	55.	<i>Artefacta sunt idonea ad Symbola</i>	la
<i>Antonij Mariæ Maraffa Symbolum.</i>	284.		
<i>Apes Barberina.</i>	328.		

MEMORABILIVM.

- la Heroica.* 257.258. *ita fluens cuius rei sit Symbolum.*
fundant Protasim necessariam. 455.
 258. *Bartholomæi Bergomatis locutio*
aspalatho herba virtutem ab iride
accipit. 448. *clandestina.* 126.
cuius rei sit Symbolum. *ibid.* *Bellerofotij fratres, & eorum Sym-*
bolum. 249.
Abesti lapidis natura. 274.282. *Beneficij quenam sint dotes.* 20.
Afcanij Piccolominei Archiepiscopi
Senensis Symbolum. 19. *Bernardi Baldini Symbolum.* 61.
Auctoris consilium in praeceptis tra-
dendis ad Symbola Heroica. 469. *Bernardi Candidi Symbolum.* 407.
Aucupij quis fuerit inuentor. 247. *Bernardini Comititis de la Guardia*
Symbolum. 363.
Augusti scriptio clandestina. 137. *Bernardini Rota Symbolum.* 68.
 138. *Bernardini Stephonij lemma inge-*
niosum. 180.181.
Augusti sigillum. 108.109. *Boleslai Regis locutio clandestina.*
Augusti Sculptor quis fuerit. 122. 125.
S. Augustini sigillum, & eius expli-
catio. 110.111. *Bombyx Symbolum hominis liberi à*
prauo amore. 52.
Augustini Bardi Symbolum. 253. *Bombyx Symbolum animi modesti.*
Aulici optimi, quanam sint dotes
& partes. 55. 53.
Aulici cuiusdam clandestina locu-
rio. 127. *Bos inter aram & aratrum cuius*
Aulicorum licentia in æstimandis
aliorum factis. 43. *rei sit Symbolum.* 460.
Aurea anima qua sit. 66. *Bos lentè gradens, Symbolum Re-*
Aurum non contrahit rubiginem.
 66. *gis Renati.* 29.
 66. *Burchardi Montmorencij locutio*
clandestina. 124.125.

C.

- Aurora Symbolum Margaritæ Au-*
striacæ Regine. 65. **C** *Æsaris sigillum.* 107.
Annuati Academici, & eorum
Symbola. 418.419.444.445. *Cæsaris equus omnem alium*
sessorem excutiens. 244.
B. *Cæsaris clandestina scriptio.* 137.
Alsamum serpenti venena adi-
mit. 406. *Cæsaris Ducis Mutinæ Symbolum.*
 454.455. *272.*
fluit venâ bicolori, albâ, & nigrâ.
 454.455. *Calcaria sunt Symbolum B. Aloy-*
sij GonZaga. 9.
 454.455. *Camaleon cuius rei sit Symbolum.*
 163.

Camelus

INDEX R E R V M

- Camelus Symbolum animi circum-
specti.* 361.
Symbolum ficti obsequij. 348.
Symbolum turbidi ingenij. *ibid.*
Campana cuius rei Symbolum sit.
326.
Cancer cuius rei Symbolum sit. 362.
*Candoris laus & professio Symbolo
exprimitur.* 12.
Canis lambendo sanat vulnus. 368.
*Canonici munus, eiusque Symbo-
lum.* 54.
S. Caroli Borromaei Symbolum. 11.
*Caroli Friderici Iulia Ducis Sym-
bolum.* 225.
*Caroli Magni sigillum in gladij ca-
pulo.* 114.
Caroli V. Symbola. 24. 342. 343.
*Caroli V. annulus cum horologio ro-
tato.* 96.
Caroli Vrsini Symbolum. 42.
*Catharina Regina Gallia Symbo-
lum.* 243.
*Cera Asiatica olim adhibita signan-
dis epistolis.* 115.
*Ceres dum rapitur, cuius rei sit
Symbolum.* 458.
*Cervi ad fontem sanitatis causâ
eunt.* 11.
quanam ratione simul natent.
422. 423.
*Charites & earum tessera explican-
tur.* 20.
*Cheles duæ tempore brumæ solent
consonare.* 447.
cuius rei sint signum. *ibid.*
*Crystallus Soli exposita quid non
urat.* 12.
- Crystallus triangularis in Sole cu-
ius rei sit Symbolum.* 56.
Christiani Herois professio. 61. 184.
231. 311. 312. 397.
Christiana militia professio. 78. 79.
Christianorum sigilla. 110.
*Christi Domini obitus Symbolo ex-
primitur.* 190.
*Christophori Madrucij Cardinalis
Symbola.* 17. 233.
Ciconia Symbolum amoris reciproci.
20.
Symbolum pietatis erga parentes.
238.
*Ciconia præsagium victoria ad A-
quileiam Attilæ dederunt.* 245.
Circinus cuius rei sit Symbolum. 55.
382.
Claudia Rangonia Symbolum. 67.
Clementia laus & dignitas. 34.
Clementis VII. Symbolum. 12.
Clementis VIII. Symbolum. 221.
Clitoris fluvij pisces vocales. 426.
427.
*Clandestina epistolarum transmissio
tempore belli.* 153. 154. 155.
*Clandestina locutionis modus apud
Veteres.* 123. 124.
eiusdem modus apud nostrates.
123. 124.
*eiusdem usus frequens apud Ita-
los, à pag. 127. vsque ad 135.
eiusdem modus tempore belli, à
pag. 148. vsque ad 152.
Clandestina scriptionis usus apud
Veteres, à pag. 135. vsque ad 138.
eiusdem usus apud nostrates, à
pag. 139. vsque ad 148.*

Clodouai

MEMORABILIVM.

- Clodouei vetus Symbolum.* 230.231.
Clotarij Regis Francorum Symbolum. 25.
Clypeus, cui sclopetus inseritur. 389.
Codri Regis mors. 235.
Collegij Romani Symbola Parthenia. 399.400.
Coloris vis ad significandum. 196.
Colores necessary ad unam figuram an eam excludant, à pag. 310. vsque ad 314.
non sunt necessary ad Symbola Heroica. 453.454.
possunt pingi à variis artibus. 313.
distinctè in are incidi possunt. 314.
Columba odorifera alias columbas trahit. 401.
cuius rei sit Symbolum. *ibid.*
Columna nubis, & columna ignis. 462.
Columna Herculea. 343.
Columnensium Procerum Symbolum. 40.
Comitis Effexia Symbolum. 308.
Commodi Imperatoris sigillum. 108.
Comparatio duobus modis accipi potest. 199.
contracta ad unum verbum est Metaphora. *ibid.*
eius partes Protasis & Apodosis. *ibid.*
cur necessaria sit ad Symbola Heroica. 200.201.
eius duplex potestas est; delectare ac suadere. 200.201.202.
- eius vis & natura explicatur.* *ibid.*
eius genera quatuor. 216.217.
Comparatio ex Apologis idonea non est ad Symbola Heroica. 202.213.214.215.
ea Protasim habet fictam & incredibilem. 215.
Comparatio ex Parabolis Protasim habet fictam, sed credibilem. 214.
ea non est idonea ad Symbola Heroica. *ibid.*
Comparatio ab exemplo aut re fortuitâ Protasim habet veram, sed contingentem. 217.
ab exemplis desumpta idonea non est ad Symbola Heroica. 237.238.239.
accepta ex artefactis est idonea ad Symbola Heroica. 257.
desumpta ex rebus naturalibus est maximè idonea ad Symbola Heroica. 294.
Concha unionis mater Symbolum humani corporis. 63.
eadem Symbolum Margaritæ Austriacæ Reginae. *ibid.*
Concordiæ Symbola. 226.233.
Coningij Symbolum est cornix avis. 229.
Constantia laus. 47.
Constantia in bene cæptis. 274.
in aduersis. 270.276.288.
in fide. 365.
Constantini Magni pietas, & Christiana professio. 78.79.80.81.
Contraria & dissimilia non con-

INDEX R E R V M

gruunt Symbolis Heroicis, à paginâ 342. vsque ad 347.
 Crater fontis, & eius aqua eleuans globulum, cuius rei sit Symbolum. 436.
 Cribri pistorijs descriptio. 43.
 idem cuius rei sit Symbolum. 416.417.
 Crocodilus Symbolum fictæ commiserationis. 350.
 Crocus flos cuius sit natura. 68.
 Symbolū est mortis honesta. ibid.
 numquam fuit adhibitus ad coronas. ibid.
 Cucurbita arefacta est pro salino. 415.
 eadem cuius rei sit Symbolum. ibid.
 Cuniculorum fodiendorum in bello quis fuerit primus Auctor. 48.
 Cuniculorum eorundem descriptio. ibid.
 Curtij Burghestij Symbolum. 252.
 Curtij Gonzaga Symbolum. 276.
 Cygni laus. 16.
 eius aduersus aquilam pugna & victoria. ibid.
 ita dimicans, cuius rei sit Symbolum. ibid.
 Cylinder sub pondere leuis cuius rei sit Symbolum. 441.

D.

Dædali opera fugitiua Symbolum inconstantia. 47.
 Definitiones varia Symboli Heroici, à pag. 171. vsque ad 176.
 Definitio Auctoris qua omnibus

Symbolis Heroicis conueniat, à pag. 449. vsque ad 459.
 Demosthenes venenum ex annulo hausit. 122.
 Dentale cuius rei Symbolum sit. 251.
 Diana Ephesina conflagratio cuius rei sit Symbolum. 236.
 Dies iuxta ordinem Planetarum ordinantur. 93.
 Dies singuli quomodo à Planetis appellationem habeant. ibid.
 Digni annulares quinam fuerint. 102.103.104.105.
 Dignus medius cur infamis habeatur. 103.
 Dipsas serpens, & eius venenum. 452.453.
 Draco Symbolum optimi Principis. 320.
 Ducis Terranoue Symbolum. 44.

E.

Echinus Symbolum militia. 38.
 Eduardi I. Regis Britannia Symbolum. 248.249.
 Eduardi II. Regis Britannia Symbolum. 264.
 Eduardi VI. Regis Britannia Symbolum. 204.
 Eleonora Toletana Symbolum. 234.
 Elephas belluas minores non aggreditur. 31.
 post decennium parit. 268.
 Epistola in rogam coniecta cuius rei sit Symbolum. 316.317.
 Equa ex Austro concipiens, cuius rei sit Symbolum. 373.
 Equi

MEMORABILIVM.

- Equi pictura ingeniosa. 323.324.
 Equus, morsu lupi, fit generosior.
 293.
 Emblema quid sit. 159.
 quid significet. 157.158.
 eius partes, pictura & metrum.
 159.160.161.
 eius materia. 160.
 ei propria est admonitio. 159.
 vsque ad 162.
 Emmanuelis Philiberti Ducis Sym-
 bola. 31.32.
 Ensis in fursure cuius rei sit Sym-
 bolum. 43.
 Erasmi Symbolum superbum. 348.
 merito is reprehenditur, quoniam
 fabulas vocavit parabolas Eu-
 angelij. 218.
 Exempli modica vis est ad persua-
 dendum. 238.
 Eucharistia Symbola duo. 458.459.
 Europe populi cur dicantur similes
 formicis & ranis. 200.
- F.
- F**Abij Maximi Symbolum. 203.
 Fama optima studium. 51.
 Favianus Strada Symbola. 4.5.7.8.
 62.63.190.355.356.423.
 Felicis Principis Salerni Symbo-
 lum. 211.
 Ferdinandi I. Caesaris Symbolum.
 178.
 Ferdinandi Regis Catholici Symbo-
 lum. 231.
 Ferdinandi IV. Regis Legionis &
 Castella locutio clandestina. 133.
 134.
- Ferdinandi Aragonis Neapolitani
 Regis Symbolum. 30.
 Ferdinandi Hetruria Magni Du-
 cis Symbolum. 34.
 Ferdinandi Gonzaga Ducis Man-
 tue Symbolum. 37.
 Ferdinandi Gonzaga praelecti copia-
 rum Caroli V. Symbolum. 273.
 Ferdinandi Sansenevini Symbolum.
 277.
 Ferrum pra aliis innocens est ara-
 trum. 15.
 Fides erga Principem. 253.
 Fidem Auctoris obligant Symbola
 Heroica. 196.197.198.214.215.
 Figura an sit corpus Symboli He-
 roici. 193.194.195.
 Figura sola non sufficit ad Symbo-
 la Heroica, à pag. 185. vsque ad
 193.
 Figura plures an esse possint in vno
 Symbolo Heroico, à pag. 303. vs-
 que ad 306.
 Figura quae non apparent an sint
 idonea ad Symbola Heroica, à
 pag. 306. vsque ad 314.
 Figura proprietates in quo sensu cer-
 ta esse debeat. 345.346.
 Figura proprietates obscura an ex-
 cludi debeat, à pag. 315. vsque
 ad 319.
 Figura allusiones ingeniosae, à pagi-
 nâ 324. vsque ad 330.
 Figura humanae an admittantur in
 Symbolis Heroicis. 240.241.
 Figura speciosa semper requiruntur
 ad Symbola Heroica, à pagi-
 nâ 319. vsque ad 324.

INDEX R E R V M

- Figura quandonam speciosa aut sordide debeant censeri.* 322.
- Figure animalium quomodo sint pingende.* 323. 324.
- Flamini Diali cur interdicebatur usus annuli.* 89.
- Flamma cuius rei sit Symbolum.* 67. 270.
immeritò habetur typus obscæni amoris. 67.
aquâ modicâ magis accendit. 291.
- Flauij Fouiani lemma.* 184.
- Flauij Julij Crispi lemma.* 183.
- Fluuius semper augetur.* 385.
- Fœnerari propriè quid sit. est inhonestum.* 71. *ibid.*
- Fomes accensus Symbolum est amoris perpetui.* 380. 381.
- Fons B. Virginis irrigans balsami arbusculus.* 404. 405.
- Formicarum admirandi mores.* 347.
- Fortitudinis Symbolum.* 39.
- Fortuite res à Symbolis Heroicis reiciuntur.* 244. 245.
- Fortuna aduersa & propitia consideratio.* 42.
- Fortunam claudam cur Antiqui non pinxerint.* *ibid.*
- Fortune tenuis homines despici non debent.* 265.
- Francisci Regis Gallia Symbolum.* 332.
- Francisci Hetruria Magni Ducis Symbolum.* 33.
- Francisci Maria, Ducis Urbini Symbolum.* 39.
- Francisci Lancij Symbolum.* 283.
- Francisci Mandoli Symbolum.* 381.
- Francisci Marchesij locutio clandestina.* 126. 127.
- Francisci Villadumij Symbolum.* 192.
- Friderici Pulchri lemma.* 183.
- Frederici III. lemma. eius Symbolum.* 177. 178. 224.
- Frederici Urbini Ducis Symbolum.* 269.
- Friderici III. Marchionis Mantue Symbolum.* 191.
- Fumus Symbolum superbia.* 349.
- Furfurarij Academicij. eorum Symbolum generale.* 43. 416. 417.
- eorundam aliquot particularia Symbola, à pag. 437. vsque ad 439.*
- G.
- G**abrielis Ducis Casarini Symbolum. 46.
- Galba Imperatoris sigillum.* 107.
- Galea militaris est etiam vsui profoculo.* 6.
Symbolum est sancti Ignatij. ibid. cum in ordinario vsu est, cuius rei sit Symbolum. 463.
- Galeacij Sfortia locutio clandestina.* 125. 126.
- Gemmas cur natura procreauerit.* 95.
- Gemma annulorum, & earum usus.* 121. 122.
- Gemma duodena in Apollinis corona.* 93.
- Generalia Symbola quas leges habeant.* 428. 429.
- Gen-

MEMORABILIVM.

<i>Gentilitia insignia Carafensium, & eorum colores.</i> 454.455.456.	<i>Henrici I. Regis Lusitania Symbolum.</i> 205.
<i>Gladius cum sclopeto intra manubrium.</i> 390.	<i>Henrici VIII. Regis Britannia Symbolum.</i> 223.
<i>Godefridi Bullionci Symbolum.</i> 242.	<i>Henrici II. Regis Galliarum Symbolum.</i> 27.
<i>Gordiani Casaris lemma.</i> 183.	<i>Heraclij lemma.</i> 183.
<i>Gordij nodi resolutio.</i> 231.	<i>Hercules Atlanti succedens.</i> 239.
<i>Grues Symbolum silentij.</i> 285.	<i>Hercules clauâ hydram conuerberans.</i> 207.
<i>Symbolum vigilantie.</i> 277.	<i>Herculis Cardinalis Gonzaga Symbolum.</i> 16.
<i>quibus auxilium mare transuolent.</i> 417.418.	<i>Herculis Tassi Symbolum.</i> 318.319.
<i>Gubernationis optime Symbolum.</i> 221.	<i>Heri virtus famulos illustrat.</i> 56.
<i>Guidobaldi Ducis Urbini Symbolum.</i> 270.	<i>Heroica Symbola quomodo circumscribantur, à pag. 171. vsque ad 175.</i>
<i>Guidonis Ferrarij Cardinalis Symbolum.</i> 267.	<i>Hieroglyphica sunt hominum inuenta.</i> 229.
<i>Gulielmi Comitis Palatini Symbolum.</i> 251.	<i>obscurè exponunt consilium Auctoris.</i> ibid.
<i>Gulielmi Coëlmontij Symbolum.</i> 405.	<i>excluduntur à Symbolis Heroicis.</i> 228.229.
<i>Gygis annulus.</i> 94.	<i>quandonam admitti possint ad Symbola Heroica.</i> 229.
H.	
H <i>Amus Symbolum inculpate tutela.</i> 367.	<i>Hieronimi de Bellis Symbolum.</i> 254.
<i>Hedera Symbolum constantie in fide.</i> 365.	<i>Hieronimi Columnæ Symbolum.</i> 327.
<i>Hedera in pateram formata aquam transmittit.</i> 386.387.	<i>Hieronimi Falletti Comitis Symbolum.</i> 49.
<i>Heliogabalus quotidie annulos mutat.</i> 93.	<i>Hieronimi Ruscellij Symbolum.</i> 333.
<i>Heliconis pascua venenum serpentibus adimunt.</i> 424.425.	<i>Hippolyti Estensis Cardinalis locutio clandestina.</i> 130.
<i>Heliotropium cuius rei sit Symbolum.</i> 266.	<i>Hirundinis nidus refertur ad sapientiam.</i> 409.
<i>Henrici Aucupis Symbolum.</i> 247.	<i>Hirundo nuntia Veris.</i> 408.
	<i>cum bacillo traiciens mare.</i> 440.

INDEX RERVM

- Histiae Persae scriptio clandestina.* 136.
Histricis descriptio, & proprietates. 26.
Hora diei singula Planetis tribuuntur. 93.
Hora in anno quot numerentur. 94.
Horologium ex horti deliciis constitutum. 355.
Horologij admirandi noua inuentio. 145 146.
Horologia in annulis. 96.97.98.
Horologium rotatum. 385.
eius descriptio. 195.
Horologium Solare. 336.
eius inscriptio. ibid.
Horoscopus Augusti, Caroli V. & Cosmi Medicei. 227.228.
Hortus elegans cuius rei sit Symbolum. 369.
Hugonis de Verdala Cardinalis Symbolum. 206.
Humana corpora pingi non debent in Symbolis Heroicis. 240.241.
Humani corporis partes quomodo in eis pingi possint. 241.
Humani corporis pictura vel larua reiici ab eis non debet. ibid.
Humorista Academici, & eorum Symbola. 414.415.
eorundem particularia Symbola, à pag.430. vsque ad 437.
Hunfridi Comititis Habsburgensis Symbolum. 271.
- I.
- I**acobi V. Scotia Regis Symbolum. 265.
- Ianus videtur Noë fuisse.* 72.
cur biceps pingebatur. ibid.
Iason cum vellere aureo. 208.
Idanthura Regis locutio clandestina. 124.
S. Ignatij Symbola. 6.7.8.356.358.
Ignarij silices à solo chalybe teruntur. 269.
iisdem adscriptum Symbolum. 297.
Ignis cuius rei sit Symbolum. 290.
Imago est breuior similitudo. 200.
Imperatoris optimi dotes. 203.
Impresa an sit vox Italica. 166.167.
quid significet. 165.166.167.
quomodo exprimi possit Latine. 167.168.
Incendiarias pilas quis inuenerit. 252.
Inconstantia Symbolum Dædali opera. 47.
Inimici quomodo possint prodesse. 49.293.
Innocentij VIII. Symbolum. 219.
Intenti Academici, & eorum Symbolum. 420.
Interpunctionum omisso in scribendo damnosa. 182.183.
Intrepidi Academici, & eorum Symbolum. 419.
Intrepidi vnius Academici particulari Symbolum. 446.
Intronati Academici, & eorum Symbolum. 415.
Ioannes Rex Galliarum Auctor Equitum sidereorum. 395.

Ioannis

MEMORABILIVM.

- Ioannis Regis Aragonia Symbolum.* 262.
Io. Baptista Comitit ab Arcu Symbolum. 325.
Io. Baptista Brembati Symbolum. 287.
Io. Baptista Trincerij Symbolum. 255.
Io. Baptista de Ninis Symbolum. 443.
Io. Baptista Porta Symbolum. 52.
Ioannis Cephali Symbolum. 286.
Ioannis Francisci Cardinalis Gambaræ Symbolum. 15.
Ioannis Petri Marchionis Pulignani Symbolum. 213.
Ioannis Rosmarini Symbolum. 56.
Iosephi Proregis in Aegypto sigillum. 109.
Iris quandonam sit maior. 325.
Insensati Academici, & eorum Symbolum generale. 417.
eorumdem aliquot Symbola, à pag. 440. vsque ad 443.
Isabella. Principis Mantue lemma. 176.
Iuliani Medicei lemma. 182.
Iulij Cæsaris sidus. 340.
- L.
- L**acedæmoniorum scriptio clandestina. 138.
Lana & colus Symbolum effeminati hominis. 296.
Lapis Philosophorum. 66.
Lapis cuius rei sit enigma. 391.
Lapis dum secatur, ex aquâ remollescit. 433.
Larua cuius rei sit Symbolum. 256.
Laurea coronæ inscriptio pro Christianis Imperatoribus. 79.80.
Laurentij Anueduti Symbolum. 57.
Laurentij Medicei Symbolum. 311. 312.
Laurentij Prioli Symbolum. 250.
Lauri virgam gestare, quid olim fuerit. 426.
Laurus inimica est anseri. 429.
Laurus igniaria. 263.
Legum custodia quænam sit. 224.
Leges conscribendi Symbola Heroica, in quo sensu ferantur ab huius Operis Auctore. 469.
Lenitatis Symbolum. 255.
Leo rugitu leunculum exsuscitatur. 379.
Leodiensis ciuitatis laus, à pag. 403. vsque ad 411.
Leonardi Loredani Symbolum. 268.
Leonis X. Symbolum. 246.
Leonis Sanctij Symbola duo. 401. 402.
Leontij Cæsaris lemma. 185.
Liberalitatis Symbolum. 13. 267. 295.
Liberalitatis suasio, & commendatio. 45.
Liberorum educatio quanti aestimanda. 46.
Libra seu bilanx Symbolum aquæ mentis. 22.
Linum iudicium in igne perennat. 288.
Litterarum studia decent etiam belli Duces. 43.
 Litte-

INDEX RERVM

- Litterarum humaniorum laus*, à paginâ 412. & deinceps.
- Lemmata sine figuris*, à pag. 176. vsque ad 185.
- Lemma solum non sufficit ad Symbola Heroica.* 184. 185.
- an sit anima Symboli Heroici.* 193. 194.
- debet figura conuenire*, à pag. 142. vsque ad 146.
- tangere Apodosis non debet, nisi per allusionem.* 376. 377.
- eius multiplex allusio*, à pag. 370. vsque ad 376.
- viuidum esse debet.* 360.
- quam admittat dictionem figuratam*, à pag. 360. vsque ad 365.
- an possit esse Metaphoricum*, à pag. 377. vsque ad 382.
- obscurum esse non debet*, à paginâ 388. vsque ad 393.
- debet esse moratum*, à pag. 347. vsque ad 353.
- non otiosum.* 333. 334. 335.
- etiam particulis otiosis in eo abstinendum.* 337. 338.
- breue esse oportet.* 332. 333.
- qua tempora, & quos modos admittat*, à pag. 353. vsque ad 356.
- an admittat poëticos numeros.* 383. 384.
- an desumi possit ex Poëtis & aliis Scriptoribus.* 383. 384. 385.
- quo idiomate debeat efferri.* 392. 393. 394.
- Locutio clandestina. Vide, Clandestina.*
- Lotos herba cum sole erigitur.* 360. 361.
- Luca Pitti Symbolum.* 186.
- Lucerna versatilis describitur.* 7.
- Lucretia Romana historia.* 234.
- Ludouici VI. Regis Galliarum Symbolum.* 259.
- Ludouici XII. Regis Galliarum Symbola.* 26. 260.
- Ludouici Cardinalis Borbonij Symbola.* 307.
- Luna cuius rei sit Symbolum.* 350. 373. 466.
- Lupus gratitudinem suam homini testatur.* 245.
- Lupus equum morsu reddit generosum.* 293.
- Luscinia nutritur vermiculis natis in surfure.* 439.
- Luxus est res seruilis.* 87.
- M.
- M** *Achina molendini cuius rei Symbolum sit.* 431.
- Machina ex motu aquae pecuniam signans.* 437.
- Maccenatis rana in annulo.* 260.
- Magnanimi aliquot Caesares recensentur.* 23.
- Magnanimi est condonare iniurias.* ibid.
- Magnanimitas explicatur.* ibid.
- Magnetis vis an conferat ad locutionem clandestinam*, à pag. 143. vsque ad 148.
- Malogranatum cur olim erat Mercurio sacrum.* 217.
- Malus vir est instar venti vehementis.*

MEMORABILIVM.

<i>mentis.</i>	59.	<i>ma Symboli Heroici, à pag. 377.</i>
<i>Marci Antonij Columnæ Symbolum.</i>	274.	<i>vsque ad 382.</i>
<i>Marci Aurelij lemma.</i>	183.	<i>Micipsa Salustiani ad filios paranesis.</i>
<i>Marchionis Sanctacrucij Symbolum.</i>	461.462.	233.
<i>Marchionis Vastij Symbola.</i>	47.187.	<i>Militarium Ordinum aliquot Symbola, à pag. 395. vsque ad 398.</i>
<i>Margaritæ Austriacæ Regina Symbola.</i>	62.63.64.65.	<i>Militiæ Symbolum.</i>
<i>Margaritæ Valesiæ Regina Symbolum.</i>	266.	38.
<i>Mariæ Deiparæ Virginalis fecunditas exprimitur.</i>	3. & 4.	<i>Militis strenui professio.</i>
<i>eius in calum assumptæ Symbolum.</i>	5.	36.
<i>eius alia Symbola, à pag. 406. vsque ad 412.</i>		<i>Millus, seu collaremolossi, Symbolum strenui Ducis.</i>
<i>eius annulus pronubus.</i>	99.100.	41.
<i>Martialis loca explicantur.</i>	103.	<i>Mors otium animæ.</i>
104.		199.
<i>Mathiæ Archiducis Austria Symbolum.</i>	209.	<i>Mors decora Symbolo exprimitur.</i>
<i>Maturitas in rebus agendis.</i>	29.	68.
<i>Maximiliani Casaris lemma.</i>	183.	<i>Mors hominis Christiani pariter Symbolo exprimitur.</i>
<i>Maximiliani Electoris Raurariæ liberalitas.</i>	369.	19.
<i>Metaphoræ natura, vis, & energia explicatur pag. 201. 202. 296. & deinceps vsque ad 302.</i>		<i>Mulieris honestæ laus.</i>
<i>est comparatio contracta ad verbum.</i>	199.	162.163.
<i>ne sit audacior, quomodo temperetur.</i>	200.	<i>Mulieris laus est sola pudicitia.</i>
<i>eius potestas duplex.</i>	201.202.	234.
<i>eius vsus qualis esse debeat.</i>	380.	<i>Muris Armeniæ consideratio.</i>
<i>quomodo continuari ea debeat.</i>	378.379.380.	30.
<i>Metaphoricum esse non debet lem-</i>		<i>Mus est Symbolum iudicij.</i>
		320.
		<i>Musca est Symbolum impudentiæ.</i>
		ibid.
		<i>esse potest etiam Symbolum honestum.</i>
		ibid.
		<i>Musculus piscis balenam ducit.</i>
		265.
		<i>Musica vsus pro scriptione aut locutione clandestinâ.</i>
		134.135.
		<i>Mustela cum ramusculo ruta cuius sit rei Symbolum.</i>
		33.278.
		<i>Mutiæ Scaulæ fortitudo.</i>
		235.
		<i>Myrtus cur erat in manu Charitum.</i>
		20.

N.

N Arses Longobardos in Italiam vocat.	297.
Narsetis laus & vituperium.	296.
Slf	Na-

MEMORABILIVM.

<i>Onum plenum rore à Sole assumitur.</i>	5.	<i>ciusdem signatura.</i>	ibid.
		<i>Pegasus premens leonem.</i>	205.
		<i>Pelicani erga pullos amor.</i>	261.
		<i>Petri Aloysij Carasæ Episcopi & Legati Symbola.</i>	20.21.22.23.
		<i>eadem alia duo Symbola pulchrè accommodantur.</i>	454 455.
		<i>Petri Gonzagæ Cardinalis Symbolum.</i>	207.
		<i>Petri Francisci Ferrerij Cardinalis Symbolum.</i>	14.
		<i>Petri Francisci Tortoli Symbolum.</i>	288.
		<i>Petri Nauarri Comitis Symbolum.</i>	48.
		<i>Perseus Andromedam liberans.</i>	209.
		<i>Philiberti Moneti sententia de Symbolis Heroicis.</i>	450.
		<i>Philippi III. Imperatoris lemma.</i>	183.
		<i>Philippi II. Regis Hispaniarum Symbola.</i>	18.232.239.263.
		<i>Philippi Cardinalis Spinolæ Symbolum.</i>	309.
		<i>Phoenix in rogo, cuius rei sit Symbolum.</i>	17.
		<i>Pictura militis ingeniosa.</i>	331.
		<i>Pietas in Deum est lapis Lydius.</i>	66.
		<i>Pij III. Symbolum.</i>	220.
		<i>Pila pugillaris in variis Symbolis.</i>	14.42.246.350.
		<i>Piscis in fluuio quale sit anigma.</i>	392.
		<i>Piscis lucerna, & ex eo Symbolum.</i>	427.428.
		<i>Platani umbra cuius rei sit typus.</i>	349.

P.

PAcis tempore belli studium prodest. 32.

Palme arboris vis aduersus pondera. 39.

Palumbi agri sanantur lauro. 425.

Papyrus inscripta citro in aqua legitur. 432.

Parabolarum vsus frequens apud Veteres. 217.

an rectè ea appellentur ab Erasmo fabula. 218.

sunt semper narratio rei fictæ. 216.

excluduntur à Symbolis Heroicis. 218.

Parricidij excusatio. 238.

Pecoris procuratio est vicia agricultura. 71.

Pecunia vocabulum vnde sumptum fuerit. 72.

eius vsus quomodo cæperit. 71.

eius signande origo quanam fuerit. ibid.

cur boue, oue, sue olim signata. 72.

cur Janum geminum & rostrum navis initio habuerit. ibid.

eius materia as, argentum, aurum. 73.

Pecunia Romæ argentea quando incepta. 73.

eiusdem signatura quanam olim fuerit. ibid.

auræ quando Romæ incepta. ibid.

INDEX RERVM

<i>Pluma aquila alias plumas conficiunt.</i>	273.	<i>ceptionis B. Virginis.</i>	410.411.
<i>Plumbo qua tabula olim signabantur.</i>	115.116.	<i>Pyrrhi Regis annulus.</i>	97.
<i>Polycratis Tyranni annulus.</i>	94.	<i>Pyrrhi nobilis viri & militis Symbolum.</i>	244.
<i>Polydamantis Magni Symbolum.</i>	279.	<i>Pyxis ex gemmis qua lucem retinent in obscuro.</i>	464.
<i>Pompeij Magni sigillum.</i>	108.	<i>eadem cuiusnam rei Symbolum.</i>	ibid.
<i>Porcus quale sit axigma.</i>	391.		
<i>Porphirio avis simul aquatica, simul terrestris.</i>	461.	R.	
<i>cuius rei sit Symbolum.</i>	ibid.	R <i>Ana cuius rei sit Symbolum.</i>	109.259.260.
<i>Præcentio militaris initio prælij olim in usu erat.</i>	2.	<i>Rana Ægyptia pugna.</i>	279.
<i>Prælum Typographicum cuius rei sit Symbolum.</i>	419.	<i>Regaliolus avis.</i>	287.407.408.
<i>Principis optimi propositum.</i>	235.	<i>Regina Hispaniarum Symbola.</i>	204.
	250.		205.
<i>Principis munus circa subditos.</i>	251.	<i>Regum manus longa.</i>	26.
<i>Principum amicitia an sit semper tuta.</i>	290.	<i>Religionis professio.</i>	271.
<i>eorum laus clementia.</i>	34.	<i>Renati Regis Sicilia Symbolum.</i>	29.
<i>Prometheus an fuerit inuentor annuli.</i>	85.86.	<i>Resurrectionis Domini Symbolum.</i>	379.
<i>Pronubus annulus. Vide, Annulus.</i>		<i>Reticentia in Symbolis Heroicis mire placet, à pag. 339. vsque ad 342.</i>	
<i>Proprietas figura qua maximè soleat laudari.</i>	346.347.	<i>Rex feruus est publicus.</i>	89.
<i>in quo sensu certa esse debeat.</i>		<i>Rhinocerotis pugna cum elephante.</i>	36.
<i>ibid.</i>		<i>Rodulphi I. Symbolum.</i>	222.
<i>Prosopopœia in lemmate semper est laudabilis.</i>	344.360.361.	<i>Rodulphi II. lemma.</i>	179.
<i>Protasis est prior pars comparationis, seu Assumptio.</i>	199.	<i>Rosa cur erat in manu Charitum.</i>	20.
<i>Purpura eò est pretiosior, quò fuerit concha eius candidior.</i>	455.456.	<i>ea cum inter cæpas & allia feritur, olet suauius.</i>	49.
<i>eadem cuius rei sit Symbolum.</i>		<i>etiam decerpta semper olet.</i>	51.
<i>ibid.</i>		<i>apem pascit, scarabaum enecat.</i>	306.
<i>Pyramis sub Sole, Symbolum Con-</i>		<i>Symbolum est voluptatis.</i>	272.
		<i>Rota molendini cuius rei sit Symbolum.</i>	25.
		<i>Rota</i>	

MEMORABILIVM.

- Rota ingens versatilis, seu tympanum.* 156.157.
- S.
- S***Abaudia Principum lemma.* 179.
- Sacerdotibus au congruant annuli.* 89.
- Salamandra cuius rei Symbolum sit.* 262.332.
- Samij cur infantibus fuerint comparati.* 201.
- Sanctis Viris quomodo accommodentur Symbola Heroica.* 352.
- Sapientis virtus & exultatio in aduersis.* 25.42.58.59.60.
- Sapiens qui corripit alium Deo comparatur.* 200.
- Sapiens Vir annulo Gygis non eget.* 94.
- Scalpendi artifices primarij.* 122.
- Scarabæus in sigillis.* 110.
- ex rosæ odore perit.* 305.
- eius varia consideratio.* 321.322.
- Symbolum est Solis.* 321.
- item Viri.* ibid.
- cum in clypeis cur milites gestarunt.* ibid.
- eius vsus in contemptum.* 322.
- Scipionis Bargalij Symbola.* 50.51. 280.339.386.
- Sclopetus cum rotulâ ad explodendum aptatâ.* 339.
- Scorpio, cuius rei Symbolum sit.* 275.
- Scriptio clandestina. Vide, Clandestina.*
- Selenci Regis sigillum.* 109.
- Selencides aues & earum natura.* 286.
- Seminarij Romani Symbolum.* 423. 424.
- Senensium Nobilium cataphractorum Symbolum.* 35.
- Sepia Symbolum callidi hominis.* 349.
- Serpens in quonam sit imitandus.* 406.407.
- Serpens intra circulos incantantium sopitus.* 442.
- Serpentis exuvia Symbolum Eucharistie.* 459.
- Serula ex circulis volubilibus & literatis.* 3.254.
- Seneri Imperatoris ad filios in morte paranesis.* 233.
- Sfortia Palauicini Symbolum.* 278.
- Sigilla propriè quid sint.* 106.
- Sigilla diuersa recensentur. paginâ 106. & deinceps.*
- Sigillum Hebraeorum.* 107.
- Sigismundi Malatestæ Principis Arimini Symbolum.* 235.
- Silentij Hieroglyphicum.* 176.177.
- Silentij necessitas.* 285.
- eius Symbolum.* 109.
- Similitudo propriè quid sit.* 295.
- eius vis & energia, à pag. 295. vsque ad 302.*
- Siren insigne Columnensium.* 327.
- Situla putei, cuius rei sint Symbolum.* 19.20.
- Smaragdus gemma castitatis amica.* 100.
- Sodalitatum Partheniarum & Sodalium Symbola, à pag. 400. vsque ad 412.*

INDEX RERVM

- Sol plurium rerum Symbolum.* 13.
23. 37. 190. 191. 192. 193.
- Sol in nube producens imaginem sui.* 4.
- Solis macula.* 23.
- Somnus quale sit anigma.* 392.
- Sophia Augusta conuictum in Narsetem.* 290. 291.
- Sordidi hominis consuetudo.* 117.
- Speculum cuius rei sit Symbolum.*
8. 284.
- Speculum vstorium cuius rei sit Symbolum.* 402.
- Spragista quinam olim dicerentur.*
113.
- Spica tritici cuius rei sit Symbolum.*
289.
- Spongia cuius rei sit Symbolum.*
434. 435.
- Statera Symbolum aequitatis.* 21.
item animi erecti. 57.
- Stella cadens, cuius rei Symbolum sit.* 64.
- Stella sunt lucis foeneratrices.* 37.
- Stellinus anis ad sidus Mercurij peruolat.* 421.
quomodo pullum ex ovo suo excludat. *ibid.*
- Struthiocamelus oua solo aspectu fouet.* 48.
- Sus Symbolum hominis sordidi.*
349.
- Symbola Heroica an appellari possint Typi Ethologici.* 450. 451.
pertinent ad disciplinam quae est de moribus. 450.
debent esse modesta. 352. 353.
462. 463. 464.
- in re amatoriâ non sunt admit-
tenda.* 451. 452. 453.
*semper debent promittere virtu-
tem.* 468.
obligant Auctoris fidem. 196.
197. 198.
*in quo sensu possint appellari alle-
goria.* 451.
quandonam caeperint. 169. 170.
171.
- Symbola Equitum Aurei velleris.*
397. 398.
- Symbolum Equitum Cardui.* 398.
Equitum Sidereorum. 395.
- Symbola Generalia.* pag. 395. & deinceps toto libro I X.

T.

- T***Abula publica quomodo olim signabantur.* 115.
- Tali lusorij cur erant in manu Charitum.* 20.
- Talus lusorius Symbolum constantia.* 60.
- Tamerlanis tentorium ex tribus coloribus.* 196.
- Tarquiniij Superbi locutio clandestina.* 123. 124.
- Testudo cum alis.* 211.
- Testudo quale sit anigma.* 392.
cuius rei sit Symbolum. 162. 271.
294.
- Theonis pictura ingeniosa.* 331.
- Theseus, & instrumenta labyrinthi.*
210.
- Totila Regis Gothorum gloria & obitus.* 296.
- Traiani lemma.* 183.
- Tubus*

M E M O R A B I L I V M.

<i>Tubus opticus.</i>	23.	<i>Vituli marini quies in tempestate.</i>	276.
<i>Tubus papyraceus pyrio puluere far- tus.</i>	10. 58. 349.	<i>Vltio injuriarum quando possit lau- dari.</i>	16. 30.
<i>Tympanum seu rota versatilis.</i>	420.	<i>Vnio, seu margarita, cujus rei sit Symbolum.</i>	62.
<i>Tyrannus cur dicatur similis bubul- eo.</i>	201.	<i>Voluptatis Symbolum rosa.</i>	292.
V.		<i>Voluptates quænam sint admitten- dæ.</i>	200.
V <i>Aleriani lemma.</i>	183.	<i>Vomer cratri cujus rei sit Symbo- lum.</i>	15.
<i>Venus testudinem premans.</i>	162.	<i>Vrbs ad mare sita, cur falsa dica- tur.</i>	200.
<i>Vespasiani Cæsaris ad Ægyptios pa- renesis.</i>	295.	<i>Vrfa à puerperio priorum pedum factu vixit.</i>	18.
<i>Vespasiani Gonzagæ Symbolum.</i>	38.	<i>Vrse partus linguâ expolitur.</i>	357.
<i>Vespertilio percussus ab eunucho æni- gma apud Platonem.</i>	392.	<i>Vrseus linguam exferens coram api- bus.</i>	366.
<i>Victimæ annulo signatæ immolaban- tur.</i>	113.	<i>Vtilitas ex rebus aduersis.</i>	363. 364.
<i>Vimina palustria cujus rei sint Sym- bolum.</i>	40.	<i>Vtilitas ex inimicis.</i>	49.
<i>Vincentii Ducis Mantuæ Symbolum.</i>	337. 338.	<i>VValteri Pauli Symbolum.</i>	374.
<i>Vincentii Medicei Symbolum.</i>	368.	X.	
<i>Vincentii Valerii Symbolum.</i>	372.	X <i>Erxis amor erga platanum.</i>	349.
<i>Varginii Ursini nota clandestina.</i>	133.	Z.	
<i>eius Symbolum.</i>	43.	Z <i>Elotypiæ Symbolum.</i>	350.
<i>Virtutis magnæ in Viro nobili pro- fessio.</i>	309. 310.	<i>Zopjri historia in Symbolo.</i>	232.
<i>Vita humana similis mari.</i>	14.		

F I N I S.

E R R A T A.

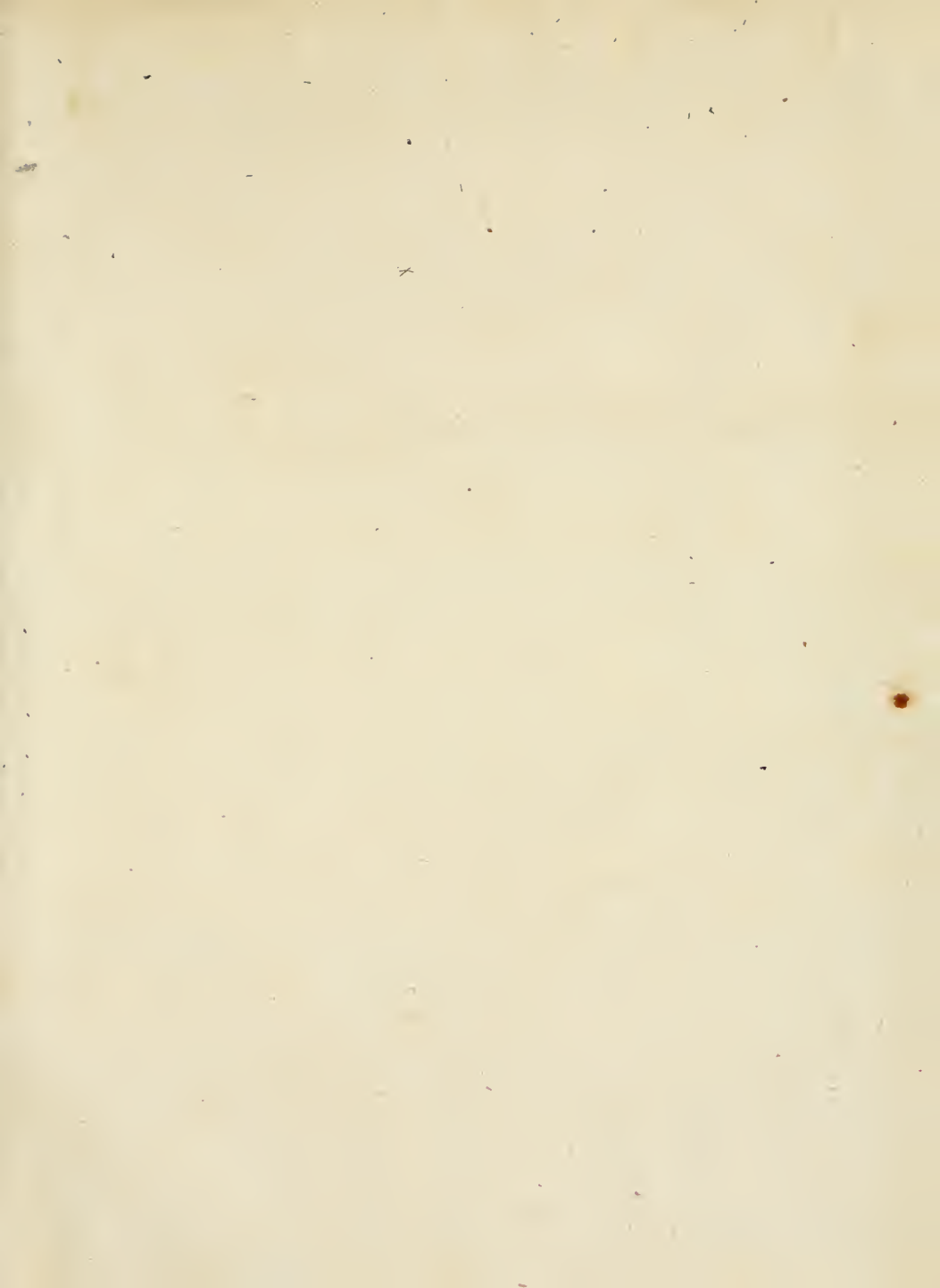
Pag. 23. lin. 12. Pater, Filius, Nepos, lege Pater & Filiis.

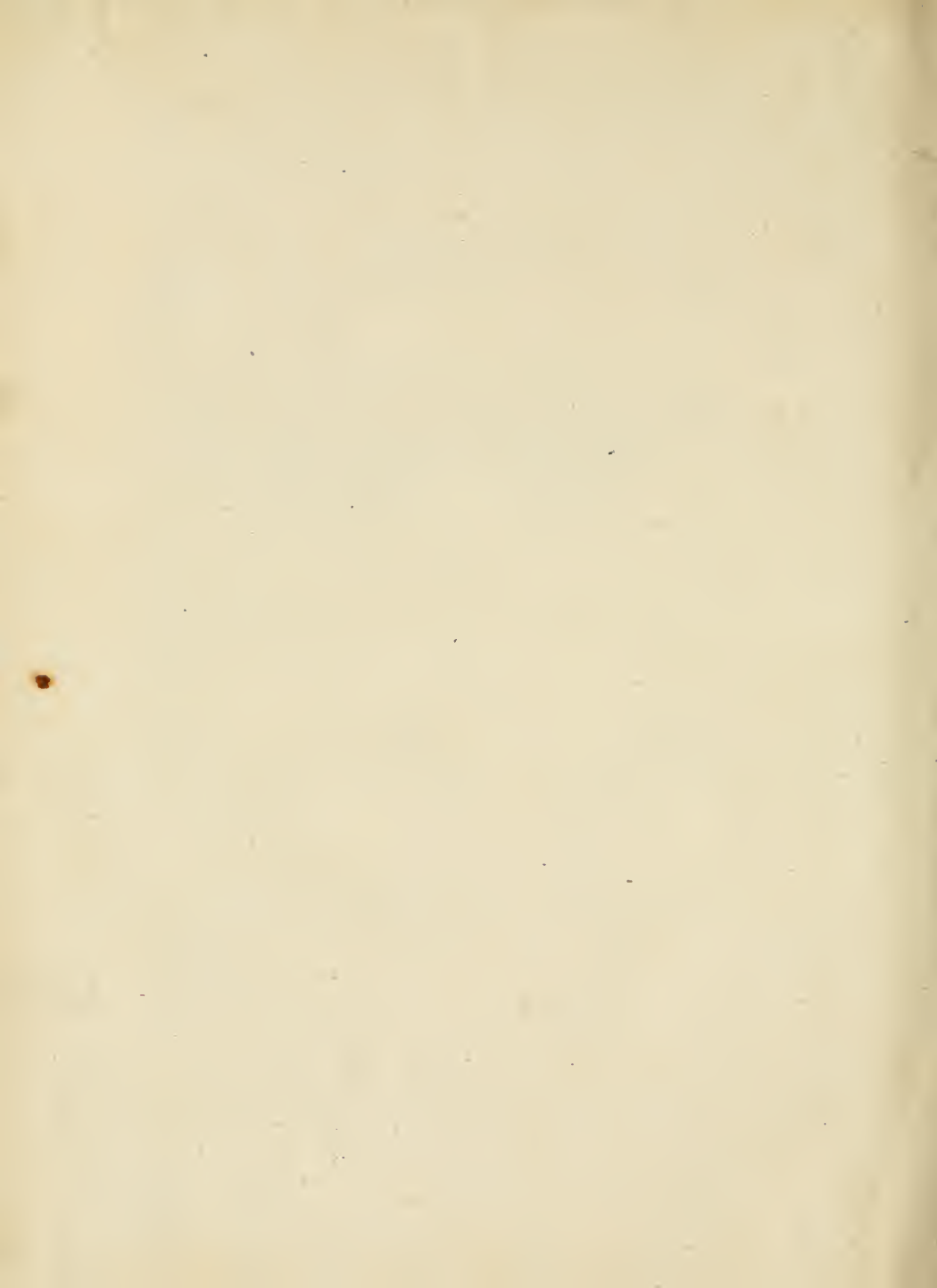
Pag. 124. lin. penult. Buchardus, lege Burchardus.

Pag. 216. lin. 8. orationem, lege narrationem.

Pag. 458. lin. 9. Cererem, lege Cereris filiam.

SPECIAL 83-B
7384-1

TR 75

